

KÖSZEG INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

I. kötet: Megalapozó vizsgálat

Projekt azonosító: NYDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Nyugat-Dunántúli Operatív Program

- Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban -
Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Készítette:
Pro Via'91 Kft.
1034 Budapest, Szomolnok u. 14.

SZÉCHENYI 



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE



Megalapozó vizsgálat Kőszeg Településfejlesztési Konceptiójának és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának teljes körű felülvizsgálatához és átdolgozásához kapcsolódóan

Készítették:

Dr. Kukely György, Pro Via'91 Kft.
Rosivall Ágnes, Rosivall Tervező Iroda Kft.
Szabó Mariann, Terra Stúdió Kft.
Dr. Décsi László, Terra Stúdió Kft.
Auer Jolán, Tájéoló-Terv Kft.
Mezőfi Szilvia, Pro Urbe Kft.
Hanczár Zsoltné, KÉSZ Tervező Kft.
Rácz Andrea, Pro Via'91 Kft.

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	6
1 HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ	9
1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	10
1.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban	12
1.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban	14
1.1.3 Kőszeg vonzáskörzete.....	17
1.1.4 A település dinamikája	19
1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggés vizsgálata.....	20
1.2.1 A Nemzeti Reform Program vállalásai az EU 2020 stratégiához kapcsolódóan	20
1.2.2 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK).....	20
1.2.3 Vas megye Területfejlesztési Koncepciója	22
1.2.4 Vas Megye Gazdaságfejlesztési Fókuszú Területfejlesztési Programja	25
1.2.5 A Kőszegi Kistérség Fejlesztési koncepciója, Programja, egyéb kapcsolódó dokumentumok.....	28
1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggés vizsgálata.....	33
1.3.1 Országos tervhierarchia és összefüggései	33
1.3.2 Kőszeg az országos és megyei területrendezési tervekben.....	34
1.3.3 Kőszeg országos és térségi övezeti érintettségei	37
1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek Kőszeg fejlesztését befolyásoló megállapításai	46
1.5 Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	47
1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció legfőbb megállapításai.....	47
1.5.2 Az Integrált Városfejlesztési Stratégia legfőbb megállapításai.....	49
1.5.3 Előzetes Fejlesztési Stratégia.....	51
1.6 A település Településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata.....	52
1.6.1 A hatályban lévő településrendezési eszközök	52
1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek.	53
1.7 A település társadalma.....	59
1.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	59
1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	73
1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)	74
1.8 A település humán infrastruktúrája	77
1.8.1 Humán közszolgáltatások.....	77
1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása	89
1.9 A település gazdasága	90
1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre	90
1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	90
1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése	92
1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	92

1.9.5	Ingyanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	93
1.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	94
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	94
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	96
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység	97
1.10.4	Foglalkoztatáspolitikai	97
1.10.5	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	98
1.10.6	Intézményfenntartás.....	98
1.10.7	Energiagazdálkodás.....	98
1.11	Településüzemeltetés	100
1.12	A táji és természeti adottságok vizsgálata	101
1.12.1	Természeti adottságok	101
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet	102
1.12.3	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	106
1.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése.....	114
1.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	115
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	115
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	120
1.14	Az épített környezet vizsgálata.....	121
1.14.1	Területfelhasználás vizsgálata	121
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata	127
1.14.3	Az épített környezet értékei.....	128
1.14.4	Az épített környezet konfliktusai, problémái	130
1.15	Közlekedés.....	133
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	133
1.15.2	Közúti közlekedés	134
1.15.3	Közösségi közlekedés	139
1.15.4	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	142
1.15.5	Parkoló	142
1.16	Közművesítés.....	143
1.16.1	Víziközművek.....	143
1.16.2	Energiaközművek	148
1.16.3	Elektronikus hírközlés.....	156
1.16.4	A közmű kiszolgálás, a közművesítettség fennálló konfliktusai	157
1.17	Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	158
1.17.1	Földtani közeg, talaj	158
1.17.2	Felszíni és a felszín alatti vizek	161
1.17.3	Levegőtisztaság és védelme	162
1.17.4	Zaj- és rezgésterhelés.....	165
1.17.5	Hulladékkezelés.....	165
1.17.6	Árvízvédelem.....	167
1.17.7	Környezetvédelmi konfliktusok	167
1.18	Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	168
1.18.1	Építésföldtani korlátok	168

1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség.....	168
1.18.3	Egyéb korlátozó tényezők	169
1.19	Ásványi nyersanyag lelőhely.....	170
1.20	Városi klíma	171
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	176
2.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése.....	177
2.1.1	Településhálózat	177
2.1.2	Társadalom.....	178
2.1.3	Gazdaság	179
2.1.4	Táji-, és természeti adottságok	180
2.1.5	Zöldfelületek.....	181
2.1.6	Épített környezet.....	182
2.1.7	Közlekedés.....	183
2.1.8	Közművek és elektronikus hírközlés.....	185
2.1.9	Környezetvédelem	188
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ.....	190
3.1	A helyzetértékelés eredményeinek értékelése, szintézis.....	191
3.1.1	A folyamatok értékelése	191
3.1.2	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	192
3.1.3	A településfejlesztés és településrendezés kapcsolata.....	203
3.2	Problématérkép/értéktérkép	204
3.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	205
3.3.1	Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása.....	205
3.3.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése	205
4	MELLÉKLETEK.....	209
4.1	Mellékletek az 1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok c. fejezethez.....	210
4.1.1	Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió összefüggései	210
4.2	MELLÉKLET Az 1.14 Az épített környezet vizsgálata c. fejezethez	211
4.2.1	Kőszeg belvárosának örökségvédelmi területei	211
4.2.2	Kőszeg régészeti területei	212
4.2.3	Kőszeg műemlékei, műemlékvédelmi területei	213
4.3	Melléklet az 1.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata c. fejezethez.....	214
4.4	Melléklet az 1.17 Környezetvédelem (és településüzemeltetés) fejezethez	217
4.5	Melléklet a 3.2 Problématérkép/értéktérkép fejezethez.....	222

A 2007-2013-as programozási időszakban a magyarországi városok nagyjából kétharmada készítette el a 2007-ben megjelenő, majd 2009-ben felülvizsgált, a várospolitikáért felelős minisztérium által kiadott Városfejlesztési Kézikönyv útmutatásai alapján az Integrált Városfejlesztési Stratégiájukat (IVS), köztük Kőszeg is.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiák felülvizsgálata, az azóta eltelt nagyjából 5-7 év után több szempontból is aktuálissá vált, illetve különösen fontos a stratégia elkészítése.

A fentiek figyelembevételével a Belügyminisztérium 2014 júniusában közbeszerzési eljárást írt ki a járasszékhely városok IVS-einek felülvizsgálatára, valamint bizonyos esetekben az ITS-t megelőző-en Településfejlesztési Konceptió elkészítésére. A Nyugat-Dunántúli Régióban az eljárást a Pro Via 91' Kft. nyerte meg. A nyertes ajánlattevő, szakemberek bevonásával a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet tartalmi követelményeinek megfelelően 2014. december végén tudta megkezdeni a munkát.

A megalapozó vizsgálat követte a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kr.) mellékletében foglaltakat, így helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészt tartalmaz.

A helyzetfeltáró munkarész a Kr. szerint tartalmazza Kőszeg város térségi kapcsolatait, a különféle tervekben, koncepciókban való megjelenését, a területrendezési tervekkel kapcsolatos magállapításokat, a szomszédos településeknek a vizsgált településre vonatkozó észrevételeit és a hatályos fejlesztési dokumentumokat. Elemzések készültek a település társadalmáról, a gazdaságra vonatkozó fejezetben pedig kitértünk a gazdasági szerkezet jellemzőire és annak változására. Az önkormányzati gazdálkodás és a településüzemeltetési szolgáltatások vizsgálatánál törekedtünk azokra a tényezőkre felhívni a figyelmet, amelyek az önkormányzati kompetenciában és tevékenységben a településfejlesztésre, hangsúlyozottan a gazdaságfejlesztésre vonatkoznak. A táji, települési adottságokban és a zöldfelületek kezelésében történt változásokat regisztráltuk.

Elemeztük az épített környezetet, támaszkodva a rendelkezésre álló dokumentumokra és a változásokra fókuszálva, kiemeltük azokat a főbb megállapításokat, amelyek a település fejlesztésében a 2004-ben készült Településfejlesztési Konceptióhoz és a 2008-ban készült IVS-hez képest megváltoztak.

Hasonlóan elemzéseket végeztünk a város közlekedési hálózatával kapcsolatban. A leggyakrabban jelentkező problémákat és azok összefüggéseit vizsgálatuk, kitérve Kőszeg Városban megvalósult eredményekre.

A helyzetelemző és -értékelő munkarészben ágazatonként szöveges összefoglalót és SWOT elemzést készítettünk, amelyet kiegészítettünk egy rövid kockázatelemzéssel, így a fejlesztés kereteihez olyan információkat kínálhatunk, amik a gondolkodás kereteiként is számba vehetők. A város tervellátottsága kedvezőnek mondható. Folyamatosan készülnek tanulmányok az ellátó rendszerek jobb működtetésére, elemzések a település fejlesztési igényeire és lehetőségeire.

Ezeket az anyagokat a felméréshez felhasználtuk, megismertük.

Elemzési szemléletünk volt, hogy a város és térségére is kitekintettünk, bemutatva azokat a településeket, amelyek szoros kapcsolatban vannak a várossal, annak szolgáltatásait használják.

Hasonlóan fontos elemzési szempont volt, hogy az Európai Unió 2014-2020 tervezési időszak célrendszerét, valamint az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Konceptió 2014-2020, illetve a Vas megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2020 dokumentumok iránymutatásait is kövessük, hogy Kőszeg hosszú és középtávú fejlesztései – éppen a helyzetfeltárás segítségével – ezekhez jól illeszkedjenek.

Budapest, 2015. március 25.

Egyházi Ferenc és dr. Kukely György
projektvezető

1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Kőszeg város a Nyugat-dunántúli régióban, Vas megye területén, a Kőszegi Járásban (mint járási központ) **Szombathely** megyeszékhelytől 18 km-re észak felé helyezkedik el. Közigazgatási területe: 54,66 km². Szombathelyről a 87. számú főúton érhető el, amely Kámtól (8-as főút) indul és Kőszegnél éri el az országhatárt. A város közigazgatási területe közvetlenül kapcsolódik **Ausztriához**, a határon jelentős forgalom bonyolódik. Az S31-es autópút (Burgenland Schnellstrasse) gyakorlatilag közvetlen kapcsolatot biztosít az európai autópályákhoz. A megyeszékhelyhez vasúti összeköttetése biztosított.

Kőszeg, mint járási központ, integráló szerepet tölt be a terület életében, gazdaságilag, társadalmilag egyaránt. A járási hivatal legfontosabb feladata a megyei szintnél alacsonyabb szinten intézendő államigazgatási feladatok ellátása.

A **Ny-D-i régió** három megyéből áll, Győr – Moson – Sopron megye, **Vas megye** és Zala megye. A régió területe 11336,41km², lakosainak száma: 1 000 345fő, településeinek száma: 657 db.

Vas megye területe 3336,13 km², lakóinak száma: 263 251 fő, a települések száma: 216 db.



A régió, Győr – Moson – Sopron,
Vas és Zala megyével



Vas megye területe, a 7 járással

Forrás: Teir

Vas megyében 7 járás van, ezek közül egy Kőszeg székhellyel a **Kőszegi járás**.

A Kőszegi járásban **két kistérség** található: a **Kőszegi Kistérség**, amelynek területe 184 km², lakosainak száma: 18 327 fő, a települések száma 15 db, és a volt **Csepregi Kistérség** egy része, amelynek területe így most 101,4 km², lakóinak száma (2013.01.01.): 7 502 fő, településeinek száma: 6db.



A Kőszegi járásban **két kistérség** található:

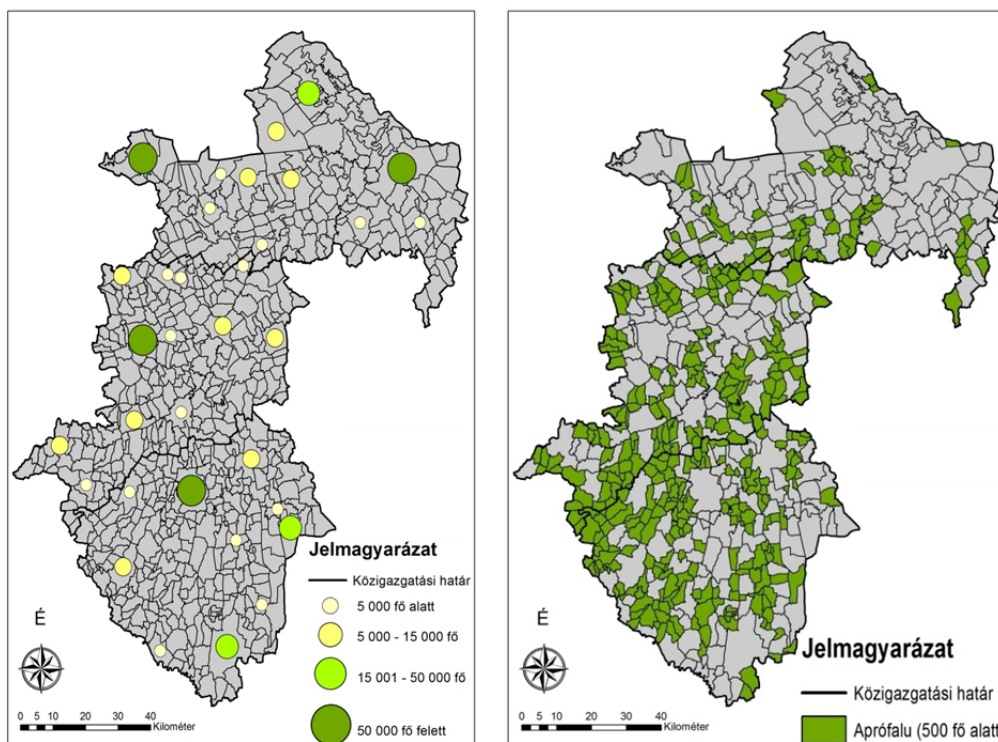
a **Kőszegi Kistérség**, amelynek területe 184 km², lakosainak száma: 18 327 fő, települései száma 15 db és

a volt **Csepregi Kistérség egy része**, amelynek területe így most 101,4 km², lakóinak száma (2013.01.01.): 7 502 fő, települései száma: 6 db.

A Kőszegi járás térképe

Forrás: „jarasinfo.hu”

A **régió városhálózatának** gerincét az öt megyei jogú város, két nagyobb és tíz db 10 - 15 ezer fő közötti lakosságú város adja. A régióban a tízezer főnél kisebb népességű városok (15 db) ellátó intézményrendszere erősen hiányos, a nem mindennapos szolgáltatásokat az ott élők kénytelenek másutt igénybe venni. E városok saját települési infrastruktúrájának kiépítettsége is elmarad a nagyobb városok színvonalától. Mindezek mellett a térségben még jelenleg is vannak városhiányos területek, ilyenek Győr – Moson - Sopron és Vas megye határvidéke, az Őrség és a Göcsej.



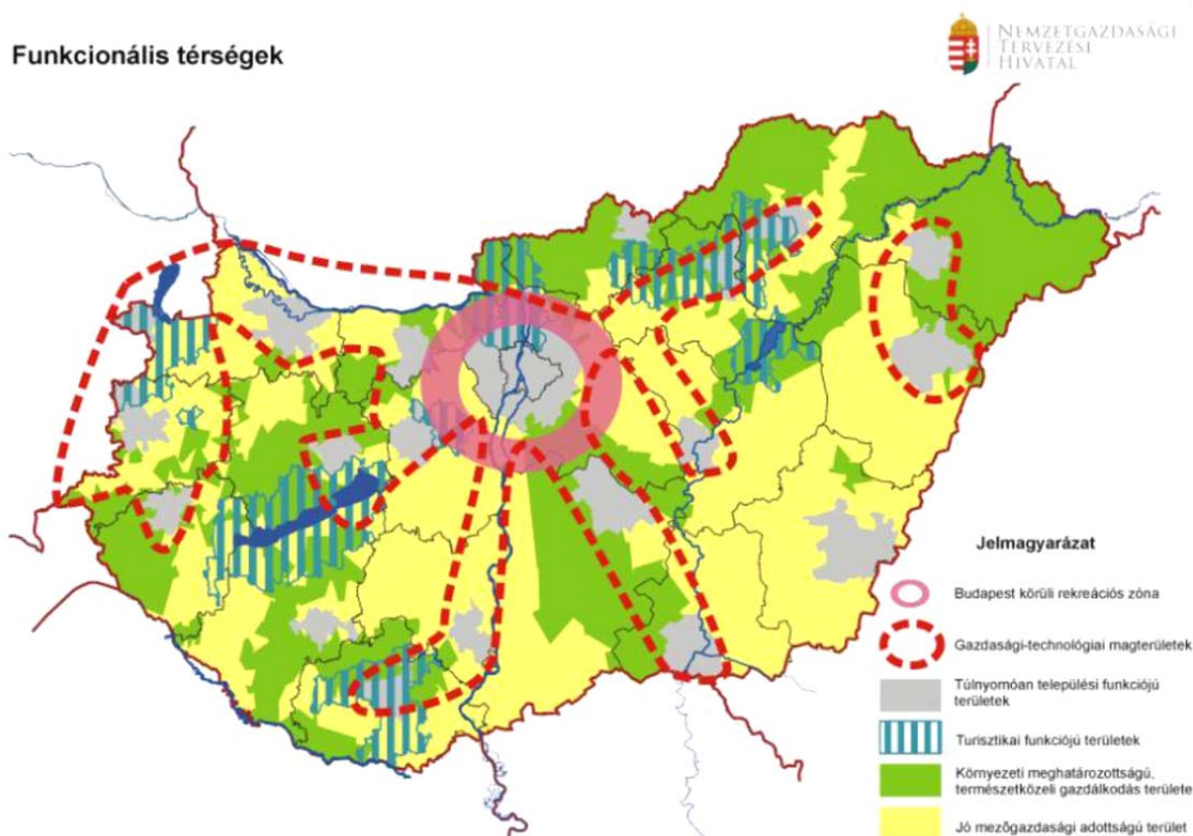
1.1-1. ábra: Nyugat-Dunántúli régió városai és aprófalvai

A városhiányos területek nagyrészt megegyeznek az aprófalvas területekkel. Az aprófalvak száma a régióban 332 db, (Gy-M-S 28%; Vas 59%; Zala 60%) ahol a lakosság 8,7%-a él.

A régióban nem nagyon van olyan terület, ahol – ha kevés is – de ne volna apró falu.

1.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával) értelmében a városstratégiák célja a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózatok kialakulása, valamint a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. Mindezek szem előtt tartásával az OFTK olyan funkcionális térségeket határoz meg, amelyek a jövőben egy-egy, nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti feladatot fognak ellátni, integrálódva a nemzeti szintű társadalmi és területi munkamegosztásba. Az OFTK alapján – és a valóságban is – Kőszeg a „gazdasági technológiai magterületek és a turisztikai funkciójú területek és túlnyomóan települési funkciójú területek” kategóriái is fedik, tehát országosan elismerten hármas funkciójú a város és környéke.

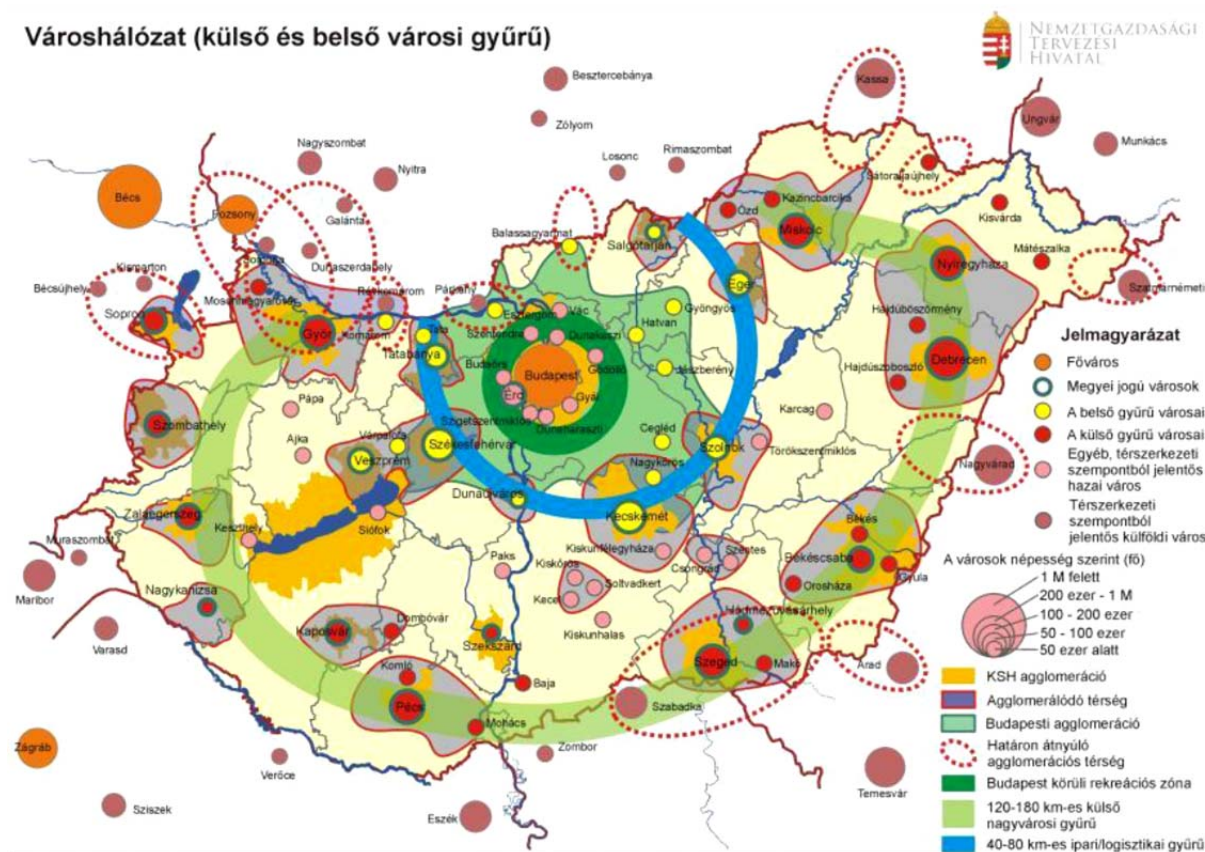


1.1-2. ábra: Funkcionális térségek

Forrás: OFTK, pp. 109.

Kőszeg térsége gazdasági technológiai magterületekként funkcionál, amelyen belül Kőszeg, a maga jogán – a város múltjából és jelenéből eredően, a jövőben pedig a KRAFT program kiteljesedése által – nyerhet tágabb teret. A turisztikai funkciójú területek részeként országosan elismert desztinációja jelenik meg a városnak – az országos szinten még együtt kezelt – Sopron-Kőszeghegylája és a Fertőtáj összevont területek részeként. A túlnyomóan települési funkciójú területek megjelölés Szombathely és Kőszeg agglomerálódó térség jellegét rögzíti. Ugyanakkor, az agglomerálódó térségen belül a város önálló funkciót is képvisel, tehát nemcsak beolvad, hanem ki is egészít.

Városhálózat (külső és belső városi gyűrű)



1.1-3. ábra: Városhálózati struktúra Magyarországon

Forrás: OFTK, pp. 142.

A városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében is jelentős szerepet játszanak. A térségi szemlélet érdekében az OFTK kijelölte a növekedés elsődleges színtereit és hálózatait. Ez jelenti a főváros különböző gyűrűin lévő nagyobb központokat, illetve az ilyen központos saját vonzáskörzeteit. Ezek a központok olyan városok, amelyek kiemelkedő telephelyi lehetőségeik, jelenlévő és potenciális befektetők, vállalataik, térségi beágyazódottságuk révén a növekedés dinamikus térségeiként jelennek meg a hazai településszerkezetben (1.1-3. ábra).

Kőszeg az országos városhálózati struktúrában Budapest gyűrűi nem érintik, és a Budapest külső gyűrűjén lévő Szombathely agglomerációjába tartozik. Az EU csatlakozás nyomán azonban új térstruktúrák vannak kialakulóban s ennek kapcsán meg kell jegyeznünk – hogy országhatár menti helyzetéből adódóan ugyan csak áttételesen, de – Kőszeg esetében számolni lehet Bécs, Felsőpulya (Obenpullendorf) valamilyen mértékű, városhálózati befolyást gyakorló hatásával, pl. a beruházások, valamint munkaerő piac tekintetében.

A városhálózati struktúra térképen azonban már az is látszik, hogy a funkcionális térségek összevontan lehatárolt „gazdasági technológiai magterület” és „turisztikai funkciójú területek részeként országosan elismert desztináció” térségein belül, milyen – valójában egymástól fizikailag és térben elkülönülő, esetenként egymástól eltérő jellegű – kisebb térségek vannak jelen. Adottságaiban, funkcionális jellegében, Kőszeg mindkét fent rögzített szempontból (egyéb feltételektől most eltekintve) inkább Sopronnal lehetne közös egységbe fogni, mint ahogy korábban erre irányult a „Sopron-Kőszeghegységi Üdülőkeret” területi kiterjedésű térségi terv is.

E kisebb várostérségek fizikai (műszaki infrastruktúra, elsősorban közlekedéshálózati) kapcsolati hiányosságai, a helyi kezdeményezések szintjén azonban áthidalhatóak. Erre mutat Kőszeg térségében is az élő, egyre inkább szervezett szinten is megjelenő határ menti együttműködés, amely előbb, vagy utóbb, az összehangolt, egymást kiegészítő infrastruktúrafejlesztés terén is meg kell, hogy mutakozzon.

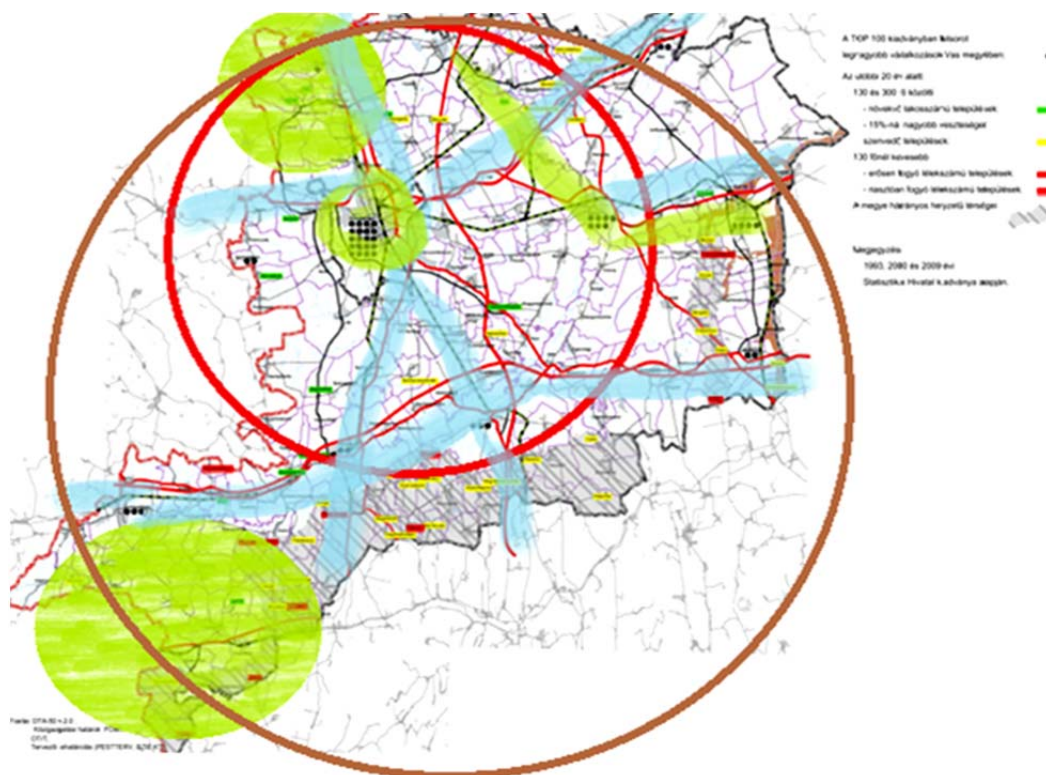
1.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban

A Ny-D-i régió három megyéből áll, Győr – Moson – Sopron megye, Vas megye és Zala megye. A régió területe 11336,41km², lakosainak száma: 1 000 345fő, településeinek száma: 657 db.

Vas megye területe 3336,13 km², lakóinak száma: 263 251 fő, a települések száma: 216 db.

A Kőszegi járás Vas megyéhez tartozik, székhelye Kőszeg. Területe 286,45 km², népessége 25 473 fő, népsűrűsége pedig 89 fő/km² volt 2013 elején. 2013. július 15-én három város (Kőszeg, Bük és Csepreg) és 18 község tartozott hozzá.

Vas megye belső hálózati struktúrája, elérhetőség közlekedési tengelyek és elérhetőség



1.1-4. ábra: Vas megye térségi és elérési jellemzői

A térképen az alábbi jellemzők szerepelnek

- szürke sávval a jelentős népességszökkenéssel fenyegetett aprófalvas térségek szerepelnek, ahol fokozott beavatkozás szükséges a vidéki népesség megtartása érdekében
- zöld színnel a **kiemelt turisztikai desztinációk** (Natúrparkok Kőszeg, illetve a termálfürdők, valamint az római kori értékekre alapulva Szombathely térsége) szerepelnek, ahol desztinációnként összehangolt termékfejlesztésre, főként a szolgáltatási színvonal javításra van szükség, desztinációnként eltérő célokkal

- kék színnel a **főbb közlekedési kapcsolatok**, irányok jelennek meg, melyeknél minden esetben van megye határon átnyúló kapcsolódás
- piros keretben Szombathely és közvetlenül hozzá kapcsolódó **munkaerőpiaci** szempontból elsődleges egységes terület jelenik meg
- Barna keretben a Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ területe jelenik meg, melynek van Zala megyei kapcsolódása

Közlekedéshálózati kapcsolatok

A térségi, elérhetőségi kapcsolatok **meghatározó eleme**, a közlekedési hálózat. A **tágabb térség** közúti hálózata megfelelő sűrűségű, a települések közti összeköttetés és a főutak elérése biztosított. A térség **három főközlekedési útvonal** háromszögében fekszik. Az egyik irányban a megyeközpont, a másik irányban Ausztria felé összeköttetést teremtő **87-es főút**, a térség északi peremén, a Bécs-Sopron-Balaton közlekedési tengelyt jelentő **84-es sz. főút**, valamint az európai utak rendszeréhez tartozó 86-os főút, amely Nyugat-Dunántúl szempontjából elsőrendűen fontos észak-déli tengely.

A **Kőszegi járás**, illetve **együttműködő térségének kapcsolati rendszer**, annak ellenére, hogy a fent leírt főközlekedési útvonal háromszögében fekszik, **összességében mégis kedvezőtlennek tekinthető**. Az **É-D-i** közúti kapcsolatok megfelelőnek mondhatók, nevezetesen a 87-es főút az egyik irányban a megyeközpont, a másik irányban Ausztria felé (S31 és 50 főutak) teremt jó összeköttetést. Ugyanakkor, az európai utak rendszeréhez tartozó **E65-ös**, a magyar **86-os főút**, amely Nyugat-Dunántúl és Vas megye szempontjából elsőrendűen fontos észak-déli tengely, **Kőszegről csak közvetve, Szombathelyen át érhető el**, további mellékutak használata után. A Bécs – Sopron - Balaton közlekedési tengelyt jelentő **84-es** számú főút Kőszegről nehezen, a járás Csepreghez közeli részéből könnyebben – Lövőn át elérhető.

A járás **belső közlekedése** nehézkes, magán viseli a több éven át remélt M9-es gyorsforgalmi út Szombathely térsége – Kőszeg – S 31 gyorsforgalmi tengely kiépítési reménye miatt elmaradt fejlesztéseket. (Tervezése idején ez a Bécs – Szombathely – Zalaegerszeg – Balaton; illetve D-Dunántúl tengely lett volna.)

Kőszeg **vasúti elérhetősége**, csak a megyeszékhely, Szombathely elérhetősége szempontjából kedvező. A vasúti szárnyvonal **végállomása** Kőszeg. Az ország egyéb nagyvárosainak elérése, kivétel nélkül, csak Szombathelyen történő átszállással oldható meg.



Fejlesztési térségek a megyében

A megyei fejlesztési koncepció, eltérő sajátosságai és kapcsolati rendszerük alapján, három résztérséget határoz meg a megyében, az alábbiak szerint:

- Szombathelyi agglomeráció térsége (Szombathely-Kőszeg térsége)
- Sárvár-Celldömök-Jánosháza térsége
- Körmend-Vasvár-Szentgotthárd térsége

Ezen belül, a **Szombathelyi agglomeráció** térségére vonatkozóan kiemelt három fő fejlesztési elem közül, mint

- a Nyugat-Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ fejlesztéseinek megvalósításával és a kapcsolódó közlekedési fejlesztések révén a munkaerővonzás-körzet kiterjesztése, továbbá, hogy
- a térségben biztosítani kell a megfelelő színvonalú kulturális és rekreációs kínálatot, valamint
- a felsőfokú oktatás vállalati és társadalmi szükségleteket kiszolgáló magas színvonalú a helyi gazdaság igényeit is kiszolgáló feltételrendszerét,

Kőszeg vonatkozásában – hagyományai és jelenlegi fejlődési, tervezett fejlesztési irányai alapján – a **kulturális és rekreációs kínálat**, valamint a **felsőfokú oktatás bővítése** bír a legnagyobb jelentőséggel.

1.1.3 Kőszeg vonzáskörzete

Kőszeg vonzása, mint térségi ellátó és igazgatási valamint idegenforgalmi szervező központ, túlmutat a kistérség, esetenként a járás területén is.

A térség településeinek **kapcsolatrendszere történelmi gyökerű**, túlmutat az ország- és megyehatáron. Kőszeg természetes vonzáskörzete (az egykori Kőszegi járás) átnyúlik Ausztriába, de Csepreg is több szállal kapcsolódik Győr-Moson-Sopron déli településeihez. (A Csepregi kistérség jelentős része csak 1950-től tartozik Vas megyéhez, azt megelőzően Sopron vármegye része volt.)

Jelenleg **Kőszeg Járás** illetékességi területe: Bozsok, Bük, Cák, Csepreg, Gyöngyösfalu, Horvátzsidány, Iklanberény, Kiszsidiány, Kőszeg, Kőszegdoroszló, Kőszegpaty, Kőszegszerdahely, Lócs, Lukácsháza, Nemescsó, Ólmod, Peresznye, Pusztacsó, Tormásliget, Tömörd, Velem,

Település	Rang (2013. július 15.)	Közös hivatal	Kistérség (2013. január 1.)	Népesség (2013. január 1.)	Terület (km ²)
Kőszeg	járásszékhely város	<i>Kőszeg</i>	Kőszegi	11 628	54,66
Bük	város	<i>Bük</i>	Csepregi	3 454	20,86
Csepreg	város	<i>Csepreg</i>	Csepregi	3 275	49,54
Bozsok	község	Kőszeg	Kőszegi	343	20,91
Cák	község	Lukácsháza	Kőszegi	285	6,48
Gyöngyösfalu	község	Lukácsháza	Kőszegi	1 144	9,65
Horvátzsidány	község	<i>Horvátzsidány</i>	Kőszegi	808	12,17
Iklanberény	község	Bük	Csepregi	46	2,96
Kiszsidiány	község	Horvátzsidány	Kőszegi	87	4,93
Kőszegdoroszló	község	Lukácsháza	Kőszegi	243	9,65
Kőszegpaty	község	Lukácsháza	Kőszegi	208	12,25
Kőszegszerdahely	község	Lukácsháza	Kőszegi	459	7,37
Lócs	község	Csepreg	Csepregi	128	5,13
Lukácsháza	község	<i>Lukácsháza</i>	Kőszegi	1 055	9,36
Nemescsó	község	Lukácsháza	Kőszegi	283	7,38
Ólmod	község	Horvátzsidány	Kőszegi	101	3,66
Peresznye	község	Horvátzsidány	Kőszegi	841	10,73
Pusztacsó	község	Lukácsháza	Kőszegi	149	7,26
Tormásliget	község	Csepreg	Csepregi	317	7,53
Tömörd	község	Csepreg	Csepregi	282	15,36
Velem	község	Kőszeg	Kőszegi	337	8,61

A **Kőszegi járás** területén 2008-ban – a fejlesztési koncepció (BFH Európa Kft) adatai szerint 29 014 fő élt, míg a fenti táblázata adatai szerint 2013. január 1-én csak 26 055 fő. A csökkenés öt év alatt 2 959 fő. Tekintettel azonban arra, hogy 2013. jan. 1-től néhány település a Sárvár járáshoz tartozik, a népességi összevetést ugyanazon településekre vonatkozóan kell megtennünk. Ennek figyelembevételével, a járás településeinek lélekszáma, 2001-11. között 1,1 %-kal nőtt.

Kőszegi Járási Hivatal (Vas Megyei Kormányhivatal)

- Hatósági Osztály
- Okmányirodai Osztály
- Járási Szakigazgatási Szervek:
 - Kőszegi Járási Hivatal Járási Gyámhivatala
 - Kőszegi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége
- Járási Kirendeltségek:
 - Kőszeg Járási Hivatal Csepregi Kirendeltsége
 - Kőszegi Járási Hivatal Csepregi Kirendeltsége- Okmányiroda
- Kőszegi Tankerület

Közigazgatás

A kőszegi járásban, jelenleg öt közös önkormányzati hivatal működik. Ezek közül az egyik és egyben a legnagyobb lélekszámot ellátó hivatal Kőszeg.

Kőszegi Közös Önkormányzati Hivatal		
Település	Lakosságszám	Össz. Lakosságszám
Kőszeg	12 448	13 164 fő
Velem	351	
Bozsok	365	

Kőszeg egyéb, a korábbi „KVVTKT” A Kistérséghez tartozó intézményi kapcsolatok tovább élnek

Kőszeg Város és Vonzáskörzete Többcélú Kistérségi Társulása a 2007/2008-as tanév kezdetére kialakította a köznevelési intézményfenntartói szerepnek azt a struktúráját, amelyik a kistérségi szintű feladatellátást biztosítja. A közigazgatás 2013-as járási szintű átszervezése után a Kőszegi Kistérségi Társulás intézményfenntartói szerepkört tölt be.

Tagóvodát működtet Horvátzsidányban, Peresznyén, Bozsokon és Velemben

Testvérvárosi kapcsolatok

Kőszeg, testvérvárosi kapcsolatot tart fenn, az alábbi településekkel:

- Az osztrák **Mödling bei Wien**, a német **Vaihingen an der Enz** és **Kőszeg** közös, háromoldalú kapcsolata 25 éves múltra tekint vissza. Az 1980-as évek megosztott Európájában, páratlan jelenség volt, hogy megszületett egy ausztriai, egy németországi és egy magyarországi város máig tartó barátsága.
- A szlovákiai **Szenc** (Senec) város, valamint **Kőszeg** város önkormányzatai 2010. évben léptek egymással baráti városi kapcsolatba. Ennek előzményei 2008-ig nyúlnak vissza, lévén Szenc a horvátországi Senj-nek is testvérvárosa, ahol a találkozás létrejött.
- **Senj** városával a „Horvát Nemzetiségi Önkormányzat” vette fel a baráti kapcsolatot, mint Jurisics Miklós szülővárosával.
- A szlovákiai **Nyitragerencsér** kistelepülés vezetőivel 2015. április 24-én az 1999 óta tartó baráti együttműködést felváltja a már alaposan megérett „Testvérvárosi szerződés” aláírása Kőszegen.

1.1.4 A település dinamikája

Kőszeg város, járásközpont az É-Dunántúli régióban, Szombathely agglomerálódó térségében.

Funkcionálisan, része az ország gazdasági technológiai magterületének. Sopron-Kőszeg-hegyalja terület és a Fertő-táj közösen országos jelentőségű turisztikai desztináció.

Magas szellemi potenciállal (ISES egyetem) rendelkezik, aktív civilszerveződések központja (Írott-kő Natúrpark Egyesület). Nemzetközi kapcsolatai jelentősek. Nagy hagyományú iskolaváros, nagyszámú műemlékkel, megújult történelmi belvárossal.

Népességét megtartó, kistérségét jól szervező központ (kistérségi foglalkoztatási paktum).

Ipari Park címet birtokló, fejlesztési területekkel.



Forrás: Befektetési kalauz, A kőszegi és felső-répcementi foglalkozási paktum területén.

1.2 A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉS VIZSGÁLATA

1.2.1 A Nemzeti Reform Program vállalásai az EU 2020 stratégiához kapcsolódóan

Magyarország számára a legfontosabb fejlesztéspolitikai célkitűzés az ország **gazdasági teljesítményének** (GDP), valamint a **foglalkoztatás szintjének, minőségének** növelése, amelyek révén **az életminőség és az életkörülmények** érdemi javulása érhető el. Mindehhez kapcsolódva a **Nemzeti Reform Program** vállalásai a következők:

- a 20–64 évesek foglalkoztatási rátájának a jelenlegi 60%-ról legalább 75%-ra növelését;
- a kutatás-fejlesztési ráfordítások bruttó hazai termékhez viszonyított szintjének 1,8%-ra növelését;
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának legfeljebb 10 százalékos növekedését a 2005. évi szinthez képest;
- a teljes energiafelhasználáson belül a megújuló energiaforrások részarányának 14,6 százalékra történő növelését; a 10 százalékos energia megtakarítás elérését;
- a felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők arányának 30,3 százalékra növelését a 30-34 éves népességen belül; az oktatásban, képzésben nem részesülő, legfeljebb alsó középfokú végzettséggel rendelkezők arányának 10 százalékra csökkentését a 18-24 éves népességen belül;
- a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élő népesség számának 450 000 fővel való csökkentését, amely 5 százalékpontos csökkentést jelent.

1.2.2 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az OFTK – *felszámolva az ágazati* (Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció) és a *területi* (Országos Területfejlesztési Koncepció) *fejlesztés dualitását* - a kormányzati fejlesztéspolitika 2030, illetve 2014-2020 között megvalósítandó stratégiai céljait, prioritásait jelöli ki. A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban **Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz**, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.

Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó céloknál egyenként jóval szűkebb tárgykörű ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg. Ld. a mellékletben szereplő ábrán.

AZ OFTK az alábbi – **Vas megye** és azon belül **Kőszeg** *készülő stratégiájában is meghatározó* – főbb **területpolitikai irányokat és teendőket** határozza meg:

Elvek

- Hálózati szemlélettel működő, valamint települési adottságokat és lehetőségeket egyaránt figyelembe vevő területi tervezési folyamat kialakítása, amely decentralizált térszerkezet kialakulását és hálózatos térszerkezetet eredményez.
- Városhálózati megközelítés, a térszerkezet funkcionális fejlesztése.

- A város-vidék együttműködése, a kölcsönös előnyökön nyugvó, együttműködésekben alapuló kapcsolatrendszer kialakítása, az élelmiszer-, az energia-, a környezet-, valamint a klímabiztonság megteremtése, az egészséges ivóvíz ellátás, az élővilág sokféleségének, a tájak sokféleségének és értékeinek, illetve az épített örökség értékeinek megőrzése, az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása, a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.
- A növekedés szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír a gazdaság belső motorjainak beindítása, a fő kitörési pontokként szolgáló, magas hozzáadott értékű, tudásra épülő speciális iparágak (orvosi berendezés és eszközgyártó ipar, környezet ipar, IT szektor, kreatív ipar stb.) erősítése, támogatása.
- Hatékonyan és fenntarthatóan működő gazdasági térszerkezet megvalósítása az adott térség valós potenciáljainak, igényeinek és kitörési lehetőségeinek felismerésével.
- A kreatív képességeinkre, tudásunkra építő értékteremtés, ennek érdekében az információ-kommunikációs háttér javítása, az ehhez szükséges megfelelő és korszerű képzési rendszer létrehozása, ami biztosítja a piacképes és gyakorlati tudás megszerzését, illetve kedvező szellemi és innovációs környezetet biztosít a fejlesztéseknek.
- Periférikus térségek felzárkóztatása a helyi adottságaik figyelembe vételével.
- Határ menti együttműködések révén a szomszédos országok gazdasági, infrastrukturális rendszereihez való kapcsolódás, a határon belüli és túli lakosság közötti kapcsolatok ápolása.
- Határozottan növelni kell a fenntartható közlekedési módok (kiemelten az egyéni fenntartható formák, például kerékpáros közlekedés) szerepét a helyi közlekedésben.
- Az aprófalvas térségekben javítani kell az elérhetőséget, mind a közlekedési, mind az infokommunikációs eszközök fejlesztésével.
- Legjelentősebb természeti adottságaink és értékeink a területi tervezés, a fejlesztéspolitika számára is megkerülhetetlen, fontos minőségi tényezők.
- A hosszú távú gazdasági potenciálunkat és életfeltételeinket biztosító természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése, az erőforrások megőrzése a jövő generációinak számára, mind mennyiségben, mind minőségben. A természeti erőforrásokkal való takarékos és hatékony gazdálkodás, így a fenntartható energia- és hulladékgazdálkodás, a zöldgazdaság-fejlesztés, a stratégiai természeti erőforrások (a víz, a talaj, az ásványkincsek) fenntartható használata, a biodiverzitás megőrzése, a természeti értékek védelme, a környezetminőség javítása, és a környezetbiztonság erősítése.

Programok

- A vállalkozásfejlesztést és ennek részeként a befektetés-ösztönzést a megyében legalább a járásközpontokhoz kapcsolódóan kell biztosítani. A megye és a járások befektetés-ösztönzését szolgáló kommunikációs, térség-marketing tevékenységeinek megvalósítása.
- A vállalkozások letelepedéséhez szükséges infrastrukturális feltételek igény szerinti fejlesztése szükséges. Indokolt esetben kezdő vállalkozásoknak, illetve letelepülő szolgáltatásoknak helyet adó üzleti szolgáltató és inkubációs központok kialakítása, valamint a helyi termékek értékesítéséhez kapcsolódóan piacterek fejlesztése.

- A gazdaság igényeivel összhangban lévő felsőfokú- és szakképzési rendszer működtetése, duális képzés bevezetése, a megyében élő diákok megyében való elhelyezkedésének ösztönzése.
- Felsőoktatásban a Nyugat-dunántúli régió vonatkozásában térségszintű kompetenciaközpontok kialakítása, képzés elindítása szükséges a meglévő oktatási programok – piaci igényekhez, illetve technológiai-társadalmi változásokhoz illeszkedő – folyamatos megújításán túl. Kőszegen az ISES és a Corvinus Egyetem közös multidiszciplináris képzési programja megvalósításának támogatása szükséges (KRAFT program). Különösen fontos a mezőgazdasági orientációjú térségekben (pl. Vasi Hegyhát, Kemenesalja, Őrség, Kőszeg), illetve kistélepüléseken a közösségi foglalkoztatási programok mezőgazdasági szektorban való megvalósításának ösztönzése, illetve a fiatal gazdák gazdálkodásának támogatása.
- Kiemelt térségi brand-ek kialakítása a turisztikai szektorban: Őrség, Kőszeg - Írott-kő, Savaria, Pannon fürdővilág.
- A gyógyfürdők (Bükfürdő, Sárvár), a történelmi hagyományokra (Savaria Karnevál, Szent Márton-kultusz) és az épített (Kőszeg) és természeti (Őrség, Írott-kő) örökségre egyaránt építő turizmusfejlesztés.
- Az osztrák, szlovén határ menti kapcsolatok bővítése, különös tekintettel a közös munkaerő-piac kihívásaira, illetve a természeti értékek közös fenntartható hasznosítására, valamint aktív részvétel a transznacionális együttműködésekben. (Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció célrendszerének összefüggéseit ábrázoló táblázatot ld. mellékletben)

1.2.3 Vas megye Területfejlesztési Koncepciója

A **koncepció célja, hogy kijelölje Vas megye lehetséges kitörési pontjait**, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyekre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt érdemes fektetni.

A megye jövőképe

Vas megyét jó életszínvonalú, egyben nem romló demográfiai trendekkel jellemezhető, erős identitású kistérségek alkotják, melynek alapja a megújulásra képes gazdaság, illetve az egyedi kulturális, természeti értékek fenntartható hasznosítása, illetve a fejlett közlekedési és kommunikációs rendszerek.

A koncepció öt általános célt jelöl meg, amelyekhez négy stratégiai és négy horizontális célt rendel.

Az általános célok

A megfogalmazott öt általános célból, az alábbi négy kiemelten érinti Kőszeget, illetve térségét:

- Foglalkoztatás szinten tartása és bővítése, hogy növekedjen a foglalkoztatottak száma, *különösen a képzett munkaerő körében*, mely kapcsán csökken a megyéből való elvándorlás, illetve további új munkavállalókat vonzanak a megyébe.

- A gazdaság teljesítőképességének javítása, hogy növekedjen a megyében elérhető lakossági és vállalati jövedelmek nagysága, ami vonzóvá teszi a megyében történő munkavégzést, illetve az életet.
- Munkaerő képzettségi szintjének javulása, hogy mind többen megfelelő képzettséggel magasabb értékű munkát nagyobb jövedelemért végezzenek el.
- Természeti és kulturális erőforrások fenntartható hasznosítása, hogy csökkenjen az ökológiai lábnyom, bővüljön a helyi adottságok fenntartható hasznosításának széles tára, a *helyben előállított* mezőgazdasági és egyéb termékek köre, illetve az értékek vonzó lakókörnyezetet teremtsenek a városi környezetben és vidékies térségekben egyaránt.

Speciális célok

- **A térségi versenyképesség javítása, benne:**
 - A döntően exportra termelő nagyvállalatok megyébe való kötődésének erősítése érdekében szektorokon és határokon átívelő klaszter alapú vállalati - kutatás-fejlesztési - képzési - foglalkoztatási együttműködések ösztönzése.
 - Kiemelt feladat a nemzetközi beszállítói kapcsolatok erősítése, export-értékesítés ösztönzése, különösen a kis- és középvállalati szektorban, mely kapcsán elengedhetetlen a termék- és technológiafejlesztés.
 - A vállalkozásfejlesztést és ennek részeként a befektetés-ösztönzést a megyében legalább a járásközpontokhoz kapcsolódóan kell biztosítani.
 - A tulajdonosi felelősséggel rendelkező, stabilan működő, összehangolt vállalkozás-fejlesztési intézményrendszer működtetése.
 - A gazdaság igényeivel összhangban lévő felsőfokú- és szakképzési rendszer működtetése.
 - A munkavállalók egészségi állapotának fejlesztése érdekében komplex egészség-programok megvalósítása.
- **Természeti erőforrások fenntartható hasznosítása, benne:**
 - A mezőgazdaságban a foglalkoztatás intenzív tevékenységek, így a zöldség, gyümölcsstermesztés, egyedi vagy tájjellegű termék-előállítás és értékesítés.
 - Kiemelt térségi brand-ek kialakítása a turisztikai desztinációkhoz kapcsolódóan
 - Különösen fontos a Kulturális örökségértékek, műemlékek fenntartható turisztikai hasznosítása.
 - Megújuló energiák fenntartható hasznosítása fűtési és villamos-energiatermelési céllal.
 - A környezet védelme a hulladékkezelésen, a vízgazdálkodáson és az árvízvédelmen keresztül.
 - A megye folyóvízhálózata fontos értéket képvisel, mely lehetőségeire a jövőben nagyobb hangsúllyal javasolt építeni.
 - Vonzó települési környezet kialakítása a városokban. Kompakt várospolitikai elveinek megvalósítása, ami elsősorban a beépített területek szétterülésének korlátozását jelenti.

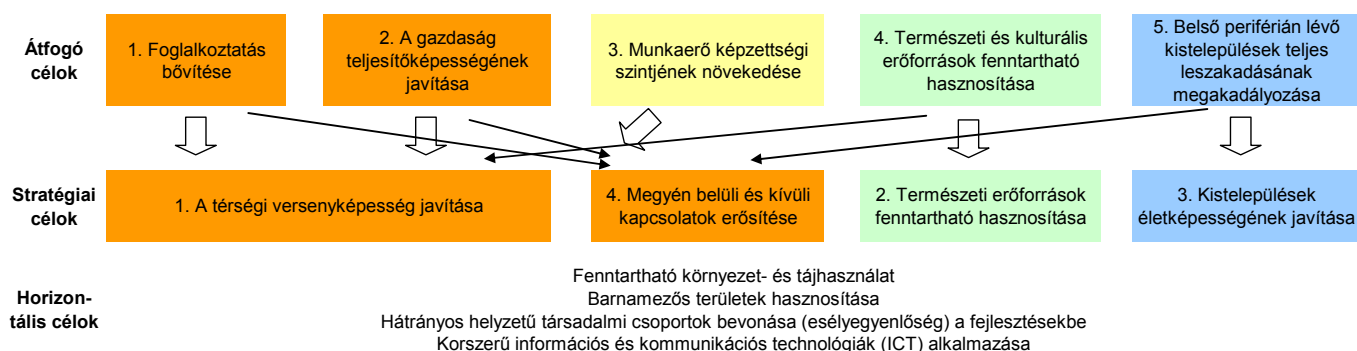
- **Vidéki térségek fejlesztése, ezen belül a kistelepülések életképességének javítása térségi együttműködések révén, benne:**
 - o A vidéki térségek fejlesztését térségi alapon kell szervezni, összhangban a térségközpontot jelentő városok fejlesztési igényeivel és szükségleteivel.
 - o Kistelepüléseken a humán szolgáltató rendszerek térségi alapon szervezett működtetése.
 - o A helyi termékek, élelmiszerek előállításának és feldolgozásának ösztönzése, oltalma.
 - o Szociális gazdaság jól működő szervezeteinek kialakítása a közfoglalkoztatás rendszerének átalakításával.
 - o Lakófunkciók minimális infrastrukturális feltételeinek megteremtése, elérhetőség.
- **Megyén belüli és kívüli kapcsolatok erősítése, benne:**
 - o Nagytérségi közlekedési kapcsolatok megvalósítása, benne Észak-déli (M86, S31-87-es, Szombathelyen északi körgyűrű befejezése, majd a következő fejlesztési szakaszban az M9)
 - o A térségközpontok megközelíthetőségének javítása.
 - o A kerékpáros közlekedés rendszer fejlesztése a városi közlekedésen belül, és a településközi közlekedésben is.
 - o Osztrák, szlovén határ menti kapcsolatok bővítése, különös tekintettel a közös munkaerőpiac kihívásaira.

Horizontális célok:

- Fenntartható környezet- és tájhasználat.
- Barnamezős területek hasznosítása.
- Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok bevonása (esélyegyenlőség) a fejlesztésekbe.
- Korszerű információs és kommunikációs technológiák (ICT) alkalmazása.

A célok összefüggését bemutató ábra:

Vas megye fejlesztési célrendszere



1.2.4 Vas Megye Gazdaságfejlesztési Fókuszú Területfejlesztési Programja

Vas megye átfogó politikai célja:

Életminőség, Élhető környezet, Érték-teremtés - sikeres Vas megye

Megyénk vonzó lakhely
az itt lakók és az ide települni vágyók számára,
ahol megvalósíthatják önmagukat,
minőségi életre alkalmas jövedelemre tesznek szert érték-teremtő munkájukkal,
önmagukkal, a környezetükkel és a közösségükkel összhangban.

A program gondolatiságát alapjaiban meghatározó központi elv, hogy:

- minden területen a **hozzáadott érték növelése** a legfontosabb célkitűzés
- a **munkahely-teremtés** olyan módon valósuljon meg, hogy az fenntartható legyen és a *megye teljes területét érintse*
- elsősorban **olyan erőforrásokra** alapozzon, mely helyi és természeti – termőföld, termál, fa, természeti környezet
- elősegítse a megyei települések – kiemelten az aprófalvakat és a kisvárosokat – **megtartó képességének növelését**
- előmozdítsa a megye egységes gazdasági fejlődését
- figyelembe veszi az idetelepült nagyvállalatok igényeit középpontjába az embert helyezi

A fejlesztési program a fejlesztési koncepció stratégiai céljait veszi át, és azokhoz rendeli az alábbi prioritásokat.

1. **Vállalkozás fókuszú gazdaság-fejlesztés** - Vállalkozás-fejlesztés: a megyei közép- és nagyvállalkozások száma rendkívül alacsony. Elsődleges célkitűzés, hogy ez a szűk bázis erősödjön, illetve szélesedjen a kisvállalkozások megerősítésével, és így lehetővé tegye, hogy a helyi tulajdonosi, döntési mechanizmusokon alapuló vállalkozói kör a fenntartható munkahely-teremtésben élen tudjon járni.
2. **Élelmiszer-termelés** - Az élelmiszer-termelési program célkitűzése, hogy segítse megalapozni a helyi élelmiszertermelés feltételeit, megteremtse a minőségi kínálati oldalt, definiálja és segítse a keresletet demonstrációs mikrotérségi alapon, hozzájáruljon a szemléletformáláshoz. Mindezt egy komplex program keretében.
3. **Turizmus** - A program feladata, hogy a folyamatosan csökkenő vendég-éjszakák számának tendenciáját megfordítsa, a minőségi vevőkör számára fontos tematikus, a megye egész területére ható programokat definiálja, biztosítsa a szükséges koordinációt és kommunikációt.
4. **Energia-hatékonysági Program** - Az energia-hatékonysági célú fejlesztések hozzájárulnak ahhoz, hogy a megye intézményei környezetileg fenntarthatóbban legyenek üzemeltethetőek. Ugyanakkor olyan egyedi tevékenységek is megvalósulnak – intelligens várostervezés, zöld távhő – melyek a megye egységét hivatottak támogatni.
5. **Emberi Erőforrás Fejlesztési Program** – minden egyes területen az elsődleges kihívás, hogy a lehető legjobb embert sikerüljön megnyerni, megtalálni az adott feladatra, a meglévőket

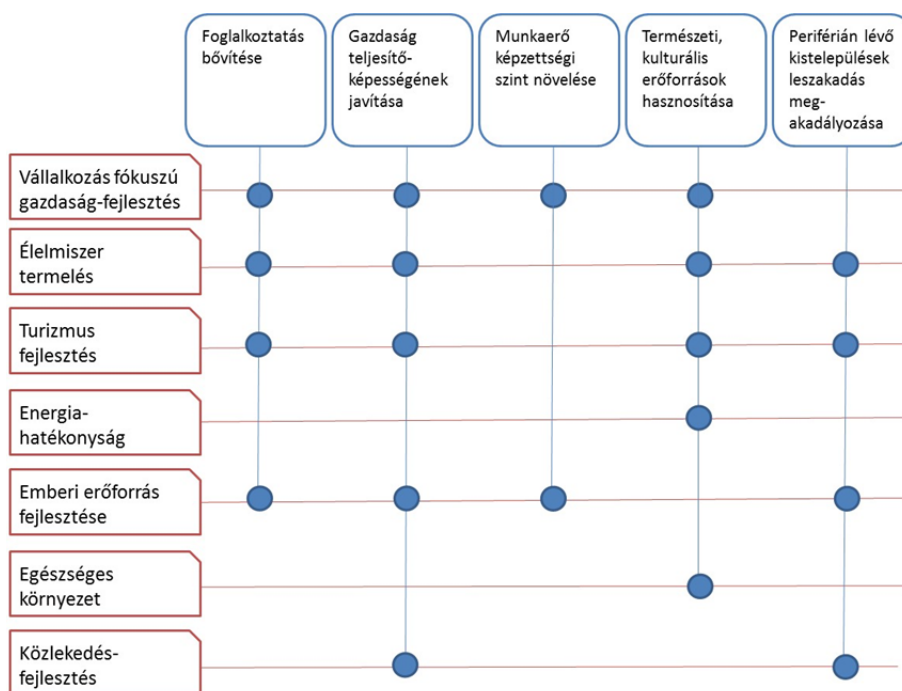
fejleszteni, illetve a nemzetközi versenyben képzett szakembereket itthon tudjuk tartani. A képesség-, és készség- fejlesztés döntő jelentőségű, és minden sikerességet alapjaiban meghatározó jellemző. Ezért önálló prioritás-területként került megfogalmazásra.

6. **Egészséges Környezeti Fejlesztések Program** - az egészséges lakókörnyezet, az egészséget aktívan támogató települési beruházások programja. Az egészséges környezet program megvalósítása fontos a gazdasági természeti értékek megőrzése, illetve a környezeti biztonság javítása, ami hozzájárul egy kedvező életminőség kialakításához, illetve fenntartásához.
7. **Közlekedés Fejlesztési Program** - a megye külső és belső elérhetőségének javítása, fókuszáltnan a környezetbarát modalitásokra.

A program figyelembe veszi a koncepció horizontális céljait, minden prioritás kifejtésénél.

- Fenntarthatóság
- Barnamezős területek hasznosítása
- Esélyegyenlőség
- IKT alkalmazások elősegítése

A prioritások és az átfogó célok összefüggését az alábbi ábrán érzékelhetjük:

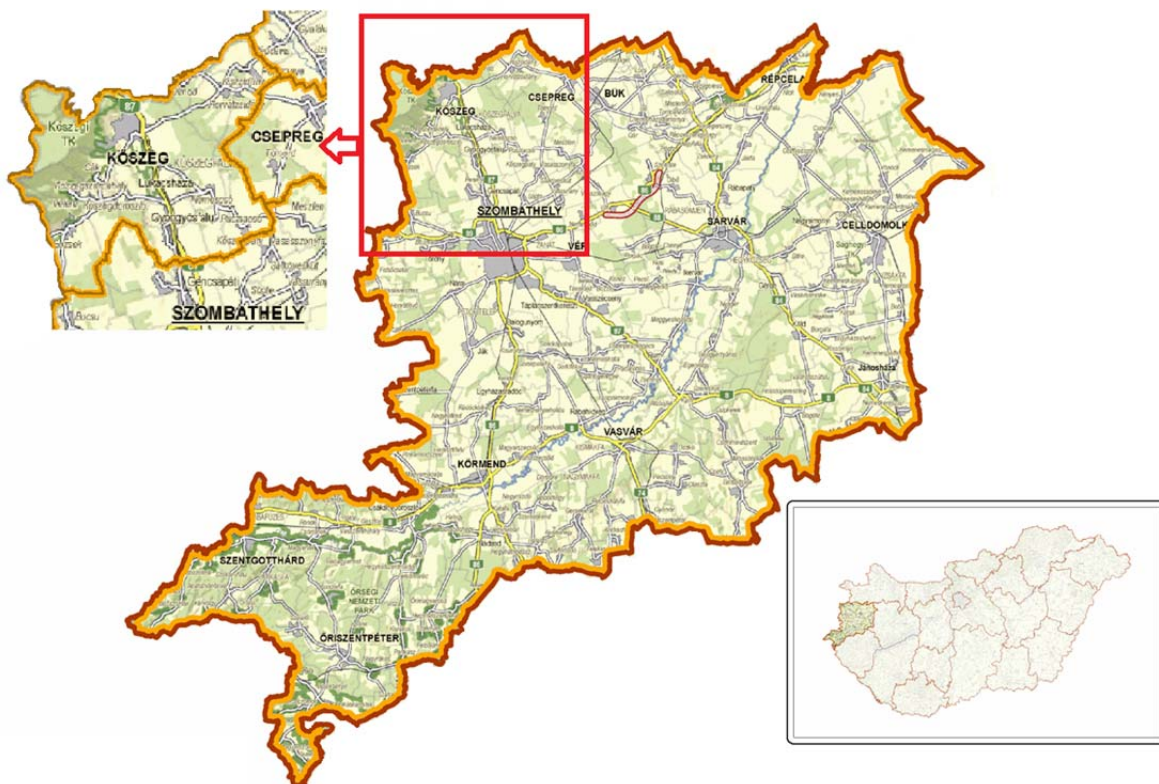


A program az **egyes térségekre** vonatkozóan, nevesítve is tartalmaz javaslatokat:

Kőszegre vonatkozó nevesített programok

- Kreatív város, fenntartható vidék – KRAFT program (országos szinten kiemelt program)
Az országban egyedülálló módon **olyan multidiszciplináris centrum** fog létrejönni Kőszegen, mely szervező erőként képes egy térség számára kitörési pontot jelenteni. Egy olyan nemzetközi szinten is jegyzett kutatási és oktatási program megvalósítása a cél, melynek bázisa egy **szellemi műhely**, elsősorban nemzetközi kutató professzorokra, diákokra, és rendkívül magas minőségű oktatókra támaszkodva.
- Települési környezet fejlesztése
Vonzó települési környezet kialakítása a városokban, melyhez kapcsolódóan megfelelő színvonalú **kulturális és zöldövezeti szabadidő infrastruktúra** (pl. Szombathelyen a Csónakázó-tó - Haladás foci pályája környékén az „új Városliget építése”, illetve Kőszegen a Gyöngyös patak mente)tartozik.
- Közösségi közlekedés fejlesztése
Közlekedés-fejlesztési feladat **a térségközpontok megközelíthetőségének javítása**, ezen belül is a Szombathely környéki elővárosi közösségi közlekedés fejlesztése (pl. Kőszeg irányába), a vasútvonalak mentén a különféle közlekedési típusról az átszállást biztosító, intermodális (pl. (Park+Ride; Bike+Ride) rendszerek kiépítése.
- Kerékpáros közlekedés
A turizmusban egyre fontosabb szerepet betöltő **kerékpárutak hálózatának** fejlesztésekor tekintettel kell lenni a megye **határon átnyúló kapcsolatok** biztosítására: pl. az Őrségben Zala megye, illetve Szlovénia, Ausztria irányába, Kőszeg-Bük térségében Zsira és az Ausztria irányába, illetve Acsád és Sajtoskál irányába, illetve a **Vasfüggöny kerékpáros hálózat** útvonala mentén.

1.2.5 A Kőszegi Kistérség Fejlesztési koncepciója, Programja, egyéb kapcsolódó dokumentumok



1.2-1. ábra: A Kőszegi Kistérség fekvése, elhelyezkedése

Forrás: teir.hu)

Kőszeg Város és Vonzáskörzete Többcélú Kistérségi Társulása megszűnt a törvények változása során. A kistérség, mint együttműködő települések közössége megmaradt, azonban a közös fejlesztési elképzeléseket – a korábbi Kistérség Fejlesztési koncepció helyett – egyéb együttműködési megállapodások rögzítik.

Ezek az együttműködések általában **túlnyúlnak a kistérségen**, jellemzően **Csepreg kistérségének** része, vagy egésze képezi az együttműködők körét. Ugyanakkor léteznek, a **határon átnyúló együttműködések**, közös programok, amelyek szintén fontos szerepet játszanak a kistérség életében.

A **Kőszegi Kistérség** 15 településből áll, amelyek közül Kőszeg bír városi ranggal, a többi 14 település községi rangot tölt be. A kistérség települései: Kőszeg, Horvátzsidány, Peresznye, Ólmod, Kiszsidány, Lukácsháza, Gyöngyösfalu, Cák, Kőszegszerdahely, Velem, Bozsok, Kőszegdoroszló, Nemescsó, Kőszegpaty, Pustacsó. A ma aktuális együttműködések általában **túlnyúlnak a kistérség határán**.

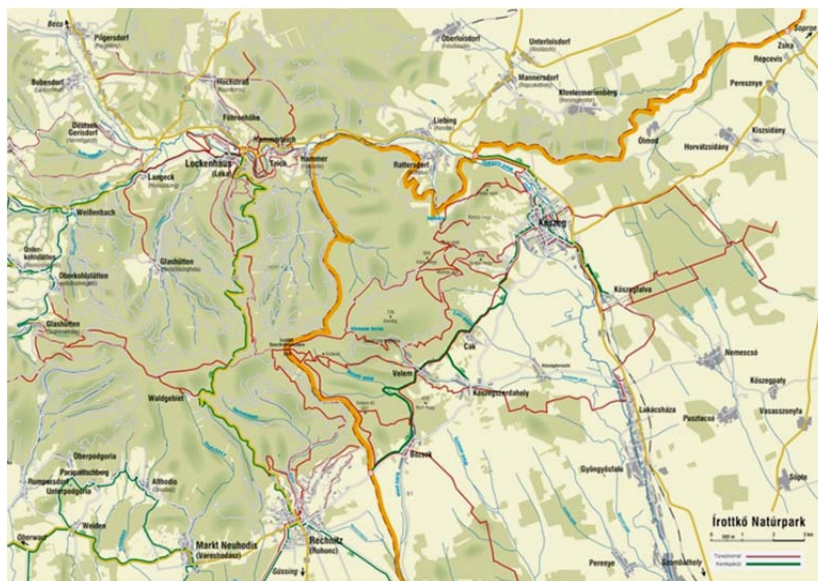
A Kőszegi járást alkotó két kistérség részének, vagy egészének együttműködése mellett, több határon átnyúló program is létezik, működik a térségben.

Kiemelt fontosságú együttműködések, a célok megjelölésével

Írott-kő Natúrpark

A térségben működő „Írott-kő – Geschriebenstein” Natúrpark a magyar-osztrák határon átnyúló együttműködés.

Az Írott-kő Natúrparkot 1997-ben alapították, amelynek jelenleg Magyarországi 16 települése (a Kőszegi Kistérség összes települése, illetve Csepreg városa) és Ausztria 4 települése tartozik tagjai körébe. A natúrpark jelenlegi összterülete 32 000 ha.



Az Írott-kő Natúrpark alapszabályában rögzített legfőbb célok:

- értékvédelem: az egységes kultúrtáj megőrzése, a kulturális értékek megmentése
- természetvédelem: élőhelyek, fajok stb. védelme, a táj gondozása, ápolása
- környezetvédelem: környezeti káros hatások minimalizálása
- vidékfejlesztés: társadalmi-gazdasági fejlesztés támogatása a helyi kezdeményezések bevonásával
- erdő-, mező-, és vízgazdálkodás (hagyományos természetbarát gazdálkodási módszerek és formák támogatása, a biogazdálkodás elterjesztése)
- kézműipar (a térségben honos kézműves mesterségek megőrzése)
- ipar (környezetkímélő technikák, tudás alapú vállalkozások)
- turizmus (ökoturizmus, a környezettudatos turizmus támogatása, a pihenést, üdülést szolgáló turisztikai infrastruktúra fejlesztése)
- településfejlesztés (falvak megújítása)
- környezeti nevelés
- kooperáció ösztönzése: együttműködések támogatása

Írott-kő program Fejlesztési Stratégia (2014) (Promen Tanácsadó Kft.)

Kőszeg, Csepreg és a környező térséget felölelő Írott-kő Natúrpark településeinek komplex, hosszú távon irányvonalakat meghatározó fejlesztési programja, melynek legfőbb elvei:

A „Nyitott, öngondoskodó és fenntartható térség” alapgondolat hármas tagozódása

- Nyitott térség
 - o együttműködés más, a településen, térségben és azon kívül tevékenykedő személlyel, közösséggel, szervezettel, vállalkozással;
 - o korlátlan és szabad információ áramlás – a földrajzi-politikai határok nem léteznek;
 - o ötletek, vállalkozások, nemzetiségek, korcsoportok befogadása és elfogadása;
- Öngondoskodó térség
 - o a helyi szükségleteket helyben megtermelt javakkal elégíti ki;
 - o szociálisan érzékeny és támogató, közösségvezérelt személyek és tevékenységek;
 - o a népességmegtartó erő növelése a kisgyermekkortól célirányos nevelési módszerrel elkezdődik;
- Fenntartható térség
 - o az erőforrások gazdája, a felhasznált energiát más forrásból pótolja – törekszik az energiadeficit minimalizálására;
 - o a hagyományok és a helyi adottság meghatározta gazdálkodás és tevékenységek jól megférnek a kreatív (innovatív) iparágakkal, egymást segítve és kiegészítve;
 - o az energia-befogadó hatás átbillen energia kisugárzóvá, azaz a kitalált, kidolgozott és működő ötletek példájául szolgálnak más, fejlődni vágyó térségeknek – ezáltal biztosítva a térség vonzerejét is.

A program tartalmazza a térség fejlődését elősegítő kulcsprojekteket, meghatározva annak célját, tematikáját (főbb tevékenységeket, elvárt eredményeket, lehetséges partnereket, költségeket, egyebeket.)

UTIRO LEADER Egyesület

(forrás: www.uti.ro)

Az egyesületet 30 település önkormányzata, vállalkozásai és civil szervezetei hívták életre a LEADER térség vidékfejlesztésének előmozdítására. Az egyesület feladata a régióban valamennyi szervezet, vállalkozás, önkormányzat érdekeinek képviselete, és aktívan közreműködés a regionális, bilaterális projektek megvalósításában.

Az egyesület küldetése a RÉGIÓ és UTAK szimbólumaihoz kapcsolódóan az együttműködések során megvalósuló fejlesztések elősegítése.

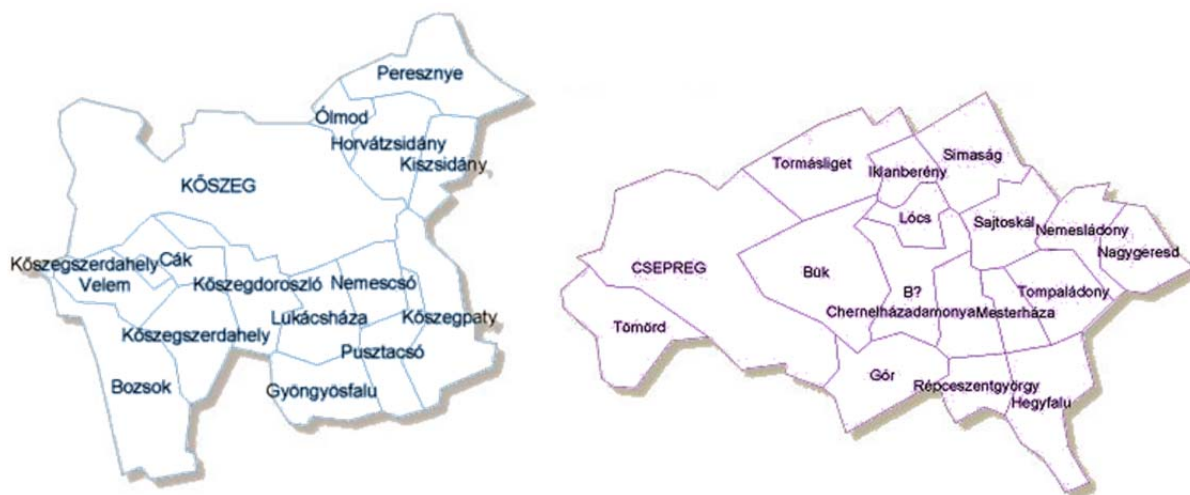
Az "Egészséges Utak Régiója" kiemelt fejlesztési témái: Aktív Régió- egészségek útjai, Kulináris Régió- ínycsemegetések útjai, Innovatív Régió- fejlesztések útjai, Kulturális Régió- kultúrák útjai.

Érintett települések: Bozsok, Bő, Bük, Cák, Chernelházadamonya, Csepreg, Górház, Gyöngyösfalu, Horvátzsidány, Iklanberény, Kiszidány, [Kőszeg](#), Kőszegdoroszló, Kőszegpaty, Kőszegszerdahely, [Lócs](#), Lukácsháza, Mesterháza, [Nagygeresd](#), Nemescsó, Nemesládony, Ólmod, [Peresznye](#), Pusztacsó, Répcseszentgyörgy, [Sajtoskál](#), Simaság, Tompaládony, Tormásliget, [Tömörd](#), [Velem](#).

Kőszegi és a Felső-Répcementi Kistérség Foglalkoztatási Paktuma

(Forrás: <http://www.kfr.hu/>)

A **Kőszegi és Csepregi** Kistérség Foglalkoztatási Paktum (Aláírás:2010. V.20.), a kezdeményező konzorcium tagjain kívül közel 50 aláíró szervezet közös felelősségvállalása, mely a foglalkoztatás bővülésén keresztül a térség gazdaságának fejlődését célozza.



Forrás: REGIONET aktív: Tanulmány

A paktum hosszú távú céljai:

- a térség foglalkoztatáspolitikai szereplői közötti információcseré biztosítása, a foglalkoztatási problémák, megoldási módok kellő társadalmi támogatottságának, valamint a résztvevők közös felelősségvállalásának érdekében
- a térségi szereplők humán erőforrás fejlesztési elképzeléseinek, céljainak összehangolása, valódi partnerségen alapuló, bevált tapasztalatokra, egymást ismerő, hatékonyan együttműködni tudó, személyes szakmai, emberi kapcsolatokra építve
- a térségen belüli feszültségek és térségi különbségek csökkentése, a fiatalok térségen belüli foglalkoztatásának és letelepedésének elérése
- a foglalkoztatási esélyegyenlőség elérése

A foglalkoztatási **partnerség** önmagában nem jelent munkahelyteremtést, az együttműködés azonban olyan **erőket** mozgathat meg, amely képes új, **innovatív projektek** megvalósítására. A felek közti folyamatos **kommunikáció** során **rugalmasan** reagálnak a nehezebb helyzetekre, hozzájárulva a **fenntarthatósághoz**. Nagyon fontos, hogy a vállalati igények és a foglalkoztatási fejlesztők között legyen **párbeszéd** és közös álláspont kialakításával megfogalmazzák a térségi teendőket.

Vándorlás határok nélkül „alpannonia” - Határon átnyúló Prémium Turistaút előkészítése és kialakítása Kőszegtől a Semmeringig és tovább a Joglland Waldheimat régióba” (Projektkód: L00051) Ausztriai partnerekkel az Írótkő Natúrparkért Egyesület, Kőszeg, Velem, Cák, Bozsok települések önkormányzataival, a Szombathelyi Erdészeti Zrt.-vel, valamint a Vas Megyei Önkormányzati Hivatallal **partnerségben benyújtott** sikeres pályázat, amelynek **célja** az **alpannonia**® túraútvonal turisztikai hasznosításának elősegítése, *attrakciók bővítése, meglévő természeti és kulturális*

adottságok megújítása a nagyobb hasznosítás érdekében, a Kőszegi-hegység befektetői vonzerejének ösztönzése, ezáltal Kőszeg idegenforgalmi profiljának erősítése.

Az Alsó-ausztriai Semmering-től és a stájerországi Fischbach-tól egy új, változatos és természeti különlegességekben gazdag út vezet a magyarországi Kőszegig. A *három szövetségi tartomány*, Alsó-Ausztria, Stájerország, Burgenland, valamint a szomszédos Magyarország együttműködésének *eredménye* egy 150 km hosszú, túraútvonal. A magyar oldalon **Kőszeg**, mint a túraútvonal végpontja és **Velem**, mint mellékútvonalon található település csatlakozott.

1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉS VIZSGÁLATA

1.3.1 Országos tervhierarchia és összefüggései

A tervhierarchia legmagasabb szintjén az Országos Területrendezési Terv (a továbbiakban: OTrT) áll, amelyet az országgyűlés a 2003. évi XXVI. törvénnyel hagyott jóvá és 2008-ban, valamint 2013-ban módosított. (A jelenlegi állapot, hatályos 2014. január 1-től.) Az OTTrT határozza meg az ország egyes térségeinek térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, ill. erőforrások védelmére. Az OTTrT az ország szerkezeti tervét, benne a főbb hálózati elemekkel és területfelhasználási módokkal, valamint az országos térségi övezeteket és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában.

A térségi, illetve esetünkben a megyei területrendezési tervek hivatottak a térségi területfelhasználási kategóriák és övezetek kijelölésére, az országos területfelhasználási kategóriák, övezetek és az érintett államigazgatási szervek véleményének figyelembe vételével, azok pontosításával.

Kőszeg városa Vas megyében található. A megyei területrendezési tervét Vas Megye Közgyűlése 8/2006.(IV.28.) sz. önkormányzati rendelettel hagyta jóvá. A terv legutóbbi, a ma hatályos állapotot rögzítő módosítása 19/2010.(XI.29.) sz. rendelettel került elfogadásra.

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) kormányrendelet szerint a településrendezési tervekben igazolni kell a tervezett fejlesztések területi terveknek való megfelelőségét, azaz: *A koncepció és a stratégia a területfejlesztési koncepciók és programok, a szakpolitikai és területi koncepciók és programok, valamint a területrendezési tervek figyelembevételével kerülnek kidolgozásra.*

Az OTTrT az ország szerkezeti tervében szereplő területfelhasználási kategóriáknak a megyék, és a települések szerkezeti terveiben történő érvényesítéséről területfelhasználási kategóriánként eltérő %-ok megadásával rendelkezik.

Az infrastruktúra elemeinek illesztéséről a következőket találjuk:

A kiemelt térségek és a megyék területrendezési terveinek készítése során az országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatoknak a tervezési területre vetített hossza legfeljebb $\pm 10\%$ -kal térhet el az ország szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól, kivéve, ha a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat alapján lefolytatott területrendezési hatósági eljárás szerint nagyobb eltérés indokolt.

A megyei területrendezési tervtől a településrendezési eszközök készítése során az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatoknak a település közigazgatási területére vetített hossza legfeljebb $\pm 5\%$ -kal térhet el a megyei területrendezési tervek szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól, kivéve, ha a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat alapján lefolytatott területrendezési hatósági eljárás szerint nagyobb eltérés indokolt.

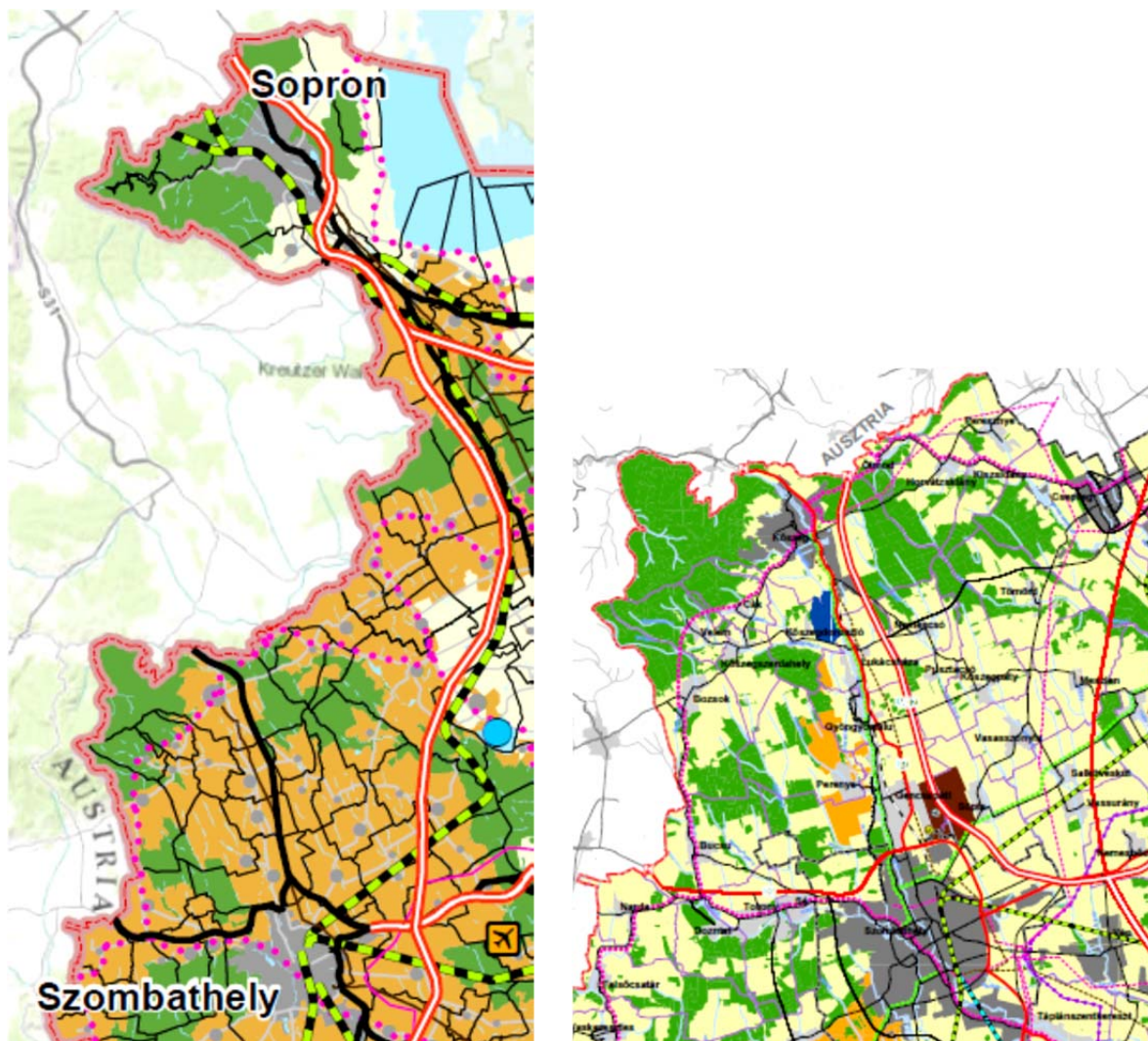
A megyei TrT övezeti határaitól a településrendezési eszközök készítésénél a hatályos megyei területrendezési terv térségi övezeteinek lehatárolásához képest a térségi övezetek területének a település közigazgatási területére eső része legfeljebb $\pm 5\%$ -kal változhat.

1.3.2 Kőszeg az országos és megyei területrendezési tervekben

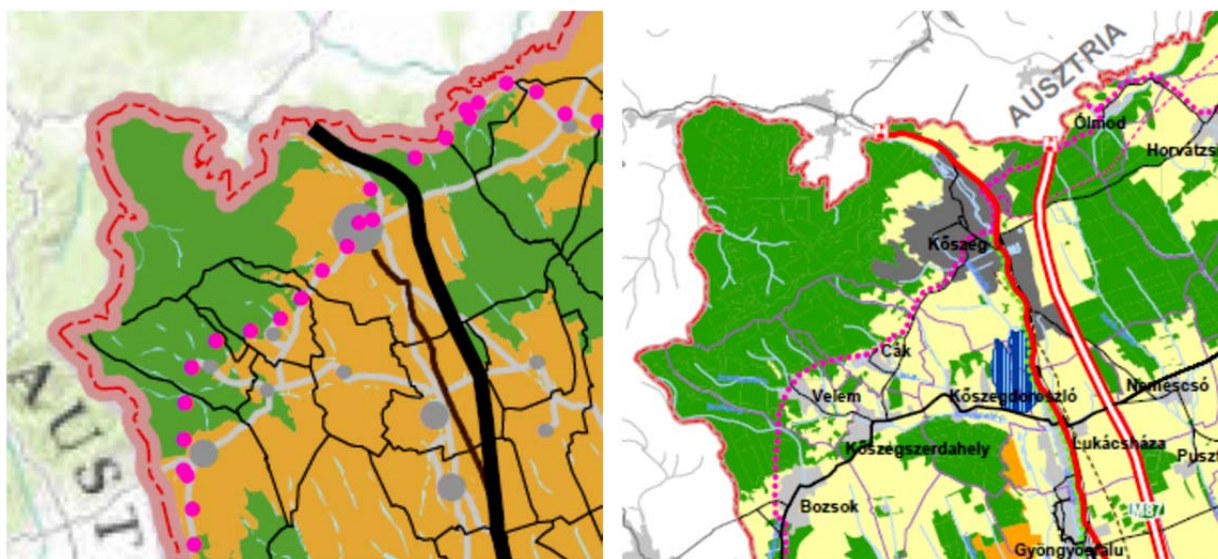
Az országos és megyei területrendezési tervek tartalmi elemzése előtt, feltétlenül meg kell jegyezni az alábbiakat:

A tervhierarchia legmagasabb szintjén álló **OTrT** amelyet az országgyűlés a 2003. évi XXVI. törvénnyel hagyott jóvá, azóta kétszer került módosításra. A legutóbbi módosítás nyomán, a jelenlegi állapot, **2014. január 1-től** hatályos. Ugyanakkor, a többszörösen módosított Vas Megyei Területrendezési Terv (8/2006.(IV.28.) sz. ök. rendelet, továbbiakban **VMTrT**) ma hatályos állapotot rögzítő legutolsó módosítása **2010-ben** történt (19/2010.(XI.29.) sz. rendelet).

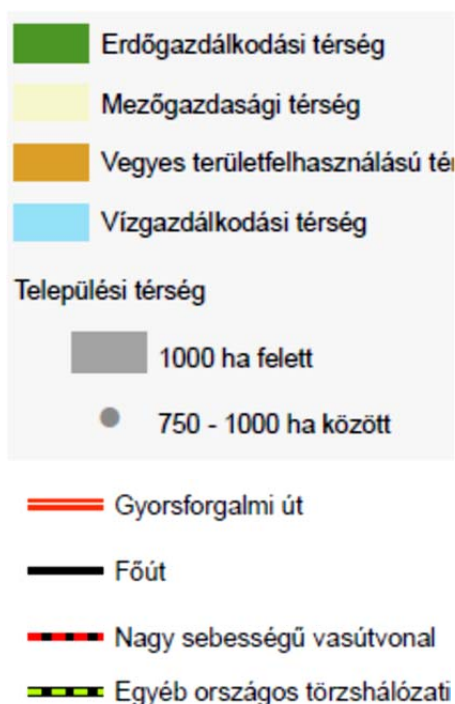
Ennek következményeként, az OTrT jelenleg hatályos tartalma **még nem** került átvezetésre, illetve pontosításra a VMTrT által. **Kőszeg** esetében a fenti két terv, jelentős mértékű eltérést tartalmaz, a **térségi közlekedés** vonatkozásában. A **módosított OTrT** Kőszeg térségében már nem jelöli az M87-es gyorsforgalmi utat, ugyanakkor a főforgalmi (jelenlegi 87-es) utat, a települések belterületét elkerülő új nyomvonalon rögzíti a terv. Ugyanakkor Szombathelytől keletre, új gyorsforgalmi utat rögzít az OTrT (M9), amely gyorsforgalmi út, a jelenlegi 84-es út térségében északra fordulva, Sopronnál éri el az országhatárt. Az időközi változás, a Vas Megyei TrT-ben még nem került átvezetésre.



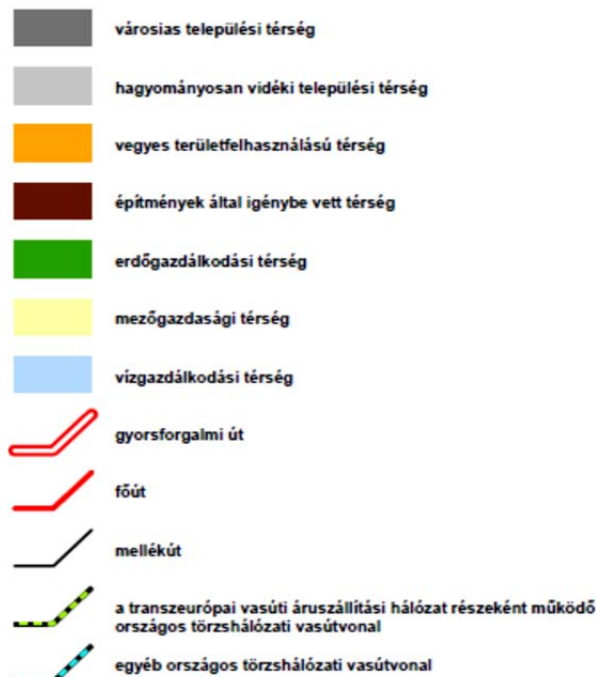
1.3-1. ábra: Az úthálózat összehasonlítása az OTrT és a VTrT térségi szerkezeti terve alapján



Jelmagyarázat



JELMAGYARÁZAT



1.3-2. ábra: Az OTrT és VTrT térségi szerkezeti tervének Kőszegre vonatkozó részlete

Kőszeg az **OTrT** területfelhasználási szempontból – a nagyságának megfelelő szürke pöttyel – települési térség, a K-i és Ny-i területek javarésze erdőgazdálkodási térség, a maradékot vegyes területfelhasználású térség kategóriába sorolja. Vízgazdálkodási térségként csak a folyóvizeket rögzíti a terv, borvidéket és gyümölcsös területet nem jelöl. A közlekedéshálózat elemei közül

Kőszegen vasúti szárnyvonalat, főutat és térségi kerékpárutat jelöl a terv. A főutat új nyomvonalon, a jelenlegi úttól keletre, az érintett települések belterületét elkerülő módon rögzíti az országos terv.

Kőszeg területét érintő gyorsforgalmi utat nem rögzíti az országos terv.

Kőszeg közigazgatási területén a **VTrT** a belterületet városias települési térség, a környező területeket – amely az OTrT-ben vegyes területfelhasználási kategória – szétbontotta és mezőgazdasági, illetve

erdőgazdálkodási területfelhasználási térség kategóriába sorolja. A területen a folyóvizeken kívül megjelenik a város D-i területét érintő víztározó is, mint vízgazdálkodási területfelhasználási térség. Borvidéki és gyümölcsös területeket a VTrT sem tartalmaz.

A megyei tervben még szerepel az M87. sz. gyorsforgalmú út terve.

A fentiek szerinti területfelhasználási kategóriákra vonatkozó törvényi szabályozás

Az **országos** területfelhasználási kategóriákon belül a kiemelt térségi és **megyei** területfelhasználási kategóriák kijelölése során

- az *erdőgazdálkodási térséget* legalább 75%-ban erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni;
- a *mezőgazdasági térséget* legalább 75%-ban mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni;
- a *vegyes területfelhasználású térséget* legalább 75%-ban mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy vegyes területfelhasználású térség kategóriába kell sorolni;
- a *települési térséget* legalább 75%-ban települési térség kategóriába kell sorolni;
- a *vízgazdálkodási térséget* legalább 90%-ban vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni;
- az *építmények által igénybe vett térség* más térségi területfelhasználási kategóriába nem sorolható.

A kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során,

- az *erdőgazdálkodási térséget* legalább 85%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni;
- a *mezőgazdasági térséget* legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, beépítésre szánt különleges honvédelmi terület, beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki;
- a *települési térség* bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható;
- a *vízgazdálkodási térséget* legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület vagy természetközeli területfelhasználási egységbe kell sorolni;
- az *építmények által igénybe vett térséget* az adott építmény jellege szerinti települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.

Az országos területfelhasználási kategóriákra vonatkozó szabályoknak a kiemelt térség vagy a megye területére vetítve, a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási szabályoknak a település közigazgatási területére vetítve kell teljesülniük.

Borvidéki település szőlő termőhelyi katasztere I–II. osztályú területeihez tartozó földrészlet – a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével – beépítésre szánt területté nem minősíthető, illetve az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészlet – a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével – beépítésre szánt területté nem minősíthető.

1.3.3 Kőszeg országos és térségi övezeti érintettségei

Országos övezeti érintettségek és előírások

A tervlapok forrása: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer

http://gis.teir.hu/arcgis/services/rendezes/otrt_trt_ov_2013/MapServer/WMSServer

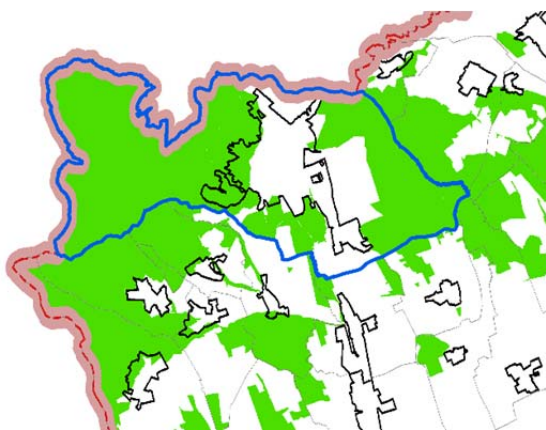
Országos övezeti érintettségek

Övezet	Települési érintettség	Környéki érintettség
3/1. melléklet az országos ökológiai hálózat övezetéről	+	+
3/2. melléklet a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetéről	-	-
3/3. melléklet a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetéről	-	-
3/4. melléklet a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetéről	+	+
3/5. melléklet a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetéről	+	+
3/6. melléklet a világörökségi és világörökségi várományos terület övezetéről	-	+
3/7. melléklet az országos vízminőség-védelmi terület övezetéről	-	+
3/8. melléklet a nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezetéről	-	-
3/9. melléklet a kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezetéről	-	-

Az érintett országos övezetekre vonatkozó előírások

Az országos övezetekre vonatkozó előírásokat az az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény állapítja meg.

3/1. melléklet az országos ökológiai hálózat övezetéről

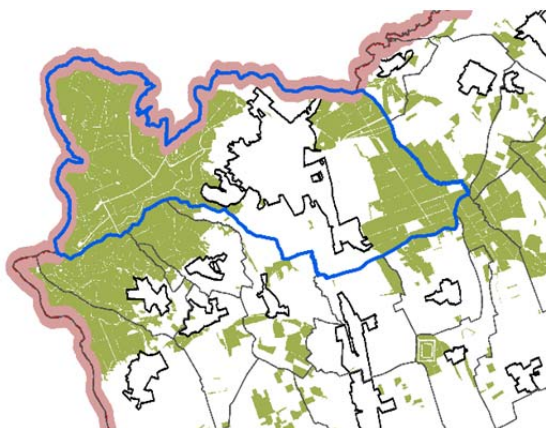


13. § (1) Az országos ökológiai hálózat övezetében csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

(2) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.

(3) Az országos ökológiai hálózat övezetét a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervekben magterület, ökológiai folyosó, valamint puffterület övezetbe kell sorolni.

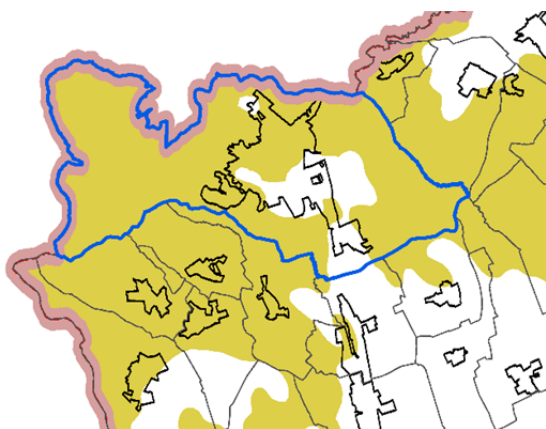
3/4. melléklet a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetéről



14. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.

3/5. melléklet a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetéről



14/A. § (1) A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja.

(2) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a kiemelt térség és a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg helyi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

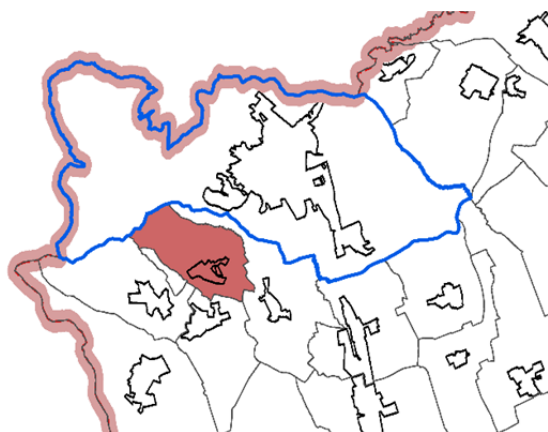
(3) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat.

(4) A helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhatja meg.

(5) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

(6) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

3/6. melléklet a világörökségi és világörökségi várományos terület övezetéről



14/B. § (1) A világörökségi és világörökségi várományos terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

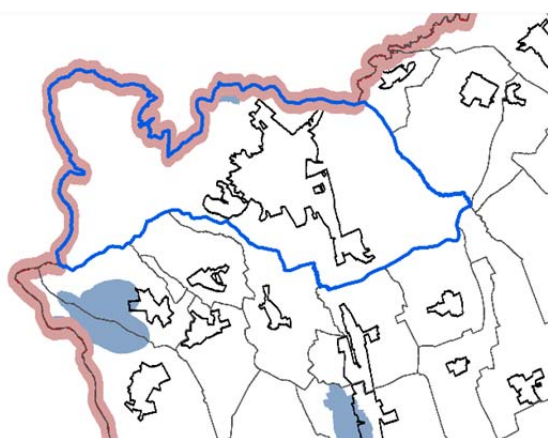
(2) Az (1) bekezdés szerint lehatárolt világörökségi és világörökségi várományos területen:

a) a területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a világörökségi kezelési tervben meghatározott célokkal,

b) új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek területe nem bővíthető,

c) a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a kulturális és természeti örökségi értékek sérelme nélkül, területi egységüket megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve és a világörökségi kezelési tervnek megfelelően kell elhelyezni.

3/7. melléklet az országos vízminőség-védelmi terület övezetéről



15. § (1) Az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

(2) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.

(3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

Térségi övezeti érintettségek és előírások

A tervlapok forrása: Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer

http://gis.teir.hu/arcgis/services/rendezes/vas_trt_ov/MapServer/WMServer

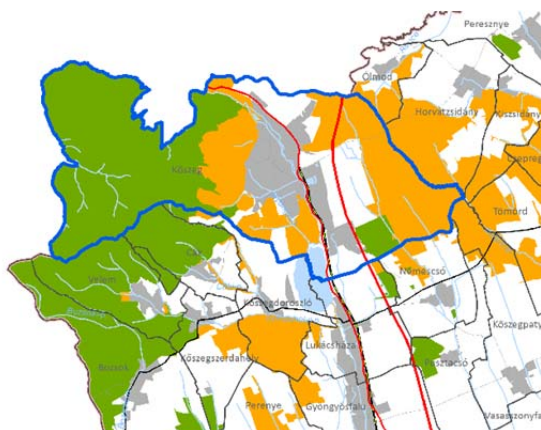
Térségi övezeti érintettségek

Övezet	Települési érintettség	Környéki érintettség
II/1.sz. melléklete: Magterület övezete, ökológiai folyosó övezete, puffer terület övezete	+	+
	(Magterület + Ökológiai folyosó)	(Magterület + Ökológiai folyosó)
II/2.sz. melléklet: Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	-	-
II/3.sz. melléklet: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete, erdőtelepítésre alkalmas terület övezete	+	+
	(Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület)	(Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület + erdőtelepítésre alkalmas terület)
II/4.sz. melléklet - Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete, térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	+	+
	(Országos jelentőségű tájképvédelmi terület)	(Országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi terület)
II/5.sz. melléklet - Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete	-	+
II/6.sz. melléklet - Történeti települési terület övezete	+	+
II/7.sz. melléklete: Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete	-	+
II/8.sz. melléklete: Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe övezete	-	-
II/9.sz. melléklete: Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete	-	+
II/10.sz. melléklet: Együtt tervezhető térségek övezete	+	+
II/11.sz. melléklet: Nagyvízi meder övezete, rendszeresen belvíz járta terület övezete	-	-
II/12.sz. melléklet - Földtani veszélyforrás terület övezete	+	+
II/13.sz. melléklet - Vízerosciónak kitett terület övezete	+	+

Az érintett térségi övezetekre vonatkozó előírások.

A térségi övezeteket a Vas Megye Területrendezési Tervének módosításáról szóló Vas Megye Közgyűlésének 19/2010.(XI.29.) számú rendelete határozta le. A térségi övezetekre vonatkozó előírásokat az OTTrT állapítja meg, ami a megyei területrendezési terv elfogadása óta több ponton is módosult.

II/1.sz. melléklete: Magterület övezete, ökológiai folyosó övezete, puffer terület övezete



A megyei terv elfogadása óta módosultak az OTrT vonatkozó elírásai.

Az érintett övezetekre vonatkozó új előírások:

Magterület övezete

17. § (1) Az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

a) a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és
b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e a magterület, a magterület és az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(3)

(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhetők el.

(5)

(6) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.

Ökológiai folyosó övezete

18. § (1) Az ökológiai folyosó övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:

a) a települési területet az ökológiai folyosó vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(3)

(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el.

(5) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.

II/3.sz. melléklet: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete, erdőtelepítésre alkalmas terület övezete

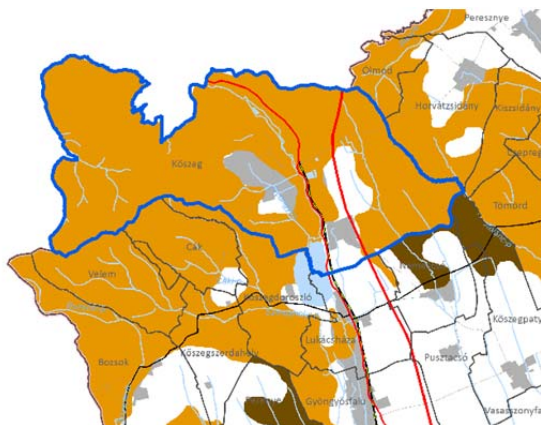


A 2014.01.01-én hatályba lépett OTRT módosítással módosult a vonatkozó előírás.

Az új előírás:

19/A. § A településrendezési eszközökben az erdőtelepítésre javasolt terület övezetét az erdőterület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.

II/4.sz. melléklet - Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete, térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete



A 21. §-t és az azt megelőző alcímet a 2013: CCXXIX. törvény 38. § h) pontja hatályon kívül helyezte.

A korábbi előírás:

21. § (1) A térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetében csak olyan területfelhasználási egység jelölhető ki, amely a természeti adottságok és a kulturális örökség által meghatározott tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti.

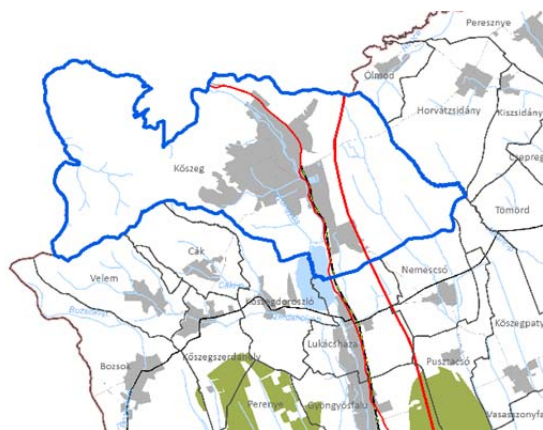
(2) A térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe tartozó település településszerkezeti tervében csak olyan területfelhasználási egység jelölhető ki, továbbá a helyi építési szabályzatában és szabályozási tervében csak olyan építési övezet és övezet hozható létre, ami a kijelölés alapjául szolgáló tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti. Az építési övezetnek vagy övezetnek az építmények tájba illesztésére vonatkozó szabályokat is tartalmaznia kell, ennek ellenőrzéséhez a tájképet jelentősen megváltoztató építmények terveihez külön jogszabályban meghatározott látványtervet is kell készíteni.

(3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

(4) Az övezetben közművezetéseket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a tájképvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával – beleértve a felszín alatti vonalvezetést is – kell elhelyezni.

(5) A településszerkezeti tervben, a szabályozási tervben és a helyi építési szabályzatban ki kell jelölni a településkép-védelmi terület határát, amely a tájképi értéket képező kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területeket, az ökológiai hálózat területeit, az országos és a helyi védelem alatt álló természetvédelmi területeket, azok környezetét, valamint a település arculatát, karakterét meghatározó fontos területeket tartalmazza.

II/5.sz. melléklet - Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete

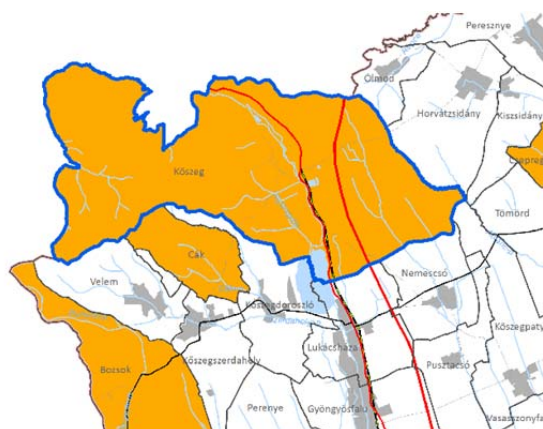


A 22. §-t és az azt megelőző alcímet a 2013: CCXXIX. törvény 38. § g) pontja hatályon kívül helyezte.

Korábbi előírás:

22. § (1) A térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezetében térségi hulladéklerakó hely csak külön jogszabályban meghatározott vizsgálatok és az országos, illetve területi hulladékgazdálkodási tervek alapján jelölhető ki.

II/6.sz. melléklet - Történeti települési terület övezete



A 22/B. §-t és az azt megelőző alcímet hatályon kívül helyezte a 2013: CCXXIX. törvény 38. § i) pontja.

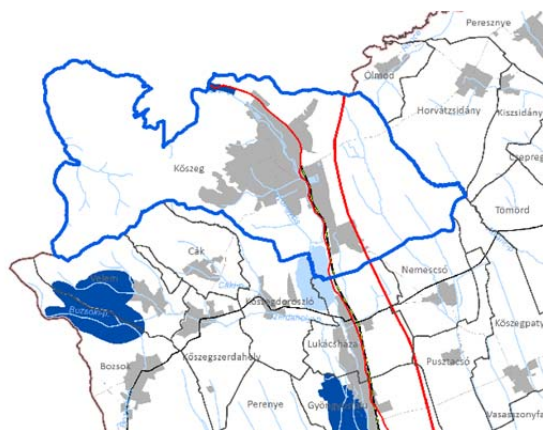
A korábbi előírás:

22/B. § (1) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeiben ki kell jelölni a településkép-védelmi terület határát, amely a védendő terület egységeket – különösen a történeti településközpontot, a történeti kertet, a jelentős régészeti lelőhelyet, az országos és helyi védelem alatt álló területeket, valamint ezek környezetét, védőövezetét – foglalja magában.

(2) Történeti település helyi építési szabályzatának és szabályozási tervének tartalmaznia kell a településkép-védelmi terület értékőrző fejlesztését elősegítő, a történeti településkép megőrzését, illetve új építmények illeszkedését biztosító szabályokat.

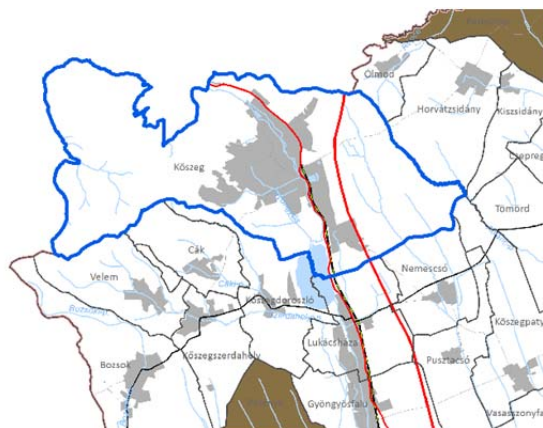
(3) Történeti településkép érvényesülését befolyásoló, a kialakult településszerkezetet, településkaraktert megváltoztató, nagy kiterjedésű építmény elhelyezésére vonatkozó építési-műszaki tervhez a külön jogszabályban meghatározott látványtervet kell készíteni.

II/7.sz. melléklete: Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete



A 2014.01.01-én hatályba lépett OTTrT módosítással kikerült a térségi övezetek közül a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület. A vonatkozó előírásokat lásd az országos vízminőség-védelmi terület övezetéről szóló előírásoknál (15. §)!

II/9.sz. melléklete: Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete



II/10.sz. melléklet: Együtt tervezhető térségek övezete



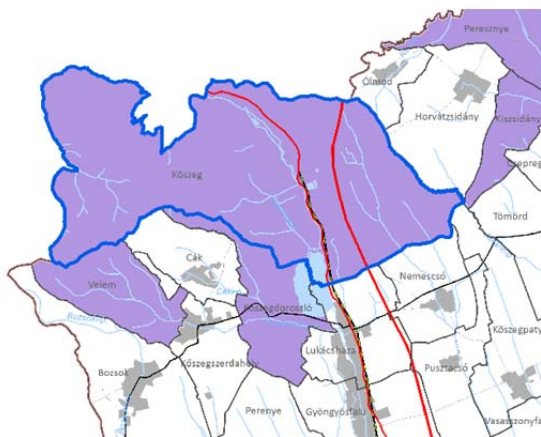
A 16/B. §-t és az azt megelőző alcímet hatályon kívül helyezte a 2013: CCXXIX. törvény 38. § d) pontja.

Korábbi előírás:

16/B. § (1) Az együtt tervezhető térségek övezetébe tartozó települési önkormányzatok településfejlesztési és településrendezési feladataik összehangolt ellátásához – törvényben meghatározott – közös egyszerűsített településszerkezeti tervet készíthetnek.

(2) A közös egyszerűsített településszerkezeti tervnek az egyes településekre vonatkozó részeit az érintett települési önkormányzatok határozattal fogadják el.

II/12.sz. melléklet - Földtani veszélyforrás terület övezete



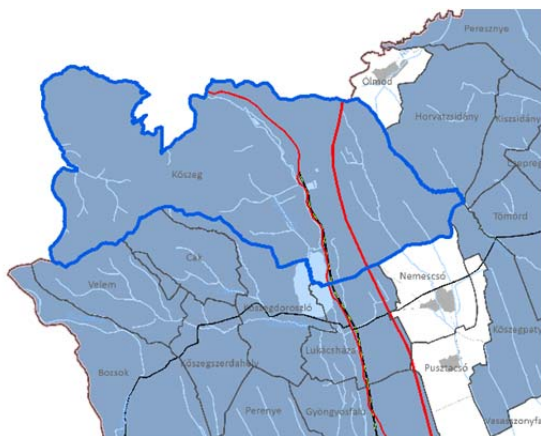
(A 2014.01.01-én hatályba lépett OTvT módosítással módosult a vonatkozó előírás!)

Az új előírás:

25. § (1) A földtani veszélyforrás területének övezetét a településrendezési eszközökben kell a tényleges kiterjedésnek megfelelően lehatárolni.

(2) Az övezet területén új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

II/13.sz. melléklet - Vízéróziónak kitett terület övezete



A 26. §-t és az azt megelőző alcímet a 2013: CCXXIX. törvény 38. § k) pontja hatályon kívül helyezte.

A korábbi előírás:

26. § Vízéróziónak kitett terület övezetbe tartozó települések veszélyeztetett területein olyan területfelhasználást kell előírni a települések településszerkezeti tervében, és a helyi építési szabályzatban olyan építési övezeti, övezeti előírást kell meghatározni, amely a vízérózió mértékét csökkenti.

1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK KŐSZEG FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Kőszeg város 8 magyarországi településsel határos: Velem, Cák, Kőszegdoroszló, Lukácsháza, Nemescsó, Kőszegpaty, Horvátzsidány, Ólmod

Mint határ menti település, Ausztria felé 4 településsel határos: Klostermarienbergr (Borsmonostor), Mannersdorf (Répcekehely), Rattersdorf (Rótfalva), Teich Hammer (Hámortó)

Velem: Településrendezési tervét 2003-ban fogadta el. A község védett erdőterületekkel csatlakozik. A települések között a Kőszeg-Velem (Írottkő) számozatlan településközi út húzódik, melynek nyomvonala a Szabó-hegy felől Kőszegig tart.

Cák: Településrendezési tervét 2002-ben fogadta el. A község védett és gazdasági erdőterületekkel csatlakozik. A települések között a 8719. sz. Kőszeg-Kőszegszerdahely összekötőút húzódik. A településen átmegy a Kőszeg-Velem (Írottkő) számozatlan településközi út is.

Kőszegdoroszló: A község védett erdőterületekkel és általános mezőgazdasági területekkel csatlakozik. A település közigazgatási területén halad át a 8719. sz. Kőszeg-Kőszegszerdahely összekötőút. Fontos – újonnan épült - szerkezeti elem a három település területén lévő víztározó és műtárgyai. A tározó használatát az érintett települések együttműködésével lehet biztosítani.

Lukácsháza: Településrendezési tervét 2013-ban fogadta el. A község gazdasági erdőterületekkel és általános mezőgazdasági területekkel csatlakozik. A település közigazgatási területén halad át a 87. sz. Kám – Szombathely - Kőszeg országos főút. Az út mellett a Szombathely-Kőszeg vasútvonal található. Az M87 tervezett gyorsforgalmi út megyei és országos terven is jelölt nyomvonala itt éri el Kőszeg közigazgatási határát. Fontos – újonnan épült - szerkezeti elem a három település területén lévő víztározó és műtárgyai. A tározó használatát az érintett települések együttműködésével lehet biztosítani.

Nemescsó: Településrendezési tervét 2004-ben fogadta el. A község gazdasági erdőterületekkel és általános mezőgazdasági területekkel csatlakozik. A települések között a 8636. sz. Acsád-Kőszeg összekötőút húzódik. A történeti jelentőségű, római kori Borostyánkő út nyomvonala is itt éri el Kőszeg területét.

Kőszegpaty: Településrendezési tervét 2005-ben fogadta el. A község gazdasági erdőterületekkel csatlakozik. "Kerékpározásra kijelölt utat" tervezett/ábrázolt Kőszeg felé. Más jelentős elem nincs, bár a település is szélrózsművek telepítését tervezi, ami Kőszeg tájképét is nagyban befolyásolhatja.

Horvátzsidány: Településrendezési tervét 2002-ben fogadta el. A község védett- és gazdasági erdőterületekkel csatlakozik. A települések között a 8627. sz. Fertőszentmiklós – Lővő - Kőszeg összekötőút húzódik.

Ólmod: Településrendezési tervét 2002-ben fogadta el. A község védett- és gazdasági erdőterületekkel csatlakozik. A települések között a Kőszeg-Ólmod számozatlan településközi út húzódik. A közelben lévő M87-es gyorsforgalmi út tervezett nyomvonala a két település között vitákra ad okot. Klostermarienbergr - Ólmod, Ólmod - Horvátzsidány kerékpárút csatlakozik a tervezett „Vasfüggöny kerékpárút” Répcevis – Peresznye – Horvátzsidány – Kőszeg szakaszához. Ólmod is szélrózsművek telepítését tervezi, ami Kőszeg tájképét is nagyban befolyásolhatja.

1.5 HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

Kőszeg város számos hatályos fejlesztési dokumentummal rendelkezik, beleértve a kistérségi együttműködési dokumentumokat, valamint azokat a programokat is, amelyeket ugyan nem a város kezdeményezett, de kidolgozásában tevékenyen részt vett és lényegi tartalmában a sajátjának tekinti.

Ezek közül, az alábbiak kissé részletesebb bemutatása az 1.2.5 pontban megtörtént:

Írott községi Fejlesztési Stratégia

(Vízión alapú Fejlesztési Stratégia 2030) Készült 2013-14-ben

A Kőszegen zajló nagyszabású KRAFT program előkészítése kapcsán készült, Kőszeget, Csepreget és a környező térséget felölelő Írott községi Natúrpark településeinek komplex, hosszú távon irányvonalakat meghatározó fejlesztési programja.

KRAFT PROGRAM „Kreatív város – fenntartható vidék”

(Új regionális fejlesztési stratégia megvalósítása Kőszeg példáján)

- **Infrastrukturális fejlesztési** programok megvalósítása - a magas minőségi oktatás és fizikai lakóter kialakítása
- **Oktatási program** végrehajtása - nemzetközi diákok és oktatók bevonásával több tudományágat átölelő egyetemi oktatási tevékenység szervezése és megvalósítása
- **Kutatási és fejlesztési programok** a térség/megye számára - a létrejött szellemi bázisra építve a megye hozzáadott értéket célzó programjainak megvalósításában aktív részvétel

A Kőszegi Kistérség és a Felső-Répcementi Kistérség Foglalkoztatási Paktuma (2010)

A paktum átfogó célja, a helyi erőforrások, értékek megőrzésével és fejlesztésével egy fenntartható és együttműködő térség kialakítása, amely térségben megfelelő minőségi oktatással, stabilan működő foglalkoztatókkal, megfelelő munkaerő-piaci szolgáltatásokkal biztosítják a lakosság megfelelő szintű életvitelét.

Ezek a programok jól tükrözik a város irányításának és civil szervezeteinek folyamatos fejlesztés orientált, valamint térségi összefogásban való gondolkodását.

1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció legfőbb megállapításai

Jogi előzmények

- Településfejlesztési koncepció, elfogadva: 100/1998. (IX.24.) Kt. határozattal
- Módosított és egységes szerkezetbe foglalt Településfejlesztési koncepció: elfogadva 73/2004.(V.25.) Kt. határozattal
- Kőszeg Város Önkormányzata Képviselő-testületének foglalkozási stratégiája és gazdasági programja 2007-2010. között 63/2007.(III.27.) Kt. sz. határozat
- Településfejlesztési döntés, elfogadva: 119/2010. (VI. 24.) Kt. határozattal

A jelenleg hatályos településfejlesztési döntés, csak az aktuális módosításokat tartalmazza, így a fejlesztésre vonatkozó legfőbb megállapítások rögzítésénél azt együtt kell kezelnünk a 73/2004.(V.25.) Kt. határozattal elfogadott Településfejlesztési koncepció tartalmával.

A településfejlesztési koncepció (73/2004.(V.25.) Kt. hat.) vonatkozó legfőbb megállapításai

A **nagytárségi kapcsolatok** terén erősíteni kell a kialakult gazdasági, kereskedelmi, és emberi kapcsolatokat, fel kell készülni az *EU tagsággal járó kihívásokra*. Meg kell előzni, vagy legalább csökkenteni kell a *várható munkaerő elvándorlást*. Erőteljesen kell fejleszteni a *szolgáltatások* színvonalát, ezek területét és körét bővíteni kell.

Kőszeg-Szombathely vonatkozásában, *kooperációs jelleggel* kell fejleszteni a gazdasági, foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi és infrastrukturális kapcsolatokat.

A **kistérségi kapcsolatok** terén a város természetes vonzáskörzete kiteljesedik, a határmenti jelleg megszűnik. Ezen lehetőségeket megfelelő eszközökkel ki kell használni. Az idegenforgalom összehangolása terén, a kialakult kapcsolati rendszereket tovább kell fejleszteni.

A **gazdaságfejlesztés** terén cél a vállalkozóbarát gazdasági környezet megteremtése. Ennek érdekében új gazdasági övezeteket kell kialakítani, azokat korszerű infrastruktúrával kell ellátni. Létre kell hozni a városmenedzselés szervezetét, offenzív módszereket kell alkalmazni a befektetni szándékozók felkutatására és lekötésére. Célszerű a vállalkozások területi koncentrációja, ami lehetővé teszi magas szintű infrastrukturális és információs rendszerek alkalmazását (ipari park).

A **népesség** összetételének javítása érdekében elő kell segíteni a *fiatal népesség* megtartását, *képzettségének* növelését, valamint a *magasabb státuszú* népesség letelepítését a városban. Ennek *legfőbb eszközei*, a vonzó települési környezet, a lakáskínálat körének bővítése, a lakásépítés anyagi támogatása, bér lakásépítés, az oktatás színvonalának emelése, a vállalkozásbarát önkormányzati politika.

Az **intézményellátás** terén, elsődleges az ellátás területi rendszerének fejlesztése, illetve az elérhetőség javítása, a közlekedési kapcsolatok javítása által. A *művelődési intézmények* körének növelését elsősorban a városközpont rehabilitációjával, a nagymúltú, értékes épületek funkcióval való megtöltésével kell megoldani (Bálház, Sgraffitós Ház, Zsinagóga, Zwinger). Fejleszteni kell a *szakorvosi ellátást*, az *időkorúak* ellátási rendszerét. Bővíteni kell a sportlétesítmények körét, a szabadidős tevékenységek területét.

Az **üdülés idegenforgalom** terén, Kőszeg kedvező adottságainak felhasználásával a meglévő kínálat bővítése és a tartalékok feltárása a cél. Ennek legfőbb összetevői (és infrastrukturális háttérfejlesztési igénye) a **természetjárás** (turistaszállások kerékpárutak, sátorverő helyek, volt határőrsök épületei) a **gyógy-idegenforgalom** fejlesztése (klimatikus gyógyhely, szénsavas forrás, terápiás gyógymódok, egészségügyi háttér), **sport, rekreáció** (strand rekonstrukciója, camping és sportterületek) **kulturális turizmus** (kortárs művészek támogatása, alkotótáborok szervezése) **konferenciaturizmus** (megfelelő szálláshelyek, előadóterek, a történeti értékű közösségi épületek felújítása), a **tartózkodás idejének növelése** (Kőszeg-hegyalja közös programcsomag, megfelelő programkínálat). Az Írottktő Naturpark szervezeti fejlesztése.

További fontos összetevők:

A természeti- táji és az épített környezet értékeinek összetett védelme. A kulturtáj (szőlő gyümölcsös területek rekonstrukciója. A zöldfelületi elemek összefüggő rendszerre fejlesztése, a közterületek (kiemelten a Fő tér, Jurisics tér és térsége) egységes szemléletű komplex fejlesztése, az infrastrukturális hálózatok bővítése és folyamatos rekonstrukciója. A Gyöngyös és tározó tavak ökológiai, árvízvédelmi és rekreációs célú komplex fejlesztése.

Kiemelten kell kezelni a közlekedési létesítmények fejlesztését:

A hiányzó közúti hálózati elemek és tehermentesítő utak kiépítése vasúti kapcsolat javítása, az autóbusz pályaudvar kitelepítése a központból, kerékpárutak hálózatának bővítése. Parkolási igények kielégítése.

A **határon átvethető** kötöttpályás és közúti közlekedési folyosók kiépítése, fejlesztése, térségfejlesztő hatásának kihasználása.

1.5.2 Az Integrált Városfejlesztési Stratégia legfőbb megállapításai

Kőszeg Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája 106/2008. (V.8.) Kt határozattal került elfogadásra.

Az IVS-ben rögzített jövőkép, legfőbb cél:

„Kulturális örökség és természeti értékek megőrzése mellett, magas életminőséget nyújtó lakó-, és üdülőkörnyezet megteremtése”

A jövőkép elérésének érdekében, a város, az alábbi általános fejlesztési célokat rögzíti:

- Kőszeg és a környező települések **gazdasági és turisztikai vonzerejének** növelése a turisztikai, szabadidős, kulturális és tudományos kínálatának továbbfejlesztése révén;
- olyan **vonzó életminőség kialakítása**, mely alapján **biztonságos körülmények között** megéri a városban és környékén dolgozni, élni, szabadidőt eltölteni;
- egymás iránti tisztelet és bizalom erősítésével olyan **partnerségi légkör** kialakulásának elérése, mely *a jövőbeni feladatok szakmai döntéseken és a társadalmi elfogadottságon* alapuló teljesítését lehetővé teszi.

Az IVS ezek után rögzíti a közvetlen fejlesztési célokat majd részletesen is bemutatja azokat.

A közvetlen fejlesztési célokat 4 pontban foglalja össze:

- Gazdaságfejlesztés
 - o vállalkozások versenyképességének javítása
 - o munkahelyteremtés ösztönzése
 - o helyi, ezen belül az önkormányzati és lakossági jövedelmek növelése
- Turizmus fejlesztése
 - o látogatók számának növelése
 - o a turisztikai szezon meghosszabbítása
 - o a turizmusból származó jövedelem növelése

- Társadalmi célú közszolgáltatások fejlesztése
 - A társadalmi szükségleteknek megfelelő ellátás biztosítása, illetve
 - a szolgáltatások minőségének és elérhetőségének javítása.
- Települési infrastruktúra fejlesztése, környezetvédelem
 - a magasabb színvonalú lakókörnyezet kialakítása
 - a természeti, táji értékek megóvása.

A fejlesztési célok, Kőszeg város hatályos Településfejlesztési Konceptiója alapján kerültek megállapításra.

A fejlesztési célok megvalósulását szolgáló **kulcsprojektek**, az alábbiak szerint kerülnek kiemelésre

A gazdaságfejlesztés terén, a Kőszegi Ipari Park és a Kőszegi Európai Egyetemi Intézet fejlesztése (civil szervezetek bevonásával)

A turizmus fejlesztése terén, a Jurisics-vár felújítása, turisztikai hasznosítása, a történelmi városmag megújítása, az Írott-kő Natúrpark desztinációs marketing-tevékenységének fejlesztése, a Kenyérhegyi Kalandpark létesítése és a síugrósánc fejlesztése, valamint a Mária Út Kőszegi állomásának kialakítása

A társadalmi célú közszolgáltatások fejlesztése terén, a Kőszegi Egészségház létrehozása, a Béri Balogh Ádám Általános iskola felújítása, bővítése, a Központi Óvoda felújítása, a Jurisich Miklós Gimnázium kisebb mértékű felújítása, valamint a Kőszegi Civil Központ létrehozása

A települési infrastruktúra fejlesztése, környezetvédelem terén, Gyöngyös mente fejlesztése (kerékpárút építés, területi rehabilitáció), a belső úthálózat felújítása, a szeméttelep rekultivációja, az autóbusz-pályaudvar áthelyezése, a kerékpárutak fejlesztése, térségi kerékpárút-hálózat kibővítése Ausztria, illetve felé, Olmód felé, valamint új lakóterületek fejlesztése.

Az IVS 6 városrészt határol le a településen belül. Ezek a Belváros, a Dél-keleti és Észak-keleti városrészek, a Lakótelep, a Nyugati városrész, valamint Kőszegfalva.

2007-2013 között fejleszteni kívánt akcióterületek

- **Történelmi belváros**, elsősorban kulturális-turisztikai célú megújítása (tervezett forrás: NYDOP város-rehabilitáció támogatása)
- **Városmajor – piac** környéke, elsősorban a jelenlegi funkciók (piac, lakóterület, parkolók) korszerűsítésével, esetleg új kereskedelmi funkciók létesítésével
- **Gyöngyös-patak** rekreációs övezete, elsősorban rekreációs, lakóterület, turisztikai fejlesztési céllal (tervezett forrás: Osztrák-magyar területi együttműködési program támogatásával)
- **Petőfi tér** – sporttelep, ahol egy új városközpont alakulhat ki kereskedelemi, közszolgáltatási funkciókkal (mentőállomás, egészségház, tűzoltóállomás)
- **Lakótelep V. ütem**, alapvetően lakóterületi és sport célú fejlesztésekkel
- **Iparterület fejlesztése**, ahol terület előkészítés szükséges magán tulajdonosokkal egyeztetve új üzemek letelepítésére (tervezett forrás: NYDOP iparterület fejlesztési támogatásával)

1.5.3 Előzetes Fejlesztési Stratégia

Kőszeg Város Önkormányzata 95/2014. (V. 29.) sz. Kt határozatával elfogadta a készítendő ITS alapjául szolgáló, 2014-2020 közötti időszakra szóló Előzetes Fejlesztési Stratégiáját.

Az Előzetes Fejlesztési Stratégia megújult jövőképe:

„A kulturális örökség megóvása, megújítása és a természeti értékek megőrzése mellett magas életminőséget nyújtó lakó-, és üdülőkörnyezet megteremtése, valamint a térség kiemelkedő oktatási, tudományos és kulturális központjává válni!”

A megújult jövőkép új eleme, hogy Kőszeg, a térség kiemelkedő oktatási, tudományos és kulturális központjává válik!

További pontosítás, hogy a kulturális örökséget nem őrizni, hanem óvni és fejleszteni kell.

Az általános fejlesztési célok lényegében megegyeznek az IVS korábbi céljaival, azonban a részletes tartalom, a korábbiaknál lényegesen összetettebb. Az anyagba egyértelműen beépültek az időközben készült, vagy továbbfejlesztett **jelentős programok**, mint például a **KRAFT program**, az **Írott-kő program**, valamint az **önkormányzat legújabb** ágazati koncepciói, illetve programjai, mint például az Esélyegyenlőségi Program. Az előzetes stratégia épít az időközi tapasztalatokra, az egyre inkább megerősödő civil szervezetek aktivitására, tekintettel van az EU-elvárások változására, a várhatóan elérhető új forrásokra, a megvalósítás során alkalmazható eszközrendszerekre.

1.6 A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

1.6.1 A hatályban lévő településrendezési eszközök

Kőszeg város jelenleg hatályos Településszerkezeti Terve, Kőszeg Város Képviselőtestülete **161/2014.(X.2.) Kt. határozat** mellékleteként került elfogadásra.

A szerkezeti terv elfogadását követően, Kőszeg Város Helyi Építési Szabályzatát **33/2014. (X. 3.) ök. rendelettel** fogadta el képviselő-testület.

Településszerkezeti Tervi előzmények,

(az elfogadó határozat idejének és számának rögzítésével)

- Településszerkezeti Terv, elfogadva: 91/2000.(IX.28.) képviselőtestületi határozattal
- módosítva: 84/2002.(IX.26.) képviselőtestületi határozattal
- módosítva: 261/2006.(XII.19) képviselőtestületi határozattal
- módosítva: 191/2009.(IX.10.) képviselőtestületi határozattal

Helyi Építési Szabályzat és mellékletét képező Szabályozási Tervi előzmények

(az elfogadás időpontjának és a rendeletszámának rögzítésével)

- Helyi Építési Szabályzat elfogadva: 46/2006.(XII.22.) önkormányzati rendelettel
- módosítva: 28/2009.(IX.14.) önkormányzati rendelettel
- módosítva: 26/2010.(X.1.) önkormányzati rendelettel

A településrendezési tervet megalapozó fejlesztési dokumentumok

Kőszeg Város Településfejlesztési koncepciója 1998-ban került elfogadásra, amely módosított és kiegészített formában, egységes szerkezetbe foglalva 2004-ben nyert elfogadást.

A jelenleg hatályos településszerkezeti terv készítését megelőzően, a Képviselőtestület a 2004-ben módosított és kiegészített *településfejlesztési koncepció által kijelölt fejlesztési irányokat megfelelőnek tartotta*, ezért a Képviselőtestület úgy döntött, hogy a korábbi elhatározásokat továbbra is érvényben tartja. A felmerült változtatási szándékok, fejlesztési igények és lehetőségek értékelését követően a szerkezeti terv felülvizsgálatát megalapozó településfejlesztési döntést a képviselő testület elfogadta.

A településszerkezeti terv készítését megelőző, időközben elfogadott egyéb településfejlesztési dokumentumok meghatározó elemei szintén beépültek a jelenleg hatályos szerkezeti tervbe.

Elfogadott településfejlesztési dokumentumok:

- Településfejlesztési koncepció, elfogadva: 100/1998. (IX.24.) Kt. határozattal
- Módosított és egységes szerkezetbe foglalt Településfejlesztési koncepció: elfogadva 73/2004.(V.25.) Kt. határozattal
- Integrált Városfejlesztési Stratégia 2008-2014, elfogadva: 106/2008. (V.8.) Kt. határozattal
- Gazdasági (cselekvési) program 2007-2010., elfogadva: 63/2007. (03.27.) Kt. határozattal

- Településfejlesztési döntés, elfogadva: 119/2010. (VI. 24.) Kt. határozattal.

1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek.

1.6.2.1 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai

A hatályos településszerkezeti terv, a Településfejlesztési döntés (119/2010. (VI.24.) Kt. határozat) és az időközi jogszabályi változások nyomán megállapítja a felülvizsgálat főbb feladatait, értékeli a korábbi terv megvalósulását és rögzíti a felülvizsgálati terv által érvényesített településszerkezeti módosításokat.

Fentiek alapján, a 2014-ben jóváhagyásra került tervi felülvizsgálat főbb tartalma

- A város közigazgatási területén lévő közlekedési struktúra rendezési tervi szintű felülvizsgálata az OTTrT és a megyei tervekkel összhangban.
- Az új jogszabályi környezet által megkívánt metodikai változások nyomon követése, a területfelhasználás terén az OTÉK szerinti megváltozott területfelhasználási elemek alkalmazása, a szükséges átsorolások rögzítése.
- A korábban hatályos (a 2000-ben jóváhagyott, majd 2006-ban és 2009-ben módosított) szerkezeti tervben foglaltak megvalósulásának feltárása, a korábban tervezett területbővítések megerősítése vagy elvetése, adott esetben a tartalék területek törlése.
- A vonatkozó területfejlesztési döntéssel (egyéb településfejlesztési elhatározásokkal) összhangban, a további szükséges területfelhasználási módosítások átvezetése.
- A korábban megalkotott helyi értékvédelmi rendelettel összhangban – melynek melléklete tartalmazza a védett objektumok felsorolását – ezen jegyzék törlése a Helyi Építési Szabályzat mellékletei közül.

A korábbi szerkezeti terv megvalósulására vonatkozó főbb megállapítások

Kisvárosias lakóterület:

- A lakótelep V-ös ütem, amelynek megvalósítását az IVS is tartalmazza, még nem valósult meg, de tervezett elemként, továbbra is a szerkezeti terv részét alkotja.

Kertvárosias lakóterület:

- A beépítésre szánt területként kijelölt (volt zártkerti területek) beépítése Kőszeg területén belül (Feketeföldi dűlő, Köből dűlő, Szabóhegy alatti rész, Királyvölgy, Hegyalja u.) elkezdődött és folyamatos, bár annak megvalósítása számos gondot vet fel az építési engedélyezés során. A korábban kijelölt tartalékterületeket a hatályos terv nem tartalmazza.
- Kőszegfalva területén belüli az új kertvárosias lakóterületek beépülése még nem kezdődött el. A korábban kijelölt tartalékterületek egy részét, a hatályos terv beépítésre szánt területként rögzíti.

Falusias lakóterületek:

- A kijelölt területek (Kőszegfalva főút déli sávjának két oldalán) beépülése még nem kezdődött el, de tervezett elemként, továbbra is a szerkezeti terv részét alkotja.

Településközponti és központi vegyes területek:

- A kijelölt területek fejlődése a központi maghoz közeli részeken elindult, máshol a régi felhasználás szerinti funkciók találhatók meg jellemzően még ma is. Az új buszpályaudvar helyét, a korábban kijelölt térség (Petőfi tér) helyett, a hatályos településszerkezeti terv, a vasútállomás térségében rögzíti.

Gazdasági területek (Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület és Ipari gazdasági terület):

- A volt Posztógyár térségében kijelölt gazdasági területek egy részén új típusú gazdasági tevékenységek telepedtek meg (pl.: TESCO áruház), a 87-es út keleti oldalán kisebb vállalkozások helyi próbálkozása figyelhető meg.
- A lakóteleptől délre, a Kis-mezei-dűlő térségében, a korábban tervezett gazdasági terület még nem alakult ki. E terület jelentős részét, valamint a tartalékterületek egészét a hatályos szerkezeti terv kertes, illetve általános mezőgazdasági területként rögzíti.

Közlekedési területek:

- A 8719. sz. Kőszeg-Kőszegszerdahely összekötőút új nyomvonalra helyezése még nem valósult meg. A hatályos szerkezeti terv annak nyomvonalát azonban továbbra is rögzíti.
- „Az M87-es gyorsforgalmi út tervezett nyomvonala nem pontosított” – így fogalmaz a település szerkezeti terv leírása – „a közeljövőben megvalósítása nem várható.”

Ehhez hozzá kell tenni, hogy a **módosított OTrT** Kőszeg térségében már nem jelöli az **M87-es** gyorsforgalmi utat, ugyanakkor a **főforgalmi** (jelenlegi 87-es) **utat**, a település belterületét elkerülő új – a jelenlegitől keletre húzódó – nyomvonalon rögzíti az OTrT. Az időközi változás, a Vas Megyei TrT-ben még nem került átvezetésre. Vonatkozó térképes megjelenítést (OTrT / MTrT) az 1.3.2 fejezet tartalmazza.

1.6.2.2 A hatályos településszerkezeti terv megvalósult elemei

Jelen fejezet **1.6.1 pontjában** rögzítésre került, hogy:

- Kőszeg város jelenleg hatályos Településszerkezeti Terve 2014. októberében nyert elfogadást (161/2014.(X.2.) Kt. határozat), majd azt követően
- Kőszeg Város Képviselőtestülete a Helyi Építési Szabályzatot is elfogadta (33/2014. (X. 3.) ök. rendelet).

A jelenleg hatályos településszerkezeti terv megvalósulása – az eltelt idő rövideége miatt – fizikai valóságában még nem igazán érzékelhető. Az önkormányzat és a hivatal, az elfogadott tervvel összhangban folytatja munkáját, készíti elő és készítetteti az elhatározott beruházásokat segítő részletesebb műszaki tartalmú terveit. A vállalkozói, beruházói szféra aktivitása, elsősorban a lakásépítés és kisebb gazdasági jellegű beruházások terén mutatkozik meg. Folytatják korábbi tevékenységüket és kisebb mértékben érzékelhetők a terület-előkészítő munkálatok, a hatályos szerkezeti tervvel összhangban. A korábbi szerkezeti tervek megvalósulása, az 1.6.2.1 pont második részében került rögzítésre.

Fentiek alapján, a továbbiakban elsősorban a jelenleg hatályos szerkezeti terv új elemei kerülnek rögzítésre, összevetve a korábbi tervi elhatározásokkal.

A hatályos településszerkezeti terv által érvényesített főbb változtatások, a korábbi tervhez képest

Beépítésre szánt területek

Lakóterületek

A terv, a lakóterületeket *sajátos építési használatuk, beépítési sűrűségük, kialakult és tervezett jellegük* szerint összesen három különböző területfelhasználási egységbe sorolja:

- a *kisvárosias lakóterület* esetében, elhagyta a korábbi tervben alkalmazott „történeti értékű beépítés” szerinti további megkülönböztetést. Ugyanakkor, a HÉSZ-ben, továbbra is alkalmazza a „Helyi, egyedi jellemzőket hordozó, történeti értéket képviselő, nőtt város jellegű beépítés” H1-4 jelű övezeteket és még egyéb további övezeti csoportokat.
- a *kertvárosias lakóterület* esetében, szintén elhagyta a „jelentős korlátozással” történő beépíthetőség megkülönböztetést, mely korábban, elsősorban, a nagytelkes, átlagosnál lazább beépítésű – elsősorban településszerkezeti adottságok alapján lehatárolt – elkülöníthető területrészeket rögzítette. A HÉSZ-ben azonban, ugyanúgy él tovább „Az átlagosnál lazább beépítettség, nagyobb telekterület-méretű, villaszerű beépítés Z/1-2 jelű övezeti szétválasztás.
- a *falusias lakóterület* esetében, korábbi tervek sem tartalmaztak eltérő kategóriákat.

(Az OTÉK-ban meghatározott lakóterületi felhasználási módok közül *nagyvárosias lakóterület* a korábbiakkal megegyezően most sem került rögzítésre a tervben.)

A terv, a tényleges változásoknak és igényeknek megfelelően, több kisebb területi kiterjedésű területfelhasználási kategória szerinti átsorolást tartalmaz, de funkcionális jellegükben ezek jelentős változtatást nem takarnak.

A terv, a *lakóterületeknek*, a beépítésre nem szánt kertes mezőgazdasági (volt ZK) területek rovására történő *bővítését is csak kivételes esetekben és kis mértékben tartalmazza*, leginkább, gazdasági okokra hivatkozva, a már beépítésre szánt területek kertvárosként történő konszolidációjának céljával, elsősorban a közmű- és utellátás lehetőségeinek javítása által.

Vegyes területek és intézményterületek

A korábbi tervekben, a vegyes területek *központi vegyes és településközponti vegyes* területekre tagozódtak. A jogszabály szerinti területfelhasználási módok változása nyomán a központi vegyes terület megszűnt, a jelenleg hatályos tervben, ezen területrészek elsősorban **intézményi területbe** vagy a használati módjuk szerint egyéb területfelhasználási módba jellemzően *különleges területbe* kerültek átsorolásra,. (Az intézményterület a korábbi jogszabályok szerint nem létezett, mint önálló területfelhasználási kategória. Esetlegesen, a szabályozás során nyílt lehetőség egyes területek használatának kizárólagosságára vonatkozó megkötés, így például az *intézményekre* vonatkozóan is.)

Gazdasági területek

A hatályos terv szerint, mint korábban is, a gazdasági területek *gazdasági kereskedelmi-szolgáltató és ipari gazdasági területekre* tagozódnak. A felülvizsgálat során az egyik legjelentősebb változás, az új gazdasági területek kijelölése során következett be. A jelenleg hatályos szerkezeti terv, mint az, az összefoglaló részben is kiemelésre kerül csökkentette a tervezett *déli gazdasági területek*

kiterjedését és a 87. sz. út melletti keleti területeken (Szvetics kert térségében) jelölt ki új gazdasági területeket. Ez utóbbi területek, jellemzően jelentős zöldfelülettel rendelkező különleges területként szerepeltek a korábbi tervekben. (A déli, korábban tervezett gazdasági területek, visszakerültek mezőgazdasági területbe.)

E fenti változásokhoz képest, jelentéktelennek tekinthető az ipari, illetve kereskedelmi szolgáltató gazdasági területek közötti kisebb átsorolások köre.

Kőszegfalva déli részén (a temető alatt) általános mezőgazdasági terület belterületbe vonásával gazdasági kereskedelmi-szolgáltató területet rögzít a hatályos szerkezeti terv.

Üdülő területek

A település jelentős üdülőterületekkel rendelkezik, részben üdülőházas, részben hétvégiházas területfelhasználási besorolással. E körben, a hatályos szerkezeti terv, csak kisebb jelentőségű módosításokat rögzít, az időközben bekövetkezett tényleges változásokkal, illetve igényekkel összhangban.

Különleges beépítésre szánt területek

A jelenleg hatályos szerkezeti terv a korábbi tervek különleges terület területfelhasználási kategóriái vonatkozásában két jelentős módosítást tartalmaz.

- Az egyik esetben, a területfelhasználás jellegét módosító jogszabályok miatt, több beépítésre szánt különleges terület intézményterületbe, illetve a jogilag megszüntetett központi vegyes területfelhasználás területeinek egy részét különleges beépítésre szánt területbe sorolta át.
- A másik változtatás nyomán megszüntetésre került az „egyedi beépítési és telekjellemzőkkel rendelkező különleges terület”, mint önálló területfelhasználási egység. Ez a területfelhasználási kategória jellemzően olyan – közel azonos időben és szerkezeti helyzetben kialakult, a maguk korában országos jelentőségű – intézmények ingatlanjainak területét foglalta magába, amelyek, a település egyedi sajátosságait ma is hordozzák, a város adott történelmi időszakának értékes térbeli, területi lenyomatai, s amelyek funkcionális és területfelhasználási jellegükben, egyfajta azonosságot mutatnak. Ezeket a területeket, mint például a volt katonai alreál iskola, MÁV nevelő otthon, Dreiszker-féle gyógyintézet, Misszionárius ház, jelenlegi Jurisich Gimnázium telkét, a hatályos szerkezeti terv, jellemzően intézményterület kategóriába sorolja. Ezen ingatlanok helyi sajátosságainak megőrzését, illetve építészeti és zöldfelületi védelmét, a továbbiakban a HÉSZ övezeti előírásai, valamint a helyi értékvédelmi rendelet biztosítja. (A volt Tiszti Tüdőszanatóriumot kisvárosias lakóterületbe sorolja a hatályos szerkezeti terv.)

Beépítésre nem szánt területek

Közlekedési területek

Az érvényes településszerkezeti terv, a közlekedési területek vonatkozásában, több kisebb pontosítás mellett jelentős változásokat is rögzít az előző tervekhez képest. Ezek az alábbiak:

- a szerkezeti terv rögzíti az „**M87** jelű gyorsforgalmi” utat és annak két bekötőútját. (Ugyanakkor, a megvalósítás távlata, valamint a pontos nyomvonalvezetés ismeretének

hiánya miatt a szabályozási terv az út szabályozását nem tartalmazza, csak a régi terv szerinti nyomvonalak mellett jelöl ki védőtávolságot.)

Az **M87** útra vonatkozóan lásd még az **1.6.2.1 pont** végén, a vonatkozó megjegyzést.

- ezzel egyidejűleg, a szerkezeti terv már nem tartalmazza 87. sz. út és az „M87” út között korábban tervezett (egészen a kőszegfalvi bekötőútig húzódó) utat, „mivel a két párhuzamos út hosszútávon az igényeket kielégíti”. Ennek az útnak egy szakaszát, a régi határsáv nyomvonalára helyezi át.
- a terv, a belvárosi autóbusz végállomás áthelyezésére, a vasútállomás térségében biztosít helyet, a korábban tervezett Petőfi téri kialakítás helyett.

Zöldterületek

A szerkezeti terv elsődleges célként a városi zöldterületek egységes rendszerré alakítását határozza meg, s ennek érdekében több kisebb – korábban más területhasználati kategóriába sorolt – területet, a zöldfelületi rendszer részeként rögzít. Sajátos módon, a szerkezeti terv következetesen a közkert, zöldterületi kategóriát alkalmazza és nem jelöl ki közparkot a város területén.

Erdőterületek

A város erdőterületei felhasználásuk szerint védelmi, gazdasági, vagy közjóléti erdőterületbe tartoznak. Az új jogszabályok nyomán közjóléti erdőterület besorolást kaptak a korábbi rendezési tervben jelölt egészségügyi, szociális, turisztikai erdőterületek.

A hatályos szerkezeti terv több, időközben beerdősült területet erdő, jellemzően gazdasági területfelhasználási kategóriába sorol át.

Mezőgazdasági területek

A város mezőgazdasági területei felhasználásuk szerint két különböző területfelhasználási egységbe, kertes mezőgazdasági területbe, vagy általános mezőgazdasági területbe tartoznak. A más területfelhasználási kategóriába történt átsorolás kapcsán egyéb helyen rögzített módosításokon túl, jelentősebb változás, e téren nem történt.

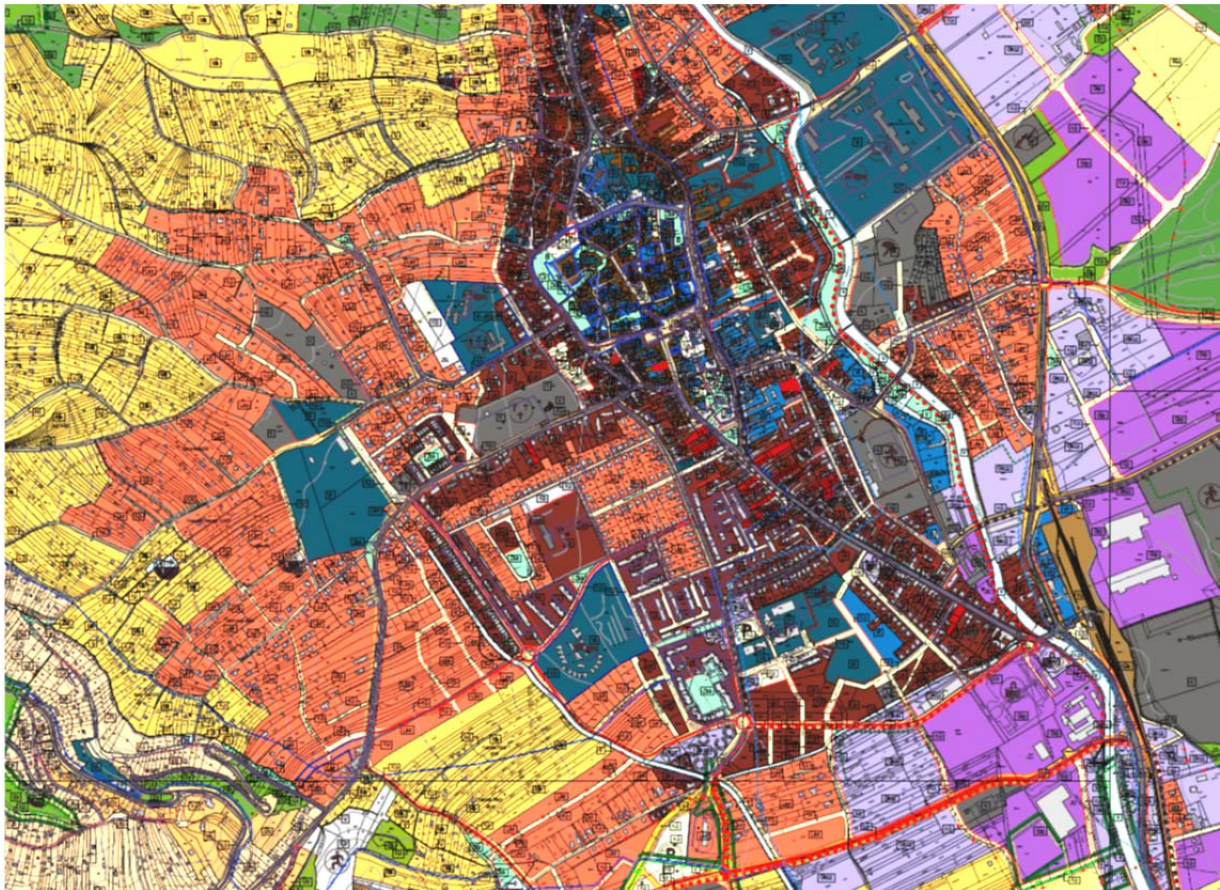
Vízgazdálkodási területek

A hatályos szerkezeti terv vízgazdálkodási területként rögzíti azokat az önálló csapadékvíz elvezető árkokat amelyeket a korábbi rendezési tervek a környező területfelhasználás részeként jelöltek.

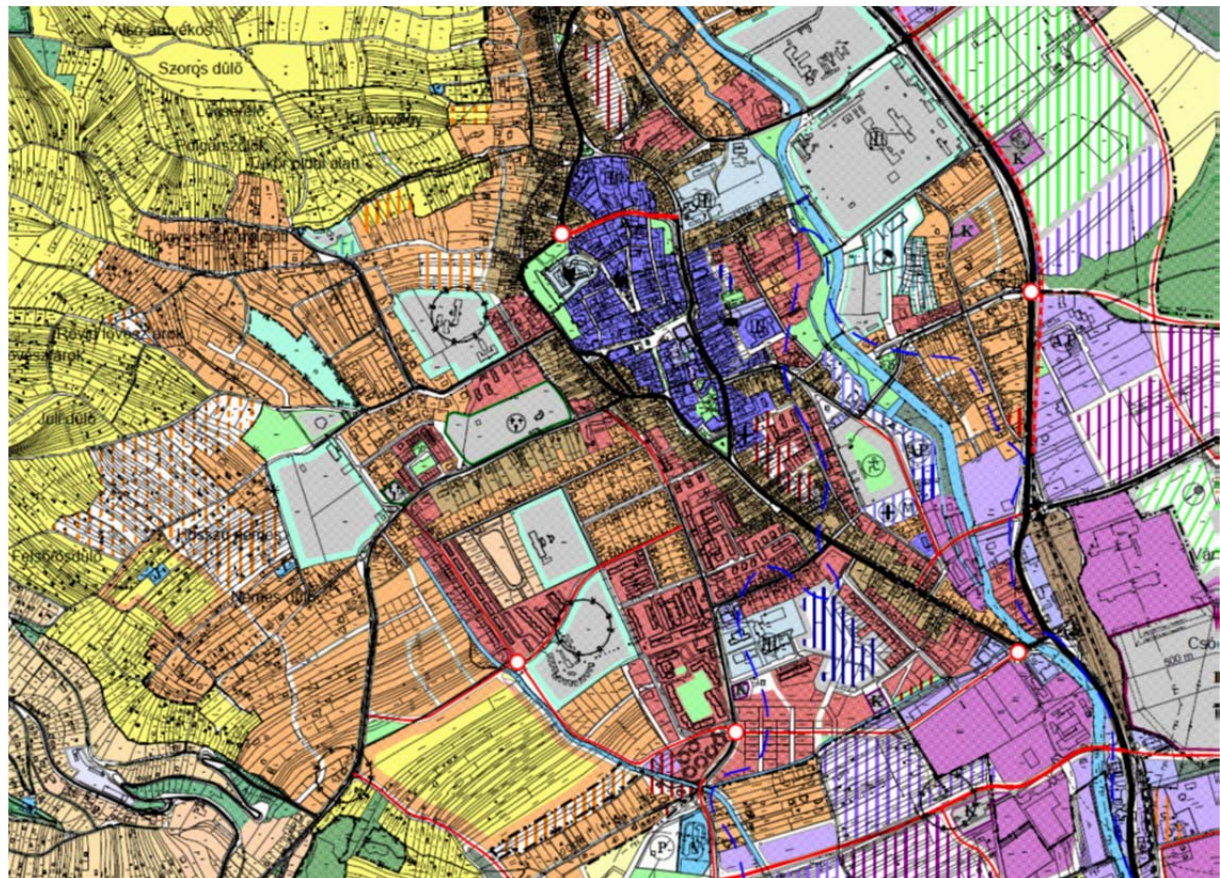
A Megyei Területrendezési Tervvel összhangban, a hatályos szerkezeti terv a horvátzsidányi út melletti tavat, a korábbi különleges területből vízgazdálkodási területbe sorolja át.

Különleges beépítésre nem szánt területek

A hatályos szerkezeti terv a korábbi tervektől eltérő módon, a Kőszeg-Lukácsháza víztározó, Abért tó melletti területek egy részét védelmi erdő, mezőgazdasági illetve vízgazdálkodási terület helyett, *beépítésre nem szánt különleges területként* rögzíti, ezzel segítve elő a területen egy *természetes fürdőhely* megvalósulását.



KIVONAT: Hatályos településszerkezeti terv (161/2014.(X.2.) Kt. határozat)



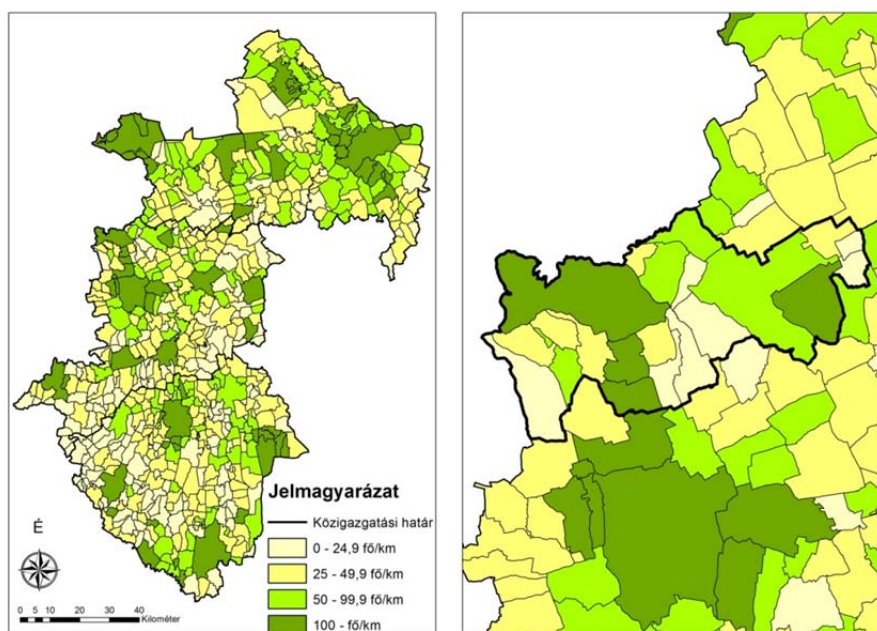
KIVONAT: Korábbi településszerkezeti terv (191/2009.(IX.10.) Kt. határozat)

1.7 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

1.7.1.1 Demográfia, népesség

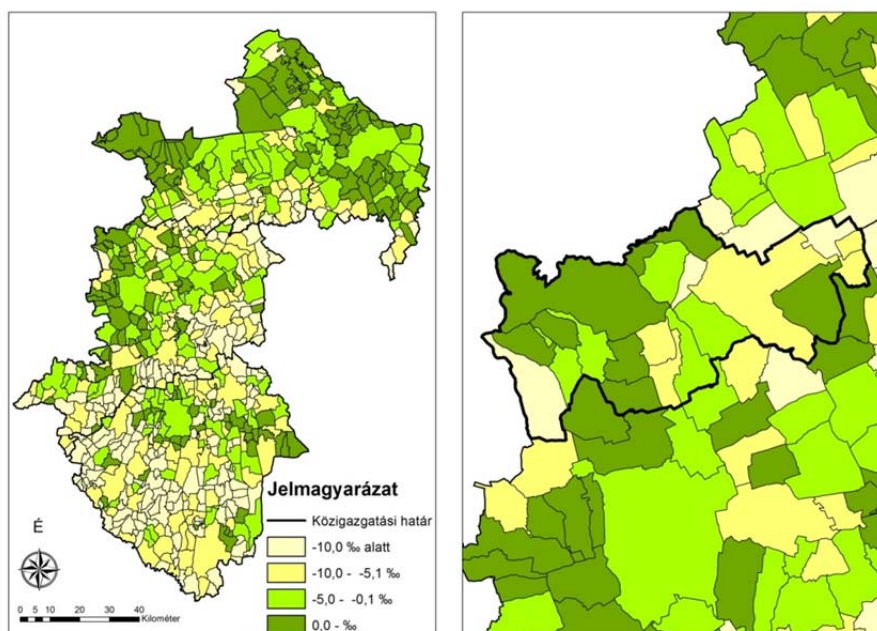
Kőszeg Vas megye harmadik legnépesebb városa (Szombathely és Sárvár után). 2013 év végén 11 719 fő élt a településen, amely Vas megye lakosságának 4,6%-át teszi ki. **Népsűrűségét** tekintve (kb. 214,4 fő/km²) a sűrűbben lakott járásközpontok közé tartozik. Ennek oka kisebb kiterjedése (54,7 km²).



1.7-1. ábra: Népsűrűség (fő/km²), 2013

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

Az ország demográfiai trendje, a **lakosságszám** csökkenése (erősen ingadozó jelleggel) összességében mind Kőszegre, mind térségére jellemző. A lakosságszám kisebb mértékben csökkent az országos és megyei átlagnál. Ugyanakkor 2001 és 2013 között növekedett a lakosságszám Bük, Gyöngyösfalu, Lukácsháza, Ólmod, Peresznye és Velem települések esetében.



1.7-2. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos népességnövekedés a 2000. év végi lakónépesség arányában (‰), 2000 és 2013 év vége

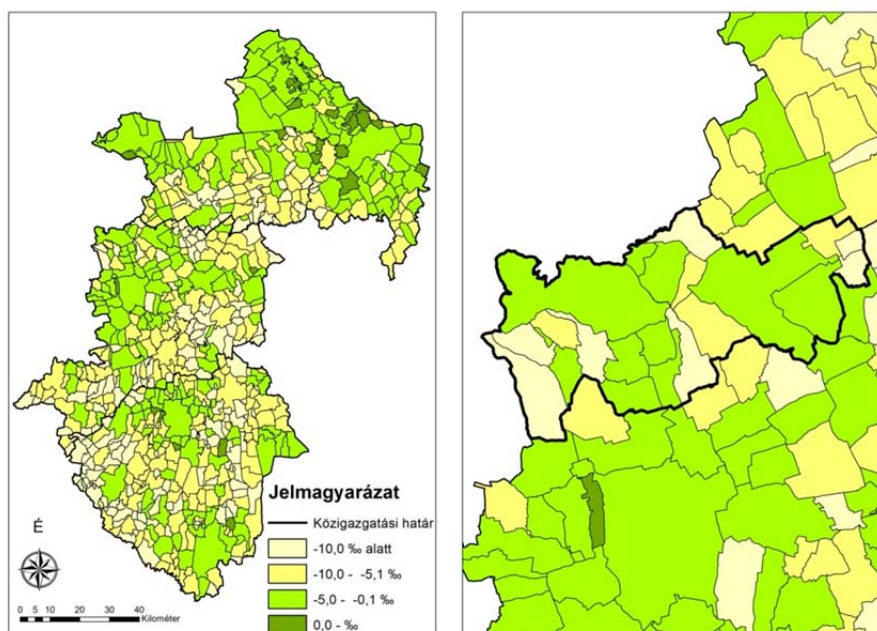
Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

A lakosságszám változását két tényező befolyásolja: egyrészt a természetes szaporodás vagy fogyás, másrészt pedig a vándorlási egyenleg.

A **természetes szaporodás/fogyás** az élveszületések és a halálozások számának különbségét mutatja. Kőszegen és térségében az élveszületések száma 2001 és 2013 között, erősen ingadozó jelleggel, csökkenő tendenciát mutat.

Az ezer főre jutó **halálozások** száma a városban 2001 és 2013 között erősen váltakozott, de romló tendenciát mutat. Az ezer főre jutó halálozások száma Kőszegen és térségében 2008-tól meghaladja a megyei és országos értéket.

Kőszegen és térségében 2001 óta a halálozások száma meghaladja az élveszületések számát, amelynek eredményeképpen a városra és térségére a természetes fogyás a jellemző. Kőszeg és térsége természetes fogyásának mértéke váltakozott a megyei érték viszonylatában: 2008 és 2010 között felette, 2011-2012-ben alatta volt, míg 2013-ban a megyei átlagot a járási fogyás meghaladta, a települési nem érte el.

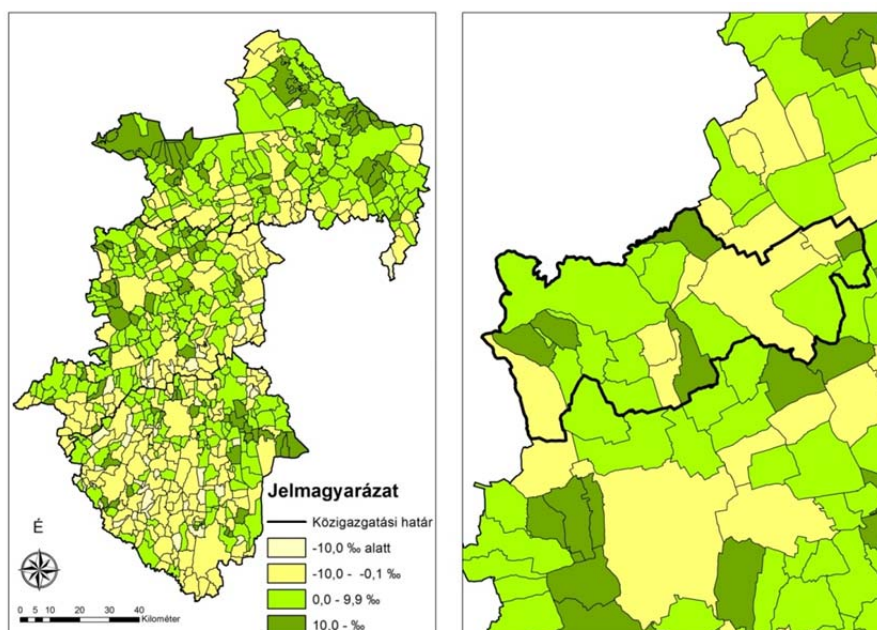


1.7-3. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos természetes szaporodási ráta a 2000. év végi lakónépesség arányában (‰), 2000 és 2013 év vége

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

A **vándorlási egyenleg** a településre beköltözők és a kiköltözők különbségét jelenti. Az **odavándorlás** tekintetében Kőszeget erős ingadozás jellemezte az ezredforduló óta eltelt időszakban, a 2009 és 2011 közötti egyenletes növekedés után 2012-től csökkent a bevándorlók száma. A vizsgált időszakban a **kőszegi és járási beköltözések száma meghaladta** a megyei és országos értékeket is.

A városból történő **elvándorlás** szintén évről-évre ingadozik, egyes években kedvezőbb tendenciák láthatók, de összességében Kőszeg kedvezőtlenebb képet mutat a járási, a megyei, és az országos helyzetnél is.



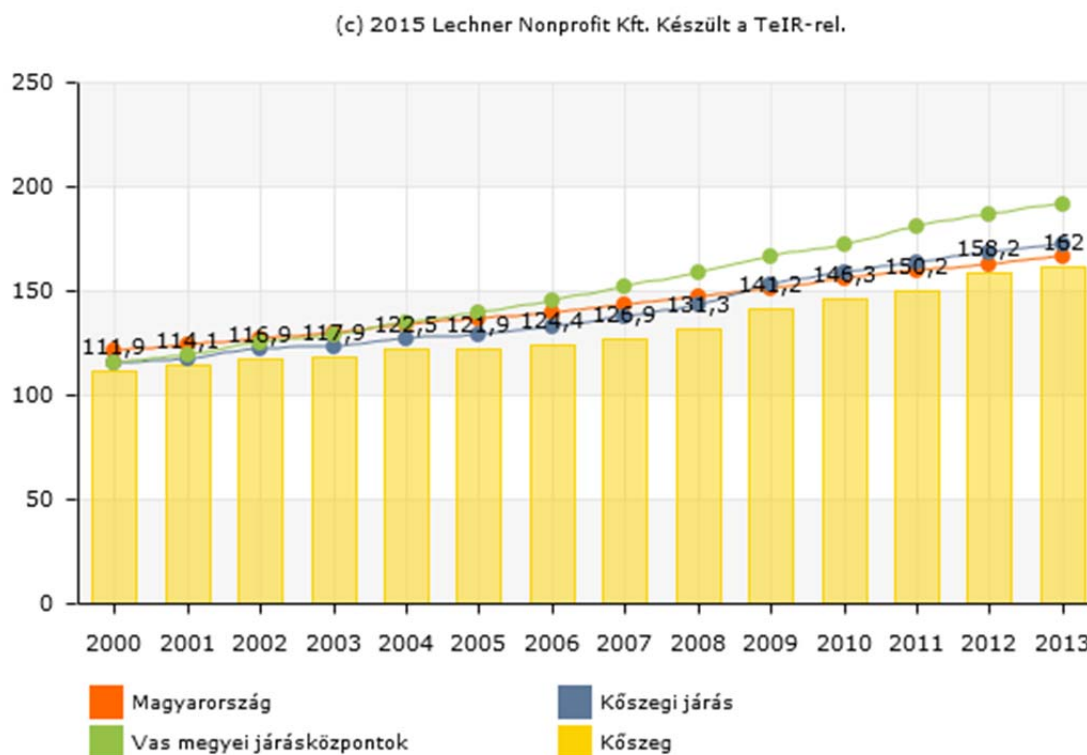
1.7-4. ábra: A 2001-2013 közötti évi átlagos vándorlási egyenleg a 2000. év végi lakónépesség arányában (‰), 2000 és 2013 év vége

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

A vizsgált időszak alatt a város lakosságának **nemi arányát** a stabilitás jellemezte. A nők népességben belüli aránya valamelyest magasabb (52-53%) a férfiakénál.

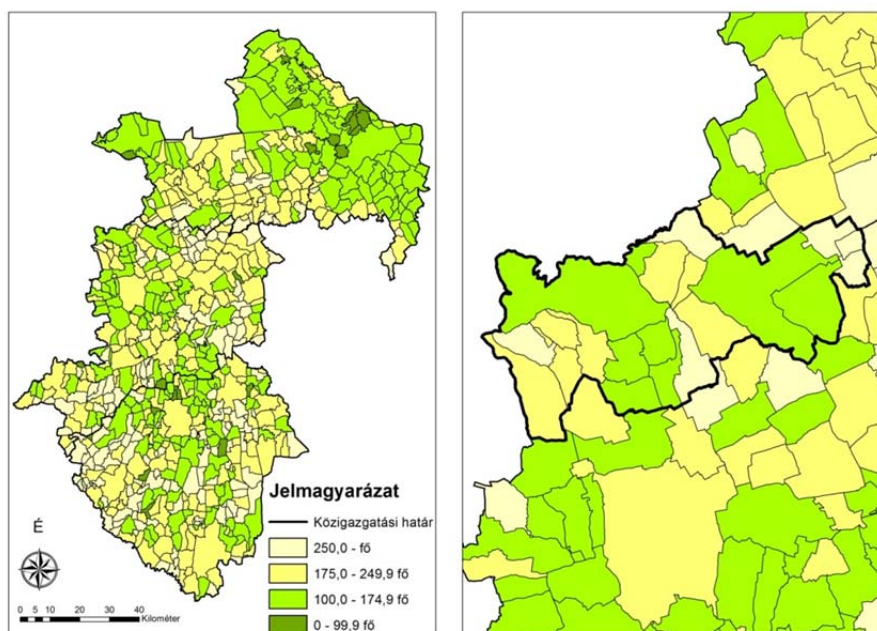
A népesség **korösszetételét** tekintve általánosságban megállapítható, hogy az országos és megyei trendekhez hasonlóan Kőszeg városának és térségének a lakosságát is az elöregedés is jellemzi. A városban 2001 és 2013 között a járástól (2,7%) lemaradva 1,5 százalékponttal csökkent a 0-14 év közötti és a járást (4,3%) meghaladva 5,1 százalékponttal nőtt a 60 év feletti népesség aránya. Ennek eredményeképpen 2013-ban az állandó népesség 14,3%-át alkották a 14 év alatti fiatalok és 23,2%-át a 60 évnél idősebbek. A 0-14 év közötti népesség arányának csökkenése kisebb mértékű, azonban a 60 év feletti népesség arányának növekedése erőteljesebb a megyei és országos átlag változásánál.

Az idős népesség számarányának növekedése és a fiatalok arányának csökkenése ellenére 2000 és 2013 között Kőszeg kedvezőbb helyzetben volt az **öregedési index** tekintetében mind az országos, mind a járástérési összehasonlításban.



1.7-5. ábra: Az öregedési index alakulása 2000-2013 között

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.



1.7-6. ábra: 100 időskorúra jutó gyermekkorú az állandó népességből (fő), 2013

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

Összességében megállapítható, hogy Kőszegen, Vas megye harmadik legnépesebb városában az országos tendenciáknak megfelelően 2001 és 2013 között csökkent a lakosság száma. Ez a csökkenés mind a természetes fogyásra, mind a negatív vándorlási egyenlegre visszavezethető. Korszerkezetére az öregedés jellemző, amely a fiatal lakosság arányának csökkenésével, valamint az idős népesség számának jelentős növekedésével magyarázható. Az öregedési index értéke a vizsgált időszakban elmarad az országos, megyei és járástérségi szinttől is.

1.7.1.2 Háztartás, család

Kőszegen összesen 4 512 háztartást regisztráltak a 2011-es Népszámlálás során. A háztartások 69%-a (3 099) családháztartást alkot, azaz egy vagy több családot foglal magába. A családháztartások túlnyomó többsége egy családból álló háztartás (3 059).

Az egy családos háztartások 80%-át házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élők alkotják, a fennmaradó 20% (617 háztartás) egyszülős háztartás, vagyis gyerekeket egyedül nevelő szülőkből áll. A kőszegi háztartások 31%-a nem alkot családháztartást. A nem családháztartás túlnyomó részét az egyszemélyes, egyedül élő személyek alkotják (92%).

A gyerekeket egyedül nevelő szülők aránya közel azonos az országos átlaggal, a megyei járásközpont városok sorában az arány Szombathely után Kőszegen a legmagasabb.

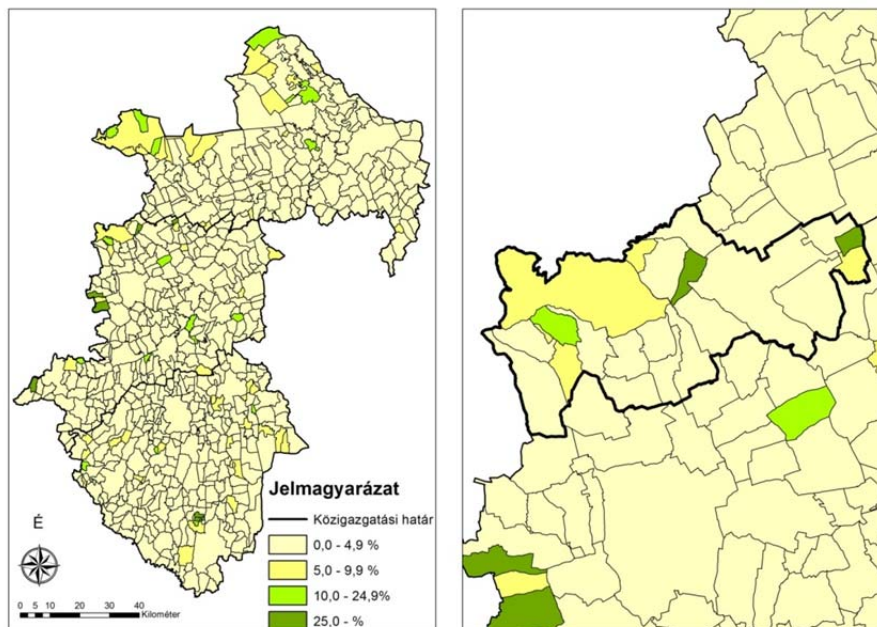
A száz háztartásra jutó foglalkoztatottak száma Kőszegen (2011-ben 109) jelentősen meghaladja az országos átlagot (96), ugyanakkor a megyei átlagot (111) nem éri el. A többi járásközpont közül Sárvár (116), Szentgotthárd (112) és Vasvár (113) helyzete is kedvezőbb.

A háztartások vizsgálata során megállapítható, hogy Kőszegen a házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élő háztartások aránya magasabb, ebből következően pedig az egyszülős háztartások aránya alacsonyabb, mint az országos átlag. A háztartásokra jutó foglalkoztatottsági arány az országos átlagnál magasabb, de a megyei átlagot nem éri el.

1.7.1.3 Nemzetiségek

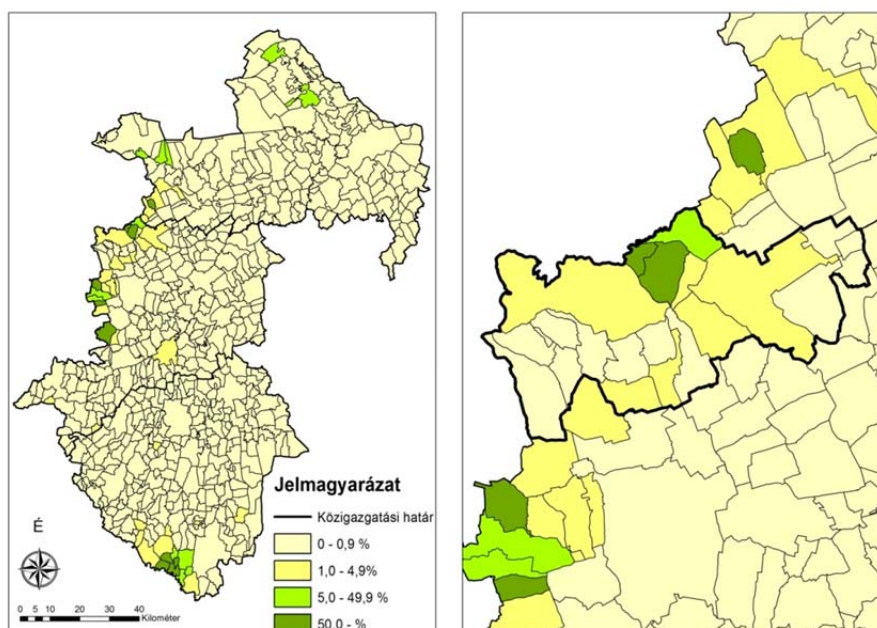
Kőszegen a 2011-es népszámlálás során a népesség 8,3%-a (973 fő) vallotta magát valamely hazai nemzetiséghez tartozónak, amely jelentősen meghaladja a megyei (5,5%) átlagot. A nemzetiséghez tartozók 62,6%-a német, 27 %-a horvát, 5%-a roma, 1,3%-a román. A bolgár, örmény, ruszin, szerb, szlovák, szlovén és ukrán nemzetiségek hazai nemzetiségeken belüli aránya nem érte el az 1%-ot.

A település teljes lakosságának 5,2%-a német és 2,2%-a horvát nemzetiséghez tartozik. Járási szinten is e két nemzetiség aránya emelkedik ki: a teljes lakosságszámhoz viszonyítva a népesség 4,4%-a horvát, és 4,2%-a német nemzetiséghez tartozik.



1.7-7. ábra: A német nemzetiségűek aránya a népességből (%), 2011

Forrás: KSH Népszámlálás

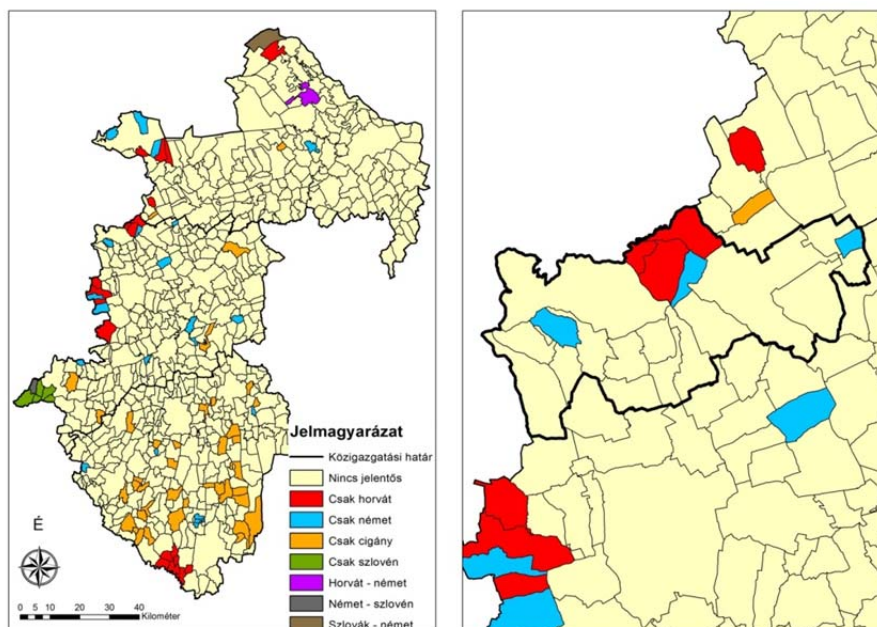


1.7-8. ábra: A horvát nemzetiségűek aránya a népességből (%), 2011

Forrás: KSH Népszámlálás

A 2001-es népszámlálás óta eltelt időszak alatt a Kőszegen mind a német (384 főről 609 főre) mind a horvát (193-ról 263 főre) nemzetiségűek száma jelentősen növekedett, ahogy a járástérség összességében is.

Ólmod, Horvátzsidány és Peresznye esetében a horvát, illetve Cák, Kiszsidány, Iklanberény településeknél a német nemzetiségek 10%-ot meghaladó részesedéssel rendelkeznek a teljes népességben belül.



1.7-9. ábra: A 10 % feletti részesedéssel rendelkező nemzetiségek, 2011

Forrás: KSH Népszámlálás

Kőszegen és térségében a magyar mellett két jelentősebb nemzetiség, a német és a horvát van jelen nagyobb arányban. A 2001. évi népszámlálás óta a német nemzetiség városi szinten 1,6-szorosára, járási szinten 2,3-szorosára, a horvát nemzetiség pedig városi szinten 1,4-szeresére és járási szinten 1,2-szeresére emelkedett.

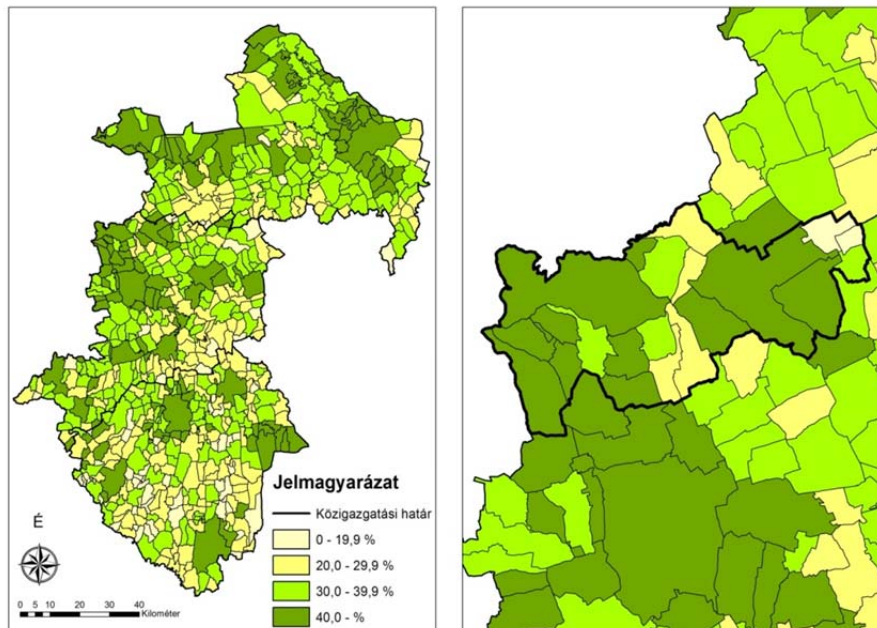
1.7.1.4 Iskolai végzettség

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján Kőszeg város iskolázottsági szintje az alap és középfokú oktatásban lépést tart és némely esetben meg is előzi a járási, a megyei és az országos átlagot.

Kőszeg kedvező helyzetét mutatja, hogy a járási, megyei és országos szintnél jelentősen alacsonyabb az **általános iskola első évfolyamát sem elvégzők-, illetve magasabb a legalább általános iskola 8. évfolyamát elvégzők aránya**. Az országos szinttel közel megegyező, a járási és megyei átlagnál kedvezőbb a 18 éven felüli, legalább érettségivel rendelkező lakosok aránya.

Járástérségi szinten az **általános iskola első évfolyamát sem elvégzők aránya** a megyei átlagot meghaladja, de az országos szintet nem éri el, míg a legalább általános iskola 8. évfolyamát elvégzők aránya kedvezőbb mind az országos mind a megyei átlagnál. A 18 éven felüli, legalább érettségivel rendelkező járási lakosok aránya alacsonyabb az országos és a megyei szintnél is.

A járás települései között Iklanberényen (5,7%), Kőszegpatyon (5,9%) és Peresznyén (9%) is magas azok aránya, akik az általános iskola első nyolc osztályát sem végezték el. Járástérségi szinten a férfiak aránya nagyobb az általános iskola első nyolc osztályát sem elvégzők körében.



1.7-10. ábra: A 17 éven felüliek között a legalább érettségivel rendelkezők aránya (%), 2011

Forrás: KSH Népszámlálás

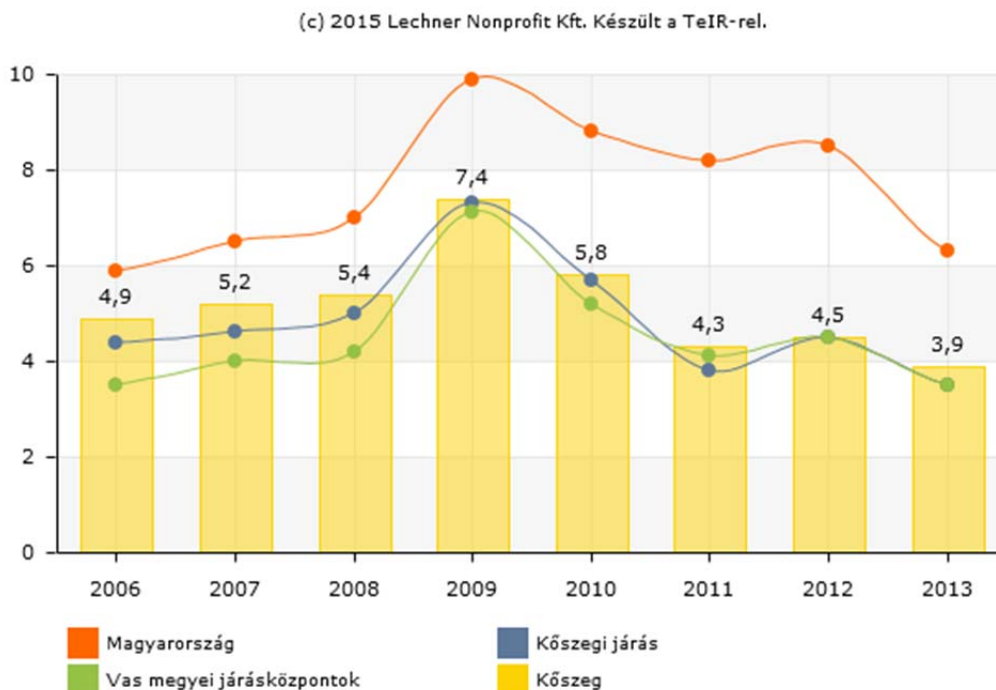
Kőszegen a nők aránya mind a legalább érettségivel, mind felsőfokú oklevéllel rendelkezők körében magasabb.

Kőszeg kedvező helyzetét mutatja, hogy a járási, megyei és országos szintnél jelentősen alacsonyabb az általános iskola első évfolyamát sem elvégzők-, illetve magasabb a legalább általános iskola 8. évfolyamát elvégzők aránya. A legalább érettségivel illetve a főiskolai, egyetemi oklevéllel rendelkezők között is a nők aránya nagyobb.

1.7.1.5 Foglalkoztatottság

Az ország népessége gazdaságilag aktív (foglalkoztatott és munkanélküli), valamint gazdaságilag nem aktív (inaktív kereső, eltartott) népességből tevődik össze. A gazdaságilag aktív népesség aránya a 2011-es népszámlálási adatok alapján, országos, megyei járási és települési szinten egyaránt növekedett 2001-hez képest. Kőszegen és térségében az országos trendnek megfelelően növekedett a foglalkoztatottsági ráta 2001 és 2011 között. Kőszegen a munkanélküliek teljes lakosságon belüli aránya is növekedett (2,2%-ról 3,8%-ra).

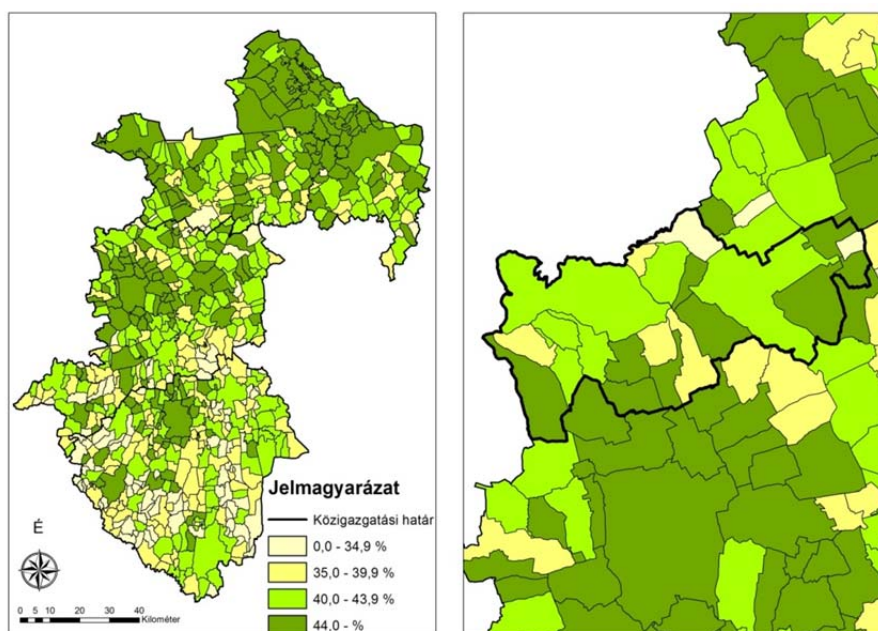
A **munkanélküliségi ráta** 2009 óta a járás egészében, ha kisebb kilengésekkel is, de alapvetően csökkenő tendenciát mutat. A térségre az országos átlagnál alacsonyabb munkanélküliség jellemző.



1.7-11. ábra: Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú népesség százalékában (%), 2006-2013

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

2011-ben Kőszegen az országos arányt meghaladóan, a teljes lakosság 42%-a, mindösszesen 4 922 fő volt foglalkoztatott, amely azonban elmarad a járási és megyei aránytól is.



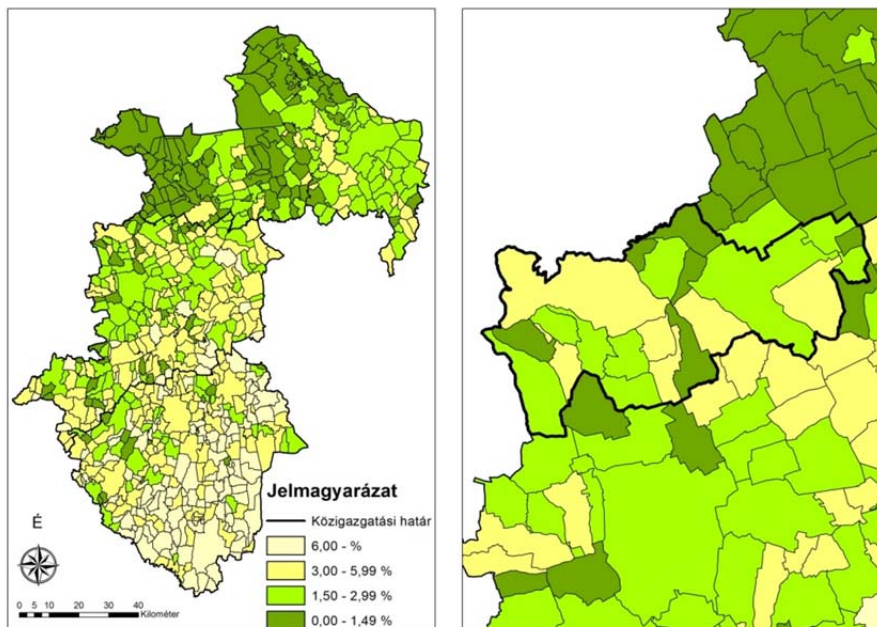
1.7-12. ábra: A foglalkoztatottak aránya a teljes népességből (%), 2011

Forrás: KSH Népszámlálás

Az **intaktív keresők** aránya Kőszegen 2001-ről 2011-re csekély mértékben, 0,6%-kal, de a megyei és országos trenddel összhangban csökkent. 2011-ben Kőszegen a teljes lakosság 27%-a tartozott a gazdaságilag inaktívok közé, mely jelentősen meghaladja a járási arányt (22%). Mind települési, mind járási szinten a nők abszolút felülreprezentáltak az inaktív keresők között (64%, illetve 61%).

Az **eltartott** lakosság aránya 10 év alatt 3,5 százalékponttal csökkent. 2011-ben Kőszegen 3 165 eltartott személyt tartottak nyilván, amely a teljes lakosság 27%-át tette ki.

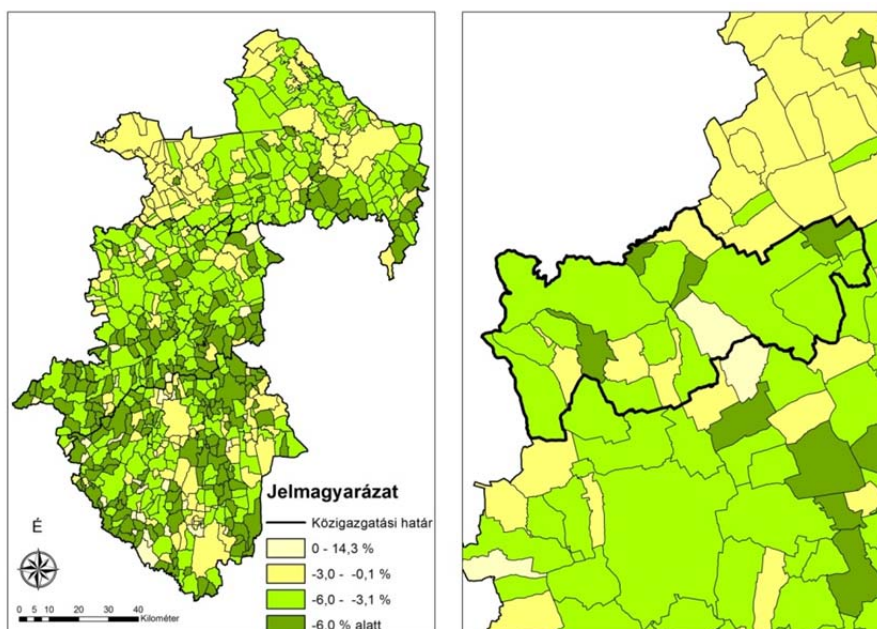
A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint 2014. év végén Kőszegen 287 **nyilvántartott álláskereső** volt, amely a munkavállalási korú népesség 3,6%-át tette ki.



1.7-13. ábra: A nyilvántartott álláskeresők aránya a 15-64 éves korúakon belül (%), 2014. 12. 20-án

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

A város még mindig a kedvező foglalkoztatottságú települések közé tartozik a vizsgált térségben.



1.7-14. ábra: A nyilvántartott álláskeresők arányának változása a 15-64 éves korúakon belül (%), 2009. 12. 20. és 2014. 12. 20. között

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

Kőszegen a nyilvántartott álláskeresők 22,64%-a (65 fő) **tartós munkanélkülinek** számít, vagyis több mint 365 napja nem rendelkezik állással. Ez az arány közel azonos a megyei átlaggal (22,57%).

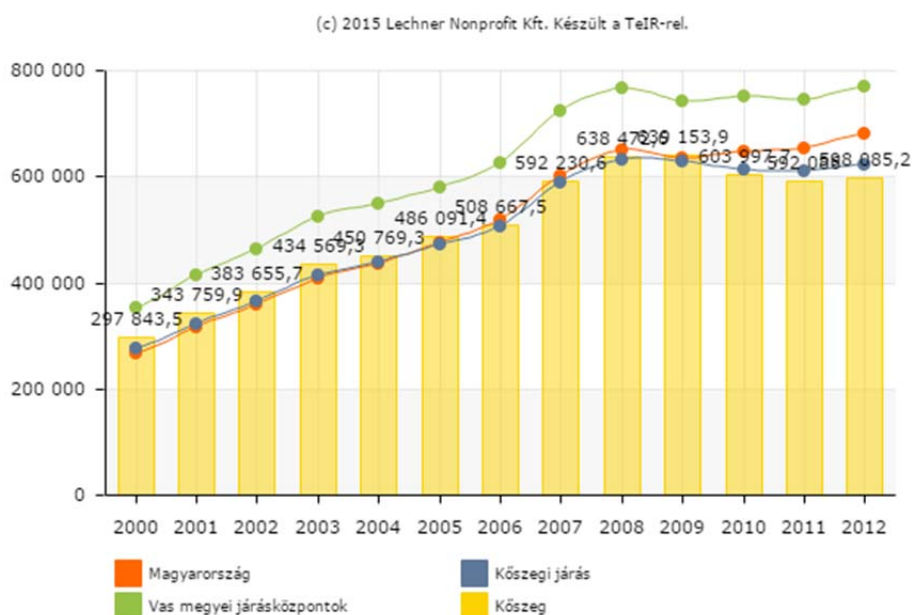
A 2013-as HEP megállapítja, hogy az országos adatokhoz viszonyítva Vas megyében és a kőszegi kistérségben is alacsonyabb a munkanélküliség. Ennek oka többek között az lehet, hogy a **Kőszegi járásból nagyon sokan dolgoznak Ausztriában.**

Kőszegen a 2011-es népszámlálási adatok alapján a teljes népesség 42%-a foglalkoztatott. Az NFSZ adatai alapján 2014. év végén a munkanélküliség 3,6%. 2001-hez képest a foglalkoztatottak teljes népességszámon belüli aránya és a munkanélküliség aránya is növekedett járastérségi szinten. 2011-ben a munkanélküliek aránya a járásközpontban, a foglalkoztatottak aránya a járási szinten magasabb.

2009 és 2014 között az NFSZ adatai alapján – a világban bekövetkezett pénzügyi-gazdasági hatások ellenére – a munkanélküliek aránya csökkent. Megyei szint felett, országos átlag alatt volt a járásközponti munkanélküliek aránya 2014-ben. A város a kedvező foglalkoztatottságú települések közé tartozik a vizsgált térségben.

1.7.1.6 Jövedelmi viszonyok

Kőszegen 2000 és 2012 között, ha nem is egyenletesen, de növekedett az egy lakosra jutó nettó jövedelem. A vizsgált időszakban az egy lakosra jutó nettó jövedelem a megyei szint alatt, az évezred első felében az országos szint felett, azt követően alatta volt.

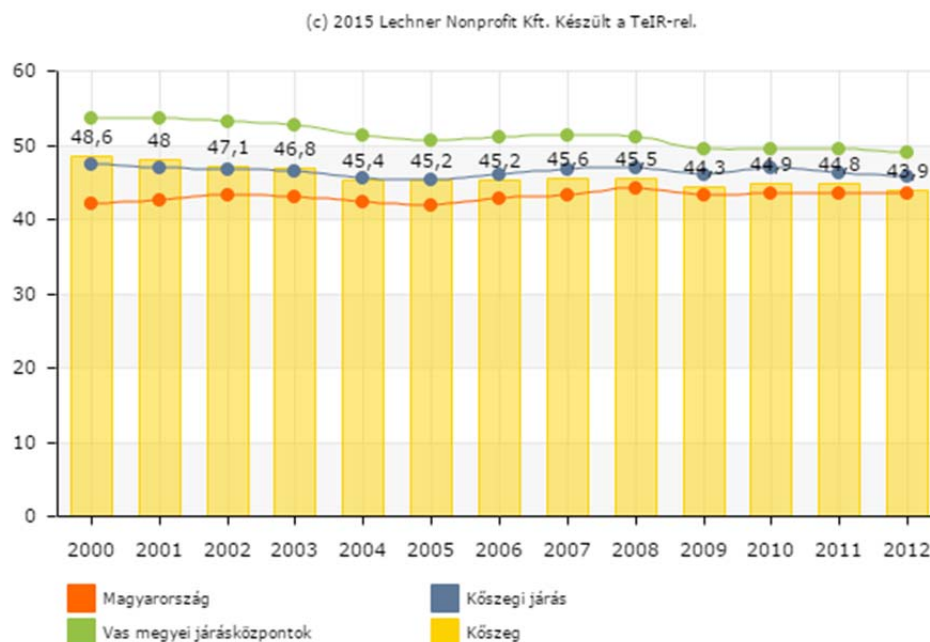


1.7-15. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, 2012, Ft

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Jövedelemnagyság tekintetében a járás települései nem alkotnak homogén egységet: Kőszeg a közepes jövedelemkategóriába tartozik a járást alkotó települések zömével. 2012-ben Gyöngyösfalun és Tormásligeten volt a legmagasabb az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem.

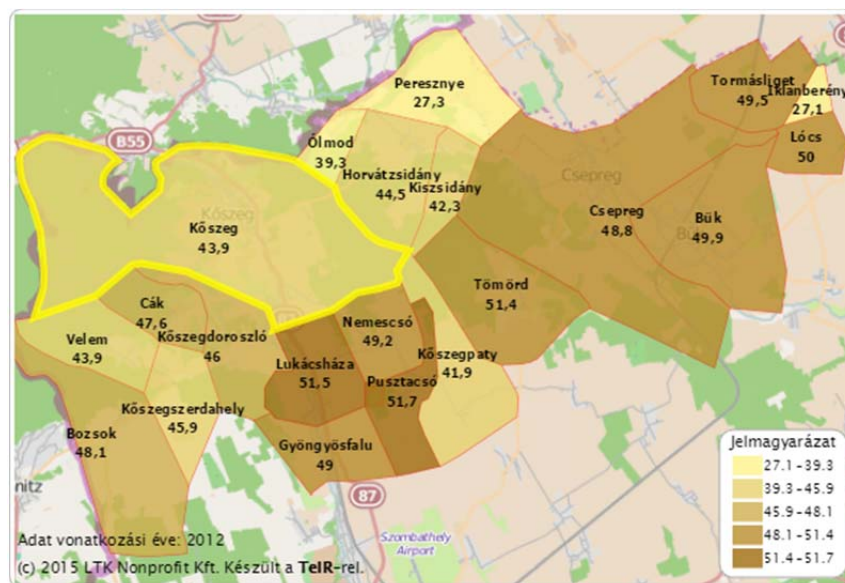
A száz lakosra jutó adófizetők száma 2000-2012 között csökkent. A lakosok közel 44%-a fizet adót, mely az országos átlagnál is kedvezőbb, bár a megyei és járási szinttől elmarad.



1.7-16. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma, fő

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

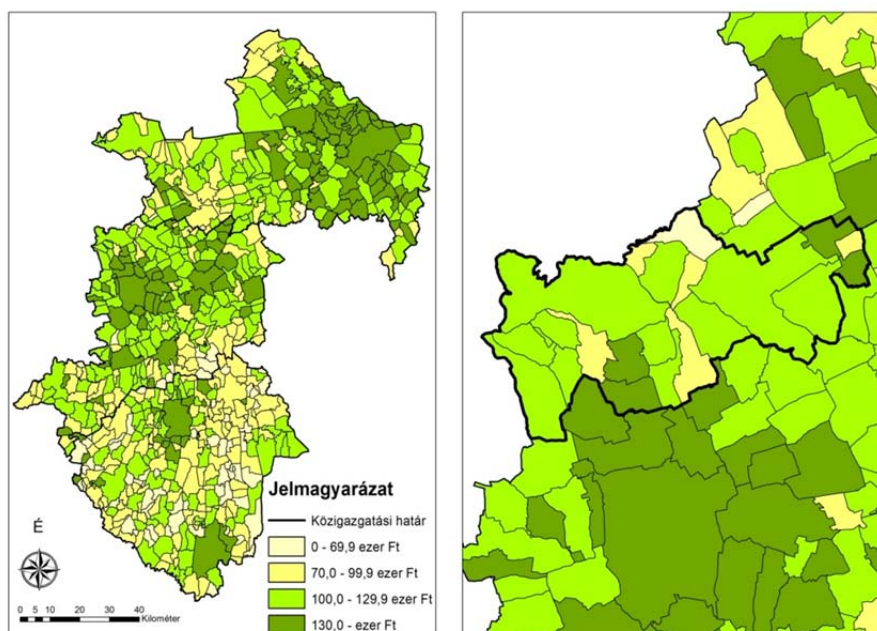
A járási települések többségében meghaladta a járásközponti szintet a száz főre jutó adófizetők aránya 2012-ben.



1.7-17. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma a Kőszegi járásban (fő), 2012

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

Az egy lakosra jutó személyi jövedelemadó (SZJA) Kőszegen 2013-ban 105 ezer forint volt, ez közel 17%-kal alacsonyabb, mint 2007-ben, de ez részben a megváltozott adózási szabályokkal (pl. adókulcsok csökkenése) magyarázható. A városi lakosok által befizetett SZJA a járási érték 95%-a és elmarad a megyei és az országos értéktől is.



1.7-18. ábra: Egy állandó lakosra jutó befizetett személyi jövedelemadó (Ft), 2013

Forrás: TelR T-STAR adatbázis

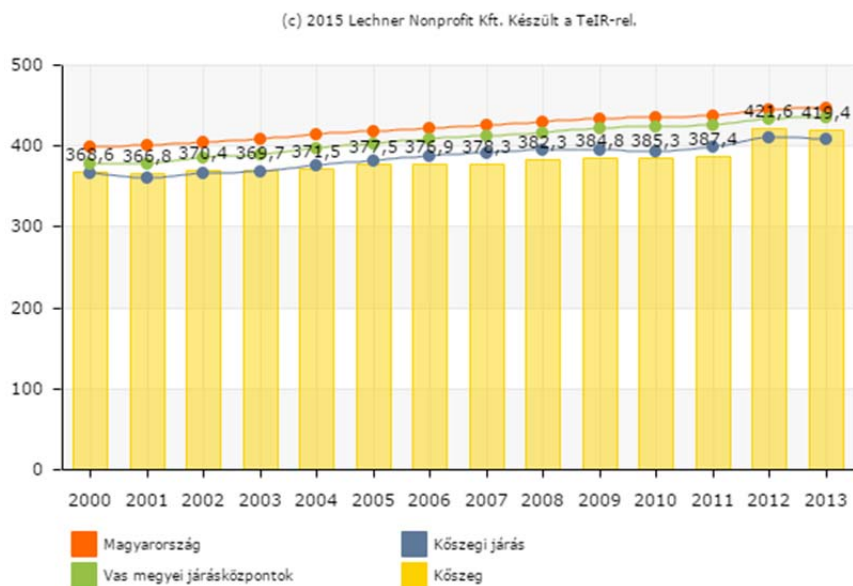
A jövedelmi viszonyok vizsgálatakor nem elégséges kizárólag a piacon szerzett jövedelmek alakulásának, valamint a jövedelemadónak a vizsgálata. A társadalom jelentős résznek számottevő bevételei származnak a különféle szociális ellátásokból.

Kőszeg 2013-as Helyi Esélyegyenlőségi Programja (HEP) szerint 2010-től jelentősen csökkent az álláskeresői segélyben részesülők aránya a 15-64 év közötti lakónépesség számból, számuk 2012-ben mindösszesen 15 fő volt. 2008 és 2012 között növekedett a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (álláskeresői támogatás) részesülők aránya a munkanélküliek %-ában.

Össességében elmondható, hogy Kőszeg járástérési szinten a közepes jövedelemkategóriájú települések sorába tartozik, mind a megyei, mind az országos szinttől lemaradást mutat. 2008 és 2012 között, míg a rendszeres szociális segélyben részesülők száma csökkent, az álláskeresői támogatásban részesülő munkanélküliek száma emelkedett. A település alacsony jövedelmű lakosságának életében a szociális segélyező rendszer meghatározó mértékű.

1.7.1.7 Életminőség

Kőszegen 2000 óta az országos átlagnál nagyobb ütemben, 14%-kal nőtt a **lakásállomány**, 2013-ban 4 915 db lakóingatlant tartottak nyilván a városban. A lakosságszám a vizsgált időszakban, Vas megyében közel 15%-kal míg járási szinten 12%-kal növekedett.



1.7-19. ábra: 1000 lakosra jutó lakások száma (db) 2000 és 2013 között Kőszegen és térségében

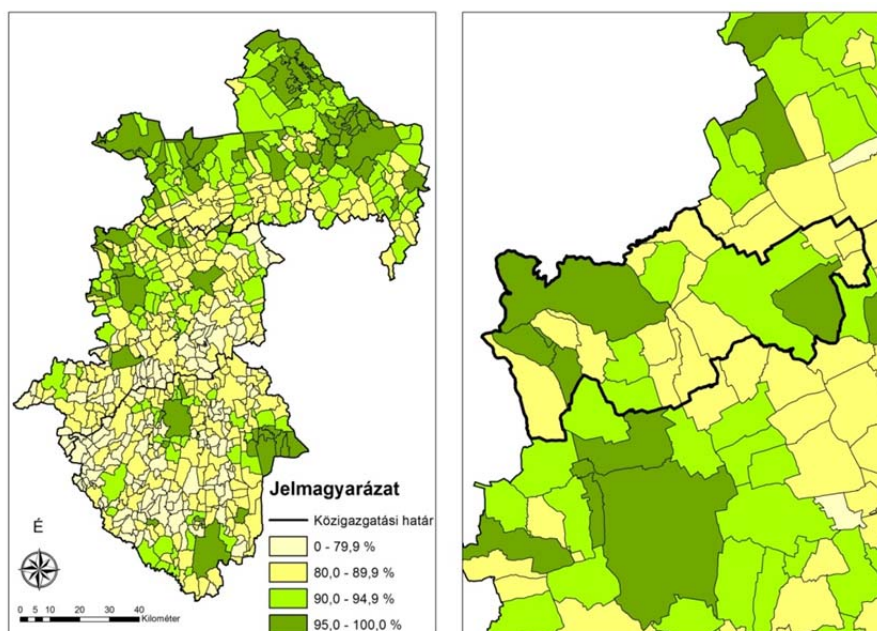
Forrás: Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A lakásállomány alakulását a lakásépítések és –megszűnések egyenlege határozza meg. A **lakásépítési kedv** a járásban, bár váltakozó ütemmel, de élénk volt. A **lakásmegszűnések** üteme az elmúlt években csökkent.

Kőszegen, a 2011-es népszámlás alapján a lakásállomány 10%-a, mintegy 353 lakás **nem lakott**, amely kedvező értéknek számít a járási (13%) és országos arányhoz képest is (11%).

Mindezen folyamatok eredményeképpen a 100 lakott lakásra jutó lakók száma Kőszegen 2011-ben 248 fő volt, amellyel a megyei járásközpont városok sorában megelőzi Szombathelyet és Vasvárt, de elmarad Celldömölk, Kőrmend és Szentgotthárd mögött, azaz a közepes **laksűrűségű** települések közé tartozik. A Kőszegi járás településein a lakóegységek kihasználtsága optimális, nem jellemző a zsúfoltság.

A lakások **komfortfokozata** meghaladja az országos és a megyei átlagot is. A lakások 96,3%-a komfortos és összkomfortos. A járási települések zömén a komfortos és összkomfortos lakások nem érik el a lakásállomány 90%-át.



1.7-20. ábra: Az összkomfortos és komfortos lakások együttes aránya (%), 2011

Forrás: KSH Népszámlálás

A **4 és több szobás** lakások aránya a városban 19%, amely az országos átlag alatt van, ugyanakkor a lakások átlagos nagysága igen nagy.

A lakások 91%-a magánszemélyek birtokában van. Az önkormányzati tulajdonban álló lakások aránya ugyanakkor magasabb Vas megye átlagánál.

Kőszegen a lakások **közműellátottsága** igen jó, országos átlag felett, szinte az összes lakás rendelkezik hálózati vízvezetékkel és a közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya (94,5%) meghaladja az országos és megyei szintet is.

Kőszeg lakásállományának nagy része az 1960 és '80 között épült. A város lakásállománya azóta igen kiegyensúlyozottan alakult, a kétezres közepétől erősödött a lakásépítési hullám. A lakóegységek közül sok a négy vagy több szobás ingatlan, és a lakások felszereltsége, komfortfokozata is igen jó.

1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Kőszegen az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások a település minden lakosa számára biztosítottak.

A város egyetlen számottevő foglalkoztatója az 1991-ben létesült osztrák-német tulajdonú **Kromberg-Schubert Autókábeleket Gyártó Kft.**, amely 300 főről indulva fénykorában elérte az 1200 főnyi létszámot és foglalkoztatottjainak száma ma 700 fő körül mozog. Más nagyobb beruházás sajnos nem valósult meg az eltelt évtizedekben, így a lakosság munkaképes rétegének jelentős része Szombathelyen, Ausztriában vagy a szolgáltató szektorban helyezkedett el.

Megváltozott a korösszetétel is, nőtt az idevándorló idősök száma. A számos kényszernyugdíjazott volt határőr tiszt is az inaktív népesség számát gyarapította. **Az elvándorlás elsősorban a fiatalabb népességre jellemző, mivel a képzettséget igénylő ipar megszűnt.**

Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését több program is támogatja a településen. A munkanapokon üzemelő idősek klubja helyi igényeknek megfelelő közösségi programokat szervez, valamint helyet biztosít a közösségi szervezésű programoknak, csoportoknak. Az idősek klubja szolgáltatásait 30, többségében egyedülálló, 65-80 év közötti személy veszi igénybe. Az **Idősek Otthona** 2008 óta a **Szociális Gondozási Központ** székhelyén az elhelyezettek részére teljes körű ellátást biztosít. Az Idősek Otthona 30 személy egyidejű elhelyezésére alkalmas. Az Otthon teljes kihasználtsággal működik, a várólistán átlagosan 3-4 fő szerepel. A városban a bentlakásos idősgondozás nem folyamatosan telített, ugyanakkor bővítése indokolt lehet, mert 50 főig nem kell személyzeti létszámot emelni, ezáltal növelhető a gazdaságossága. A **Kőszegi Evangélikus Szeretetotthon** időskorúak részére 2001 óta nyújt személyes gondoskodást, folyamatos, egész napos ellátást biztosítva.

Kőszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete Kőszeg város **Ifjúsági Konceptióját** a 35/2010. (III. 4.) képviselő-testületi határozattal fogadta el. 2009-ben az Önkormányzat az ifjúsági koncepció megalapozásához a Kőszegen élő 14-29 éves fiatalok körében szociológiai kutatást végzett. A kutatás eredményei rámutattak, hogy a kőszegi fiatalok derűlátóbbak a jövőbeli munka-erőpiaci kilátásokkal az országos átlagnál, de sokan aggódnak a jövőjük miatt. **A fiatalok körében jelentős a külföldi munkavállalás**, elsősorban Ausztriában, de van olaszországi, németországi munkatapasztalattal rendelkező fiatal is. A fiatalok többsége nyitott a külföldi munkavállalás irányába.

A **Kőszegi Kábítószerügyi Egyeztető Fórumot** 2007. októberében a 247/2007. (X.30) számú határozatával hozta létre a Képviselő-testület. A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum célul tűzte ki a városi drogstratégia elkészítését, s ennek első lépéseként végeztetett egy felmérést, „drogkutatást”. Ennek eredményei tükrében is állítható, hogy a kőszegi fiatalok 30%-a napi rendszerességgel dohányzik. A fiatalok túlnyomó többsége már fogyasztott alkoholt és sajnos a tanulók körében is egyre gyakoribb a rendszeres alkoholfogyasztók aránya. A 18 éves kor alatti nyilvános alkoholfogyasztást törvény is tiltja, s bár a helyes szülői magatartást nem válthatja ki, de némileg ellensúlyozhatná, ha legalább a vendéglátóhelyek betartanák e törvényt. Sajnos 20% fölött van azoknak a fiataloknak az aránya, akik valamilyen tiltott szerrel is éltek már. **Az alkoholt gyógyszerrel használók aránya Kőszegen magasabb az országos átlagnál. Kockázati tényezőt jelent, hogy a környéken a hozzáférés esélye nagy és biztosított.**

A város 2005. évi **Közbiztonsági Konceptiója** megállapítja, hogy az újfajta kábítószeres megjelenése, a drogfüggőség egyre elterjedtebb a fiatalok, sportolók, és bizonyos szórakoztató rendezvények látogatói körében. A fiatalok bűnözés aránya magas, az elkövetők átlagéletkora csökken, egyre fiatalabbak követnek el bűncselekményeket. A fiatalok bűnözés növekedése köszönhető a családi kötelékek lazulásának, a munkanélküliségnek, a kilátástalanságnak, valamint hogy az egyre szélesedő különböző árucikkpaletták által kínált termékekre keresletük nincs, csak igényük.

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Már a 2008-ban elfogadott **Integrált Városfejlesztési Stratégia** célul tűzte ki Kőszeg és a környező települések gazdasági és turisztikai vonzerejének növelését.

A 2014-ben elfogadott **Vas Megye Területfejlesztési Konceptiója** Kőszeg város környezetminőség fejlesztési céljai között a **Gyöngyös patak** mente - zöldövezeti szabadidő infrastruktúra fejlesztését

jelöli meg a város vonzerejének emelése érdekében. Ez azért is kiemelt fontosságú, hiszen a patak olyan városalakító tényező, amely erősen hozzájárul a helyi identitástudat erősítéséhez.

Kőszeg Város Önkormányzata által 2013-ban elfogadott **Helyi Esélyegyenlőségi Program** kiemeli, hogy a városi közösségi élet színterei sokrétűek.

Ahogy a 2008-as, a város turisztikai-kulturális városmarketing-elemzését és javaslatok megfogalmazását tartalmazó tanulmány írja, Kőszeg az egyik legtöbb kihasználatlan turisztikai lehetőséggel rendelkező város Magyarországon, így a város célja turisztikai kihasználtságának folyamatos és fenntartható növelése.

Kiemelkedő városi rendezvények:

- A világon egyedülálló – mint kuriózum, hungarikum – a „**Szőlő Jövésnek Könyve**” és a hozzá kötődő hagyományok, amelyet 2013. április 24-én jelölt a város a Szellemi Kulturális Örökség Jegyzékére. A könyvben évről-évre szebbnél szebb ceruza-, tollrajzok, majd akvarellek örökítik meg a szőlő hajtásait. A bejegyzésre minden évben Szent György-napkor, április 24-én kerül sor.
- Kőszeg legtöbb embert megmozgató rendezvénye a **Kőszegi Szüret**, valamint az ehhez szorosan kapcsolódó **Nemzetközi Fűvőszenekari Találkozó**.
- Évente kerül megrendezésre augusztus elején a **Félhold és Telihold – Kőszegi Ostromnapok rendezvénysorozat**, amellyel az 1532. évi közel egy hónapos török ostromra emlékszik a város.
- Az 1983 óta évente megrendezésre kerülő **História Futás** az 1532-es hősökre emlékezik.
- A **Natúrpark Ízei, Orsolya-napi vásár** minden évben az Orsolya naphoz legközelebb eső hétvégén kerül megrendezésre, ahol Kőszeg és vonzáskörnyezetének jellegzetes ősze jellemző ízeit kóstolhatják meg az ellátogatók.
- **Kőszegi Várszínház** rendezvényei.

A **Kőszegi Várszínház** 1982-ben alakult. A kezdeti években magyar szerzők, magyar történelmi drámáinak bemutatását tűzte ki célul a szakmai vezetés. 1988-tól - a közönség igényeihez igazodva - a könnyedebb, szórakoztatóbb vígjátékokat részesítjük előnyben, melyek nagyobb sikerre számíthatnak a szabadtéri előadások alkalmával.

A Jurisics-vár (és tere) kiemelt turisztikai értéket képvisel térségi, sőt országos szinten is. A városban számos templomot találunk: a Jézus Szíve templom, a Szent Imre templom, a Szent Jakab templom, a Kálvária templom, az Evangélikus templom, a Református templom és a Zsinagóga is jelentős **épített örökségi helyszínek**. 2014-ben az elmúlt fél évszázad során erősen leromlott Izraelita Zsinagógában is elkezdődtek a felújítási munkálatok.

A 18. századi Stájerházak, az Arany Egyszarvú Patikamúzeum, a Fekete Szerecseny Patikamúzeum, az Öregtorony, a Városi Múzeum, a Jurisics Miklós Vármúzeum, a Kőszegi Városi Múzeumhoz tartozó Tábornokház és Hősök Tornya, a Főnix ház (benne a Szamos Marcipán Mesegalériával és a 14 magyar borvidéket bemutató borgalériával) és a Postamúzeum is **jelentős értéket jelentenek**.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságához tartozó Chernel-kerti arborétum, a Bechtold István természetvédelmi látogatóközpont, az Írott-kő (Geschriebenstein) kilátó és Naturpark, az Országos

Kéktúra nyugati végpontja, az Óház-kilátó; a Hét Vezér-forrás; a Királyvölgyi madártani tanösvény és az Óház tanösvény jelentős **természeti értéket** képvisel.

Az Önkormányzat kiemelt feladatának tartja az önszerveződő közösségek támogatását, a civil szervezetekkel történő kapcsolattartást is. Ezért Kőszeg Város Önkormányzatának Képviselőtestülete 209/2007. (IX. 25.) sz. határozatával elfogadta a **civil szervezetek önkormányzati támogatásáról szóló szabályzatát**. Ebben olvasható, hogy az Önkormányzat a civil szervezetek átláthatóbb és kiszámíthatóbb működéséhez pénzügyi támogatást nyújt (**Önkormányzati Civil Alap**) az önkormányzat és a civil társadalom közötti partneri viszony és munkamegosztás előmozdítása az önkormányzati feladatok hatékonyabb ellátása érdekében.

Kőszeg legjelentősebb civil szervezetei a HEP és a városi honlap alapján:

- **Kulturális tevékenység, hagyományőrzés:** 353. sz. Chernel István cserkészcsapat, ATARU Taiko Ütőegyüttes, Concordia – Barátság Énekegyesület, Hajnalcsillag Néptáncgyüttes, Közhasznú Könyvtár Alapítvány, Kőszegi Mazsorettok, Kőszegi Művészeti Egyesület, Kőszegi Ostromnapok Egyesület, Kőszegi Várszínházért Alapítvány, Kőszeg Város Fúvószenekara, Kőszegi Vonósok
- **Oktatás:** Egyesület a Központi Óvodáért, Európa Ház Egyesület, Jurisich Miklós Gimnázium Baráti Társasága, Kőszegi Bencés Diákszövetség Iskolaszervezete, Szivárvány Egyesület
- **Állatvédelem, környezetvédelem:** Alpokalja Zöldek Kiemelkedően Közhasznú Egyesület, Chernel István Természetbarát Egyesület, GesztenyeKék Természetbarát Egyesület, Írott-kő Natúrparkért Egyesület
- **Közügyek, közbiztonság, nemzetközi kapcsolatok:** Kőszegi Baráti Kör, Kőszegért Egyesület, Kőszegfalvi Baráti Kör, Kőszeg Közbiztonságáért Közalapítvány, Kőszegi Testvérvárosi Egyesület, Összefogás Kőszegért Egyesület
- **Szociális terület, egészségügy:** Bútorszövetgyári Nyugdíjas Klub, Kőszegi Nyugállományúak Egyesülete, ILCO Klub, Magyar Vöröskereszt Területi Szervezete, Pedagógus Nyugdíjas Klub, Posztógyári Nyugdíjas Klub
- **Egyéb:** Bélyeggyűjtők Köre, Kőszegi Hétfői Társaság, Kőszegi Borbarátok Egyesülete, Kőszegi Borbarát Hölgyek Egyesülete, Kőszegi Makett Klub, Kőszegi Polgári Kaszinó, Kőszegi Önkéntes Tűzoltó Egyesület, Kőszegfalvi Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Fontos kiemelni a Kőszegen működő katolikus és protestáns egyházaknak a város életében betöltött fontos szerepét is. A városban működik **Evangélikus és Református Lelkészi Hivatal**, az **Élet Vize Baptista Gyülekezet** valamint **Római Katolikus Plébániahivatal** is.

1.8 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.8.1 Humán közszolgáltatások

Kőszegen és térségében lakók életminőségét jelentős mértékben meghatározza az elérhető humán közszolgáltatások (oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport, stb.) elérhetősége és azok minősége.

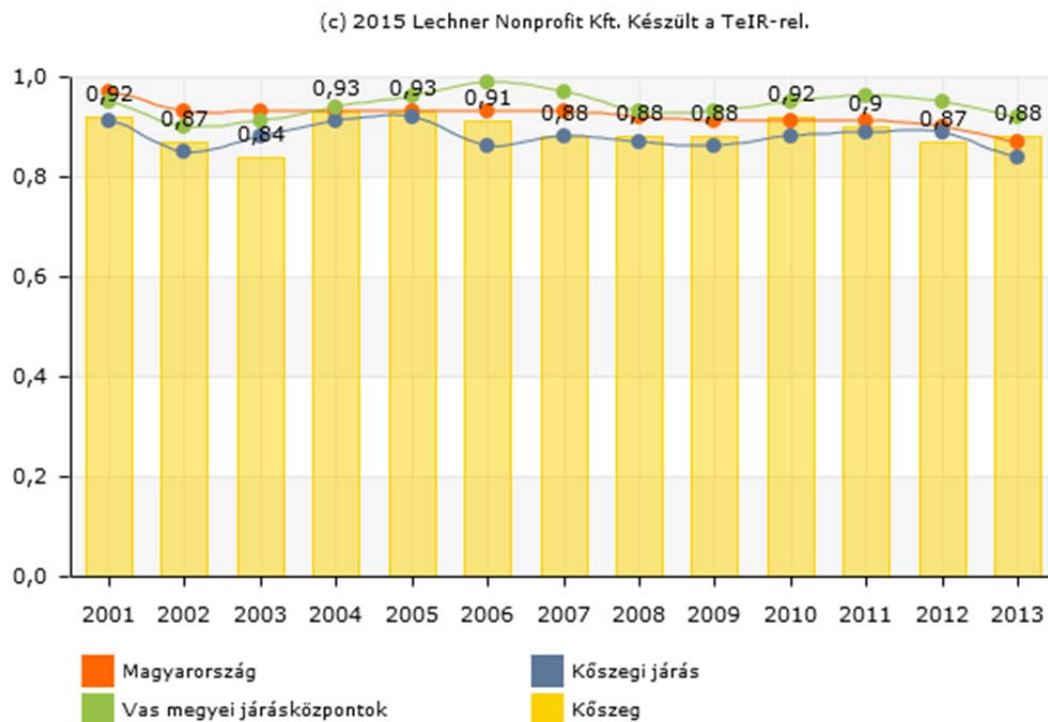
1.8.1.1 Oktatás

Óvodai feladatellátás

Kőszeg Város Önkormányzata kötelező feladatként látja el a 3-6 éves korú gyermekek **óvodai ellátását**. Az óvodai ellátás **3 intézményben és két tagintézményben** (Központi Művészeti Óvoda és Bölcsőde Közös Igazgatású Köznevelési Intézmény és Felsővárosi tagóvodája, Újvárosi Óvoda és Kőszegfalvi tagóvodája, valamint az Árpád-házi Szent Margit Óvoda és Általános Iskola) biztosított. Kőszegen két óvodában folyik német nemzetiségi nevelés.

Kőszegen az évezred első éveiben valamivel magasabb volt az óvodai férőhelyek száma, a csökkenés mögött a gyermeklétszám mérséklése áll. 2004 óta az óvodai férőhelyek száma gyakorlatilag nem változott (425 fő).

Az óvodák kapacitásainak kihasználása, erősen váltakozva, de csökkenő tendenciát mutat 2011 óta. 2013-ban az óvodai kapacitások 88%-a volt kihasználva.



1.8-1. ábra: Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma 2001-2013

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

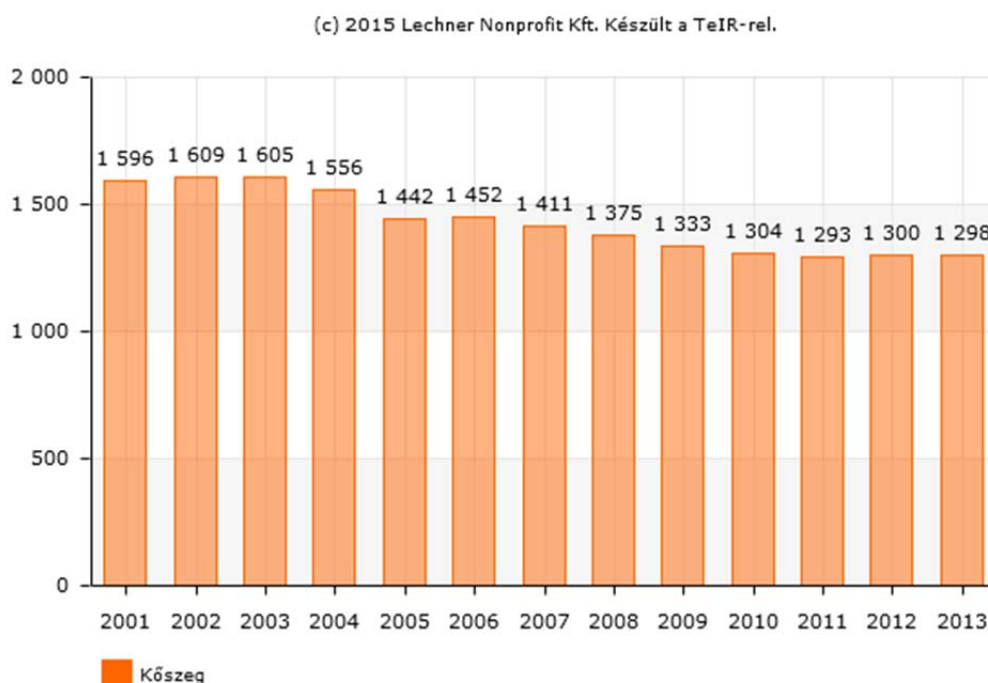
Általános iskolai feladatellátás

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) Kőszegi Tankerületébe Bük, Gyöngyösfalu, Csepreg és Kőszeg települések köznevelési intézményei tartoznak.

Az általános iskolai feladatellátási helyek száma 3. A KLIK fenntartásába tartozó **általános iskolák** a Bersek József Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény Általános Iskola, Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Béri Balog Ádám Általános Iskola és a Dr. Nagy László Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény.

A német nemzetiségi nyelvet oktató Balog Iskola tanulóinak 50%-a részesül emelt szintű német oktatásban, és a Volkskunde/népismeret órákon megismerkednek a környék német hagyományaival. Az iskola külföldi kapcsolatait is gondosan ápolja: Oberpullendorf (A), Voitsberg (A), Vaihingen an der Enz (D).

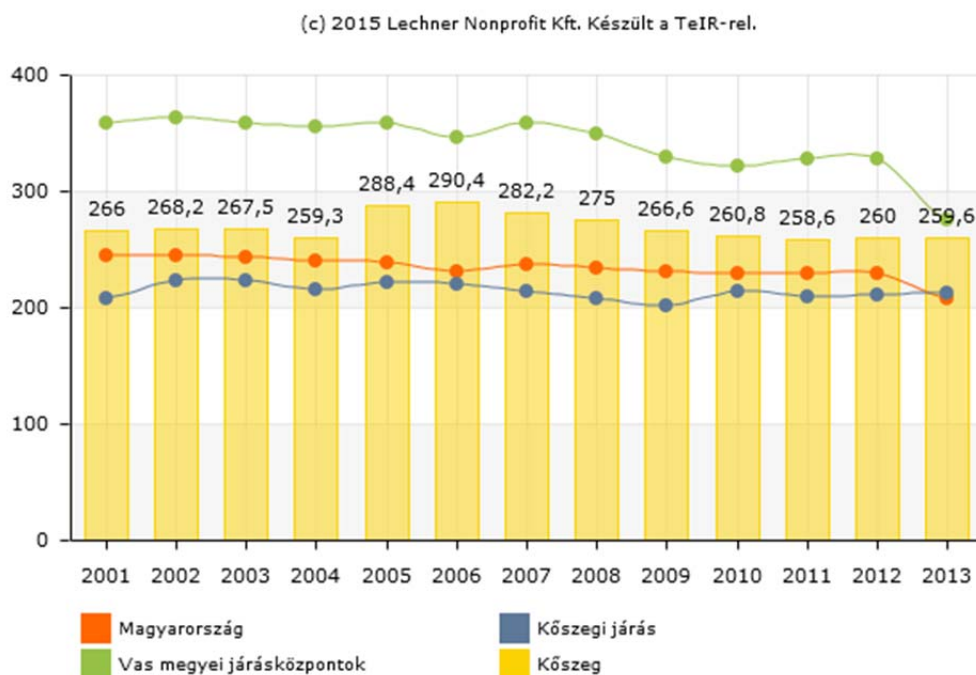
Kőszegen 2001 és 2013 között az általános iskolai tanulók száma jelentősen, megközelítőleg 20%-kal esett vissza, tíz év alatt közel háromszáz fővel csökkent.



1.8-2. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) Kőszegen (fő), 2001-2013

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

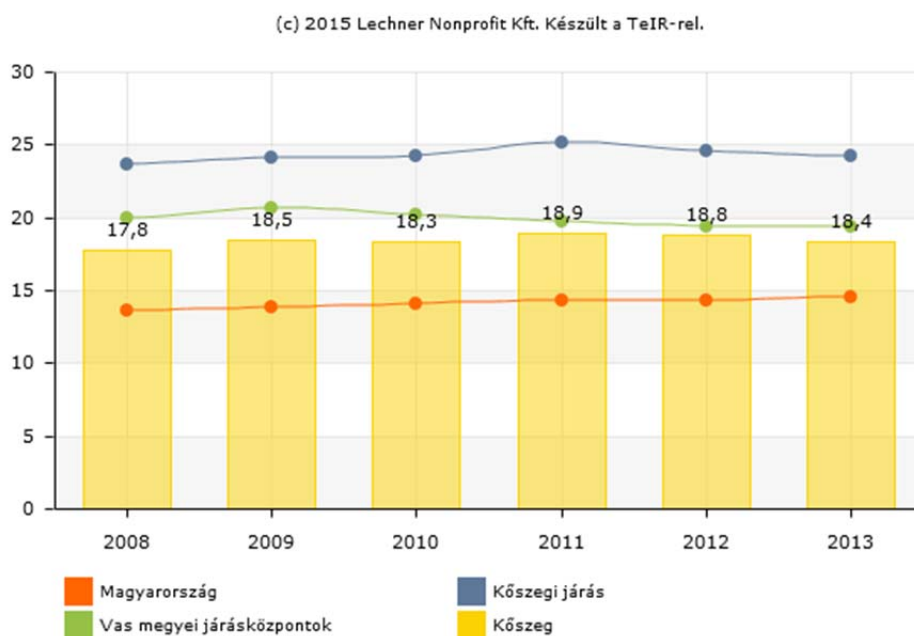
2005-től az általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma a tanulók számának csökkenésével párhuzamosan, fokozatosan csökkent, de számottevően meghaladja az országos átlagot.



1.8-3. ábra: Általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma (fő), 2001-2013

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

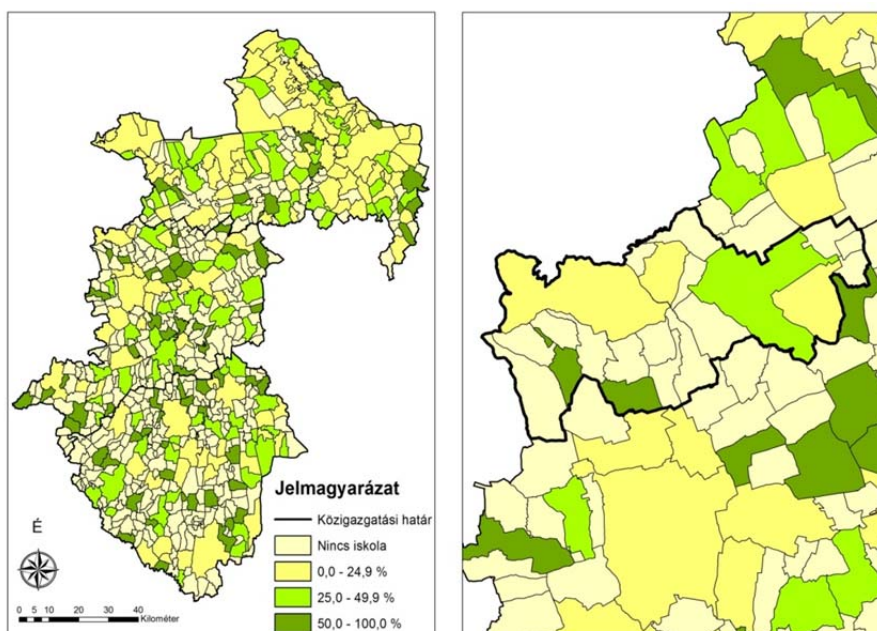
2008 és 2013 között erősen váltakozott a más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya, 2011-től csökkenés tapasztalható. Járási szinten szignifikáns a bejáró általános iskolai tanulók aránya országos, megyei és települési szinthez képest is.



1.8-4. ábra: Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (%), 2008-2013

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya kimagasló Kőszegszerdahelyen (81%) és Gyöngyösfalun (60%)



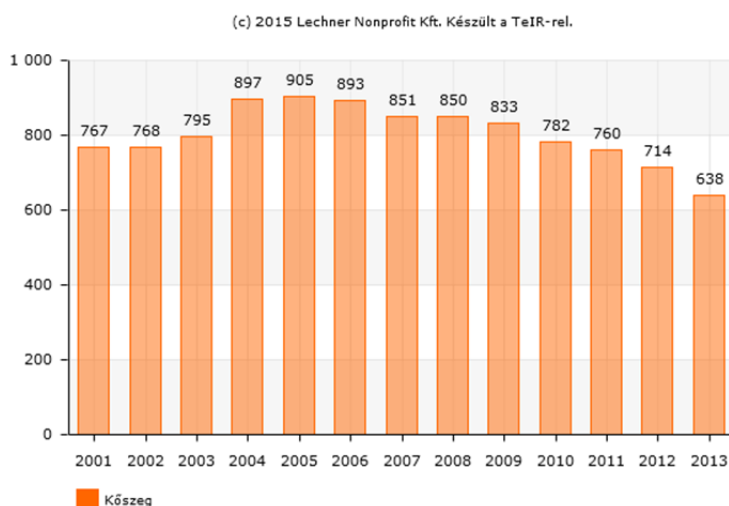
1.8-5. ábra: Az általános iskolába járók közül a más településről bejárók aránya (%), 2013

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

Középfokú oktatás

A Középfokú oktatás feladatellátás helyeinek száma **3**. A KLIK fenntartásába a Jurisich Miklós Gimnázium és Középiskolai Kollégium és a Dr. Nagy László Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény tartoznak. A városi középfokú oktatás képviselője az Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium is.

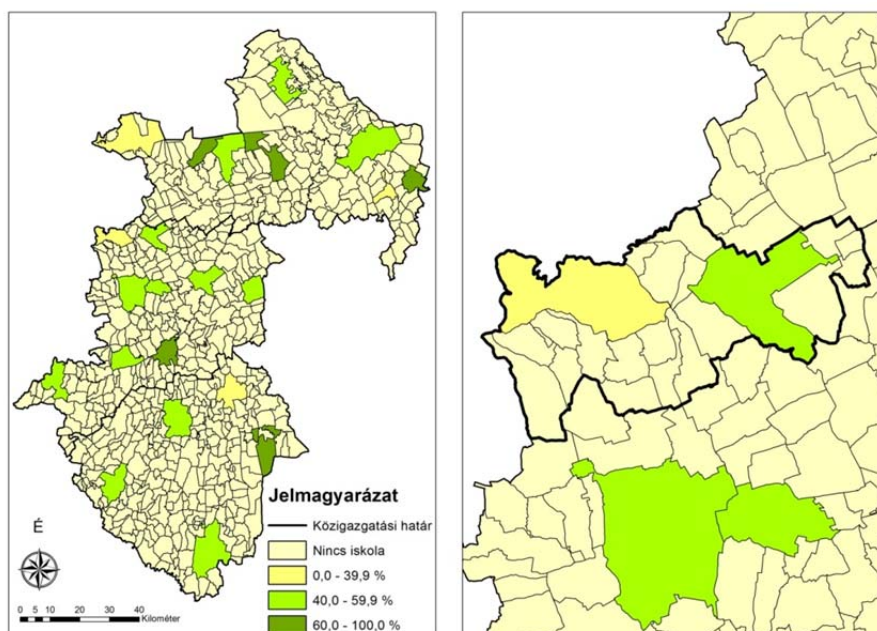
Kőszegen a 2000-es évtized első felében a nappali tagozatos középiskolai tanulók száma növekedett, 2005-től viszont fokozatosan és intenzíven csökken.



1.8-6. ábra: Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (a hat-, nyolcévfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) Kőszegen (fő), 2001-2013

Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

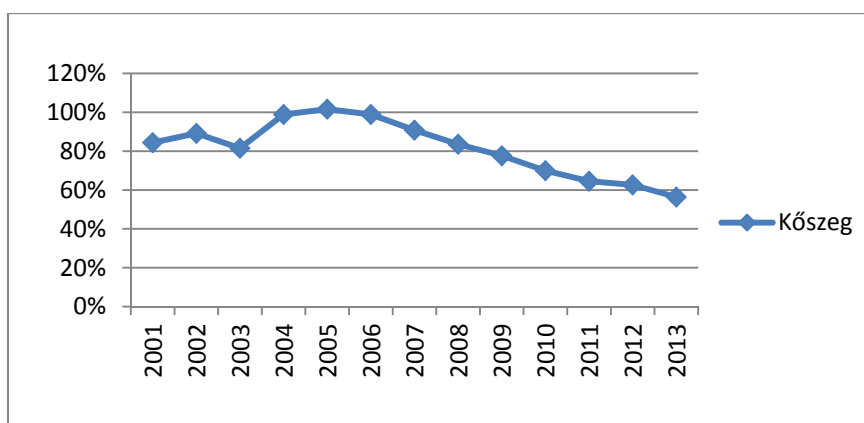
Járási szinten Kőszeg mellett Csepregen biztosított középiskolai oktatás.



1.8-7. ábra: A középiskolába járók közül a más településről bejárók aránya (%), 2013

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

A középfokú oktatás intézménytípusai közötti megoszlás számottevően változott 2001-2013 között. 2005-től folyamatosan csökken a szakközépiskolában tanuló gyermekek száma.



1.8-8. ábra: Szakközépiskolai tanulók száma a gimnáziumi tanulók számának %-ban Kőszegen, 2001-2013

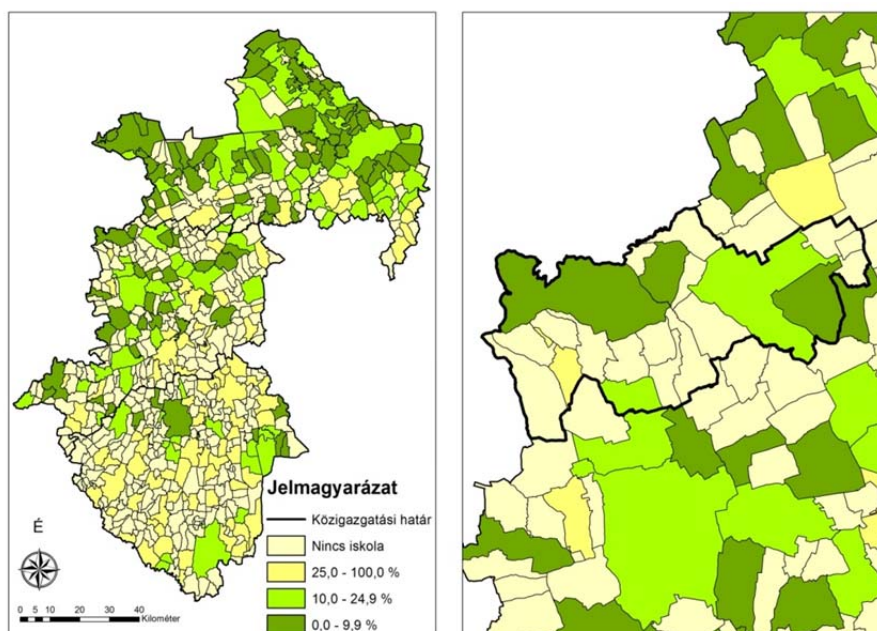
Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

Hátrányos helyzetű gyermekek

A városban alacsony a hátrányos helyzetű gyermekek száma. 2013-ban mindössze 1 családban éltek hátrányos helyzetű, 9 családban pedig halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek. Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű valamint nyilvántartott nevelésbe vett gyermekek és utógondozói ellátásban részesülő nagykorú gyermekek száma mindösszesen 12 fő volt a városban.¹

2013-ban járási szinten, Kőszegszerdahelyen volt a legmagasabb a hátrányos általános iskolai tanulók aránya a nappali tanulók számából.

¹ Kőszeg Város Önkormányzata, Jelentés a Gyámhatóság Tevékenységéről; a jelentés elérhető a: http://www.koszeg.hu/pictures/downloadmanager/33/525/1210_jelentes_a_gyamhatosag_tevékenységerol_823.pdf link alatt.



1.8-9. ábra: A hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali tanulókból (%), 2013

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

Felsőfokú oktatás

1999-ben a felsőoktatás visszatért a városba, amikor az Önkormányzat ingyenes használatba adta a Kőszeg, Chernel u. 14. szám alatti épületét az **ISES** (Társadalomtudományok és Európa- tanulmányok Intézete) **Alapítványnak** és az Európa-ház Egyesületnek. Itt a szombathelyi Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola az épület felújítását követően 1999-től indította el a felsőfokú oktatást a Társadalomtudományi Tanszék Európai Tanulmányok Intézeteként. 2009-től a **Budapesti Corvinus Egyetem** akkreditált egy új, Kőszeghez illeszkedő szakot „kulturális örökség és fenntartható fejlődés” szakértőinek képzésével. Ezt az Norvég Alap finanszírozta 2011-ig, amikor is a Corvinus Egyetem egy modern könyvtárat, oktató és kutató központot hozott létre a – szintén az önkormányzat ingyenes használatával biztosított – Jurisics tér 7. alatti reneszánsz palotában. Hallgatói köre 28-30 fő között mozog, összetételükben megjelennek a kelet-európai, afrikai, ázsiai és természetesen a magyarországi diákok is.

Az ISES Alapítvány által működtetett posztgraduális egyetemi központ az elmúlt években jelentősen továbbfejlődött. 2010-től ismét elnyerte az Európai Bizottságtól a Jean Monnet Kiválósági Központ címet és **2011-től a Kulturális örökség menedzsment programmal UNESCO tanszéket működtet**. A Kreatív városok és fenntarthatóság címmel indított kutatási programját 2014-től a Kőszeg-Szombathely városeggyüttes fejlesztési lehetőségeinek és kreativitás-potenciáljának felmérésével folytatja. Emellett ösztöndíjprogramot hirdet kiváló fiatal és senior nemzetközi és hazai kutatóknak, egy poszt-doktori „legfelsőbb szintű” (advanced study) kutatóközpont megalapításának szándékával.

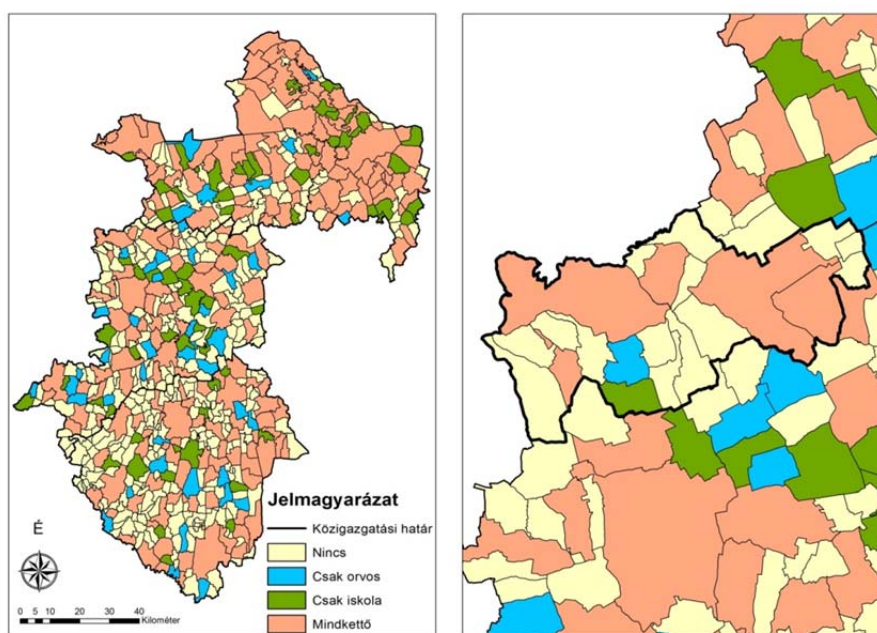
Kőszegen, 2013. június 23. és július 6. között rendezték meg a 18. Nemzetközi Nyári Egyetemet.

Kőszeg Város Önkormányzata, az ott működő **ISES Alapítvány**, a **Kőszegi Európa-ház Egyesület** és a **Pannon Egyetem** oktatási, kutatási és innovációs feladataik közös megvalósítására együttműködési szerződést kötött, melyet az intézmények vezetői 2013. december 10-én ünnepélyes keretek között írtak alá. Az együttműködés elsődleges célja Kőszeg város és régiója oktatási, kutatási és innovációs tevékenységének fejlesztése.

1.8.1.2 Egészségügy

Kőszegen mind a **felnőtt, mind a gyermek házi orvosi ellátás** megoldott. 4 felnőtt háziorvos, két házi gyermekorvos látja el a háziorvosi feladatokat. A házi gyermekorvos feladatait asszisztens közreműködésével végzi, a gyógyító-megelőző tevékenységét a körzeti ápolónővel együtt végzik. Az iskola-egészségügyi és ifjúság-egészségügyi feladatokat a gyermek-háziorvosok látják el. A 18 éven aluli gyermekek ellátásában 3 fő iskolavédőnő vesz részt. **A város háziorvosainak magas az életkora, az orvos utánpótlás gondot jelenthet.** Kőszegen a fogorvosi ellátás is megoldott, két fogorvosi körzettel, amelyek mellett természetesen magán fogorvosok is működnek városunkban. A két fogorvos az iskolafogászati feladatokat is ellátja. A városban a megyei trendekhez hasonlóan, az elmúlt években csökkent a betöltött védőnői álláshelyek száma. A Vas Megyei Markusovszky Kórház, Egyetemi Oktató Kórház Nonprofit Zrt. működtetésében terhesgondozás, szemészeti járóbeteg ellátás, fizioterápia, pszichiátriai gondozás, fül-orr-gégészeti járóbeteg ellátás, szülészeti-nőgyógyászati szakrendelés, reumatológiai szakrendelés, UHdiagnosztika, belgyógyászati járóbeteg ellátás, sebészeti szakrendelés és vérvétel szakrendelés - bár nem kötelező feladat - az **egészségügyi szakellátás** keretében biztosított. A szakellátás biztosítását az önkormányzat még úgy is vállalja, hogy a kórházzal történő megállapodás értelmében a működtetési veszteséget az önkormányzatnak kell kifizetni.

Kőszeg Város Önkormányzata elhatározta, hogy a város egészségügyi ellátásához szükséges funkciókat rendezi, a korábban szétszórt egységes felnőtt háziorvosi rendelők, gyermek háziorvosi rendelők, védőnői szolgálat, iskolaorvos és szakorvosi rendelők helyett e funkciókat **egy épületen belül alakítja ki.** 2014-ben valósult meg NYDOP-forrásból, európai uniós támogatással az új **Egészségház.** Az Egészségházban biztosított a gyermekgyógyászat, járóbeteg-szakrendelés és felnőtt háziorvosi szolgálat. **Központi Orvosi Ügyelet és Szűrő Központ** az Egészségháztól különböző épületben kapott helyet. Az új **Egészségház** 2015. március 02-től működik (gyermekorvosi- és iskolaorvosi rendelő, védőnői szolgálat és felnőtt háziorvosi rendelő) a városban, 2015. nyaratól pedig járó-beteg szakellátással bővül.



1.8-10. ábra: Általános iskola és háziorvos megléte a településen, 2013

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

2008-ig Kőszegen magánbölcsőde működött, majd 2009 októberétől **Központi Művészeti Óvoda és Bölcsőde Közös Igazgatású Köznevelési Intézmény** üzemel önkormányzati fenntartásban. A bölcsőde 24 férőhelyet biztosít. 2000 és 2013 között az egy működő bölcsődei férőhelyre jutó bölcsődések száma alapján optimális kihasználtság volt jellemző, a bölcsőde nem volt folyamatosan telített.

1.8.1.3 Szociális ellátás

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 92. § (3) bekezdése alapján a legalább 2000 lakosú települési önkormányzat, illetve a megyei önkormányzat a településen élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít². Kőszegen ma a következő ellátási formák biztosítottak: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, nappali melegedő, idősek klubja, idősek otthona, hajléktalanok átmeneti elszállásolása.

Kőszeg Város és Térsége Társulása keretében, több helyszínen működik a **Szociális Gondozási Központ**. Az intézmény a **szociális alapszolgáltatások** keretein belül étkeztetést, házi segítségnyújtást, családsegítést, nappali ellátási formákat (nappali melegedő, idősek klubja), **szakosított ellátás** keretén belül: idősek otthonát, hajléktalanok átmeneti szállását biztosítja. A Központ továbbá gyermekjóléti és adósságkezelési szolgáltatást is nyújt, valamint az aktív korú nem foglalkoztatott személyek beilleszkedését is segíti. A városban a bentlakásos idősgondozás bővítése indokolt lehet a gazdaságosság növelésének érdekében. Jelenleg a hajléktalan szálló telített (2015. februárban, ami téli időszakban általánosnak mondható). Hosszú távon a bentlakásos idősgondozás és a hajléktalan-szálló megszüntetésével is számolni lehet, mivel Kőszegnek nem kötelező az alapellátás ezek vonatkozásában.

Kőszeg Város és Térsége Társulásához tartozó településeken 2008-tól a családsegítési szolgáltatást a kőszegi Gondozási Központ szakmai egységeként működő családsegítő szolgálat (**Szociális Gondozási Központ Családsegítő Szolgálat**) látja el. A családgondozók önálló irodákban fogadják klienseiket és végzik az adminisztrációs feladataikat. A lakosság személyesen Kőszegen, telefonon, illetve a gyermekjóléti szolgálat családgondozói közvetítésével érhetik el a családsegítő szolgálatot.

1.8.1.4 Kultúra

A **Jurisics-vár Művelődési Központ és Várszínház** újra a Jurisics várban működik 2013-tól. Az **önkormányzati intézmény** a város, részben önálló gazdálkodású közművelődési intézménye, székhelye a Jurisics vár. Az iroda a volt Turistaszállóban (a jövőben, Közművelődési Szolgáltató Ház – KÖSZHÁZ néven) került elhelyezésre, és itt alakítottak ki egy 100 fős előadótermet is, ahol a különböző klubok-körök összejöveteleiket megtarthatják. A város életében fontos és építő összejövetelek ingyenesen kerülhetnek megrendezésre az intézményben, teret adva a helyi közéletnek. Az Intézmény számos szervezettel (pl. Írott-kő Natúrparkért Egyesület, Magyar Vöröskereszt Kőszegi Szervezete, Európa-Ház Egyesület, SOS Gyermekfalu, különböző nyugdíjas klubok, sportegyesületek, szőlőtermelők és borkészítők valamint borkedvelők egyesületei, oktatás, művészeti, egészségügyi területen működő civil szervezetek) együttműködik, segítséget nyújt rendezvényszervezés, helyszínbiztosítás, tevékenység-támogatás formájában.

² Vas Megye Szociális Szolgáltatástervezési koncepciójának felülvizsgálata 2008-2010.

A közösségi élet szinterei a szervezett formában történő szakköri tevékenység, illetve a művészeti csoportok próbái, fellépései. Kiemelt művészeti csoportok: Kőszeg Város Fúvószenekara, Hajnalcsillag Néptáncgyűttes, Concordia-Barátság Énekegyesület, Kőszegi Vonósok, Ataru Taiko.

A Jurisicsvár Művelődési Központ és Várszínház szerkeszti a városi honlap közösségi megjelenését, ahol leközi a szükséges információkat, illetve kiadja a Kőszeg és Vidéke havilapnak.

A városban a **kiállítások** színes palettájával találkozhatunk. A **Kőszegi Városi Múzeum** 1932 óta várja kiállításaira a látogatókat. Központi épülete a Hősök Tornyához kapcsolódó Tábornokház. Tagintézményi közé tartozik a Kőszegi Várkiállítás, a Zwinger, az Arany Egyszarvú Patika és a Fekete Szerecseny Patika. A múzeum és tagintézményinek gyűjtőköre és szakterülete a néprajz, a helytörténet, a technológiatörténet, az iparművészet, a képzőművészet, a régészet és a gyógyszerészet. Fő feladatának tekinti a város emlékeinek, kincseinek feltárását, őrzését és bemutatását. Fontosnak tartja, hogy Kőszeg gazdag múltját, tárgyi és szellemi örökségét az állandó és időszaki kiállításokkal, valamint változatos témában rendezett közművelődési, múzeumpedagógiai és családi programok keretében minden látogatóval megismertesse. Ennek érdekében kapcsolatban állnak egyéb tagintézményekkel, az oktatás, a kultúra, valamint a turizmus képviselőivel.

A városi múzeumi látogatások száma erősen váltakozott 2004 és 2013 között. Néhány rekordlátogatottságú évet leszámítva (2005, 2009, 2010) csökkenő tendenciát mutat.

A város üzemeltetésében lévő **Chernel Kálmán Városi Könyvtár**, mint nyilvános könyvtár a hátrányos helyzetű könyvtárhasználók fogadására és információval történő ellátására is felkészült. A könyvtár keddtől szombatig, heti 42 órában fogad látogatókat.

Az 1997-ben létrehozott **Írott-kő Natúrpark** Magyarország nyugati határszélén jelentős védett természeti értékekkel, történelmi, kulturális örökséggel rendelkező tájegység. 15 település mellett magában foglalja Kőszeget is. A natúrpark területén 16 km-es kerékpárút, 15 tanösvény, természetvédelmi látogatóközpont, több kultúr- és helytörténeti kiállítás várja az érdeklődőket. A Kőszegi-hegységben turistautak, kilátók, kápolnák, templomok és tiszta vizű források örvendeztetik meg a kirándulókat. Az aktív turizmus kedvelői egész éven át gyalogos- és kerékpáros túralehetőségekből, kulturális és gasztronómiai programokból válogathatnak.

Kőszeg Város Önkormányzata Képviselő-testülete 59/2011. (IV. 28.) képviselő-testületi határozatával fogadta el **Kőszeg Város Közművelődési Koncepcióját**. A koncepció kiemeli, hogy különösen fontos, hogy az akkori országosan jellemző gyakorlattal ellentétben **Kőszegen továbbra is fennmaradt a közművelődést szolgáló intézményrendszer. A város önkormányzata két közművelődési intézményt működtet:** A Chernel Kálmán Városi Könyvtárat és a Jurisics – vár Művelődési Központ és Várszínházat. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működteti a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontot, a Stájer-házi Erdészeti Múzeum és Erdei Iskola gazdája pedig a szombathelyi Erdészeti Zrt. Kőszegen számos múzeum működik: Vármúzeum, a Tábornokház, az Öregtorony – Zwinger, az Arany Egyszarvú, a Fekete Szerecseny Patikamúzeum, Postamúzeum, a Kőszegi Borok Háza, és a Marcipánmúzeum. A Múzeumok 2013. január 1-től saját fenntartásban vannak.

A KLIK fenntartásában működik a városban a **Budaker Gusztáv Zeneiskola Alapfokú Művészetoktatási Intézmény**.

A **Közművelődési Koncepció** is kiemeli, hogy a **nemzetiségi önkormányzatok jelentősen hozzájárulnak a kulturális élet szervezéséhez**. A **Cigány Nemzetiségi Önkormányzat** a kőszegi cigányság alacsony létszáma ellenére is aktív, hasznos partneri kapcsolatot ápol az önkormányzattal.

A szociális és foglalkoztatási problémák kezelése mellett fontos szerep jut a kulturális identitás ápolásának is. A farsangi cigánybál, az anyák napi rendezvények, a roma zenekarok kulturális találkozói egyaránt fontos elemei a város kulturális életének. **A Horvát Nemzetiségi Önkormányzat** aktivitása kiemelkedő. Művészeti csoportjuk a Zora Énekkar rendszeres fellépő a város rendezvényein, de különösen a minden év augusztus 30-án a város 1532. évi török ostromának emlékére rendezett ünnepségen, de felléptek kőszegi nemzetközi rendezvényeken, képviselték a várost Judenburgban is. **A Német Nemzetiségi Önkormányzat**, azaz a kőszegi és kőszegfalvi némettség is nagyon aktív közösséget alkot. Művészeti csoportjaik a Kőszegfalvi Nemzetiségi Kórus (Vas megye legrégebbi német kórusa), és az 1996-ban a német nemzetiségi nyelvet oktató általános iskola tanáraiból alakult Alpensänger pedagógus kórus gyakran szerepel a város, a környék illetve Vas megye különböző – főleg német nemzetiségi – rendezvényein (pl. Heimattreffen, Adventkranz).

Települési **vendéglátó egységek** a Bécsikapu Étterem, Írottktő Étterem, Hotel Portré és a Margaréta Csárda Panzió Étterem. Ugyanakkor a vendéglátás egyik szimbólumaként számon tartott Kulacs Vendéglőt mára bezárták. Kőszegen számos szálláshely várja az odalátogatókat, vendégházak, panziók, hotelek. Kőszeg legismertebb szállodája, a Hotel *** Írottktő a történelmi belváros főterén található. A városban a Jurisich Miklós Gimnázium és Kollégium is kínál szálláshelyet.

Kőszegen a kultúra mozgatórugója a város, részben önálló gazdálkodású közművelődési önkormányzati intézménye, a Jurisics-vár Művelődési Központ és Várszínház, amely számos szervezettel együttműködik a város civil és kulturális életének élénkítéséért. Kőszeg Magyarország nyugati határszélén jelentős védett természeti értékekkel, történelmi, kulturális örökséggel rendelkező tájegység, az Írottktő Natúrpark tagja. A Jurisics-vár kiemelt turisztikai értéket képvisel térségi, sőt országos szinten is.

1.8.1.5 Sport

Kőszeg Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 89/2014. (V. 29.) határozattal fogadta el a város **Sportfejlesztési Koncepcióját**. A koncepció alapján a Kőszeg városban a sporttevékenység alábbi ágai működnek:

- Iskolai testnevelés – diáksport;
- Versenysport (amatőr sportolókkal);
- Szabadidő sport;
- Testileg, szellemileg akadályozottak sportja.

A koncepció egyértelmű előrelépésként értékeli, hogy városba letelepedett korábbi élsportolók érdemeként új sportágak jutottak, ill. várhatóan jutnak jelentős szerephez a városban. Hóborné Edöcsényi Nóra olimpikon, többszörös magyar bajnok és férje Hóbor Péter öt éve alakította meg a **Kőszegi Triatlon és Úszó Klubot**, s egyre szélesebb körben vonják be a triatlon sportágba a fiatalokat. Farkas Ágnes olimpiai-, világbajnoki ezüstérmes, Európa-bajnok, több mint kétszázszoros válogatott kézilabdázó, a **kézilabda** sportág egyik vezetőjeként elkezdte szervezni az utánpótlás nevelést Vas megyében, ill. Kőszegen.

A **Szombathelyi Kosár Akadémia a kosárlabda utánpótlás nevelésben** kezdte meg a munkát. A **Jégkorongért Alapítvány** is konkrét elképzelésekkel bír, és Kőszegen tervezi megépíteni 20X40-es méretű univerzális jégpályáját, ami a diák-és szabadidő sport számára jelentene új lehetőséget.

A legjobb létesítményi és szakmai feltételekkel a **Béri Balog Ádám Általános Iskola** rendelkezik. Az iskola 1989-ben épült, s 2. ütemként 1992-ben a sportcsarnok és öltözőrendszer is elkészült. **A 20x40 m-es sportcsarnok rendkívüli igénybevételnek van kitéve, hisz saját célokon túl városi feladatokat is ellát,** s nem csak sport, hanem kulturális rendezvények esetén is (pl. bálók, előadások, stb.), **de nézőtér hiányában ez csak szükségmegoldást jelent a város számára.**

A **Bersek József Általános Iskola** valaha testnevelés tagozatos intézmény volt, az utóbbi időben már nem volt elég jelentkező e képzési formára, pedig a sportolás tárgyi feltételei javultak. A tornaterem 18x36 m-es, parkettás, felújítása megtörtént, így a jelenlegi igényeket kielégíti, mellette konditerem is működik. Az iskolai udvar is megfelelő, ahol található egy 20x40 m-es bitumenes kézilabda pálya, távolugró gödör és súlylökő pálya. Új játékparkjuk a mai kor igényeinek megfelelő. **A kőszegi sportegyesület szakosztályai közül itt tartja edzését a birkózó és az asztalitenisz szakosztály, de helyet adnak még kosárlabda- és atlétikaedzésnek is.** Szakembereik aktív részt vesznek a városi szintű versenyek lebonyolításában.

Az Evangélikus Mezőgazdasági és Kereskedelmi és Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium, az evangélikus egyház fenntartásában működik, a város diáksportjában jelentős szerephez jut. Az iskolában két szakosztály az **atlétika és a torna** hosszú évek óta a legfontosabb szerepet tölti be.

A **Jurisich Miklós Gimnázium és Kollégium** jó személyi és sürgetően bővítésre szoruló tárgyi feltételekkel próbálja biztosítani a sportolás lehetőségét tanulóiknak. Az iskolában nagy gondot jelent egy szabványméretű tornaterem hiánya. A szükséges sportudvarral rendelkezik az intézmény, de a szabadtéri kosárlabda pálya talaja már nagyon repedezett. 2009-ben salakozták újra futópályát.

A **Dr. Nagy László Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény** tantervi feladatként és tanórán kívüli tevékenységekben a sajátos nevelési igényű tanulók ellátását biztosítja gyógypedagógiai módszerekkel. Az intézmény területén található az állami fenntartásba került „városi” uszoda (**Kőszegi Regionális Gyógyterápiás Uszoda**), amit minden tanuló igénybe is vesz. Sok kőszegi és Kőszeg környéki szülő viszi gyermekét úszásoktatásra, vagy gyógy-úszó csoportba. Udvarukon található egy bitumenes kézilabda és kosárlabdapálya, de ezek állaga nagyon leromlott, felújításra szorul. Az iskola is szívesen adna helyet egy városi sportcsarnoknak, s az iskolában szállás lehetőség is adott, ami edzőtáborok szervezését is segíthetné.

Kőszegen a versenysportot képviselő egyesületek, sportszervezetek közül hármat (Kőszegi SE - labdarúgás, Fitt-Boks Ökölvívó Egyesület, Kőszegfalvi SE - labdarúgás) az önkormányzat költségvetésében tervezetten is támogat. Az Önkormányzat alkalmasszerű, vagy erkölcsi támogatást nyújt a Kőszegi Triatlon és Úszóklub, Kőszegi Kerékpáros Egyesület és a Kőszegi Sporthorgász Egyesület részére.

Kőszegen régi hagyományai vannak a sportolásnak, az első társadalmi sportegyesület 1912-ben alakult meg, mely azóta is működik, s neve mára ugyanúgy **KŐSZEGI SE (KSE)**, mint a régi időkben.

A KSE ingatlanvagyonnal nem rendelkezik, **sportlétesítményei önkormányzati tulajdonban vannak,** de megállapodás alapján ingyenes használattal bír az egyesület a sporttelep következő létesítményeken:

- füves és salakos labdarúgópálya, öltözőkkel;
- 4 sávós salakos atlétikapálya távolugró hellyel, melynek rekortán nekifutója van;
- 4 sávós automata tekepálya;

- 4 db salakos tenispálya, öltözővel;
- síugró pálya.

A **salakos tenispályákat és a tekepályát a Sport Büfével** bérbe adta az önkormányzat vállalkozóknak, az érintett szakosztályok ingyenes edzési lehetőségének biztosításával. A tenispályákat a bérlő felújította, a pályák állapota első osztályú, télen teniszsátor várja a sport szerelmeseit. A régi klubház valamint öltöző korszerűtlen, elavult állapota miatt, pályázat útján, önkormányzati támogatással megvalósult egy új korszerű létesítmény kialakítása. A **teniszezőknél** már csak a centerpálya hiányzik. A **tekepályák** a felújítás ellenére a jövőben nem lesznek alkalmasak az NB I-be tartó csapat mérkőzéseinek bonyolítására, ugyanis öntött pálya helyett elemes-panelos pályákra lenne szükség. Az önkormányzat tervezi a füves labdarúgó pálya felújítását. Sürgetően szükséges lenne egy edzőterem kialakítása. A **síugrók** esetében változatlan feladat a 60, 80 m-es középsánc kialakítása, ami nagyban javítaná a felkészülés minőségét, versenyek rendezésének lehetőségét. A szövetség szerencsére nyitott egy kőszegi beruházásra.

A **Kőszegi SE (KSE)** szakosztályaiban az atlétika, kosárlabda, síugró, teke, tenisz, birkózás és asztalitenisz iránt érdeklődők sportolhatnak. Formailag a KSE-hez tartozik a természetjáró szakosztály, mely gyakorlatilag beleolvad a természetjárást önszerveződő módon, kikapcsolódásként úzők csoportjába. A **Tenisz szakosztály** működésének tárgyi feltételeit az 1981-ben átadott tenispályák biztosítják. A '80-as évek sikeres minőségi munkáját sikerült visszahozni, s 15 évnyi kemény munkát követően a magyar bajnokság élmezőnyéhez tartoznak. 2010-ben megnyerték az első osztályt, és ezzel jogot szereztek a Super Ligában való részvételre. A férfi tenisz csapat a **legeredményesebb csapata Kőszegnek**. A tenisz az a sportág, ahol az utánpótlás biztosított, megvalósult az alulról építkezés, így szépen kialakították a teljes versenyzői vertikumot.

Kőszegfalván 1958-ban építették a **futballpályát**, azóta van a városrésznek kisebb-nagyobb megszakításokkal labdarúgó-csapata. A legutóbbi stagnálás után 1992-ben újra egyesületet alakítottak, melynek egy szakosztálya (labdarúgás) van. A **Rába Gábor Sporttelepen** jelenleg egy labdarúgó pálya és egy öltöző található, mely létesítményt nagy odafigyeléssel gondozzák. A Kőszegfalvi SE a helyiek és az önkormányzat támogatásával működőképes.

Kőszegen a Fitt-Bokszt Ökölvívó Egyesületnél biztosított az ökölvívás. Edzéseiket ma már egyre javuló körülmények között tarthatják, főleg amióta **Kőszeg Régiós Ökölvívó Központ lett**. Állami segítséggel újult meg az **ökölvívó központ**, de már most látszik, hogy bővítésére lesz szükség. Erőnléti edzésre más sportágaknak is megfelelő ez a terem. Az ő céljaik eléréséhez is szükséges lenne a városi sportcsarnok, kb. 200-300 fős nézőtérrel.

Az Árpád-házi Szent Margit Iskola és Óvoda biztosít helyszínt a **Kőszegi Triatlon és Úszó Klub** számára.

Jelentős szerepet játszik a város életében a Kőszegi Sporthorgász Egyesület és a Kőszegi Kerékpáros Egyesület is. Előbbi két tavat használ a városban, melyeket például karban tartanak. A kerékpáros egyesület pályázatokból, tagdíjból és sporteszközöklcsönzésből jelentős vagyona tett szert, versenyek sorát szervezik.

Kőszegen nagy hagyománnyal rendelkezik mind az amatőr, mind a profi sportélet. A városban széles a sportolási tevékenységek palettája mind a verseny-, mind a szabadidősportoknál. A városban lévő sportlétesítmények állapotában történt előrelépések ellenére is elmondható, hogy azok nagy része elavult, így további fejlesztések szükségesek, és egy városi sportcsarnok

kialakítása is. Jelentős esemény volt a Kőszegi Regionális Gyógyterápiás Uszoda átadása, amely állami fenntartásba került.

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Kőszeg Város önkormányzata és intézményei munkája során érvényesül az esélyegyenlőség. Az egyenlő bánásmód érvényesítése érdekében elfogadott esélyegyenlőségi tervvel rendelkezik a település. **Kőszeg Város Önkormányzatának képviselőtestülete 122/2013. (VIII.29.) sz. határozatával elfogadta a Helyi Esélyegyenlőségi Programot.** Az esélyegyenlőségi tervben rögzítésre kerültek az esélyegyenlőség megvalósulása érdekében elvégzendő feladatok.

Kőszeg Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkrimináció- és szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányait kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül. Kőszeg Város Önkormányzatának célja, hogy a város olyan település legyen, ahol érvényesül az elsődleges alapelv, amely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program öt különböző célcsoportra fókuszál (romák és/vagy mélyszegénységben élők, gyermekek, idősek, nők és fogyatékkal élők).

Romák és/vagy mélyszegénységben élőket veszélyezteteti, hogy magasabb iskolai végzettségűek között nagyobb a munkanélküliség, van szegregációval veszélyeztetett terület, és magas a házi orvosok életkora. **Gyermekeket veszélyeztethetik** a családi konfliktusok, családon belüli erőszak, a tartósan beteg gyermekeket és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket nyilvántartó adatbázis hiánya. **Időseket érintő problémák** az elmagányosodás, elszigetelődés és hogy nincs teljes körű nyilvántartás minden idős, szociális ellátásra szoruló személyről. **A nőket érintő problémák** között a program a munkanélküliség említi. **A fogyatékkal élőket érintő kihívások** között szerepel, hogy a középületek akadálymentesítése nem minden esetben megoldott és nincs teljes körű nyilvántartás a fogyatékkal élők számáról.

A HEP megállapításaiból kiderül, hogy az **Önkormányzat adathiánnyal küzd** a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, szociális ellátásra szoruló személyek és fogyatékkal élők számának, állapotának státuszáról.

1.9 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Kőszeg város része Szombathely agglomerációs övezetének, mert a megyeszékhelytől 18 km-re fekvő várost összefüggő beépített területek kötik össze azzal. Emiatt jelentős a megyeszékhely foglalkoztatói szerepe Kőszeg munkavállalói számára.

A kőszegi kistérségből, mint az Alpokalja egészéből, jelentős az alkalmi vagy rendszeres ausztriai munkavállalás. Ezen ingázásokról azonban nem állnak rendelkezésünkre statisztikai adatok.

Az Opel szentgotthárdi üzeme is jelentős foglalkoztató a Szombathely-Szentgotthárd közúti, illetve vasútvonalon fekvő valamennyi település számára, bár Kőszegről az elérés nem közvetlen. A szombathelyi pályaudvar Kőszegről 23 perc alatt érhető el, munkanapokon óránkénti járatsűrűséggel közlekedő elővárosi vonalon.

Kőszeg maga a kistérséghez tartozó 14 település (Bozsok, Cák, Gyöngyösfalu, Horvátzsidány, Kiszsidány, Kőszegdoroszló, Kőszegpaty, Kőszegszerdahely, Lukácsháza, Nemescsó, Ólmod, Peresznye, Pusztacsó, Velem) – ezen belül 10 aprófalú - fő foglalkoztatója és részleges ellátási-foglalkoztatási központja.

Jelentős pénzügyi intézetek fiókjai megtalálhatóak Kőszegen, azok regionális központja viszont többnyire Szombathelyre települt.

Kőszeg és kistérsége beleesik a Szombathelyen kiépült kiskereskedelmi központoknak (pl. METRO, TESCO, Interspar, Interfruct, Praktiker) agglomerációs vonzáskörzetébe.

A kőszegi kistérségben 2010-ben 655 regisztrált gazdasági társaságot és 1 504 egyéni vállalkozást tartottak nyilván. Kőszegen regisztráltak ebből 456 gazdasági társaságot, és 834 egyéni vállalkozást.

Kőszegen 556 működő vállalkozást regisztrált a KSH ez év januári adatközlése szerint, 64 vállalkozás azonos időszakban megszűnése mellett. A megszűnő vállalkozások 11,5 %-os részaránya a Vas megyei 5,1 %-os átlagérték több mint kétszerese.

A kistérségben négy-öt jelentősebb termelő vállalkozás kivételével mindegyik vállalkozás 50 főnél kisebb, de leggyakoribbak a 10 fő alatti mikrovállalkozások. A nagyvállalatok többségének külföldi tulajdonosa van, melyek sikeresen szerepelnek saját piacaikon. A kisebb vállalkozások többsége a helyi piacra termel.

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.9.2.1 Ipar

A kistérségben négy-öt jelentősebb termelő vállalkozás kivételével mindegyik vállalkozás 50 főnél kisebb, de leggyakoribbak a 10 fő alatti mikrovállalkozások. A kisebb vállalkozások többsége a helyi piacra termel.

A Kőszegi Kistérség jövőbeli gazdasági fejlődésében nagy szerepet játszhat, hogy tudnak-e elég területet felkínálni a leendő befektetőknek ipari termelésre, illetve ezeket a területeket milyen infrastruktúrával tudják ellátni.

A valóban felhagyott, vagy alig hasznosított gazdasági területek, mint például a volt Posztógyár, Bútorszövetgyár, malmok többnyire a Gyöngyös partján helyezkednek el.

1.9.2.2 Mező- és erdőgazdaság

Csökken a mezőgazdasági vállalkozások száma, melyek között meghatározó a gyümölcs-, szőlőtermesztéssel foglalkozók aránya, pedig ezen területen jelentős telepítések is voltak az elmúlt időszakban. A városban megjelent a biotermesztés, biotermékek előállítása, mely termékek iránti kereslet várhatóan bővül a jövőben köszönhetően a társadalomban az egészség- és környezettudatosság elterjedésének.

Kőszeg és kistérsége ugyanakkor nem jelentős gabona- vagy gyümölcs-szállítója a magyar élelmiszer-nagykereskedelemnek. A kistérség mezőgazdasága elsősorban a falusi és borturizmus fejlesztési tényezője lehet, a helyi termékekre épülő rövid ellátási láncok fejlesztése mellett. Ez utóbbi fejlesztési projekt az EU 2014-2020 évi programozási időszakában támogatott fejlesztési irány.

Az Írottak Program Fejlesztési Stratégia tartalmazza a kistérségi községek termékeinek helyi piacokra juttatását. Erre Kőszeg felvevő piac, és termékfeldolgozó ipar befogadója is lehetne.

(Csepreg és Lukácsháza tervez mezőgazdasági termék feldolgozó, raktározó létesítményeket, Peresznyén több éve működik egy – magán – gyümölcscsomagoló cég.)

1.9.2.3 Turizmus, vendéglátás

Vas megye idegenforgalmi adottságai kedvezőek: elsősorban a számottevő kulturális emlék, jelentős termálfürdő, a nyugati határszélből adódó kedvező gazdaságföldrajzi helyzet. Ezen előnyöket azonban eddig csak Bük és Sárvár termálturizmusához, illetve Szombathelyen és a határmenti településeken (Szentgotthárdon) jelentkező osztrák bevásárló turizmushoz kapcsolódóan sikerült kihasználni. Ennek alapvető oka, hogy Bükön és Sárváron kívül a megyében nem található olyan idegenforgalmi kínálat, amely jelentős és stabil keresletre számíthatna.

Magában Kőszegen azonban a turizmus szerepe jelentős, a vendégéjszakák száma duplája az országos átlagnak. 2000 óta vendégek száma és a vendégéjszakák száma is, folyamatos csökkenést mutatott, de ez a tendencia a 2011-ben megfordult. 2011 és 2014 között kismértékben növekedő a vendégéjszakák száma

A külföldi vendégek száma azonban nem domináns, csak 10 %-a a magyar vendégeknek.

Alapvető probléma, hogy Kőszeg és környéke mindössze egy nagyobb befogadó képességű szállodával rendelkezik, (Hotel Írottak***, amely ugyan folyamatosan fejleszti szolgáltatásait), de nincsen nagyobb létszámú turistacsoport befogadására alkalmas, legalább négycsillagos minőségi szálláshely-kapacitás.

1.9.2.4 Szolgáltatások

A tercier gazdasági ágban működő vállalkozások a Kőszegi Kistérség központja, Kőszeg esetében a vállalkozások 79 %-át teszik ki.

A városban a kereskedelmi üzletek száma 2000 óta növekedett, ugyanakkor a legnagyobb számban jelen lévő élelmiszer- és ruházati üzletek száma csökkent. A városban az elmúlt években nyílt több zöldmezős, nagyobb alapterületű élelmiszerüzlet, miközben Szombathelyen és Ausztria közeli részein történt kereskedelmi fejlesztések sok kőszegi vásárlót is vonzanak.

Kőszeg kiskereskedelme - a napi szükségletek kielégítésén túlmenően – a határmenti bevásárló turizmus osztrák kínálatának erős nyomása alatt áll. Kétszer annyit költenek a Vas megyeiek burgenlandi kiskereskedelmi üzletekben (56,3 millió euro), mint a burgenlandiak Vas megyében (29,6 millió euro). („Kereskedelem főbb trendjei Vas megyében és Szombathelyen”, CIMA Beratung GmbH)

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése

A város földrajzi fekvése, adottságai, hagyományai és üzleti lehetőségei meghatározzák a vállalkozások tevékenységi szerkezetét. Jelentős mértékben vannak jelen a mezőgazdasági munkát végző, szálláshely-szolgáltatással, vendéglátással foglalkozó vállalkozások.

A város területén működő vállalkozások száma: 648 db.

A nagyvállalatok többségének külföldi tulajdonosa van, melyek sikeresen szerepelnek saját piacaikon.

Kőszeg meghatározó foglalkoztatói az üzleti szférában:

Név	Termék	Foglalkoztatott (fő)
Kromberg-Schubert Kft.	kábelköteg Mercedes és BMW gépkocsiknak	700
Hungária Wienerberger Téglaiipari ZRt.	kisméretű téglá, gerenda	60
Kőszegi Ruhaiipari Rt.	TRIUMPH bérmunka	30
5 th Gear Kft	fémalkatrész gyártás	30
Ferrosüt Kft	péküzem	30
Galvanotech Kft	fémfelület kezelés	30
Írottató Hotel Kft	szálloda	30

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Kőszeg város része Szombathely agglomerációs övezetének, emiatt jelentős a megyeszékhely foglalkoztatói szerepe Kőszeg munkavállalói számára. Számolni kell továbbá, ha pontosan fel nem is mért mértékben, az alkalmi vagy rendszeres ausztriai munkalehetőségek munkaerő-elszívó hatásával.

A Kőszegi Kistérség jövőbeli gazdasági fejlődésében az Önkormányzat által alapvetően befolyásolható tényező a leendő befektetőknek ipari termelésre, illetve logisztikai és kiskereskedelmi tevékenységre felkínálható, megfelelően közművesített beépíthető területek kínálata. Az Ipari Park címmel és kiépítettséggel rendelkező iparterület a helyi közép vállalkozások betelepítését segítheti.

A kistérség mezőgazdasága a jelenleginél erősebb és diverzifikáltabb bázisa lehet a helyi termékfeldolgozó iparnak is, amely már rendelkezik működő beszállítói kapcsolatokkal a kistérségből.

Kőszeg kiskereskedelmének fejlesztése amiatt is fontos, hogy növelje versenyképességét a határmenti bevásárló turizmusban. A kínálat bővítésének, minőségi fejlesztésének – jelenleg erősen kihasználatlan - stratégiai tartaléka a kistérség mezőgazdasága. A kistérség mezőgazdasága emellett a falusi és borturizmus fejlesztési tényezője is lehet.

Kőszegen és a kistérségében nincsen nagyobb létszámú turista fogadására képes magasabb minőségű (legalább négycsillagos) szálláshely-kapacitás. A szállodaépítés nem önkormányzati feladat, de az

Önkormányzat elősegítheti – a már meglévő fejlesztési programok mellett konkrét kapcsolatépítéssel – az idegenforgalmi befektetők számára vonzó turisztikai programkínálat kialakítását.

A nagy cégek többségének külföldi tulajdonosa van, amelynek szerepe volt a foglalkoztatás jelentős csökkenésében 2000-et követően. A „Kőszegi és Felső-Répcementi Kistérség Foglalkoztatási Paktuma” lehetőséget nyújt a negatív tendencia megfordítására ebben a térségben, feltéve hogy az együttműködés operatív is lesz.

Az Önkormányzat pénzügyi mozgásterét behatárolja, hogy Kőszeg fejlesztése elsősorban külső, éspedig döntően állami forrásokra támaszkodik, ami tipikus a magyar városok önkormányzatainál.

Továbbra is kedvező forrásbevonási lehetőség lehet a pályázatos támogatások megcélzása. A 2007-2013 közötti időszakban Kőszeg Önkormányzata és helyi vállalkozások 3,1 milliárd Ft értékű támogatást nyertek el, összesen 52 sikeres pályázaton.

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

2004-ig erősen növekedő, majd ezt követően csökkenő tendenciát tapasztalhatunk a lakásépítések esetében. Az elhagyatott zártkertek és a nem kezelt ingatlanokról is szót kell ejteni, mely sajnos egyre nagyobb volumenben jelenik meg a Kőszegi Kistérségben: a kihalások és elvándorlások okán elhagyatottak, nem gondozottak, így a térség látképét és akár megítélését is jelentősen ronthatják ezek az ingatlanok. Ez egyrészt a zöld kiránduló övezetekben, másrészt Kőszeg belvárosában és a falvak egy részében is megfigyelhető. Továbbá csökken a térség vonzereje abból a szempontból is, hogy a nem lakott, gondozatlan ingatlanok csökkentik a lakott és gondozott ingatlanok eszmei és forintban mérhető értékét, amely így hozzájárul a helyi lakosok jólétének csökkenéséhez.

Kőszeg ingatlanpiaca az országos tendenciákhoz igazodik. A meglévő lakások kínálata nagyobb a keresleténél. Az ingatlanárak a korábbi évekhez képest csökkenést mutatnak. A régi, nagy értékkel bíró épületek iránti kereslet alacsony, ezért azok felújítása lassú. Több lakás, épület a belvárosban üresen áll. Megfigyelhető ugyanakkor a külföldi érdeklődés növekedése a lakó- és üdülőingatlanok iránt.

1.10 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

1.10.1.1 Vagyongazdálkodás

Az önkormányzat **ingatlanvagyon**a forgalomképtelen (törzsvagyon), korlátozottan forgalomképes és forgalomképes vagyonból tevődik össze. A *törzsvagyon* az önkormányzat forgalomképtelen vagyontárgyainak összessége, amely főleg közutakat, külterületi utakat, mezőgazdasági utakat, közterületeket, parkokat, játszótereket, beépítetlen területeket foglal magába.

A település vagyongazdálkodására jellemző, hogy a jó állapotú, várospolitikailag hasznos, magas hozamú ingatlanokat nem értékesítik. A jelentős vagyонvesztéssel járó ingatlanok értékesítése sem ajánlott. Minden egyéb vagyonelem eladásra javasolt, megfelelő ajánlat esetén. A bérlakás-állomány folyamatos fejlesztése, növelése szükséges.

A vagyongazdálkodás fontos elemét az önkormányzati többségi tulajdonú gazdasági társaságok alkotják. Kőszeg esetében a Városüzemeltető és Kommunális Szolgáltató Nonprofit Kft. van a város 100 %-os tulajdonában.

A térségi vízellátást és szennyvízkezelést végző VASIVÍZ ZRt-ben Kőszeg Város Önkormányzatának részesedése 10.2 %.

1.10.1.2 Költségvetés

Költségvetési tétel	2013 évi költségvetés (ezer Ft-ban)	2014 évi költségvetés (ezer Ft-ban)
működési költségvetés hiánya	- 147 141	- 352 860
fejlesztési költségvetés hiánya	- 12 145	- 37 405
Bevételek és kiadások különbözete	- 159 286	- 390 265
Belső finanszírozás		
működési célú 2013. évi pénzmaradvány	147 141	275 977
fejlesztési célú 2013. évi pénzmaradvány	28 000	118 686
Külső finanszírozás		
működési célú hitelfelvétel	0	0
fejlesztési célú hitelfelvétel	0	0
fejlesztési hitelek törlesztése	15 855	4 398
Finanszírozási műveletek egyenlege	159 286	390 265

A 2013-2014 évi költségvetés pozitívuma, hogy nem terhelték meg az Önkormányzatot hitelfelvétellel. A pénzmaradvány felhasználását mutató adatok alapján megállapítható, hogy a 2014 évi, 206 millió Ft-tal magasabb működési költségvetés hiányt az Önkormányzat belső erőforrásai évek közötti átcsoportosításával fedezte.

1.10.1.3 Bevételek

Bevételi jogcím	2013 évi költségvetés (ezer Ft-ban)	2014 évi költségvetés (ezer Ft-ban)
működési célú saját bevételek	474 782	521 751
működési célú központi bevételek	299 410	774 114
átengedett központi bevételek	28 594	29 671
működési célú átvett pénzeszköz	148 720	131 745
Működési bevételek összesen	951 506	1 457 281
felhalmozási és tőkejellegű bevételek	156 443	112 489
felhalmozási célú átvett pénzeszköz	773 329	366 620
felhalmozási célú központi bevételek	-	234 744
felhalmozási kölcsön visszatérülés	14 350	17 350
Felhalmozási bevételek összesen	944 122	731 203
Költségvetési bevételek összesen	1 895 628	2 188 484

Alapvető kockázati tényező, hogy a működési célú saját bevételek az összes működési bevételnek 2014-ben csak 36 %-át adták. A fejlesztési források között a külső pénzforrások 80 %-os aránya jelenleg több magyar város költségvetésére jellemző pénzügyi függést jelent.

1.10.1.4 Kiadások

Kiadási jogcím	2013 évi költségvetés (ezer Ft-ban)	2014 évi költségvetés (ezer Ft-ban)
személyi jellegű kiadások	230 714	299 096
munkaadókat terhelő járulékok	62 580	79 717
dologi jellegű kiadások	650 645	745 293
pénzeszköz átadás, támogatás	150 781	589 574
ellátottak pénzbeli juttatásai	-	70 180
céltartalék	9 707	26 316
Működési kiadások összesen	1 098 647	1 810 141
felújítási kiadások	5 608	76 279
fejlesztési kiadások	894 077	667 054
pénzeszköz átadás, támogatás	32 452	15 470
kölcsönnyújtás, értékpapír vásárlás	2 750	2 450
ÁFA-befizetés, kamatfizetés	5 780	35
céltartalék képzés	15 600	7 320
Felhalmozási kiadások összesen	2 054 914	768 608
Költségvetési kiadások összesen		2 578 749

A működési kiadások – egyetlen jogcímet kivéve – kiegyensúlyozottan növekvő költségvetési gazdálkodást mutatnak. A működési pénzeszköz átadás, figyelembe véve az azonos mértékben növekvő központi bevételeket is, az önkormányzati pénzgazdálkodás 1/3-ában transzfer szerepét mutatják.

1.10.1.5 Gazdasági program

A város 2011-2014 közötti gazdasági programja kettős célt szolgált: a működés biztonságos finanszírozását, valamint a fejlesztésekhez szükséges források biztosítását.

Általános fejlesztési célok:

- **Kőszeg és a környező települések gazdasági és turisztikai vonzerejének növelése** a turisztikai, szabadidős, kulturális és tudományos kínálatának továbbfejlesztése révén;
- olyan **vonzó életminőség** kialakítása, mely alapján **biztonságos körülmények között** megéri a városban és környékén dolgozni, élni, szabadidőt eltölteni;
- egymás iránti tisztelet és bizalom erősítésével olyan **partnerségi légkör** kialakulásának elérése, mely **a jövőbeni feladatok szakmai** döntéseken és a **társadalmi elfogadottságon** alapuló teljesítését lehetővé teszi.

Közvetlen fejlesztési célok

1. Gazdaságfejlesztés

- vállalkozások versenyképességének javítása
- munkahelyteremtés ösztönzése
- helyi, ezen belül az önkormányzati és lakossági jövedelmek növelése

2. Turizmus fejlesztése

- látogatók számának növelése
- a turisztikai szezon meghosszabbítása
- a turizmusból származó jövedelem növelése

A gazdasági programban foglaltakban 2008-2013 között érdemi előrehaladás valósult meg, emellett a 2015-2019 időszakra készülő gazdasági program és IVS számára ezek a feladatok továbbra is aktuálisak.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzati fejlesztésekért Kőszegi Közös Önkormányzati Hivatal felel. A döntések előkészítésében a Városfejlesztési, Idegenforgalmi, Környezetvédelmi és Vagyongazdálkodási Bizottság vállal szerepet.

Jelentős fejlesztések 2008-2013 időszakban, amelyek Kőszeg Város Önkormányzata, valamint Kőszeg Város és Vonzáskörzete Többcélú Kistérségi Társulása beruházásaként valósultak meg:

- Bölcsőde kialakítása Kőszegen a Felsővárosi Óvoda bővítésével
- Béri Balog Ádám Általános Iskola energiatakarékossági fejlesztése,
- Jurisich Miklós Gimnázium és Középiskolai Kollégium épületének energetikai korszerűsítése,
- Kőszegi régi hulladéklerakó rekultivációja és utógondozása,
- Mozgásban-Gyöngyös szabadidőpark létrehozása Kőszegen,
- Kőszegi történelmi belváros rehabilitációja és funkcióbővítő megújítása,
- Kőszegi Jurisics-vár turisztikai fejlesztése I. ütem.
- Alpannonia határon átnyúló pályázat: turistautak

Ezen fejlesztésekhez az Önkormányzat 1.964 millió Ft, döntően uniós támogatást nyert el.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

A város legtőkeerősebb cégei, iparűzési adó fizetésük alapján: Kromberg-Schubert Kft., TESCO -Globál Áruházak Zrt., Kőszegi Ruhaipari Zrt., Magyar Telekom Nyrt., Wienerberger Zrt. Jelentős munkahelybővítő beruházások feltételeiről (ami a 2008-as válság előtti időszakra visszatekintve a foglalkoztatott létszám visszapótlása is lehet) ezekkel a cégekkel érdemes tárgyalni.

Új jelentős foglalkoztatók betelepítésére az Önkormányzat egyik legcélszerűbb eszköze az Ipari Park. Az Ipari Park címet korábban egy iparterület – a volt Posztógyár térségében, magán kezdeményezésként az Innovációs Park üzemeltetésében – már megkapta. E terület mellett létesült a TESCO áruház. A TESCO áruház mellett (jelenleg, a bontásokat követően) még mindig van gazdasági területbe sorolt 10 hektár beépítetlen szabad felület. Ugyanakkor a 87-es út keleti oldalán, a Szvetics kert térségében a 2014-ben elfogadott rendezési terv további, új gazdasági terület kijelölését tartalmazza, ugyancsak Ipari Park létesítése céljából. A térségben már működő gazdasági célú létesítmények tulajdonosaival az ilyen irányú tárgyalások már megkezdődtek.

Kőszeg város az országos szervezésű, a térségi szellemi potenciál növelését és helyi fejlesztésekre hasznosítását célzó, országos szervezésű KRAFT Program egyik célvárosa, illetve kistérségi célterülete is.

Az elfogadásra került program a következő fejlesztési célokat tűzte ki maga elé, reálisan értelmezve a 2014-2020 közötti időszakban megvalósításra tervezetteket:

- Pannon Egyetem kutató-oktató bázisának létrehozása.
- Evangélikus Szakképző Iskola egyetemi gyakorló iskolává fejlesztése
- Naturpark térségi klíma- és energia stratégia kidolgozása.
- „Toronyélmény” projekt: az evangélikus építészeti örökség rehabilitációja
- Kőszegi Abért-tavak rekreációs fejlesztése
- Kőszeg Városmajor felújítása – Új piac és zöldfelületek rekonstrukciója, parkolóépítés

A KRAFT a város szempontjából a tehermentes fejlesztési forrás bevonás egyik eszköze.

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

Kőszeg a kistérséghez tartozó 14 település (Bozsok, Cák, Gyöngyösfalu, Horvátzsidány, Kiszsidány, Kőszegdoroszló, Kőszegpaty, Kőszegszerdahely, Lukácsháza, Nemescsó, Ólmod, Peresznye, Pusztacsó, Velem) – ezen belül 10 aprófalú - fő foglalkoztatója.

Miután a legnagyobb foglalkoztatók (30 fő felett) által alkalmazott dolgozók száma 2000-hez képest 65 %-kal csökkent, a foglalkoztatás akkori megnyugtató helyzetéhez képest jelentős munkahelyhiány keletkezett.

A Kőszegi Kistérség foglalkoztatási politikájának fontos tényezője, hogy Kőszeg, Bük és Csepreg városainak együttműködése lehetővé tette a „Kőszegi és Felső-Répcementi Kistérség Foglalkoztatási Paktuma” projektet, amelynek célja, hogy feltárja a helyi szereplők munkaerőpiaci problémáit. Fontos cél a fenntartható együttműködés és hálózat létrehozása, a munkahelyteremtés és a humán erőforrás-fejlesztése érdekében. E célok megvalósítása érdekében pedig egy menedzsment szervezet kialakítására is sor került, amely a helyi munkaerőpiaci igények és adottságok figyelembe vételével kidolgozott foglalkoztatási stratégiából adódó feladatok végrehajtását végzi el. A projekt

2010. februárjában kezdődött meg, de érdemi eredmények a jelen, 2014-2020 éves programozási időszakban várhatóak tőle.

1.10.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás

A Képviselőtestület 26/2004. (X.1.) rendelete rendelkezik az önkormányzati tulajdonban lévő lakások és helyiségek bérbeadásáról.

Önkormányzati bérlakást az alábbi jogcímenek lehet bérbe adni:

- bérbeadás szociális helyzet alapján
- bérbeadás költségelven
- bérbeadás piaci alapon
- egyéb
 - o átmeneti szállás
 - o szakemberek, köztisztviselők, közalkalmazottak elhelyezése

Az önkormányzat tulajdonában álló üres helyiségek bérbeadása határozatlan időre lehetséges. Az önkormányzati helyiségek bérleti jogát általában pályázat útján lehet elnyerni. Pályázaton kívül bérlőt – indokolt esetben - csak a képviselő-testület jelölhet ki.

1.10.6 Intézményfenntartás

Az Önkormányzat gondoskodik az óvodai nevelésről, szociális, gyermekjóléti és gyermekétkeztetési feladatokról, valamint a közművelődés alapintézményeinek fenntartásáról.

- Önkormányzati intézmények:
 - o Jurisics Vár Művelődési Központ és Várszínház,
 - o Chernel Kálmán Városi Könyvtár,
 - o Kőszegi Városi Múzeum
 - o Kőszegi Közös Önkormányzati Hivatal
- Önkormányzati alapítású intézmények:
 - o Központi Óvoda,
 - o Felsővárosi Óvoda,
 - o Kőszegfalvi Óvoda,
 - o Újvárosi Óvoda,
 - o Szociális Gondozási Központ

1.10.7 Energiagazdálkodás.

A város energia ellátását magáncégek látják el:

- Elektromos energia: E-ON Hungária ZRt.
- Fűtési gáz: Észak-Dunántúli Gázszolgáltató Rt.
- Távhő-szolgáltatás: Kőszegi Távhőszolgáltató Kft.

A város a Vas megyei Területfejlesztési Operatív Program (TOP) koncepcióját és prioritásait veszi figyelembe a város energetikai fejlesztési programjainak tervezésénél, hiszen a városi programok egy részének ezek adják meg az anyagi támogatottság lehetőségét.

A TOP 4. prioritásterülete: „Energia-hatékonyság a fenntartható működésért és energia-tudatosságért”.

A 2007-2014 évi IVS időszakában az Önkormányzat ennek megfelelően pályázott meg és nyert el 212 432 ezer Ft támogatást a Jurisich Miklós Gimnázium és Középiskolai Kollégium, kollégium épületének energetikai korszerűsítésére.

1.11 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS

Az Önkormányzat gondoskodik az egészséges ivóvíz ellátásáról, az egészségügyi és a szociális alapellátásról, a közvilágításról, a helyi közutak és a köztemető fenntartásáról, a helyi közutakon, a helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, valamint tereken, parkokban és egyéb közterületeken közúti járművel történő várakozás (parkolás) biztosításáról.

Az ivóvíz-ellátást, a szennyvíz-elvezetést és kezelést a városban a szombathelyi székhelyű, térségi hatókörű VASIVÍZ ZRt. látja el, amelyben Kőszeg Város Önkormányzata 10.2 % tulajdonhányaddal rendelkezik.

A VASIVÍZ ZRt. stratégiájának az alábbi feladatokat látja el:

- Víztermelés és -elosztás fejlesztése, 1 830 km városi gerinchálózaton.
- Szennyvízelvezetés és -tisztítás fejlesztése, 32 szennyvíztisztító telep üzemeltetése.
- Fürdőszolgáltatás fejlesztése.

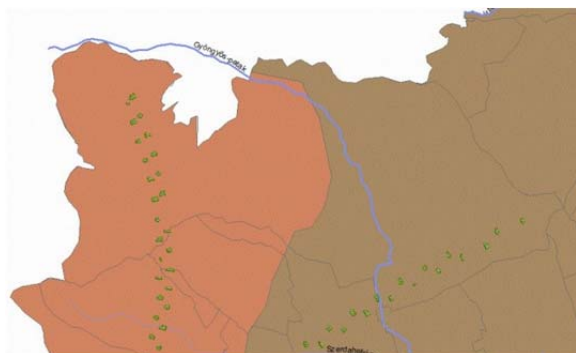
A város településüzemeltetési feladatait a Kőszegi Városüzemeltető és Kommunális Szolgáltató Nonprofit Kft. látja el. Feladatai különösen:

- közterületek kézi és gépi takarítása,
- Önkormányzati tulajdonban lévő utak üzemeltetése, karbantartása
- csapadékvíz-elvezető hálózat üzemeltetése, karbantartása
- Ingatlanüzemeltetés: közintézmények és bérlakások
- Piac működtetés
- gyepmesteri tevékenység
- parkolók üzemeltetése
- hóeltakarítás, síkosságmentesítés,
- illegális hulladéklerakások megszüntetése,
- települési hulladékszállítás és ártalmatlanítás, hulladéklerakó udvar működtetése,
- közterületi hulladékgyűjtők ürítése és karbantartása,
- közterületi illemhelyek működtetése,
- köztéri berendezések felújítása, karbantartása,
- a város zöldterületeinek fenntartása, virágosítás.

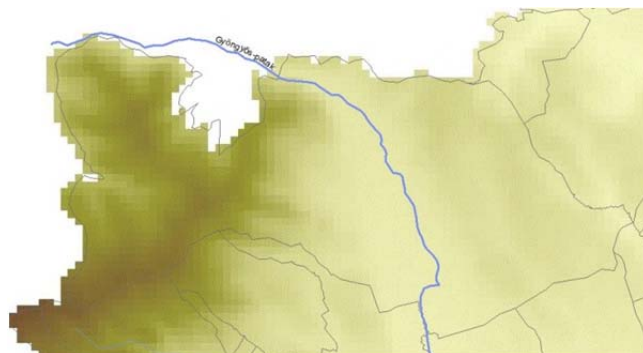
1.12 A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.12.1 Természeti adottságok

Kőszeg közigazgatási területe természetföldrajzi szempontból a Nyugat-Magyarországi peremvidék nagytáj, az Alpokalja középtáj, ezen belül pedig két kistáj, a Kőszegi-hegység és a Vas-hegy és Kőszeghegyalja kistáj területén fekszik. Kőszeg nyugati része a Kőszegi-hegység kistájon, keleti része pedig a Kőszeghegyaljai kistájon helyezkedik el. (lásd 1.12-1. ábra).



1.12-1. ábra: Földrajzi tájak elhelyezkedése Kőszeg közigazgatási területén
(Forrás: www.gis.teir.hu)



1.12-2. ábra: Kőszeg domborzati adottságai
(Forrás: www.gis.teir.hu)

A Kőszegi-hegység részben Vas-megye, részben az ausztriai Burgenland területén található. A határon emelkedik a Kőszegi-hegység csúcsa az Írott-kő (882 m), mely egyben a Dunántúl legmagasabb pontja is. A hegység **kőzetei** kristályos pala, agyagpala, homokkő, mészfilit. Felszíne rendkívül tagolt, töréses-fleurás szerkezetek (tönklépcsők, hegygerincek), mállási formák (gombasziklák, rétegfejek), periglaciális kötengerek, kőfolyások, törmeléklejtők teszik változatossá a felszínt. A hegység átlagos tengerszint feletti magassága 548 m. Kőszeg lakott területe természetföldrajzi szempontból a Vas-hegy és Kőszeghegyalja kistájhoz tartozik, a Gyöngyös patak völgyében helyezkedik el. A talajképző kőzetek glaciális és alluviális üledékek, valamint löszös üledékek alkotják. (lásd 1.12-3. ábra).



1.12-3. ábra: Kőszeg talajképző kőzetei
(Forrás: MTA ATK TAKI Agrotopográfiai adatbázisa)

..... agyagpala, fillit
..... harmadkori és idősebb üledék



1.12-4. ábra: Genetikus talajtípusok Kőszegen
(Forrás: MTA ATK TAKI Agrotopográfiai adatbázisa)

..... savanyú, nem podzolos barna erdőtalaj
..... Ramann-féle barna erdőtalaj

..... glaciális és alluviális üledék
 löszös üledék

..... fiatal, nyers öntéstalajok

Kőszeg genetikus **talajtípusait** a 1.12—4. ábra szemlélteti. A Kőszegi-hegységben, Kőszeg közigazgatási területének nyugati részén savanyú, nem podzolos barna erdőtalajokat találhatunk. A talaj savanyúságát a csarabos, áfonyás aljnövényzet szerves anyagai még fokozzák. Vízgazdálkodásuk kedvezőtlen, ezen a talajon jellemzően erdőterületeket találunk. A Gyöngyös patak völgyében fiatal, nyers öntéstalajok, a többi részen pedig Ramann-féle barna erdőtalajok képződtek.

Éghajlata mérsékeltén hűvös-mérsékeltén nedves. Alapvetően az Alpok közelsége határozza meg éghajlatát. A nyár hűvös és csapadékos. A napsütéses órák évi száma 1850 körüli, az évi középhőmérséklet 9°C. Uralkodó széliránya az északi, átlagos sebessége 3,5 m/s. Az évi csapadékmennyiség kb. 700-750 mm.

Felszíni vizei közül legjelentősebb vízfolyása a Gyöngyös patak, mely Ausztriában ered. A Gyöngyös patak gyűjti össze a hegységből északnyugati és északi irányba folyó kisebb patakok vizét. Kőszeg területén kisebb, mellékágak nélküli patakok találhatók. Kőszegen három darab, mesterséges tófelület található. A belterületétől északra található a Csónakázó-tó, melyet 1978-ban csónakázási és horgászati céllal létesítettek. A település déli részén található az Abért tó, amely a 2010-ben elkészült Lukácsházi víztározó rendszer részét képezi. A víztározó elsődleges célja az alatta lévő területek Lukácsháza, Gyöngyösfalu, Gencsapáti, Szombathely város, Balogunyom, Sorkikápolna, Sorkifalud és Zsenye települések árvízmentesítése. A harmadik vízfelület, a Horvátzsidányra vezető út mellett található egy bányászati tevékenység után visszamaradt tó, a Téglagyári tó.

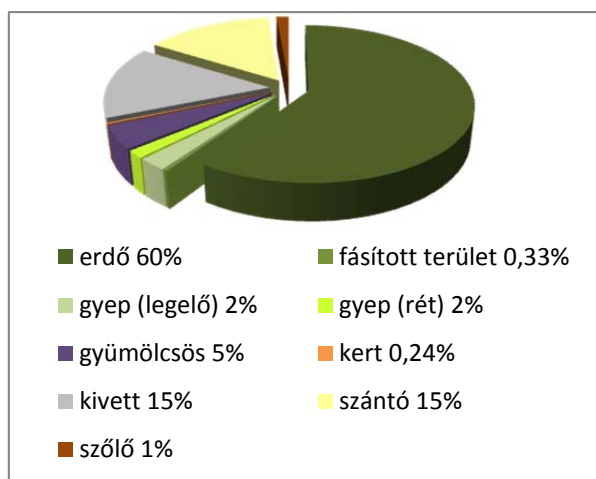
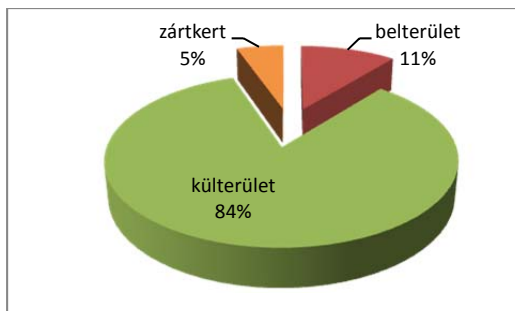
Felszín alatti vizek közül a talajvizek és a rétegvizek mennyisége nem jelentős. Talajvíz összefüggően csak a völgyekben fordul elő, de mennyiségük ott sem jelentős. A Kőszegi-hegységben számos (kb. 25 db), de vízhozamában erősen ingadozó forrás található (3-25 l/min). Legismertebb forrása a *Hétforrás*, mely az osztrák-magyar határnál található.

Növényföldrajzi szempontból Kőszegi-hegység a Kőszeg-soproni flórajárásba (*Ceticum*) tartozik, legelterjedtebb növénytársulásai a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (*Quercus petraeae-Carpinetum mediostririacum*), a gyertyánelegyes bükkösök (*Luzulo-Quercus-Carpinetum noricum*), a mészkerülő tölgyesek (*Luzulo-Quercetum*). A völgyekben hegyi égerligetek (*Alnetum glutinosae-incanae*), is megfigyelhetők. A legmagasabb helyeken pedig lucosok (*Abieti-Piceetum noricum*) figyelhetők meg. Kőszeg keleti közigazgatási területe a Vasi (*Castroferreicum*) flórajáráshoz tartozik. A legelterjedtebb erdőtársulásai közé a mészkerülő gyertyános tölgyesek (*Luzulo-Quercus-Carpinetum*), a savanyú kocsánytalan tölgyesek (*Luzulo-Quercetum*), a mezofil gyertyános kocsánytalan tölgyesek (*Quercus petraeae-Carpinetum*) sorolhatók. A vízfolyások mentén tölgy-kőris-szil ligeterdők (*Quercus-Ulmetum medostririacum*), és kőrisligetek (*Carici remotae-Fraxinetum*) is kifejlődtek.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1 Tájszerkezet

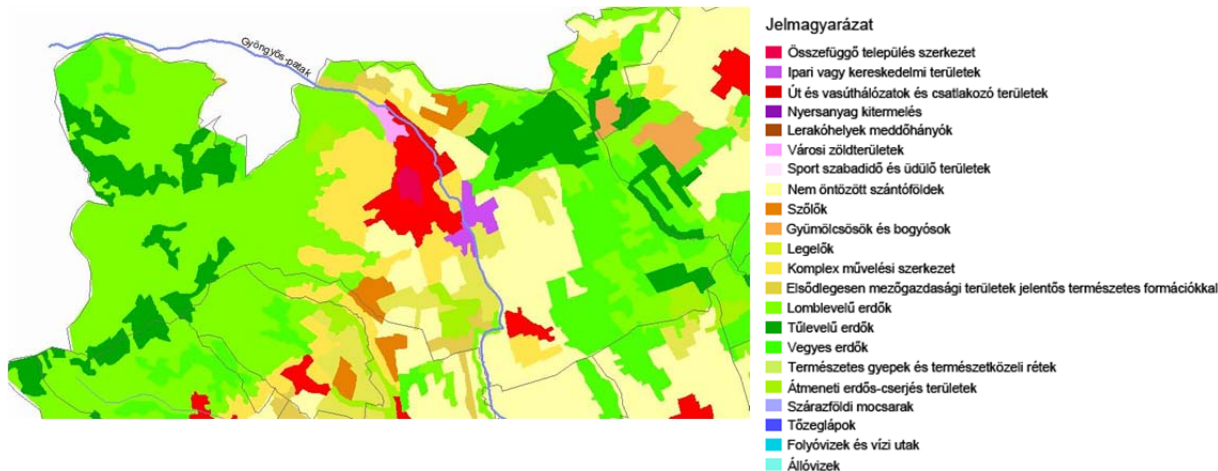
Kőszeg az ország nyugati részén, közvetlenül az osztrák határnál helyezkedik el. Tájszerkezetét alapvetően a domborzat határozza meg, de e mellett tájszerkezet alakító tényezők a Gyöngyös-patak, valamint a 87. sz. főút is.



1.12-6. ábra: Kőszeg közigazgatási területének megoszlása (forrás: Takarnet)

1.12-7. ábra: Művelési ágak megoszlása Kőszegen (forrás: Takarnet)

Kőszeg közigazgatási területeinek megoszlását az 1.12—7. ábra szemlélteti. Látható, hogy a település területének több, mint fele (60%) erdő, ami országos viszonylatban is jelentős mértékű (országos átlag 2012-ben 22,1%). Kőszegen a domborzat, valamint a magas erdősültség aránya miatt nem meghatározó arányú a szántóterületek (15%) kiterjedése. A belterületről jellemzően délre és a közigazgatási terület északi részén elhelyezkedő szántóterületek közepes, ill. annál valamivel jobb termőhelyi adottságúak. Gyümölcsösök a közigazgatási terület 5%-át foglalják el. Kőszeg a Soproni borvidék területéhez tartozik, azonban igen kevés a szőlőterület (1%).



1.12-8. ábra: Felszínborítottság a Corine alapján

A közigazgatási területen levő erdőterületek zöme kiváló termőhelyi adottságú erdőterület is egyben. (forrás: VMTrT és OTrT. Az országos, és a megyei területrendezési terv ugyanazokat az erdőterületeket sorolja kiváló termőhelyi adottságú erdők közé.) (Lásd: 1.12—9. és 1.12—10. ábrát). A Vas Megyei Erdészeti Igazgatóság szakhatósági véleménye alapján az 1.12—11. ábrán láthatóak a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek. Leginkább a keleti erdőterületnél tér el néhány esetben a megyei tervben lehatárolt területektől.



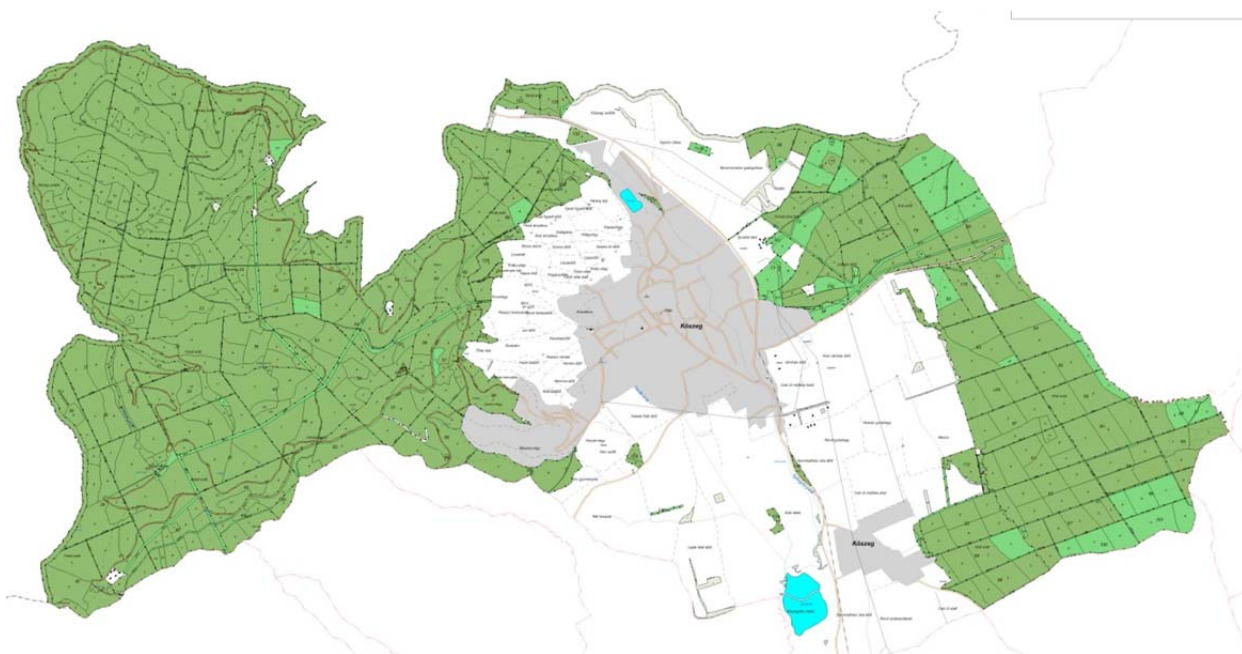
1.12-9. ábra: Kivonat a VMTTrT, Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete tervlapból (2010)

 kiváló termőhelyi adottságú erdőterület



1.12-10. ábra: Kivonat az OTrT, Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete tervlapból (2014)

 kiváló termőhelyi adottságú erdőterület

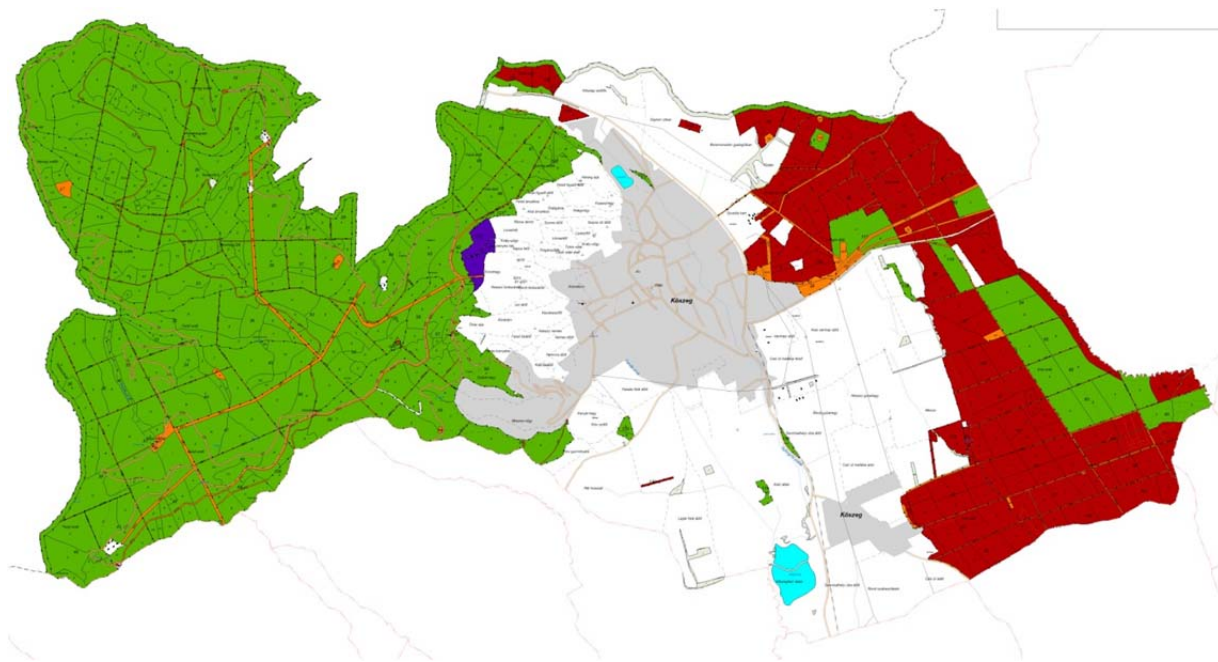


 kiváló termőhelyi adottságú erdők

 erdőtervezett erdőterületek

1.12-11. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek Kőszegen a Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága véleményezése alapján, 2015.

Az erdők elsődleges rendeltetés szerinti besorolása Kőszegen (1.12—12. ábra) összhangban van az erdőterületek természetvédelmi jelentőségével. A nyugati rész, a Kőszegi-hegység erdőterületei, amelyek nemzeti és nemzetközi természetvédelmi védelem alatt is állnak, elsődlegesen védelmi rendeltetésűek. Csupán egy kisebb terület van (Lovashát és Kincshegy területe), ami közjóléti rendeltetésű. A település keleti részén elhelyezkedő erdőségei elsősorban gazdasági rendeltetésűek, azonban azon erdőtagjai, melyek Natura 2000 területhez tartoznak (lásd később 1.12—16. ábra), itt is elsődlegesen védelmi rendeltetésűek.



1.12-12. ábra: Kőszeg erdőterületeinek elsődleges rendeltetése

(Forrás: Vas Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság előzetes véleménye, 2015.)

- védelmi rendeltetésű erdőterület
- gazdasági rendeltetésű erdőterület
- közjóléti rendeltetésű erdőterület

1.12.3 Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

2015. január 1-től módosultak a területrendezési tervek tájképvédelmi övezeteinek rendszere. A korábbi két tájképvédelmi övezet —országos jelentőségű, ill. térségi jelentőségű tájképvédelmi terület— helyett egy tájképvédelmi övezet, a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete lépett. A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetének területi lehatárolása egyelőre még csak az OTrT-ben történt meg, a megyei terveknek az OTrT 2013. decemberi módosításait követő módosítása még nem történt meg.

A 2015. január 1-jétől hatályos OTrT övezeti tervlapja **szinte az egész közigazgatási területet**, a települési terület (belterület) déli területeit kivéve, **„tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek”** közé sorolja (1.12—14. ábra). Tájékoztatásul bemutatjuk a Vas Megyei Területrendezési Tervében lehatárolt, 2014. december 31-én hatályát vesztt, tájképvédelmi területeit is. VMTrT is Kőszeg közigazgatási területének szinte teljes területét az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe sorolta, a településtől délre a Kőszeg-Kőszegszerdahely összekötő út és a Gyöngyös patak közötti területek, valamint a tervezett M87-es gyorsforgalmi út menti területek kivételével (1.12—13. ábra).



1.12-13. ábra: Kivonat a VMTrT, Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete tervlapból

..... országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete



1.12-14. ábra: Kivonat az OTrT, Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete tervlapból

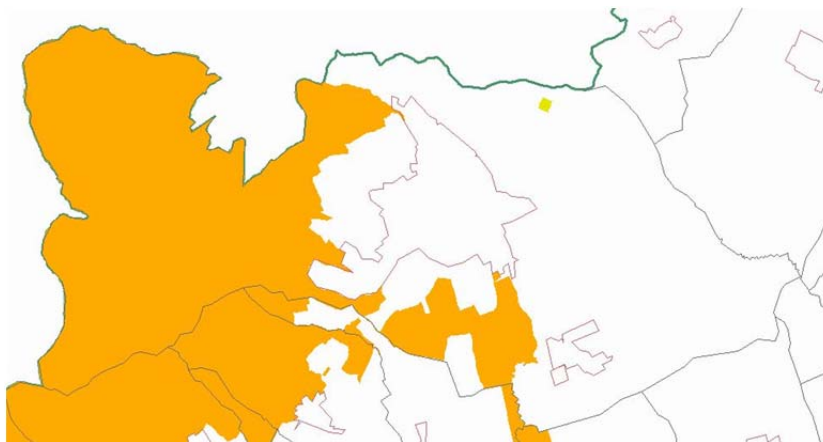
..... országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

1.12.3.2 Nemzeti oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Kőszeg közigazgatási területén található mind országos, mind helyi védett természeti értékek, területek.

Országosan védett, illetve védelemre tervezett természeti értékek

A Kőszegen található országos jelentőségű védett természeti területeket az 1.12—15. ábra szemlélteti.



1.12-15. ábra: Országos jelentőségű védett természeti területek Kőszegen, (Forrás: teir.hu)

..... tájképvédelmi körzet

..... természetvédelmi terület

Kőszeg az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságának működési területéhez tartozik. A település közigazgatási területének nyugati részén található Kőszegi-hegység, mely az **országos jelentőségű Kőszegi Tájképvédelmi Körzet** része. A tájképvédelmi körzetet 1980-ban hozták létre, terület 4200 hektár, melyből 550 hektár fokozottan védett. Kőszeget, valamint Kőszeg-hegyalja öt kis települését, Cákot, Bozsokot, Velemet, Kőszegszerdahelyet és Kőszegdoroszlót foglalja magában. Itt található a 882 m magas Írott-kő.

Országos jelentőségű **természetvédelmi területek** közé tartozik a **Kőszegi tőzegmohás** (29/2006. (V.22.) KvVM rendelet) Az Alsó-erdőn található tőzegmohás láp hazánk tőzegmoha fajokban leggazdagabb területe, nagysága 3,8 hektár (047/1 hrsz). Az 1993-ban védetté nyilvánított területről az 1930-as években készítettek részletes leírást. Bár a II. világháborút követően nem volt látogatható a terület, de szerencsére a hosszú időszakot épségben átvészelő lápot ma már újra fel lehet lelteni. A stabil populációkat alkotó nyolc tőzegmoha faj mellett a füles fűz, molyhos nyír és több védett sás képviseli a láp természeti értékeit.

1.12-1. táblázat: A Kőszegi tőzegmohás területén előforduló Natura 2000 élőhelyek

(Forrás: <http://onp.nemzetipark.gov.hu/>)

Kód	Megnevezés
6410	Kékperjés láprétek
7110	Tőzegmohás lápok és ingólápok

Ex lege védelem alatt álló természeti területek, valamint értékek a lápok, szikes tavak, kunhalmok, földvárak, források, víznyelők, barlangok. Kőszegen található tőzegmohás láp országos jelentőségű védett terület. A településen (főleg a Kőszegi-hegységben) több forrás található (Szilka-forrás, Cilklámen –forrás, Sáros-forrás, Hörmann-forrás, Bűdös kút, Árpád-forrás, Hétforrás, Tőkés-forrás, Mohás-forrás, Szarvas-forrás, Őz-forrás, Kereszt kút). A hegységben több barlang is található, melyeket a Településszerkezeti terv is feltüntet. (Ara-, Bolhás-, Csaba-, Katicás-, Konzerves-, Kút-melletti-, Lili-, Mohás-, Nyoszolya-, Pókos-, Seybold-kőfejtői-, Szent-Donát-barlang és a Szikla-forrási-rókalyuk).

Kőszegen két darab **védett földtani alapszelvény** található.

1.12-2. táblázat: védett földtani alapszelvények Kőszeg területén

(Forrás: <http://www.termeszetvedelem.hu/>)

Azonosító	Település, alapszelvény neve	Védett terület megnevezése	Földtani kor	Képződmény
J-20	Kőszeg, Hermann Ottó tábla	Kőszegi TK	Jura	Velemi Mészfillit Formáció
J-21	Kőszeg, Borospincék-völgye	Kőszegi TK	Jura	Kőszegi Kvarcfillit Formáció

Helyi védett természeti területek, —értékek, —emlékek

Kőszeg a 17/2014 (IV.30.) önkormányzati rendelete alapján az alábbi természeti értékeket, természetvédelmi területeket **helyi jelentőségű természetvédelmi védelemmel** illeti:

1.12-3. táblázat: 17/2014 (IV.30.) önkormányzati rendelete alapján helyi védett természeti területek és természeti értékek

Megnevezése	Címe	hrsz	Védetté nyilvánítás indoka, természetvédelmi célja
Pontszerűen védett természeti értékek			
Borostyánok a várfalon	Kőszeg, Diák sétány Kőszeg, Chernel u. 16., ún. Öreg Torony	1826, 1836	Az ország legnagyobb méretű borostyánjai (<i>Hedera helix</i>) közül e kettő megőrzése
Gyöngyös parti öreg hársak	Kőszeg, Cádi u. 2. előtt Kőszeg, Szombathelyi u. 1.	2909/5, 2903/4	A valaha a Gyöngyöst szegélyező hársfasor (<i>Tilia cordata</i>) maradványainak megőrzése

Megnevezése	Címe	hrs	Védetté nyilvánítás indoka, természetvédelmi célja
Hunyadi utcai szomorú japánakác	Kőszeg, Hunyadi u. 2.	3678	Ritka japánakác változat (<i>Sophora japonica ssp. pendula</i>), jelentős mérettel
Királyvölgyi gesztenyefa torzója		7303/1	Az ország egyik leghatalmasabb, többszáz éves szelíd gesztenyefája (<i>Castanea sativa</i>) maradványainak megőrzése
Szent Lénárd kápolna hársfái	Kőszeg, Petőfi tér, Lóránt Gyula Sporttelep	2517	A kápolna (a hagyomány szerint a helyén állt az 1532-es ostrom idején Imbrahim nagyvezír sátra) körül található, 80-140 évnél is idősebb, nem egykorú kislevelű hársfák (<i>Tilia cordata</i>) megőrzése
Szova kertész hársfája	Kőszeg, Petőfi tér 21. előtt	2545	Kőszeg legöregebb (250-280 éves) és legnagyobb törzskerületű hársfájának (<i>Tilia cordata</i>) megőrzése
Várarok mocsárciprusa	Kőszeg, Várarok	1828	A hagyomány szerint Chernel Kálmán által ültetett, kb. 120 éves virginiai mocsárciprus (<i>Taxodium distichum</i>) védelme
Várköri öreg hárs	Kőszeg, Várkör 90. előtt	1760	A kb. 150 éves nagylevelű hárs (<i>Tilia platyphyllos</i>) védelme
Városmajori platánfa	Kőszeg, Kossuth L. u. 3. mögött, ún Unger-kert - a terület K-i fele	2190, 2191, 2192	Az ország egyik legnagyobb méretű juharlevelű platánjának (<i>Platanus acerifolia</i>) megőrzése
Vasútállomási császárfák	Kőszeg, Alsó krt. 2.	2899/2	Három, kb. 60 éves nagylevelű császárfa (<i>Paulownia tomentosa</i>) védelme
Vonalas jellegű védett természeti értékek			
Felső körúti hársfasor	Kőszeg, Felső krt.	1166	A Felső-Gyöngyös híd és az egykori MÁV Nevelőotthon között található, kb. 30 kislevelű hársfa (<i>Tilia cordata</i>) alkotta fasor védelme
Hunyadi utcai hársfasor	Kőszeg, Hunyadi u.	3556	A fasort alkotó hárs (<i>Tilia sp.</i>) példányok attraktivitása, taxonómiai, tudománytörténeti értékének megőrzése
Lóránt Gyula sporttelep keleti fasora	Kőszeg, Petőfi tér, Lóránt Gyula Sporttelep	2517	A fafajtákban gazdag fasor védelme
Természetvédelmi területek			
Árpád tér	Kőszeg, Árpád tér	1604	Lombos exótákkal beültetett pihenőpark védelme
Az egykori MÁV Nevelőotthon parkja	Kőszeg, Felső krt. 4.	1165	A gondozott, örökzöldekben gazdag, vegyes korú növényzettel beültetett park védelme
Az egykori Dreiszker intézet parkja	Kőszeg, Kálvária u. 14.	1399	A parkban álló, változatos fafajú, időskorú fák együttes megőrzése
Chernel-kert	Kőszeg, Arborétum u. 2.	3590	A Chernel család egykori – tudománytörténeti jelentőségű, sok védett növény- és állatfajnak otthont nyújtó – kertjének megőrzése

Megnevezése	Címe	hrsz	Védetté nyilvánítás indoka, természetvédelmi célja
Csónakázó tó	-	1112/3	A szép természeti környezeti rendelkező, mesterséges tó védelme
Dr. Nagy László EGYMI parkja	Kőszeg, Kiss J. u. 31.	1991	A volt katonai alreáliskola megépítésével egyidejűleg kialakított, és azóta folyamatosan gondozott park megőrzése, fejlesztése
Evangélikus templom kertje	Kőszeg, Várkör - a terület templomtól D-re eső része	1732	A kert egészének, különösen a 120-150 éves nagylevelű hársfáknak (<i>Tilia platyphyllos</i>) és a kb. 80 éves törökmogyoró (<i>Corylus corula</i>) fának a védelme
Fehér sáfrányos terület		6990	A fehér sáfrány (<i>Crocus albiflorus</i>) Magyarországon való megőrzése
Hunyadi Mátyás park		1764	Az idegenforgalmi nevezetességgént is jelentőssé tehető, cserjékkel, fákkal beültetett pihenőpark védelme
Kálvária utcai park		1400	A pihenőpark növényeinek (főleg az eltűnő fajok közé sorolt nagy eperfák) megőrzése
Küttel villa és a parkja	Kőszeg, Királyvölgyi u. 30.	1568	A Küttel Nándor által 1933-ban építtetett, kőszegi művészek által gazdagított kert védelme
Széchenyi park és a Gyöngyös-parti sétány hársfasora		1981	A Gyöngyös és a Malom-árok között elterülő, a patakokat kísérő zöld övezet fainak védelme
Hidegvölgyi mélyút (Ördögárok)	A 7655 hrsz nyugati részlete a 7622 hrsz-mal való érintkezésig	3834, 7875, 7655	A Kőszegi Fillit Formáció, Szurdokvölgyi Kvarcfillit Tagozat bemutatása és megőrzése
Kenyér-hegyi gyertyános-tölgyes		6227	Fokozottan védett ragadozómadár élőhelye,

Történeti kertek, történeti tájak, történelmi borvidékek

Kőszeg közigazgatási területén a következő **történeti kertek** találhatóak: (forrás: historicgarden.net)

- A Chernel-kert
- a Gyógypedagógiai Intézet parkja
- Iskolapark (az adatforrás hiányos, valószínűsíthetően, a volt MÁV Nevelőotthon)

Kőszeg I. és II. osztályú borszőlő termőhelyi adottságú területei a **Soproni történelmi borvidék** termőhelyei. A kőszegi szőlőnek - amely a legenda szerint a királyok asztalára került - története a római időkig nyúlik vissza és évszázadokon keresztül fonódott össze szorosan a város történetével. Egyedülálló kultúrtörténeti emléke a városnak a Szőlő Jövésnek Könyve, melyet a Jurisics Miklós Vármúzeumban őriznek.

A hűvös klímájú kőszegi területeken a vörösborok az uralkodók. Legelterjedtebb a Kékfrankos. a Zweigelt, mind népszerűbb a Blauburger. Kiegészítő fajták: Cabernet, Merlot, Olaszrizling, Rizlingszilváni, Zalagyöngye, Veltelini, Chardonnay.

A Kőszeg és Környéke Hegyközség 1998-ban alakult meg 396 taggal, mintegy 70 hektár szőlőterülettel.

A Kőszeg-Vashegy borút felöleli e táj borkultúrával kapcsolatos hagyományait. A borút települései: Kőszeg - Cák - Velem - Bozsok - Felsőcsatár - Vaskeresztes (forrás: www.bor-neked.hu)

Naturparkok³

1997-ben létrejött az **Írott-kő Natúrpark**, mely Kőszeg mellett 15 települést foglal magába. A natúrpark területén 16 km kerékpárút, 15 tanösvény, természetvédelmi látogatóközpont, több kultúr- és helytörténeti kiállítás várja az érdeklődőket. A Kőszegi-hegységben turistautak, kilátók, kápolnák, templomok és tiszta vizű források örvendeztetik meg a kirándulókat. Magyar oldalon a natúrpark fele természetvédelmi területnek minősül, amelynek közel 25%-a egyben Natura 2000 terület is. Létrejött az Írott-kő Natúrparkért Egyesület, melynek célja az érintett települések természeti és épített környezetének, idegenforgalmának és gazdaságának összehangolt fejlesztése; a natúrpark területén a környezet- és természetvédelmi nevelési és oktatási célkitűzések megvalósítása; továbbá az országhatáron átnyúló együttműködés keretei között az ausztriai Geschriebenstein Natúrparkkal való folyamatos és szoros kapcsolattartás, a fejlesztések összehangolása, hosszú távon pedig a két szomszédos natúrpark egyesítése.

Egyedi tájértékek

Kőszegre az Őrségi Nemzeti Park elkészítette az egyedi tájérték kataszterét. Ez alapján Kőszegen 19 db **egyedi tájérték**⁴ található. A felsorolásukat lásd a mellékletben. Legnagyobb arányban a településsel kapcsolatos kultikus, szakrális építmények, művészi alkotások találhatók (feszületek, keresztek), de jelen vannak a termeléssel kapcsolatos, erdő- és vadgazdálkodással összefüggő tájértékek, valamint a történelmi eseményhez kapcsolódó értékek is. Az egyedi tájértékek jelenleg jogi védelem alatt nem álló táji értékek.

1.12.3.3 Nemzetközi védettség alatt álló természeti és táji értékek

Natura 2000 területek

Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek (Natura 2000 területek)
európai jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek kijelölésére az Európai Unió csatlakozás kötelezte az országot⁵. A jelenleg hatályos 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet szerint Kőszeg közigazgatási területén három Natura 2000 terület is érinti. (kiterjedésüket a településen belül lásd a 1.12—16. ábrán). Ezek a Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét különleges természetmegőrzési terület, az Ablánc-patak völgye, valamint a Kőszegi-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület. A Natura területek védelmének célját a következő táblázat tartalmazza. Az 1.12—5, 1.12—6, és 1.12—7. táblázatok pedig a Natura területeken található közösségi élőhelyeket tartalmazza.

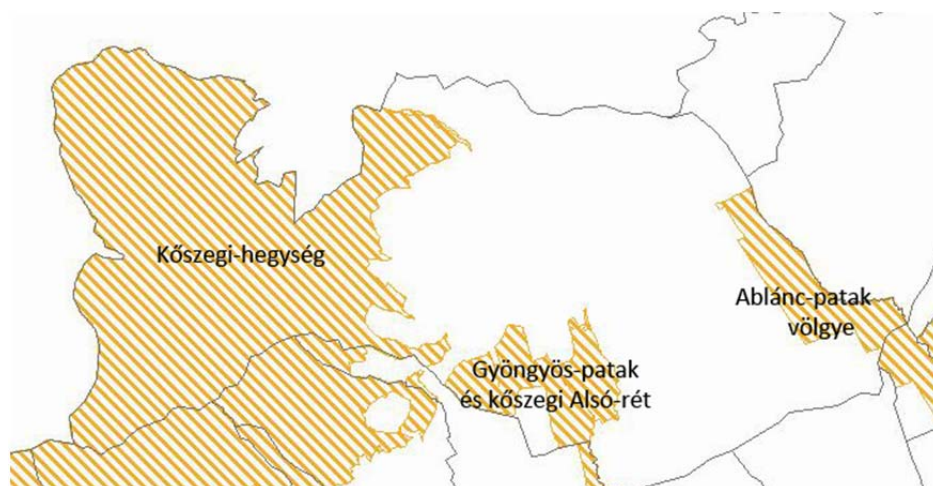
³ A natúrparkok főbb tevékenységi területei a „négy pillére modell” alapján a természeti és kulturális örökség védelme, környezeti nevelés és szemléletformálás, turizmus és pihenés és a vidékfejlesztés

⁴ **Egyedi tájérték**nek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

⁵ A területlehatárolást Európai Unió irányelvek (a Természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló irányelv és a Madárvédelmi irányelv) határozták meg. Az egységes európai ökológiai hálózat kialakításának célja, hogy biztosítsa bizonyos természetes élőhelytípusok, valamint bizonyos fajok élőhelyei kedvező állapotának fenntartását, vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön, illetve elterjedési területükön belül. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló jogszabály először 2006-ban, a hatályos településszerkezeti terv elfogadását követően jelent meg, melyet azóta többször is módosítottak.

1.12-4. táblázat: Kőszegen található Natura 2000 területek

NATURA 2000 terület neve	jellege	védelem célja
Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét HUON20020	különleges természetmegőrzési terület	A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása
Ablánc-patak völgye HUON20003	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	Az Ablánc-patak mentén húzódó enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása. A térség legjelentősebb erdőtársulásaként a gyertyános-tölgyes állományok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása valamint természetességük javítása.
Kőszegi-hegység HUON20002	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	A Kőszegi-hegységet meghatározó szubmontán és montán bükkösök illetve gyertyános-tölgyes társulások kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenn-tartása, valamint természetességük javítása.



1.12-16. ábra: Natura 2000 kiemelt és különleges jelentőségű természetmegőrzési területek Kőszegen

(Forrás: www.teir.hu)

1.12-5. táblázat: Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét (HUON20020) Natura 2000 terület közösségi jelentőségű élőhelyei

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
6440	Folyóvölgyek Cnidion dubiihoz tartozó mocsárrétjei

1.12-6. táblázat: Az Ablánc-patak völgye (HUON20003) Natura 2000 terület közösségi jelentőségű élőhelyei

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)
91E0	Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)
91G0	Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal

1.12-7. táblázat: A Kőszegi-hegység (HUON20002) Natura 2000 terület közösségi jelentőségű élőhelyei:

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
6520	Hegyi kaszálórétek
9130	Szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum)
91G0	Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal

1.12.3.4 Ökológiai hálózat

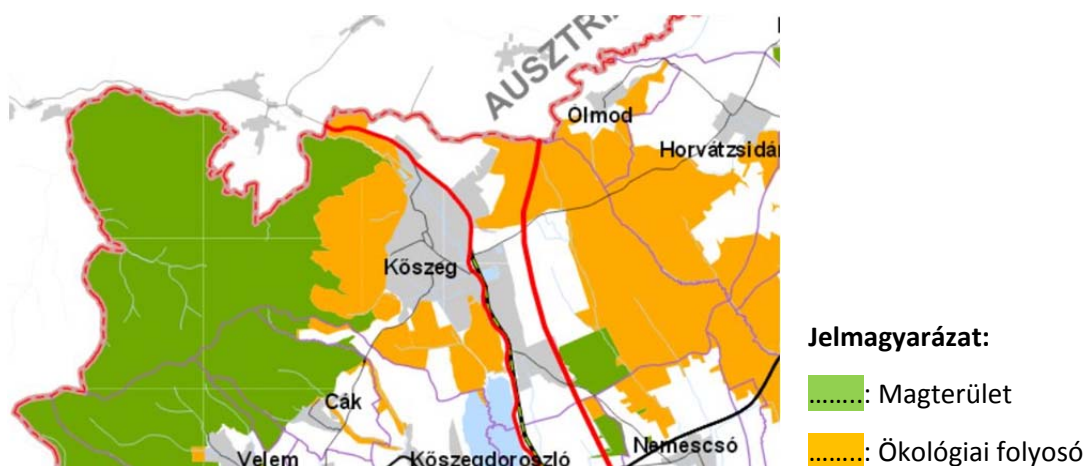
Az országos ökológiai hálózat területeit az Országos Területrendezési Terv (OTrT) határolja le. Az OTrT-ben lehatárolt ökológiai hálózatba tartozó területeket a megyei területrendezési tervek szerepüknek megfelelően „differenciáltan bontják tovább” magterületre⁶, ökológiai folyosóra⁷ és pufferterületre⁸. Vas Megye Területrendezési Terve Kőszeg közigazgatási területén az alábbi területeket sorolta a nemzeti ökológiai hálózat területei közé:

- **magterület:** a Kőszegi-hegység területe,
- **ökológiai folyosó:** a Kőszegi-hegység és a település közötti területek, a közigazgatási határ keleti felén lévő erdőterületek, a településtől délre lévő szántóterületek

⁶ *magterület (OÖH):* „...olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életközösségeit hosszú távon biztosítani képesek és számos védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont.” (OTrT 2. § 16. pont)

⁷ *ökológiai folyosó (OÖH):* „...olyan többnyire lineáris kiterjedésű folyamatos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok), amelyek döntő részben természetes eredetűek és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, pufferterületek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására.” (OTrT 2. § 22. pont)

⁸ *pufferterület (OÖH):* „...olyan rendeltetésű területek, melyek megakadályozzák vagy mérséklék azoknak a tevékenységeknek a negatív hatásait, amelyek a magterületek, illetve az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek.” (OTrT 2. § 23. pont)



1.12-17. ábra: Az országos ökológiai hálózat elemei Kőszegen a VMTrT alapján

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

- A domboldalra egyre inkább felkúszó lakóterületek, így a dombvidéki kertes területeken (volt zártkerti területek) hagyományos tájszerkezet, talajművelés visszaszorulása.
- A kertes mezőgazdasági területeken (volt zártkerti területek) egy részén a művelés felhagyása a terület elhanyagolttá vált, ill. átalakul tájhasználat, spontán erdősődés indult meg.
- A természetvédelmi területeken megjelenő extrém sportolási tevékenységek, amelyek veszélyeztetik a védett fajokat, területet.

1.13 ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

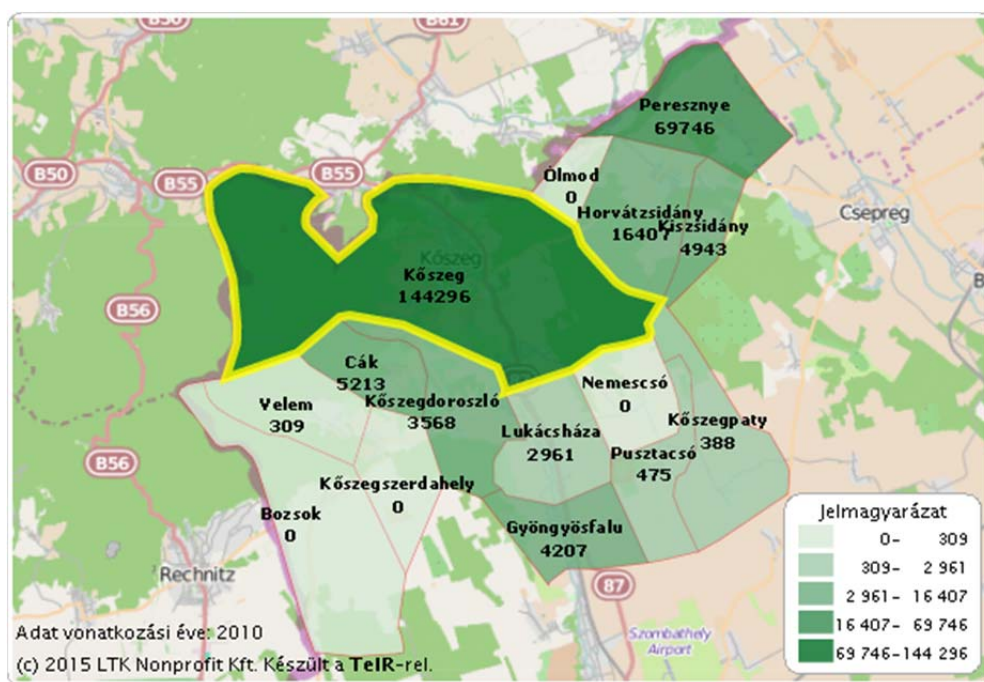
Egy település „életében”, a zöldfelületnek, azaz a növényzettel fedett területek összességének meghatározó szerepe van. A növényzet települési környezetre gyakorolt hatása sokrétű, egyszerre többféle funkciót is betölt, úgymint: ökológiai-, funkcionális-, településszerkezeti- és esztétikai szerep. A zöldfelület, mint biológiailag aktív felület, jelentős ún. kondicionáló hatással bír a környezetre: kedvezően befolyásolja a klímát, a levegőminőséget, a vízháztartási viszonyokat, a felszíni és felszín alatti vizek minőségét, megakadályozza a talaj mennyiségi és minőségi romlását. E sokrétű szerepkörnek a zöldfelületek akkor tudnak optimálisan megfelelni, ha rendszerbe szervezettek.

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

A település zöldfelületi rendszerének elemei

- a közhasználatú zöldfelületek (közterületen vagy közhasználatra átadott területen lévő zöldfelület, közpark, közkert),
- a korlátozottan közhasználatú zöldfelületek (egyes intézmények, sport és szabadidős területek zöldfelületei)
- a nem közhasználatú zöldfelületek (lakó-, üdülő-, hétvégi házak és egyes intézmények kertjei),
- a vonalas, zöldhálózati összekötőelemek (utak, vízfolyások menti zöldfelület),
- továbbá a belterülethez kapcsolódó, jelentős zöldfelülettel rendelkező külterületi elemek (erdők, mezőgazdasági területek, vízpartok stb.).

Kőszegen az összes zöldfelület nagysága az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) szerint 144 296 m².



1.13-1. ábra: Zöldfelületek nagysága Kőszegen és környékén 2010-ben (m²)

(Forrás: www.teir.hu)

Kőszeg igen kedvező táji adottságokkal bír. Kőszeg esetében egyes külterületi tájalkotó elemei is — elsősorban ökológiai, és kondicionáló szerepük miatt— a város zöldfelületi hálózatának fontos elemei; a települést nyugatról, északról és keletről határoló összefüggő, nagy kiterjedésű erdőterületek, valamint a belterület és az erdőterületek közötti kertes mezőgazdasági területek (volt zártkerti területek).

A **kőzparkok** közösségi célú, közfunkciót ellátó, mesterségesen létrehozott és fenntartott zöldterületek, többfunkciós létesítmények, a szabadidő szabadban való eltöltését szolgáló, önálló és egymáshoz kapcsolódó kertek együttese. Városi szintű közpark (min. 15-20 ha, legkisebb oldalhatár min. 80m) létesítésére jellemzően 10.000 főnél nagyobb lakosszámú településeken, településrészekben van szükség a lakosság megfelelő ellátása érdekében.

A településen viszonylag kevés a vonatkozó jogszabály fogalma szerinti közpark. **Városi szintű közparknak** tekinthetjük a Gyöngyös Szabadidőparkot, a Várparkot és Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont melletti közparkot. 2011-ben adták át a Gyöngyös patak mellett található *Gyöngyös Szabadidőparkot*, mely korszerű, a mai igényeknek megfelelően kialakított játszótér sportpályákkal, játszószerekkel ellátva. Jelentős közparkja a városnak a még az *egykori várak helyén* kialakított, részben fejújított közpark, valamint a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont mellett nemrég kiépített park.

A belterületen, a történelmi városmagban a beépítés jellege miatt nem sok hely adódik **lakóterületi szintű közparkok, közkertek** számára. A városban több kisebb-nagyobb fásított köztér található, amelyek részben betöltenek közpark, közkert szerepkört is. Ezek jelenleg funkcióhiányosak, de továbbfejlesztve zöldterületté, közkertté válhatnak. Az alábbi táblázatban ismertetjük a városi közparkok, a lakóterületi szintű közparkok, közkertek és az egyéb, részben közkert funkciót is betöltő zöldfelületek szerepkörét, növényállományának jellemzését.

1.13-1. táblázat: Kőszegen közparkjai, közkertjei

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján, 2015.)

Kőzpark, közkert elhelyezkedése, neve	Területe (m ²)	Funkció, kialakítás	Növényállomány
Városi szintű közparkok			
Várpark	4 390	kőzpark	jól fenntartott, gyepes, időskorú fákkal
Várak	1 980	kőzpark	jól fenntartott, gyepes, virágágyásokkal, idős fákkal
Várjátszótér	2 900	játszótér	jól fenntartott, gyepes, időskorú fákkal
Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont (Aradi Vértanúk Parkja)	8 620	látogatóközpont parkja	jól fenntartott, gyepes-cserjés, időskorú fákkal
Táncsics M. utcai lakóterületi közpark (Mozgásban-Gyöngyös Szabadidőközpont)	6 600	játszótér/ szabadidőközpont	jól fenntartott idős fák

Közpark, közkert elhelyezkedése, neve	Területe (m2)	Funkció, kialakítás	Növényállomány
Csónakázó-tó	15 560	közpark/ szabadidőközpont	gyepes, vegyes erdőfoltok, jól fenntartott
Csónakázó-tó focipálya	8 450	focipálya	gyepes
Gyöngyöspatak zöldsáv	—	zöldfelület	gyepes, erdősávokkal
Lakóterületi szintű közparkok, közkertek			
Kálvária utcai park	750	közkert	gyepes, idős fakkal
Sziget u.– Kálvária u. sarka	250	közkert	jellemzően gyepes
Sigray Jakab utcai park	6 600	zöldfelület	gyepes, ligetes facsoporttal
Fenyő utca	2 100	focipálya	gyepes, szélén facsoport
Bajcsy-Zsilinszky utca	800	zöldfelület	gyepes, kisebb facsoporttal
Rákóczi F. és a Munkácsi M. belső tömb zöldfelületei	3 280	lakóterületi közpark	gyepes, ligetes facsoportokkal, jól fenntartott
Úrhajós u - Rohonci u. tömb belsejében lévő zöldfelület	5 750	lakóterületi közpark, játszótér	gyepes, és főleg örökzöldek
Egyéb, részben közkert funkciót is betöltő zöldfelületek			
Széchenyi park	3 190	zöldfelület	erdős terület
Róti Völgy	2 700	zöldfelület	gyepes, északi oldalon fás sáv
Kossuth u. „Platánpark"	2 100	közpark	gyepes, elszórtan fák
Határ u. Zsidó emlékpark	2 080	elzárt temető	sűrű, vegyes erdő
Velemi u. Kiss János park	2 440	zöldfelület	gyepes, fasor
Szombathelyi u./ Vasútállomás	910	köz"park"	gyepes, facsoportok
Árpád tér	560	zöldfelület	gyepes, ligetes facsoportok
Várkör – Hunyadi park	2 230	közkert	gyepes, ligetes facsoportok, idős fák
Rákóczi u. / Feketekert	1 100	közkert	gyepes, ligetes facsoportok

A település zöldfelületeinek meghatározó elemei az **intézményi zöldfelületek**, melyek az intézmény funkciójából eredően, annak megfelelően kialakított funkcionális zöldfelületek (pl. iskolakertek, kórház kertek), korlátozottan közhasználatúak. Kőszeg több, jelentős kiterjedésű parkkal rendelkező intézmény található (Gyógyypedagógiai Intézet, MÁV Gyermekegység, Gyermekegység, Jurisics Gimnázium és Kollégium, Szent Imre Missziósház). Ezek összterülete közel 40 hektár. Az intézménykertek közül több helyi természetvédelmi oltalom alatt áll, ezeket az 17/2014 (IV.30.) önkormányzati rendelet melléklete tartalmazza (Lásd 1.12—3. táblázat). Jelentős zöldfelülettel rendelkeznek még a **temetők** (Kőszegi köztemető, Zsidó temető, Kőszegfalvi temető), valamint a **sportpályák** (Dózsa György úti, Lóránt Gyula sporttelep, Kőszegfalvi sportpálya).

A helyi védettséget élvező Chernel-kert a város északkeleti részén található. A jelenleg mintegy 2,5 hektáros **arborétumot** az 1800-as évek végén Chernel István, a jeles kőszegi ornitológus madárvédelmi mintakertté alakította. A kert fennmaradása az idők során veszélybe került. 2002-ben az Őrségi Nemzeti Park kezelésébe került, majd elkezdődött a felújítása is.

A településen további közpark kialakítására is van még lehetőség, egyrészt a Csónakázó-tó környékén, másrészt a Gyöngyös-patak mentén.

A zöldfelületi rendszer fontos részét képezik az **összekötő elemek**, úgy, mint vízfolyások és zöldfelületei, fasorok, vonalas létesítmények menti fásítások. Az ökológiai hálózat részét képező vízfolyások összekötik a település legtöbb zöldfelületi elemét.

A település meghatározó felszíni **vízfolyása** a Gyöngyös-patak. A patak, mintegy összekötő elemként fűzi fel a város jelentős **vízfelületeit**, melyek szintén biológiailag aktív felületekként szerepelnek a településen. Északon található a Csónakázó-tó, mely jelentős zöldfelületi környezettel bír, délen pedig, a közigazgatási határ mellett a 2010-ben átadott Lukácsházi árvíztározó részeként, az Abért tó. A víztározó környéke szintén jelentős zöldfelületi potenciállal bír. Az Abért tó hasznosításakor azonban a természetvédelmi érdekekkel összeegyeztetve kell a területet fejleszteni, mivel a tó madárfaunája egyre gazdagodik. A Horvátzsidányra vezető út mellett található egy bányászati tevékenység után visszamaradt tó, a Téglagyári tó.

Köszeg **utcafásítása** hiányos. A szűk utcák, valamint a közművek elhelyezése is gátolja a nagyobb arányú utcafásításokat. A külterületi részeken a közlekedési utak és fő mezőgazdasági utak mentén szintén hiányos a fásítás.

A **nem közhasználatú zöldfelületek** közé tartoznak a lakó-, és üdülőházas területek magánkertjei, illetve az iskolák, óvodák kertjei, melyek közösségi rekreációs funkcióval nem rendelkeznek, de jelentős lehet a kondicionáló szerepük az adott városrész szempontjából.

A természetvédelmi szempontból is **értékes zöldfelületi elemeket** —több értékes növényegyedet, fasort— az önkormányzat a 17/2014. (IV.30.) számú rendeletében helyi természetvédelmi védettség alá helyezett. (lásd 1.12—3. táblázat). Ezek közül leghíresebb a Kossuth Lajos utcában a Tűzoltóság mögött lévő kb. 200 éves juharlevelű platán. Kiemelendő továbbá még a Várkörnél, a Várárookban található kb. 130 éves mocsári ciprus, valamint az ország legnagyobb méretűre megnőtt, kb 200 éves borostyánjai, mely a vár falát ékesítik.

1.13.1.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A Gyöngyös-patak völgyében kialakult város zöldfelületeit az attól északra, nyugatira és keletre elhelyezkedő, az országos ökológiai hálózat elemeit képező, összefüggő, nagykiterjedésű erdőségekkel a Gyöngyös-patak és a Malom-árok menti zöldfelületi sáv, valamint a város nyugati és északi részén a kertes mezőgazdasági területek zöldfelületei —elsősorban a fásszárú ültetvények, gyümölcsösök, szőlők— kapcsolják össze. A belterületen településszerkezetet meghatározó zöldfelületi elem a *Gyöngyös-patak*, melynek átszellőzést biztosító szerepe mellett, zöldfelületi összekötő szerepe is van. Több közhasználatú és közintézményi zöldfelületet, valamint a kőszegi vízfelületeket is összeköti a patak.

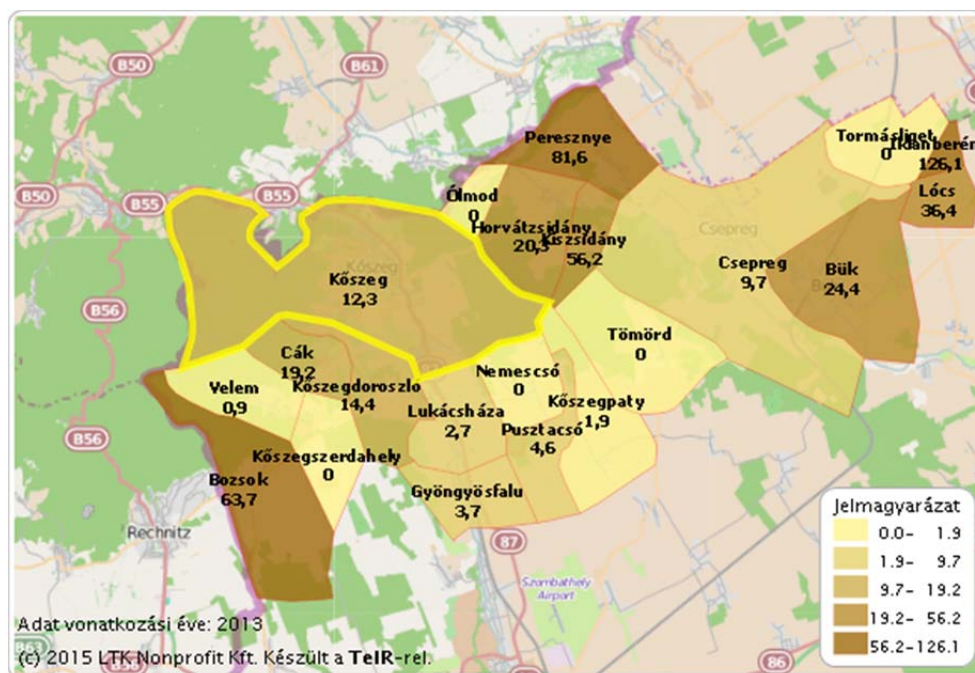
A történelmi városközpontban elsősorban sűrű beépítés következtében szerkezeti jelentőségű zöldfelület nem található. E városrészben a tömbfeltárások és összenyitások révén kialakított kisebb közterek, ill. a belső tömbök magánkertjei a meghatározó zöldfelületi elemek. Településszerkezeti szempontból meghatározó, jellegzetes zöldfelületi elem Kőszegen az egykori várárok helyén létesített közpark. A történelmi városközpontot körülölelő kisvárosias és kertvárosias lakóterületek kertjei jelentős kondicionáló szereppel bírnak. A kisvárosias és kertvárosias területek között elszórtan található néhány közpark, ill. közpark funkcióval is rendelkező egyéb zöldfelület, közterület.

Kőszegen a zöldfelületi rendszer szerkezetalakító, egyben jelentős kondicionáló hatású, valamint zöldfelületi karaktert is meghatározó elemei a közigazgatási területen található tófelületek; a belterülettől északra elhelyezkedő csónakázó és horgásztó, a horvátzsidányi út mellett található Téglagyári-tó, a Lukácsházi-víztározó, valamint a Lukácsházi-víztározó melletti tó. E vízfelületek menti zöldfelületek lehetőségek még nem kellőképpen kihasználtak.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

A zöldfelületek ellátottságának értékelésekor különbséget teszünk a zöldfelületi- és a közpark-ellátottság között. Míg a zöldfelületi ellátottság magában foglalja a város összes fenntartott zöldfelületét (a közparkokon túlmenően az út menti zóldsávokat, gyepes árkokat stb.), addig a közpark-ellátottság a rekreációs igények kielégítésére alkalmas, a lakosok számára szabadon hozzáférhető közpark, közkert területeket veszi figyelembe.

A TEIR adatbázisa alapján Kőszegen az egy lakosra eső zöldfelület nagysága $12,3 \text{ m}^2$. E mutatóban a város összes karbantartott zöldfelülete figyelembe vételre került, függetlenül attól, hogy milyen funkciót tölt be (közpark is és a gyepes árokpart is.)



1.13-2. ábra: Egy lakosra jutó zöldfelületek nagysága Kőszegen és környékén 2013-ban (m^2)

(Forrás: www.teir.hu)

Annak érdekében, hogy a települési zöldfelületek elláthassák összetett funkciójukat, mind mennyiségi, mind minőségi szempontból, az EU által ajánlott érték $21 \text{ m}^2/\text{fő}$. Ez az érték azonban a zöldterület (közpark) ellátottságra vonatkozik. $10 \text{ m}^2/\text{fő}$ alatti közpark ellátottság már nagyon alacsony mértékűnek minősíthető. Kőszegen az egy főre eső közpark-ellátottság $6 \text{ m}^2/\text{fő}$ (városi és városrész szintű közpark ellátottság együttesen).

1.13-2. táblázat: Közpark ellátottság mértéke Kőszegen

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, 2015.)

	zöldfelületek nagysága	lakónépesség (2011)	egy lakosra jutó zöldfelület mérete
Települési összes	73.900 m ²	11.628 fő	6 m ² /fő
ebből városi közpark	40.050 m ²	11.628 fő	3 m ² /fő

Kőszeg közpark ellátottság tekintetében jelenleg az elvárható mértéknél kedvezőtlenebb képet mutat. Azonban a fejlesztés lehetősége mind területi tekintetben, mind a meglévő közparkok funkció bővítése révén adottak. A sűrű beépítésű, keskeny utcákkal rendelkező történelmi városközpont térségében a „szakmai elvárások szerinti” közpark fejlesztés lehetősége nem adottak, itt fontosabb szempont a történelmi városszerkezet és városkép megőrzése és megvédése. Új közparkok kialakítása csak a városmagon kívül eső területeken lehetséges, pl. Abért-tavak körüli zöldfelület, Gyöngyös-patak menti zöldfelületek további fejlesztése.

A zöldfelületi ellátottság számításánál nem vettük figyelembe az intézményi zöldfelületeket, melyekben Kőszeg bővelkedik, méretük közel 40 hektárra rúg. Bár nem közparkok, mégis megemlítenédők, hiszen kondicionáló, és ökológiai szerepük hatalmas.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

- a meglévő zöldterületek jellemzően funkcióhiányosak, fejlesztésre szorulnak,
- a Gyöngyös-patak menti zöldfelület-fejlesztési fejlesztési lehetőségeinek kihasználatlansága,
- hiányos utcafásítás — sajnos nehezen megoldható az útszélesség és a közművek miatt,
- elsősorban a déli, délkeleti városrész és a külterületi zöldfelületi elemek között kedvezőtlen zöldfelületi kapcsolat, hiányoznak a zöldhálózati összekötő szerepet betöltő út menti fásítások,
- nyugati lakóterületi részeken kedvezőtlen közparki ellátottság.

1.14 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

Kőszeg város teljes közigazgatási területe: 54,66 km², ebből a belterület 5,91 km², a nyilvántartott zártkertek kiterjedése 2,90 km². Ezt különösen fontos megjegyeznünk, hiszen, ezen területek jelentős része, a hatályos rendezési terv szerint beépítésre szánt terület. A művelési ágak szerinti részletes elemzést az 1.12 számú fejezet tartalmazza, de a település fő természeti adottságai között kell rögzítenünk, hogy a város területének legnagyobb része (60%), erdőterület, ami az országos átlag háromszorosának felel meg (forrás: KSH és Takarnet).

1.14.1 Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

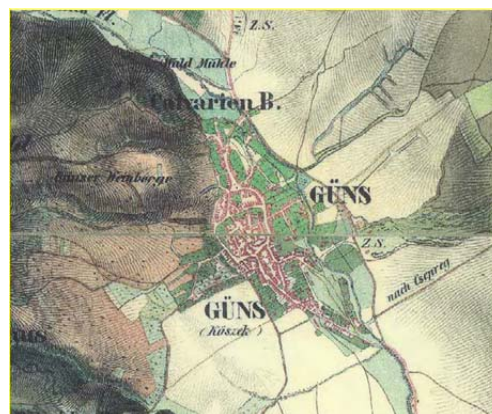
Kőszeg nagy kiterjedésű, egyedi sajátosságokat hordozó központi része, még ma is őrzi **a város középkori** település- és utcaszerkezetét, sőt nagyobb részt, még a telekstruktúra meghatározó elemeit is.

Az **elővár**, majd a **vár**, a XIII. századtól meghatározták a település szerkezetét. Hozzátapadt a történelmi megtelepedés magját alkotó templom, piactér, az ezeket körülvevő városháza és középkori polgárházak. A korai településszerkezetet a védelmet szolgáló **városfal**, a **kapuk** és a **hozzávezető utak** határozták meg. A város és a hozzá tartozó védműrendszer, egészen a XVIII századig hadászatiilag egy egységet alkotott. A vám- és adófizetés alól felmentett „város”, a XV. század telepeseit, már nem tudta területileg befogadni. Ekkor épült be **északon** a „sziget”, a „német hostád”, majd a XVI. században kezdődik meg a **déli terjeszkedés**, a „magyar város” kialakulása. A XVIII. sz. végén megkezdődik a várak feltöltése, a városfalakhoz házak épülnek, a kapuk egy részét lebontják, kialakul a várkör.

Nagyjából ez az a terület – beleértve, a fentiekben leírt német és magyar városnak (külvárosnak), a várkörhöz közeli tömbjei – mely ma is a város legfőbb **igazgatási** és hagyományos **kereskedelmi** központját alkotja.



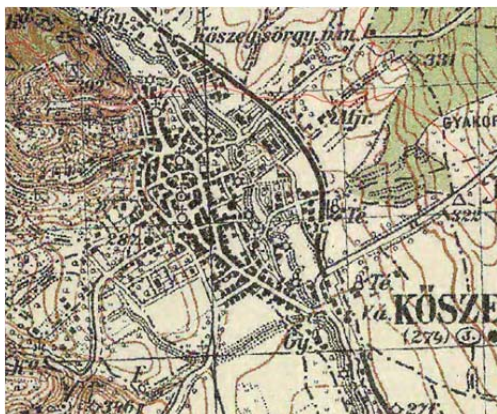
Első katonai felmérés (1780-1784)



Második katonai felmérés (1806-1869)

A település kialakulásában és természetes növekedésében – ÉNY-DK-i tengely irányultságában – meghatározó szerepe volt a **természetföldrajzi adottságoknak**, a Kőszegi-hegység és a Gyöngyöspatak által közrefogott terület domborzati viszonyainak.

A középkori városmaghoz kapcsolódóan, elsősorban észak és dél irányban terjeszkedő módon, egészen a XIX század közepéig visszanyúlóan lelhetőek fel a nőtt város jellemzői. Az észak-déli terjeszkedésen túli kismértékű keleti irányú növekedés, a 18. század második felében kezdődött meg, melynek során egy-egy utca beépítése már egészen a Malom-árokig is lehúzódott.



Negyedik katonai felmérés (1896-1914)

Kőszeg életében és így településszerkezetének alakulásában, annak szinte változatlan fennmaradásában jelentős szerepet játszott, hogy a települést elkerülték a XIX század nagy infrastruktúra fejlesztései. Az 1865-ben épült déli vasút elkerülte Kőszeg városát. A város ekkor közlekedés-földrajzi szempontból rendkívül hátrányos helyzetbe került. Ezen sokat segített, hogy *1883-ban kiépült, a Kőszeg-Szombathely vasút*, s ezt 1908-ra kiegészítették a Kőszeget –Sopronnal összekötő szakasszal. Az új vasútállomás nagymértékben járult hozzá a korábbi *beépítés déli irányba* történő további terjeszkedéséhez.

Kőszeg településszerkezetében, a mai napig meghatározó és *egyedi módon vannak jelen* azok az intézmények, amelyek mind funkciójukkal, mind épületük tömegével, *jellemzően nagytelkes jellegükkel* elkülönülnek a kisvárosias beépítés viszonylagosan sűrű szövetétől, legyenek bár azon belül, vagy azon kívül, attól kissé távolabb. Ezek az intézmények, részben a *XVI-XVIII. század folyamán* – ekkor még *vallási indíttatású oktatási és karitatív* jelleggel – majd később a *XIX. sz. közepétől* – a funkciók szélesebb körét felölve, lényegében gazdasági megfontolásból és elsősorban a város kezdeményezésére létesültek a településben. Ez utóbbi esetben, a város a gazdasági élet megtorpanásának ellensúlyozására, ellenszolgáltatás nélkül hatalmas területeket engedett át egy-egy *országos érdekelttségű intézet* Kőszegre telepítése érdekében, s egyben kikötötte, hogy a kivitelezés során, előnyben kell részesíteni a kőszegi iparosokat. A XVIII. sz. közepe és a XX. sz. eleje között, sorra épültek azok az *intézmények*, amelyek mind funkciójukkal, mind építészetükkel, mind értékes növényzetükkel, egyaránt gazdagították a várost, s egészen az 1990-es évekig, több funkcióváltást megélve életben tudtak maradni. Napjainkban azonban, nem egy közülük üresen áll, s ennek okán, folyamatosan romlik az épületek műszaki állapota, elhanyagoltak a kertek.

A város *jentősebb ipari épületei*, a XIX-XX. sz. fordulóján (jellemzően a textilipar létesítményei), elsősorban a Gyöngyös patak mentén létesültek, s a mai napig meghatározzák az *iparterületek elhelyezkedését a településben. Északon* a ma is üzemelő Nemezgyár (1898), majd a vasútállomás és 87-es út térségében, a *déli iparterület* (volt Latex és Posztógyár, később a Kőszegi Ruhaiipari Rt., Bútorszövetgyár) kialakulása, ahol 1991-ben kezdte meg működését a Kromberg-Schubert Kft. kábelkötégyár. A vasút *keleti oldalának meghatározó ipari létesítménye*, a volt téglagyár és agyagbányák térségében is tovább folytatódott a területi terjeszkedés, a 90-es évek elején betelepült Hungária Wienenberger Téglaiipari Rt. létesítésével.

A város általános, *lakó- és intézményterületi* bővülése lassú terjeszkedést mutatott. A XIX.–XX. század fordulójától kb. a 40-es évekig, a korábbi nőtt város jelleget felváltották a szervezett, egy időben kimért, tervezett, szabályos utca és telekszerkezet jellemzői. A II. világháborút követő időszakban a várost még mindig az egyemeletes beépítés és kiegyensúlyozott fejlődés jellemezte. A város nagyobb növekedése, területi terjeszkedése valójában csak a **60-as években** indult meg. A

népesség területi átrendeződésében jelentős szerepet játszott a város déli részén kialakult telepszerű többszintes lakótelep. Ugyanerre az időszakra tehető, a volt zártkertek használati jellegében bekövetkező változások kezdete, a gazdasági épületek, majd üdülő, illetve lakóépületek számának folyamatos növekedése.

Kőszeg várossal egy közigazgatási területet alkot Kőszegfalva. A hagyományos, jellemezően egy utcás, önálló falusias településrész, a központi városmagtól távol helyezkedik el. A falut a 18. század elején német telepesek alapították Kőszeg város hívására, ezzel magyarázható a közös közigazgatási terület.

Összességében Kőszeg város mai településszerkezetéről elmondható, hogy **egyközpontú település**. A belváros sokrétű funkcióval rendelkező magjához, lakóterületek csatlakoznak, amelyet mezőgazdasági (nagyobb részt volt mezőgazdasági) és erdőterületek vesznek körül. Egybefüggő gazdasági területek jellemzően a déli részekén találhatók.

1.14.1.2 Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

1.14-1. táblázat: A belterület, külterület és zártkert megoszlása

Forrás: Takarnet

fekvés	összes terület (m2)	százalék
belterület	5.911.021	11%
külterület	45.846.157	84%
zártkert	2.907.162	5%

1.14-2. táblázat: A termőföld művelési ág szerinti megoszlása: forrás

Forrás: Takarnet

művelési ág	összes alrészlet területe (m2)	százalék
erdő	32.532.536	60%
fásított terület	178.143	0,33%
gyep (legelő)	1.355.918	2%
gyep (rét)	857.568	2%
gyümölcsös	2.578.385	5%
kert	130.800	0,24%
kivett	8.200.648	15%
szántó	8.059.756	15%
szőlő	768.771	1%

A fentiekkel kapcsolatos részletes elemzést, az 1.12 fejezet tartalmazza.

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A település területének beépítésre szánt területei az építési használatuk általános jellege, valamint sajátos építési használatuk szerint – **a jelenleg hatályos településszerkezeti terv szerint** – az alábbi területfelhasználási egységekre tagolódnak. (A hatályos településszerkezeti terv, az OTÉK alapkategóriáit alkalmazza, azonban a Helyi Építési Szabályzat és melléklete, a korábbi rendezési tervek nyomán, további differenciált övezeteket alkalmaz). Kőszeg területén nagyvárosi lakóterület nem került kijelölésre.

Beépítésre szánt területek

- Lakóterületek
 - o kisvárosias lakóterület
 - o kertvárosias lakóterület
 - o falusias lakóterület
- Vegyes területek
 - o településközponti vegyes terület
- Intézményterület
- Gazdasági területek
 - o kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület
 - o ipari gazdasági terület
- Üdülőterületek
 - o üdülőházas üdülőterület
 - o hétvégiházas üdülőterület
- Különleges terület

Beépítésre nem szánt területek

A település beépítésre nem szánt területei az alábbi területfelhasználási egységekre tagolódnak
Beépítésre nem szánt területek:

- Közlekedési területek
 - o közúti közlekedési terület
 - o kötöttpályás közlekedési terület
- Zöldterületek
 - o közkert
- Erdőterület
 - o védelmi erdő terület
 - o gazdasági erdő terület
 - o közjóléti erdőterület
- Mezőgazdasági terület
 - o általános mezőgazdasági terület
 - o kertes mezőgazdasági terület
- Vízgazdálkodási terület
- Különleges beépítésre nem szánt terület

A különböző terület-felhasználású területek időközi módosulásait a megalapozó munkarész 1.6.2. része tartalmazza.

1.14.1.3 Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

Kőszeg hagyományos és jelenleg is jelentős térségi, valamint járási központ szerepéből adódóan részben öröklött, részben folyamatosan kiépített **gazdag** intézményhálózattal rendelkezik. A város intézményeinek gazdagságával messze kiemelkedik a hasonló nagyságú városok köréből. Ennek egyik oka a település hosszú időkre visszanyúló **önálló városi léte**, majd igazgatási központ szerepe. Nagy hagyományai vannak az egészségügyi ellátásnak. Az igazgatási szervezés épületei mellett, a 18. században nagy számban épületek a **polgári lét**, polgári összejövetelek, a szociális gondoskodás épületei is. A város oktatási hagyományai egészen a középkorig nyúlnak vissza.

A város intézményhálózata a 19. század végén és a 20. század elején sajátos, országos érdekelttségű intézményekkel bővült. Ezek a jelentős zöldterülettel (kerttel, parkkal) körülvett közintézmények a város sűrűn lakott területeitől távolabb létesültek, egyedi vonásokkal bővítették a város szerkezetét és intézményrendszerét. Korábbi hagyományai közül napjainkra a város leginkább iskolaváros jellegét őrizte meg.

A város jelentős gazdasági ágazatának számító **idegenforgalom** az intézmények körének bővítését és használati intenzitásának növekedését eredményezte, elsősorban a kereskedelmi hálózat, szálláshelyek, kulturális intézmények, rekreációs sportterületek esetében.

Kőszeg hagyományosan egyközpontú település. A történelmi városmag területén sűrűsödnek az igazgatási, kereskedelmi, vendéglátási és művelődési intézmények. Az **igazgatás központja** a Jurisics tér, a **kereskedelem központja** elsősorban a Főtér és a Várkör déli része. Az **oktatási intézmények** szintén általában a központhoz kapcsolódnak, illetve részben a Gyöngyös-patak melletti sávban helyezkednek el.

A déli lakótelep megépülésével **alapszintű ellátási** intézmények ott helyben is kialakultak (iskola, óvoda, kereskedelem, szolgáltatás).

1.14.1.4 Alulhasznosított barnamezős területek

Kőszegen, a barnamezős területek – kialakulásuk, várostörténeti szerepük, illetve, eredeti funkciójuk alapján – *egymástól jelentősen eltérő jelleget mutatnak* és az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- A hagyományos értelemben vett barnamezős területek, vagyis a felhagyott, vagy a korábbihoz képest alulhasznosított **volt gazdasági területek**, mint például a volt Posztógyár és egyéb könnyűipari üzemek térsége. Ezen területek egy részén, *az üzemek kívüli épületek nagyobb részt elbontásra kerültek*, más tömbökben megindult a *részleges funkcióváltás* nehézkes folyamata. Ugyanakkor, egyes *városszerkezetileg kedvező fekvésű területeken, új épületek és új funkciók jelentek meg*, bár a bontások utáni szabad területek egy része, egyelőre még itt is paragon hever.
- Sajátos, színében is „barna mezőnek” tekinthetők Kőszegen *a volt zártkertek időközben beépítésre szánt területként kijelölt részei*. Ezek az üdülő-, vagy lakóépülettel *csak részlegesen beépült területek*, lassan eléri a város felett emelkedő hegyoldalt, és nemcsak a **településkép** védelme, hanem a **város üzemeltetése szempontjából** is egyre nagyobb, gondot jelentenek. Mindemellett elvágják a várost, a szabad természettől, erdőterületektől, és *felemésztik* a város belső magja és az erdő között *hagyományosan átmenetet képező kertek* (szőlő, gyümölcsös) területeket.

- Ugyancsak ide sorolhatók, bár illendő módon nem nevezhetők rozsdaoövetnek, a **történeti, építészeti értékeikhez képest** méltatlanul használt, esetenként üresen álló épületek és elhanyagolt, valamikor parkszerűen kialakított kastélykertek. Idetartoznak jellemzően a város **gazdag polgárházai, intézményi épületei**, amelyeknek élettelségén keresztül közvetve a város sajátos történelme során többször is bekövetkezett, **átmeneti funkcióvesztése** érzékelhető. Ezen épületek felújítása, funkcióval való ellátása, éppen gazdag értékeik és nagy számuk miatt aránytalanul terhelik meg a várost, sőt szinte lehetetlenné teszik a saját erőből való megoldást. Ehhez, kevés a város **megújuló ereje**, hiszen az értékek helyreállítása mindig csak **hosszútávon** és a közösség részére csak **közvetve** megmutatkozó haszonnal jár. Az adott pillanatot tekintve mindig, az új építés tűnik gazdaságosabbnak.
- Lassan, a fenti területekhez hasonlóan tekinthető a Szabó-hegyi **üdülőterület** is. Az első időkben az ottani tulajdonosok – mint idegenek – nem integrálódtak Kőszeg társadalmába s a közműellátást sem igazán igényelték, illetve önállóan oldották meg. Gyér beépítettség, ritka és rövid idejű használati jelenlét volt a jellemző. Ma egyre többen **állandó** jelleggel használják a területet, közöttük Kőszegiek is. A műszaki **infrastruktúrával** való ellátás ugyanakkor (a domborzati adottságok, a várostól való távolság miatt), fizikailag szinte lehetetlen. A területen jelentkező **építési igények** tovább már nem tekinthetők egyedi eseteknek. A terület egészét, minden vonatkozásában (társadalmi, műszaki, környezet- és tájképvédelmi szempontból) **együtt** kell kezelni.

1.14.1.5 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Kőszegen, a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutatók alapján **nem található szegregátum**. A korábbi IVS (2008-2014) vonatkozó munkarészében (SZT) rögzített **szegregációval veszélyeztetett két terület** – az Alsó körútnak a Vasútállomás és a Bútorszővetgyár közötti része, ahol a lakosság 2008-ban sem érte el az 50 főt, valamint a Kálvária és Meskó utcák által határolt terület, ahol a 2001-ben átadott 10 jó állapotban lévő szociális bérlakás, illetve a felújított, idősök bentlakásos otthona található – **az SZT-ben javasolt szociális jellegű programok végrehajtásának köszönhetően, a 2011-es népszámlálás adatai szerint már nem tekinthető szegregációval veszélyeztetett területnek**.

A funkció nélküli, üresen álló épületek, sajátos jellegük miatt, nem itt, hanem az előző pontban kerültek leírásra. Az üresen álló, vagy nem kellőképp hasznosított történeti értékű (műemlék, helyi védett) épületek listáját azonban az alábbiak szerint itt rögzítjük. *A teljes és részletes Örökségmentő programot, Kőszeg Város Önkormányzata bocsátotta rendelkezésünkre.*

1.14-3. táblázat: "Jurisics Miklós" ÖRÖKSÉGMENTŐ program (2014-2020) kivonat

A kivonat, csak az üres, illetve kihasználatlan ingatlanok felsorolását tartalmazza, az ingatlan legfőbb adataival.

Ingatlan megnevezése	Jelenlegi funkció	Adottságok / hasznosítás lehetősége	Tulajdonos
Vasutas Árvaház (Felső krt. 4.) Hrsz.:11Helyi védett	üres	8 ha telek, 9566 m ² főépület, szolgálati lakások / Gyógy-, vagy sportszálló egyetemi kutatási központ, diákothton	MÁV
Volt Kőszegi Árvaház (Kelcz-Adelffyánum) (Kelcz-Addelffy u. 1.) Műemlék	üres	Árvaház, majd tanítóképző, majd ált. iskola. 2531 m ² ingatlan, központi fekvés / Szálloda, térségi múzeumközpont.	magán
Eitner-malom (Hrsz.:1395) Helyi védett	üres	Kedvező fekvés, a csónakázó tó mellett vendéglátás, látványtevékenység	magán

Ingatlan megnevezése	Jelenlegi funkció	Adottságok / hasznosítás lehetősége	Tulajdonos
Zsinagóga (Várkör 38.) Hrsz.:174 Műemlék	üres	Központi fekvés / kegyeleti funkció, kiállítótér, oktatás, kultúra	Magyar állam
Stipkovits-malom Hrsz.:1882 Helyi védett	üres	Iparegyesület, alkotóház, tematikus bemutatóhely	önkormányzat
Volt Bálház (Schneller u. 2.) Hrsz.:1808;1809 Műemlék	üres	Bálok, színelőadások volt színhelye / Közösségi központ, előadó terek	magán
Volt vízimalom és lakóház (Gyöngyös u 1) Hrsz.:1754	részben lakott	399 m ² , volt vízimalom a 87-es út mellett/ Lakások, tematikus közösségi központ	Magyar állam
Szegényház és Szent Erzsébet – Kápolna (Meskó u. 1. sz.) Hrsz.:1432 Műemlék	üres	Közel a kálvária stációkhoz / zarándokház, lelkigyakorlatos ház, tematikus közösségi bentlakás	önkormányzat
Festetics vagy Chernel-ház (Chernel u. 10.) Hrsz.:1839 Műemlék	részben lakott	Zárt udvaros, árkaños, gazdag lakóház, központszéli fekvés / oktatás, kutatás	Magyar állam
Volt Jurisics Miklós Tiszt Gyógyház (Úrhajósok u. 2.) Hrsz.:3277/20 Helyi védett	üres	Szanatórium, majd SZOT gyermeküdülő / Egyetemi oktatás, szállás, nosztalgia üdülő	magán
Bencés Székház (Rajnis J. u. 2.) Hrsz.:1812 Műemlék	vegyes	1786 m ² a történelmi főtéren / Hitéleti funkció, térségi központ, oktatás	Pannonhalmi Apátság
Vidor-ház (Táblaház u 9) Hrsz.:1806 Műemlék	üres	Barokk lakóház a történelmi belvárosban/ Innovációs központ, irodák, emlékgűjtemény, lakóház	magán

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1 Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A belváros és a **középkori eredetű**, belvároshoz kapcsolódó területek telekszerkezete a középkorban már kialakult és bár kisebb telekalakítások történtek a történelmi telekszerkezet a mai napig fennmaradt. A belvárosi területeken – *kivéve a jelentős számú intézmények területét* - az aprótelkes, halmazszerű, szabálytalan alakú szerkezet a jellemző. A telekméretek sok helyen 400 m² alattiak.

A belvároshoz kapcsolódó területeken jellemző a keskeny, mély, szabálytalan alakú sortelkes szerkezet, változatos telekméretekkel. A belvárosban a kis telkek tulajdonjog szerinti továbbaprózódása figyelhető meg néhány helyen.

Az „újabbban” az 1940-es évek óta folyamatosan kialakult, **jellemzően családházak**, esetenként villákkal beépült kertvárosias területeken a 800-1200 m² telekméret a jellemző. Ezek a területek szabályos alakú, kimért telkekből állnak. Sorházak telekszerkezet a városra nem jellemző.

A **lakótelepek telekosztása** az építések kialakult, tömbházakra jellemző úszótelkes szerkezetű.

A jelenleg **kertvárosias lakóterületként** beépítésre szánt területbe sorolt **volt zártkertek** telekmérete, bár sok esetben még ma is eléri a 1500-3000 m²-t, hosszú, nagyon keskeny telekgeometriája miatt, lakóépülettel való beépítésre, telekalakítás nélkül alkalmatlan. Ugyancsak jellemző, hogy a keskeny utak mentén elhelyezkedő korábbi hosszú telkek, az útra merőlegesen megosztásra kerültek s így alakultak ki a mára már elaprózódott telkek.

1.14.3 Az épített környezet értékei

1.14.3.1 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Kőszegen – *a város jellemzően középkori múltjából következően* – a számos ismert és feltételezett régészeti lelőhelyek jelentős része a középkori városfal nyomvonalán belül, illetve a vár védműrendszerének területén található. E területeken azonban, a kiterjedt műemléki kutatások mellett, régészeti kutatások csak alig történtek.

Ugyanakkor, Kőszeg természetföldrajzi, domborzati adottságai (többek között a Gyöngyös-patak által kialakított kavicsterasz) miatt, a város peremterületein, valamint a külterületen további jelentős számú ősi-, római-, népvándorláskori, valamint Árpád- és középkori telep nyomai lelhetők fel.

Fentiekből következően, *a lelőhelyek egy része* a történeti értékű településszerkezettel és védett épületállománnyal rendelkező területeken sűrűsödik. *Más része*, a lazább beépítésű városrészekben, illetve a beépítéssel még nem, de egyéb beavatkozással már bolygatott területen található, illetve váltak ismertté. Feltűnően nagy kiterjedésű lelőhelyek találhatók Kőszegfalva térségében, a Gyöngyös-patak mentén, valamint elszórtan a beépített településrész körül is.

A város területére az Örökségvédelmi hatástanulmány részeként átfogó Régészeti hatástanulmány készült (2006-ban), mely tanulmány a 2014-ben elfogadott településrendezési eszközök készítése során nyert kiegészítést. A nyilvántartott értékeknek a Forster Központ jelen munkához rendelkezésre bocsátott térképes és táblázatos feldolgozását melléklet tartalmazza.

A nyilvántartás szerint, **kiemelten védett** az Elővár É-i szárnya és Jurisics-vár. A többi terület „**szakmai védelem**” alatt áll.

1.14.3.2 Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Kőszeg legnagyobb településtörténeti értéke a várat magába foglaló belső városmag és a hozzá szervesen kapcsolódó, nagy kiterjedésű, a középkortól napjainkig megőrződött **utcahálózat és telekszerkezet**. A település **építészeti arculata**, még ma is egységes jelleget tükröz, köszönhetően a nagy számban fennmaradt, gazdag polgári létet tükröző esztétikai és történeti értéket képviselő köz- és lakóépületeknek. Az épített környezet értékét tovább fokozza a *várost körülölelő táj szépsége*, a megannyi **együtt-láthatóság** különleges élménye.

A város történeti értékű beépítése *jellemzően zárt sorú*, az utcák vonalvezetését érzékenyen követő, esetenként törtvonalú utcakepi alakítással. Az **értékes utcafronti beépítések**, a telek oldalhatárán hátranyúló módon befordulnak, sok esetben az utcainál nem kevésbé értékes oldalszárnyakkal. (A kevésbé értékes udvari beépítések, általában utólagos toldalékok.) A belvárosban jellemző a többszintes beépítés, amely onnan kifelé haladva fokozatosan vált át a földszintes beépítésre.

A történeti városrészekről kissé távolabb helyezkednek el, a szintén egyedi sajátosságot hordozó, jellemzően a XVIII-XIX. sz. fordulóján épült országos érdekeltégű intézményeknek helyet adó, **nagy, parkosított telken álló kastélyszerűen kialakított épületegyüttesek**.

1.14.3.3 Világörökségi és világörökségi várományos terület

Kőszegen világörökségi terület egyelőre nincs, felterjesztésére vonatkozó szándékról nincs tudomásunk.

Az OTRT világörökségi várományos terület övezetbe tartozik kőszeg járás területén Cák közigazgatási területe.

1.14.3.4 Műemlék, műemlék együttes

Kőszeg, lakosság számát tekintve, műemlékekben a leggazdagabb város Vas megyében.

A védett épületek jelentős része középkori eredetű, illetve tartoznak ide újabb kori templomok, intézményi épületek, malmok, ipari épületek és villaépületek is.

A nyilvántartott értékeknek a Forster Központ jelen munkához rendelkezésre bocsátott térképes és táblázatos feldolgozását melléklet tartalmazza.

1.14.3.5 Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Kiss János altábornagy és Chernel István ornitológus sírhelye a kőszegi temetőben található. Mindkét sírhelyet a *Nemzeti Sírkert* részévé nyilvánították.

Kőszegen három történeti kert található. (Lásd: 1.12.3.2 Védett értékek)

1.14.3.6 Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A *műemléki jelentőségű terület* lényegében a várat, a középkori városmagot és ahhoz közvetlenül kapcsolódó északi tömböt, esetenként a határoló utak külső épületsorát foglalja magába. Határai:

- délről: a Várkör déli szakasz és a Főtér
- keletről: Várkör keleti oldali teleksora
- észak-keletről: Gyöngyös utca észak-keleti oldali teleksora
- északról: Sziget utca 1299 hrsz. másik oldalon 1585 hrsz.-ig
- észak-nyugatról: Sziget utca északi-nyugati oldali teleksora
- nyugatról: Pék utca nyugati teleksora, és Várkör nyugati oldali teleksora

Védett egyidejűleg, az MJT ex-lege műemléki környezete.

1.14.3.7 Nemzeti emlékhely

Kőszegen jelenleg nemzeti emlékhely nem található, felterjesztésére vonatkozó szándékról nincs tudomásunk.

1.14.3.8 Helyi védelem

Kőszegen, az országos védelem mellett, nagy számban vannak jelen a helyi védelemben részesülő értékek. A helyi védelem, annak tartalmi jellegéből adódóan, szinte a teljes települést érinteti.

A helyi értékek védelméről az Önkormányzat 7/2008. (III.31.) rendelete gondoskodik. (módosítva: 18/2013. (V.31.) önkormányzati rendelettel)

A helyi védelem tárgyait, fenti rendelet melléklete rögzíti az alábbi csoportosításban:

- **Helyi egyedi védelem** (közel 300 épület, mely a nagyszámú lakóépületek mellett, védelmet biztosít intézményi és ipari épületeknek is)
- **Helyi területi védelem**, ezen belül, külön megkülönböztetve a településszerkezet, a településkép, valamint a település táji környezete védelmének elemeit.

A táji környezet védelmén belül külön kategóriát képvisel „A kilátás-rálátáshoz, kultúrtáji elemekhez kötődő védelem, mely kiterjed a város táji környezetének jellegzetes részeire, a szőlőgazdálkodással átalakított táj dombvidéki elemeinek védelmére”, valamint „a nagyméretű zöldkörnyezettel együtt védendő együttesekre” A helyi területi védelmen belül, külön kategóriát képvisel a Településkarakter védelme, mely elsődlegesen a lepusztult állapotok vagy korábbi hibák javítását segíti elő.

A védett helyi értékek megóvása érdekében, a rendelet városrehabilitációs kölcsön elnyerését is lehetővé teszi. A korábbi időktől eltérően azonban az elmúlt években a költségvetés erre minimális forrást tudott biztosítani.

A helyi védett értékek sorából, jelenleg 15 (épület, vagy egyéb) objektumra vonatkozóan van folyamatban, valamely – országos nyilvántartásba történő – átsorolás.

A helyi értékvédelmi rendelet térképes melléklettel nem rendelkezik, a védett értékeket a 2014-ben elfogadott Településszerkezeti és Szabályozási terv egyaránt rögzíti.

1.14.4 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az épített környezet konfliktusai, egymással szoros összefüggésben, részleges átfedésben jelentkeznek. Az alábbi felsorolás, ezért csak részlegesen került téma szerinti elkülönítésre, illetve több esetben kereszthivatkozásokat tartalmaz. A fentiekben említett összefüggések miatt – jelen feltáró részben – a sorrend még nem tükrözi a beavatkozások sürgősségét, vagy annak nagyságrendjét, hanem egyfajta belső logika szerint került rögzítésre.

Jellemző konfliktus helyzetek:

A meghatározó értéket hordozó történelmi településszerkezet nehezíti a közlekedés által igényelt folyamatos, hierarchikus hálózati rendszer kialakítását. Hiányzó kapcsolati elemek (zöldfelületi hálózatok, közlekedési hálózatok).

Az északnyugati városrész hiányos közlekedés-kapcsolati rendszere miatt, a terület társadalmi leszakadásának veszélye.

A megújult történelmi belváros környezetébe beékelődő felújítatlan értékes ingatlanok („Lábasház”). A Gyöngyös utca útkorona magasság alá kényszerült műemlék épületállományának fokozott romlása. A történelmi városrész egyes kisebb területein (Rákóczi Ferenc és Sziget utca) az udvari szárnyak továbbosztódása nyomán, zsúfoltság és beépíthetőség szempontjából jogilag rendezetlen viszonyok.

A védett értékes épületek egy részének leromlott állapota, az új építéshez képest többszörös felújítási költségigénye. Egyes nagytelkes, történelmi értékű ingatlanok használaton kívülsége, a műszaki állapot fokozott romlása. Az értékes ingatlanvagyon (kínálat) és a kereslet kényszerű különválása.

Tömegközlekedés hiányosságai, a tervezett intermodális csomópont jelentős finanszírozási igénye.

A gyalogos és kerékpáros közlekedés létesítményeinek hiányosságai, balesetveszély.

Önálló kerékpárutak kiépíthetőségének területi hiánya.

Parkolási felületek rendezetlensége (piac és környéke, a Károly Róbert tér /Jurisics Vár melletti terület csak időszakos kihasználtsága, fásítás hiánya).

Parkolók mennyiségi hiánya.

A Gyöngyös-patak menti területek átmeneti rendezetlensége.

Zöldfolyosók hiánya, kapcsolati hiányosság a város és Gyöngyös patak között.

Zöldfolyosók hiánya, kapcsolati hiányosság a hegy, az erdő és természeti környezet között

A turistautak rossz megközelíthetősége, (összeköttetés a városközponttal, erdőszéli parkolóhelyek

A szervezett lakásépítés terén a magánvállalkozók egyeduradalma. Az infrastruktúra hálózatok végpontjai által vezérelt telekosztások, kapacitásbeli véghasználatok.

Az önkormányzati tulajdonban lévő lakásépítésre szánt terület kialakításának nehézségei.

Szociális jellegű bérlakás építésének hiánya, az V-ös ütem megvalósításának igénye.

A kertvárosias beépítésre kijelölt volt zárkerti területek, jelenlegi állapotukban alkalmatlanok a beépítésre (infrastruktúra, telekszerkezet) ugyanakkor, funkciójukat veszített, felhagyott kertművelés területeivé válnak. A szerzett jogokra való tekintettel, valamint az elszórtan megjelenő építkezések nyomán, a folyamat szinte visszafordíthatatlan.

Az egyes beruházásokhoz kapcsolódó, attól elválaszthatatlan funkcionális és tényleges fizikai átrendeződés túlzott nagyságrendje – piac áthelyezése – parkolók létesítése – tűzoltóság áthelyezése – zöldterületi igény, az áthelyezésre kijelölt területek előkészítésének szükségessége (A beruházók, beruházások összehangolásának kényszerű hiánya)

Nagy kiterjedésű, alulhasznosított területek (pl. Petőfi tér és környéke).

Az ipari területek jelentős részének foghíjas, üres épületekkel vegyes mozaikos jellege

Régi üzemek korszerűtlen üzemelési körülményei, elhanyagolt környezet

Ipari Park előkészítetlensége (tulajdonviszonyok rendezetlensége), gazdátlan zöldmezős beruházás veszélye. Az új beruházások jelentős előfinanszírozási kényszere

Malmok leromlott állapota, befektető hiánya.

Lakó és gazdasági területek keveredésének potenciális veszélye (tervezett déli, s vasúton túli területek – volt Szvetic kert térsége)

A csapadékvíz elvezetésének nehézségei, a hegyről leömlő esővizek megfogásának hiánya

Vízrendezés hiányosságai a Gyöngyös-patak mentén.

A volt zárkerti területek helyén rögzített kertvárosias lakóterületeken, a szennyvízvezetékre rákötetlen nagyszámú lakóépület miatt, a talajvízszennyezés veszélye.

A Szabó-hegyi üdülőterület telekhasználati igényének változása, infrastruktúra hiánya.

A volt strand és környékének kihasználatlansága, a strand magántulajdon, ugyanakkor, a bővítési terület önkormányzati tulajdon

A strand tényleges igényének tisztázatlansága, ugyanakkor a terület más beépítésre való alkalmatlansága (mélyfekvésű a terület).

A délen tervezett összekötő utak egymástól eltérő hálózati szerepe. Az utak építési ütemezésének gazdasági kényszere, átmeneti túlterheltség veszélye

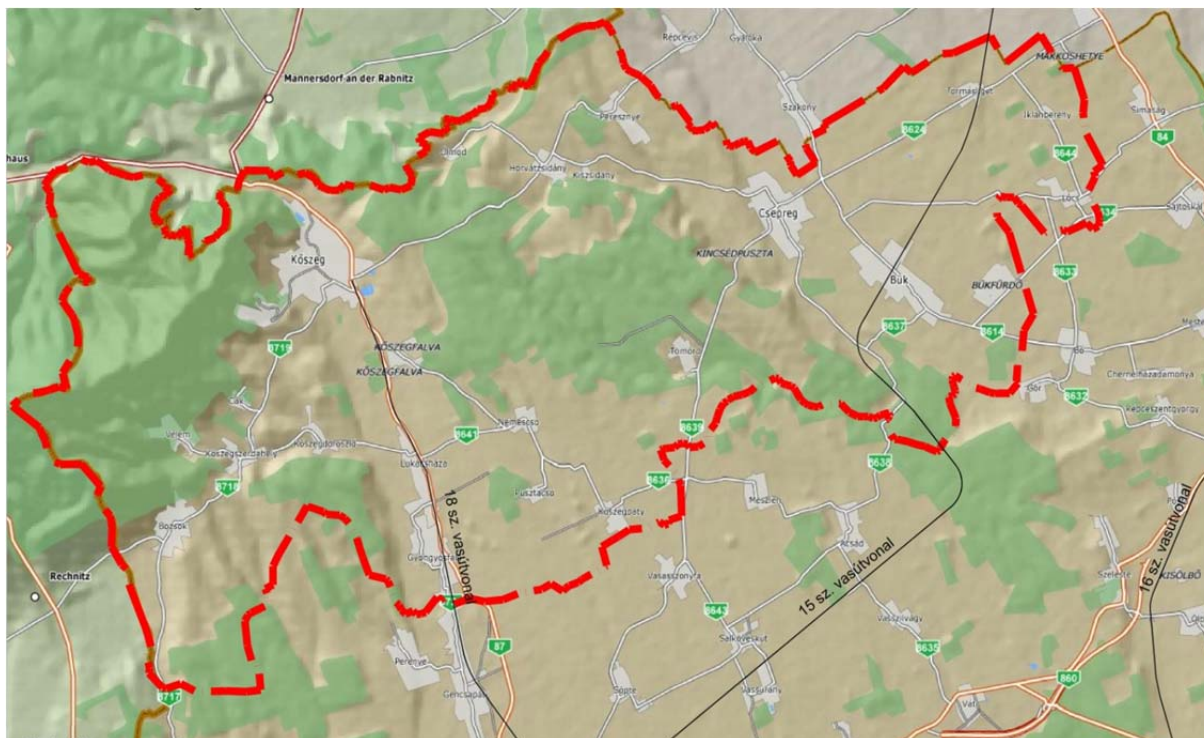
A 87-es út térségi tervekben való szerepeltetésének ellentmondásai (Az OTrT tartalmának elhúzódó átvezetése MTrT-ben), nehezítik a településrendezés következetességét.

Összességében, az egyes beruházások megvalósításának, a tőkehiány által indukált rendszertelen megvalósítási folyamatai. Az elmaradt, elsősorban infrastrukturális beruházások pótlásának kényszere.

1.15 KÖZLEKEDÉS

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Az országos közlekedési hálózatok erőteljesen Budapest irányúak. A különböző szintű térségi központok elérhetősége jónak mondható, amik megközelíthetők gépjárművel, autóbusszal vagy vasúttal. A pontos értékeket a következő táblázat tartalmazza. Kőszeg járás közlekedési hálózatát mutatja be az alábbi ábra.



1.15-1. ábra: Kőszeg járás közlekedési hálózata

Adatok forrása: utadat.hu

1.15-1. táblázat: Különböző szintű térségi központok elérhetősége

Különböző szintű térségi központok elérhetősége személygépkocsival				
Központok	Útvonal	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség
Megye székhely - Szombathely	Autópálya nélkül	19,2 km	21 perc	55 km/h
Régió központ - Győr	Autópálya nélkül	98,4 km	94 perc	63 km/h
Főváros - Budapest	M1	221,2 km	156 perc	85 km/h
Főváros - Budapest	Autópálya nélkül	256,5 km	212 perc	73 km/h
Különböző szintű térségi központok elérhetősége helyközi autóbuszal				
Központok	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Megye székhely - Szombathely	21,0 km	40 perc	32 km/h	42-41
Régió központ - Győr	123,3 km	170 perc	44 km/h	átszállással 15-11
Főváros - Budapest	240,0 km	520 perc	28 km/h	átszállással 5-3
Különböző szintű térségi központok elérhetősége vasúttal				
Központok	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Megye székhely - Szombathely	18,0 km	23 perc	47 km/h	17-17
Régió központ - Győr	121,0 km	111 perc	65 km/h	átszállással 21-22
Főváros - Budapest	252,0 km	197 perc	77 km/h	átszállással 24-24

A táblázatból jól látszik, hogy a fővárosba és Győrbe érdemesebb vasúttal menni, mint autóbuszal. A megyeszékhelyre, azaz Szombathelyre, az autóbuszos közlekedés az előnyösebb a járatok sűrűsége és gyorsasága miatt.

1.15.2 Közúti közlekedés

Magyarország közlekedési hálózatára jellemző a Budapest középpontból kiinduló sugaras I. rendű főút és gyorsforgalmi úthálózat, melyet érintőirányban II. rendű és egyéb közutak kötnek össze. Kőszegi járás területén a 87. sz. II. rendű főút halad végig, érintve a térség központját és innen éri el az osztrák határt.

Szombathely felé a 87. sz. II. rendű főút biztosít közvetlen kapcsolatot. Innen a 89 sz. II. rendű főút éri el az osztrák határt, míg a 86 sz. II. rendű főút biztosít kapcsolatot a Csornán át Győr felé. A járás többi települését (21 települést) alsóbbrendű országos közút köti be a közlekedési hálózatba.

A járás alsórendű közlekedési hálózata az osztrák határ közelsége miatt féloldalas, az utak minősége sok helyen nem megfelelő.

A településhez tartozó országos közutak (87 sz. II. rendű főút), valamint a helyi fő- és gyűjtőutak mind 2x1 forgalmi sávok.

Kőszeg városát nem érinti se autópálya, sem I. rendű főút.

87 sz. Kám-Szombathely-Kőszeg II. rendű főút

Helyi főút, ami Szombathelyi út nevet viseli a településen belül. A főút Kőszeg területén jelzőtáblával szabályozott. 2x1 sáv, aszfalt burkolatú út. Az észak-déli kapcsolatot biztosítja a részben a városon belül.

8719 sz. Kőszeg-Kőszegszerdahely összekötő út

A Rohonci út nevet viseli a településen belül a 2x1 sáv aszfalt burkolatú út. Kőszegtől délre fekvő járási települések közelíthetők meg ezen az úton.

8627 sz. Fertőszentmiklós- Lövő- Kőszeg összekötő út

A Csepregi út nevet viseli a településen belül a 2x1 sáv aszfalt burkolatú út. Kőszegtől nyugatra fekvő járási települések közelíthetők meg ezen az úton.

86329 sz. Kőszeg vasútállomásához vezető út

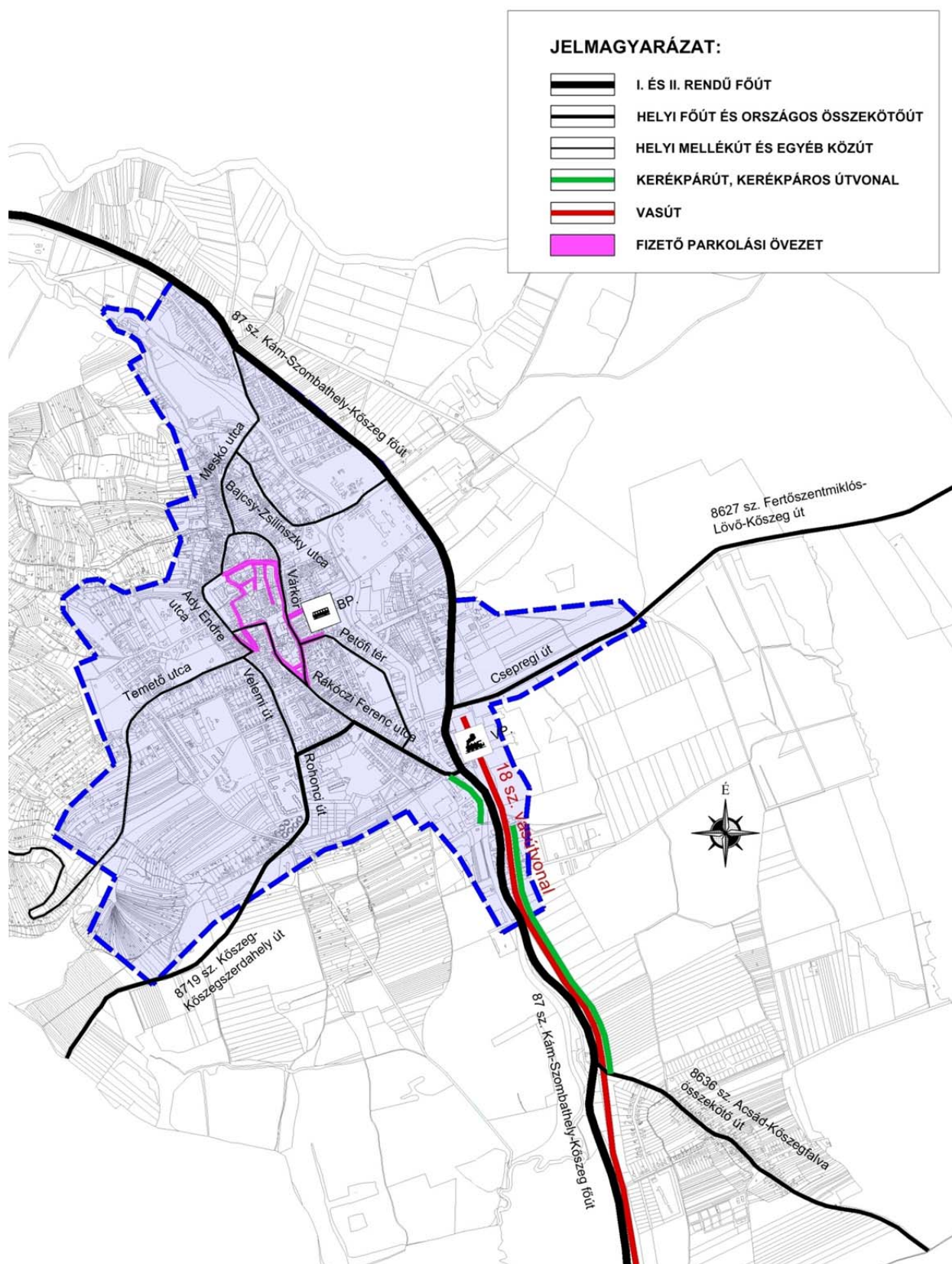
A Vasút utca nevet viselő aszfalt burkolatú út, mely csak kiszolgáló funkciót lát el.

Rákóczi Ferenc utca

A város központjához vezető 2x1 sáv aszfalt burkolatú út. Ez a szakasz is a 8719 sz. összekötő út része.

Fontosabb mellékutak, feltáró utak:

- Várkör
- Gyöngyös utca
- Kossuth Lajos utca- Munkácsy Mihály utca
- Temető utca
- Pék utca, Sziget utca és Meskó utca



1.15-2. ábra: Kőszeg belterületi közúthálózata

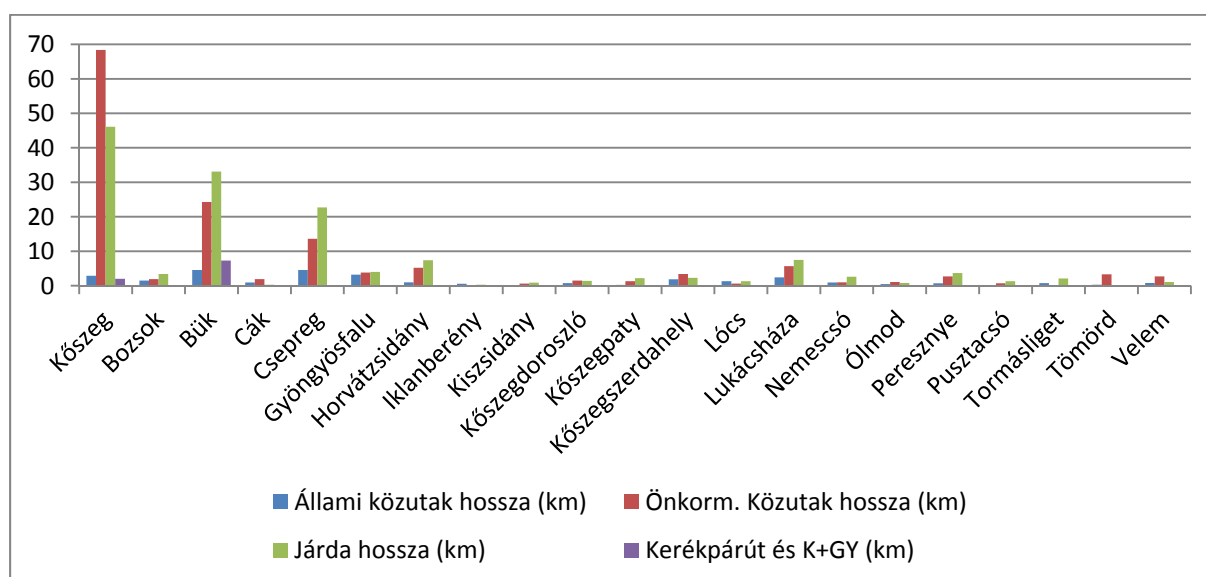
Adatok forrása: saját szerkesztés

Kőszeg és a járási települések között a gépjárművel való közlekedés eljutási idejét és távolságát a következő táblázat foglalja össze. Jól látszik, hogy bármelyik településre a járásközpontból könnyen el lehet jutni.

1.15-2. táblázat- Járási települések elérése Kőszegről gépjárművel

Járás települései	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség
Bozsok	9,9 km	12 perc	50 km/h
Bük	19,5 km	20 perc	59 km/h
Cák	5,6 km	7 perc	48 km/h
Csepreg	14,9 km	15 perc	60 km/h
Gyöngyösfalu	9,2 km	11 perc	50 km/h
Horvátzsidány	7,7 km	8 perc	58 km/h
Iklanberény	23,7 km	23 perc	62 km/h
Kiszsídány	9,0 km	10 perc	54 km/h
Kőszegdoroszló	8,6 km	10 perc	52 km/h
Kőszegpaty	11,9 km	15 perc	48 km/h
Kőszegszerdahely	6,2 km	7 perc	53 km/h
Lócs	24,3 km	25 perc	58 km/h
Lukácsháza	6,4 km	7 perc	55 km/h
Nemescső	7,8 km	10 perc	47 km/h
Ólmod	11,0 km	12 perc	55 km/h
Peresznye	10,9 km	11 perc	59 km/h
Pusztacső	9,9 km	13 perc	46 km/h
Tormásliget	20,9 km	20 perc	63 km/h
Tömörd	20,5 km	21 perc	59 km/h
Velem	8,7 km	12 perc	44 km/h

Közutak hossza a járási központ és a járási településekre vonatkozóan a következő grafikon mutatja be:

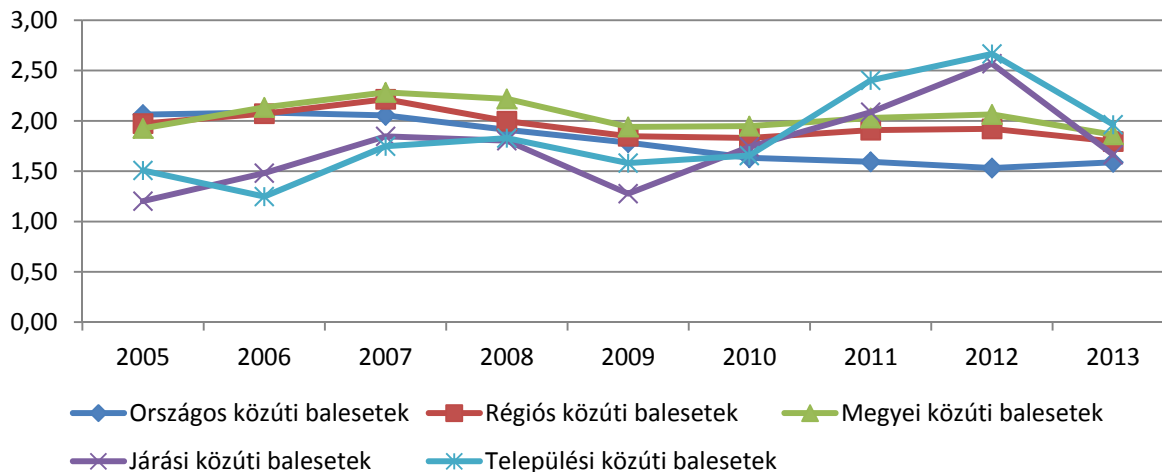


1.15-3. ábra: Járási települések közútjainak hossza

Adatok forrása: KSH, 2013

Baleseti mutatók alakulása

A közúti baleseti mutatók Kőszeg és a járási településeken 2005 és 2010 között az átlag alatt, míg 2010-től növekvő tendenciát mutatnak. Ebben az időszakban megnőtt a gyalogos és személygépjárművek okozta közúti balesetek száma.

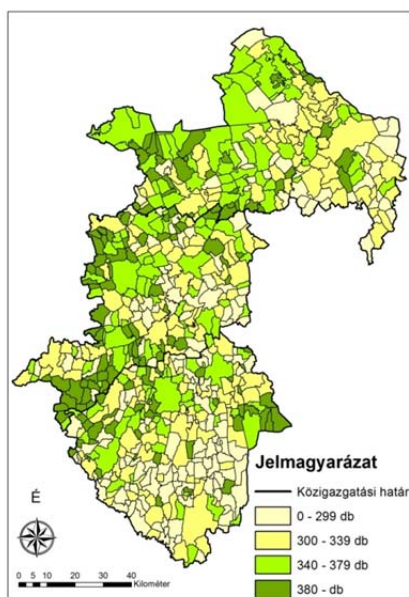


1.15-4. ábra- Személyi sérüléssel járó közúti balesetek száma 1000 főre vetítve

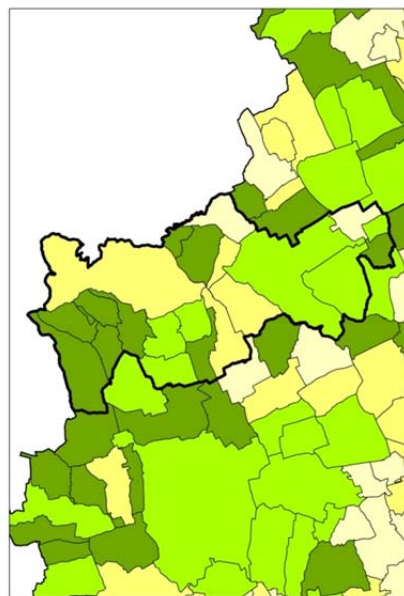
Adatok forrása: KSH, 2013

Motorizációs mutatók

A település motorizációs mutatói (331 személygépkocsi/1000 fő és 35 tehergépkocsi/1000 fő) az országos (308 és 48) átlag feletti, de a régiós (341 és 55) valamint a megyei (332 és 58) átlag alattiak. A következő ábrák mutatják be a motorizációs mutatók alakulását régiós és járási szinten. A Nyugat-Dunántúli régiót tekintve a motorizációs mutatók az osztrák határ mentén magasabbak. Kőszeg járást tekintve Kőszeg mutatói alulmaradnak a szomszédos településekhez képest.

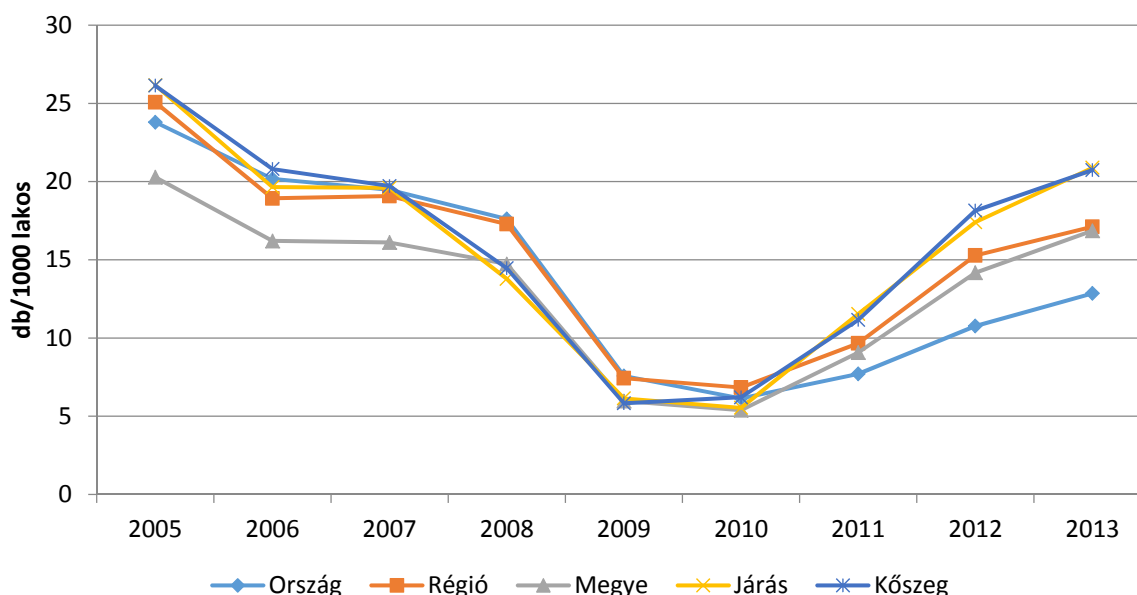


1.15-5. ábra: A régi motorizációs mutatói településenként



1.15-6. ábra: Kőszeg járás motorizációs mutatói

Kőszeg település évente forgalomba helyezett gépjárműveinek száma közel azonos tendenciát mutat, mint az országos, a megyei és a régiós átlagok. 2010-ig csökkenő, majd innentől növekvő tendenciát mutat országos és települési szinten is ezek az értékek.



1.15-7. ábra: Évente forgalomba helyezett gépjárművek száma

Adatok forrása: KSH, 2013

Az elmúlt években a településen folyamatosan csökken a benzinüzemű gépkocsik aránya (2005-ben 84%-ról 2013-ben 73%-ra) és emelkedik mind a gázolaj (16%-ról 26%-ra), mind az egyéb üzeműeké (0%-ról 1%-ra). Ez a tendencia megegyezik az országos, régiós és megyei tendenciákkal.

Kőszeg a járási terület szélén helyezkedik el, de ennek ellenére is jó közúti kapcsolatokkal rendelkezik a többi járási településsel. Köszönhetően a 87 sz. II. rendű főútnak, ami a település keleti részén vezet végig, illetve 8627 sz. összekötő útnak, ami kelet felé, és 8719 sz. összekötő út, ami dél felé teremt kapcsolatot.

1.15.3 Községi közlekedés

A távolsági közlekedés meghatározója a távolsági autóbusz közlekedés, de közvetlen vasúti közlekedés is biztosítja Szombathely megközelíthetőségét, ahonnan további átszállással több település is megközelíthető.. Helyi autóbusz közlekedés jelenleg nincs Kőszeg településen.

1.15.3.1 Közúti

Az autóbusz pályaudvar a Liszt Ferenc utcán található, párhuzamosan kiépítve 7 állással. Külön kerékpártároló nincs kiépítve. Járművek részben alacsonypadlósak.

Helyi közösségi közlekedés

Helyi közösségi autóbusz közlekedés nincs. (2013 áprilisában a Vasi Volán Zrt. megszüntette)

Helyközi közösségi közlekedés

A városi, a térségi és a távolabbi települések közötti utasforgalmat a helyközi és távolsági járatokkal a Vasi Volán Zrt. biztosította 2015 január 1-ig, ami beolvadt az Északnyugat-Magyarországi Közlekedési Központ Zrt.-be.

A helyközi közlekedés minden járási települést elér, de a szolgáltatási színvonala eltérő. A következő táblázat mutatja be az egyes települések elérhetőségét.

1.15-3. táblázat- Kőszeg elérhetősége a járás településiről helyközi autóbusz járatokkal

Járási települései	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Bozsok	11,7 km	20 perc	35 km/h	17-17
Bük	24,4 km	30 perc	49 km/h	16-16; átszállással 6-6
Cák	6,0 km	17 perc	21 km/h	13-13
Csepreg	15,2 km	22 perc	41 km/h	20-20
Gyöngyösfalu	11,0 km	20 perc	33 km/h	38-40
Horvátzsidány	8,0 km	10 perc	48 km/h	37-37
Iklanberény	24,6 km	40 perc	37 km/h	3-4; átszállással 3-3
Kiszsó	9,3 km	14 perc	40 km/h	19-19
Kőszegdoroszló	10,3 km	20 perc	31 km/h	3-4; átszállással 11-13
Kőszegpaty	12,1 km	25 perc	29 km/h	7-7; átszállással 1-3
Kőszegszerdahely	7,9 km	15 perc	32 km/h	13-13; átszállással 3-3
Lócs	26,4 km	42 perc	38 km/h	4-4; átszállással 3-3
Lukácsbáza	8,6 km	16 perc	32 km/h	41-43
Nemesbó	7,7 km	16 perc	29 km/h	7-7
Ólmod	11,1 km	16 perc	42 km/h	5-3; átszállással 0-1
Peresznye	11,3 km	17 perc	40 km/h	15-15
Pusztacsó	10,2 km	21 perc	29 km/h	7-7
Tormásliget	21,9 km	35 perc	38 km/h	3-4; átszállással 3-3
Tömörd	30,0 km	60 perc	30 km/h	átszállással 27-32
Velem	6,3 km	18 perc	21 km/h	8-5; átszállással 3-7

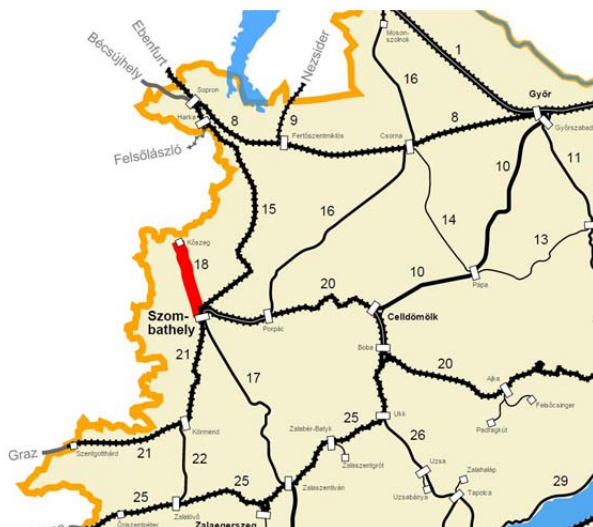
A hosszabb menetidő oka az, hogy a helyi járatok megszüntetésével a helyközi buszok szolgálják ki a települést, ezért mindegyik járat érinti a vasútállomást, annak ellenére is, hogy ez kerülőt jelent.

1.15.3.2 Kötőpályás

A négyvágányú állomás a vonal végpontja. Az állomás a település dél-nyugati részén található. Az állomásra jellemző, hogy az autóbusz menetrend össze van hangolva a vasúti menetrenddel (autóbusz csatlakozás van). Jegyeket váltani időszakosan lehet. A vasútállomás a 87 sz. főút mellett található, így innen, illetve a Rákóczi Ferenc utcáról gépjárművel könnyen megközelíthető. Kerékpártárolókat is elhelyeztek az állomás területén.

A Kőszegi Kistérségen jelenleg mindösszesen egy vasútvonal halad át, a Kőszeg-Szombathely vasúti szárnyvonal, amelyet 2011 óta a GySEV működtet. Állomások a kistérségen belül Gyöngyösfalun, Lukácsbázán és Kőszegen találhatók (illetve a közigazgatásilag Kőszeghez tartozó Kőszegfalván is megáll), amelyen elsősorban a személyforgalom és azon belül is a hivatásforgalom bír jelentőséggel. Jelenleg ütemes menetrend, óránkénti járatsűrűség a jellemző a vasútvonalon, amelyen a tervek szerint egy elővárosi jellegű közösségi kötőpályás közlekedési rendszert szeretnének megvalósítani

a jövőben, amely villamosított sínpályákon közlekedhet. A Kőszeg és Szombathely közti utazási idő vasúton jelenleg 23 percre (18 km) tehető.



1.15-8. ábra: 18 sz. vasútvonal

Adatok forrása: upload.wikimedia.org

Kőszegre a 18. sz. Szombathely-Kőszeg vasútvonal vezet, ami egyvágányú nem villamosított mellékvonal. Az 917. sz. (egykori 17. sz.) Kőszeg-Sopron vasútvonal Kőszeg-Felsőlászói szakaszát (ma Ausztria: Oberloisdorf) 1950 és 61 között zárták be.

A kőszegi állomásról nem mindegyik járási települést lehet megközelíteni vasúttal. A következő táblázat foglalja össze az eljutási időket és távolságokat.

1.15-4. táblázat- Kőszeg elérhetősége a járás településeiről vasúttal

Járási települései	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Bozsok	Nincs vasúti közlekedés!			
Bük	42,0 km	73 perc	35 km/h	átszállással 14-15
Cák	Nincs vasúti közlekedés!			
Csepreg	Nincs vasúti közlekedés!			
Gyöngyösfalu	8,0 km	11 perc	44 km/h	17-17
Horvátzsidány	Nincs vasúti közlekedés!			
Iklanberény	Nincs vasúti közlekedés!			
Kiszsídány	Nincs vasúti közlekedés!			
Kőszegdoroszló	Nincs vasúti közlekedés!			
Kőszegpaty	Nincs vasúti közlekedés!			
Kőszegszerdahely	Nincs vasúti közlekedés!			
Lócs	Nincs vasúti közlekedés!			
Lukácsháza	5,0 km	7 perc	43 km/h	18-17
Nemescső	Nincs vasúti közlekedés!			
Ólmod	Nincs vasúti közlekedés!			
Peresznye	Nincs vasúti közlekedés!			
Pusztacső	Nincs vasúti közlekedés!			
Tormásliget	47,0 km	83 perc	34 km/h	14-15
Tömörd	Nincs vasúti közlekedés!			
Velem	Nincs vasúti közlekedés!			

Összességében az autóbuzsós közlekedésnek van nagyobb szerepe a közösségi közlekedésben. ennek oka, hogy kevés járási települést lehet megközelíteni a vasúttal, mivel csak egy vasútvonal

érinti Kőszegét, és az állomás a vasútvonal végpontja. A vasúti és közúti menetrend össze van hangolva, ennek ellenére is kevesen választják a vasutat, mint közlekedési eszközt.

1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A szerkezeti tervben jelölnek kerékpáros útvonalat, de nincsenek kitáblázva. Két kerékpárút vezet a település szélén, ami közül az egyik a Tescótól indulva a Cádi útig vezet párhuzamosan a 87 sz. főúttal. A másik néhány éve elkészült útvonal a vasútállomástól indulva egészen Kőszegfalváig húzódik. Utóbbi a helyi kerékpáros közlekedés fontos eleme. Az Európai Kerékpárút Hálózat (Eurovelo) tervezett fejlesztései között szerepel a nyugati kapcsolat (Vasfüggöny kerékpárút) kiépítése (Eurovelo 13), ami Kőszeg településen vezetne keresztül. A Vas Megyei TOP-ban is szerepel a Kőszeg-Szombathely vonal kiépítése, melynek a Kőszeg és Lukácsházát az Abért tavakkal összekötő szakaszára városi szinten is jelentős igény mutatkozik. A vasútállomáson és a város központi területén több helyen kerékpártároló található. A Város-rehabilitáción átessett területeken modern, egységes arculattal kialakított tárolókat helyeztek el a kerékpárosok számára.

1.15.5 Parkoló

Kőszegen a belvárosban és a belváros környékén fizető parkolás van. Díjköteles időszak munkanapokon 8-17 óra között van, szombaton ez az időszak rövidebb, csak 8- 13 óra között üzemel. A parkolás vasárnap ingyenes. Parkolási zónák a következők Kőszegen:⁹

- A I. parkolási zónába besorolt közterületek:
 - o Várkör (a III. zónába tartozó közterületek kivételével),
 - o Rákóczi Ferenc utca (a III. zónába tartozó közterületek kivételével),
 - o Munkácsy Mihály utca,
 - o Kossuth Lajos utca.
- A II. parkolási zónába besorolt közterületek:
 - o Károly Róbert tér,
 - o Liszt Ferenc utca páros oldalának 2-18. számig terjedő szakasza,
 - o Győry János utca,
 - o Temető utcának a Rákóczi utca és a Velemi utca torkolata közötti szakasza,
 - o Ady Endre utca
- A III. parkolási zónába besorolt közterületek:
 - o Rajnis József utca,
 - o Schneller István utca,
 - o Chernel utca,
 - o Kelcz-Adelffy utca,
 - o Rákóczi Ferenc utcának a Fő tértől a Temető utcáig terjedő szakasza,
 - o Várkörnek a Fő tértől az Ady Endre utcáig terjedő szakasza,
 - o A Kossuth Lajos és a Rákóczi Ferenc utcák közötti „Tömbbelső” parkoló,
 - o Táblaház utca.

⁹ Forrás: <http://www.koszeg.hu/hu/infopont/parkolas>

1.16 KÖZMŰVESÍTÉS

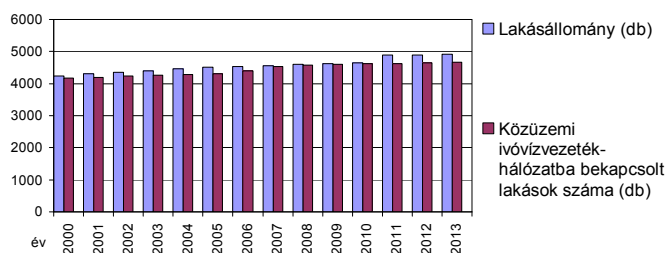
A város és annak közművesítése is már történelmi múlttal rendelkezik. A közművesítés fokozatosan épült ki, kiépítettsége régóta országos átlag feletti. A település beépített területének döntő hányadán a teljes közműellátás biztosított. De valamennyi városrészben még ma is előfordulnak csak részleges, vagy hiányos közműellátással rendelkező ingatlanok. A korábbi volt zártkerti területek funkcióváltását nem mindenhol követte a változáshoz szükséges közműellátás kiépítése. A külterületen, beépítésre nem szánt területeken élők számára jelenleg is közszolgáltatásként jellemzően csak a villamosenergia áll rendelkezésre.

1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

A településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat a beépített terület utcáiban 70,8 km hosszban épült ki, ezzel a vízvezeték kiépítettsége a belterületen teljes körűnek tekinthető.

Vízellátottság fejlődése 2000-2014 között



Forrás: KSH

A rendelkezésre álló legutolsó statisztikai adatok alapján az ivóvízzel ellátott lakások száma 2014. január 1.-én 4663 volt, ez az akkori lakásállomány 94,9 %-a volt. Ebben érdemi változás azóta nem történt.

Az ellátottság jelzi, hogy Kőszegen ma is a lakosság kb 5,1 %-a, kb 600 fő számára nincs megoldva a közütemi vezetékes ivóvíz ellátás. Ezek ellátására a közhálózatra telepített 37 db közkifolyó áll jelenleg rendelkezésre. A közütemi vízellátásban nem részesülő telkeken élők a vízellátásukra a közkifolyókon kívül, házi kutakat is hasznosítanak, de azok vízminősége bizonytalan. Házi kutakat a fenntartási költségeik csökkentésére a közütemi vízellátásban részesülők is használnak, elsődlegesen locsoló vízként. A statisztikai nyilvántartás a közműfogyasztásokkal kapcsolatos értékelésekre is lehetőséget nyújt. A település közütemi ivóvízhálózatával 360,4 ezer m³ vizet szolgáltatottak 2013-ban, a lakosság számára. Ez alapján a vízellátást igénybevevő lakókörnyezetben élőknek az egy főre eső vízfogyasztása éves átlagban elérte a 90,4 l/fő,nap mértékét. A tapasztalatok szerint a távlatban elvárható komfortos életvitel hatására, a lakossági, illetve a kommunális szektor napi ivóvíz fogyasztása ennél magasabb érték körül várható. A jelenlegi átlagos vízfogyasztási adatok figyelembe vételével, a meglevő fogyasztóknál a víztakarékosságra való törekvés ellenére is, számolni kell a vízigény növekedésével.

Vízellátás műszaki hálózati rendszere (vízbázis, hidrogeológia, hálózati rendszer)

Kőszeg vízellátását a VASIVÍZ Zrt Vízszolgáltatási Üzemmnöksége biztosítja.

A megyei területrendezési terv is mutatja, hogy a térség nagyon kedvező vízkészlettel rendelkezik. A térség települései önálló, vagy kistérségi rendszerekről ellátottak.



Kőszeg regionális vízellátó rendszere

-  Térségi jelentőségű ivóvíz ellátó rendszer
-  Vezetékes ivóvíz ellátással rendelkező település

Vas Megyei Területrendezési Terv, 2010

A település északi részét a 27/2004(XII.25.) KvVM rendelet szerint érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi terület érinti.



-  Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

Vas Megyei Területrendezési Terv, 2010

Kőszeg város vízellátásának bázisa részben a város területén található kutak, részben a VASIVÍZ ZRT regionális hálózata, amely segítségével a Kőszegdoroszló község közigazgatási területén lévő 2500 m³-es tározón keresztül tud a regionális rendszerről vizet vételezni. A város saját vízbázisa a Róti-völgyi vízmű telep, amelyen 7 db kis mélységű csőkút található. A cső kutakból kitermelt nyers vizet, 2 db 200 m³-es térszínti tározóba tárolják, vas és mangántalanító, valamint savtalanító berendezéssel történő kezelés után vezetik a vizet a hálózatba. A tározók túlfolyó szintje 283,92 mBf.

Kőszeg vízellátásában jelentős szerepet betöltő Róti-völgyi vízmű telepet 2013. év során 6 alkalommal, míg 2014. év során két alkalommal öntötte el a medréből kilépő Gyöngyös-patak. A kutak üzemeltetése csak akkor tartható fenn, ha a vízmű telep árvízvédelmét meg tudják oldani. Az árvízi biztonság megteremtése céljából szükséges a patak-meder állapotának, vízszállításának felülvizsgálata, melynek megoldását a Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság szeretné megvalósítani. A város szeretné a saját vízbázisát megtartani, bár a szolgáltató a vízmű telep fenntartásának nehézségei miatt elbizonytalanodott.

Kőszeg Róti-völgyi vízbázis, különösen sérülékeny környezetben fekszik. Kijelölésre került a hidrogeológiai védelmet nyújtó „A” és „B” hidrogeológiai védőidom, amelyen belül a területfelhasználás lehetőségét és feltételeit az ágazati előírások szabályozzák (123/1997 (VII. 8.) Korm. Rendelet).

A település változatos topográfiai adottságai miatt a magasabban fekvő településrészek ellátása érdekében tározók üzemelnek. A Hosszúnemes dűlőben létesített Hunyadi tározóban 2x 50 m³-es, és 1 db 500 m³-es tároló üzemel. A tárolók túlfolyó szintje 327,21 mBf. A Szabó hegyen 1 db 50 m³-es, és 1 db 100 m³-es tározók biztosítják a magasabban fekvő település részen levő fogyasztók vízellátásához szükséges megfelelő hálózati nyomást, a tározók túlfolyószintje 416,20 mBf-i.

A településen kiépített vízelosztó hálózat méretét és anyagát tekintve is nagyon vegyes, vannak NÁ 80-as méretű vezetékek is, amelyek tűzivíz ellátásra kevésbé alkalmasak és a hálózatban vannak öreg öntöttvas, azbesztcement anyagú vezetékszakaszok, amelyeknek műszaki állapota, vagy csőanyagának a megfelelősége ma már megkérdőjelezett. Az újabban épített, illetve átépített vízvezeték szakaszok már műanyag alapú (KMPVC, KPE) vezetékekből épült.

A szolgáltató a város biztonságos vízellátásához szükséges vízmennyiség rendelkezésre állását, a tároló kapacitását, a biztosított hálózati nyomást hosszabb távra is megfelelőnek tartja, feladatot a vízbázis fenntartása, árvízvédelme és a hálózat szükséges korszerűsítésének, fejlesztésének megvalósítása jelent.

Tűzivíz ellátás

A település kiépített vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

Termálvíz ellátás

A város nem rendelkezik termálvíz kúttal.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

Kőszeg város csatornahálózatának kiépítése történelmi múltú, már a múlt század elején a belvárosban a vizeket közcsontra hálózattal vezették el. Akkoriban egyesített rendszerű csatornák épültek, azaz a szenny- és csapadékvíz együtt került elvezetésre és közvetlen bevezették a Gyöngyös-patakba. Később az összegyűjtött vizek tisztítására a város déli részén, a Gyöngyös-patak mellé szennyvíztisztító telepet létesítettek, ahonnan már csak a megtisztított vizet engedték a Gyöngyös-patakba. A szennyvíztisztító telep kapacitása és technológiája, valamint a Gyöngyös-patak vízminőség védelme az egyesített rendszerű vízelvezető rendszer szétválasztását igényelte. A hálózat szétválasztását, elválasztott rendszerűvé való átépítését fokozatosan valósították meg.

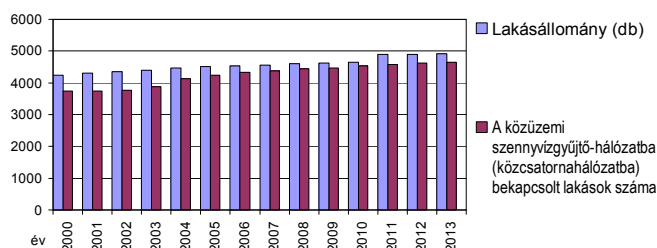
A tisztítótelep időközben már szükségessé váló helyi fejlesztése helyett regionális csatlakozás kiépítését választották. A szennyvíztelepből szennyvízátemelő telep lett, ahonnan nyomóvezetékkel szállítják a szennyvizet a Szombathelyen üzemelő regionális szennyvíztisztító telep szennyvízgyűjtő hálózatába.

A közcsontrával nem rendelkező városrészekben a keletkező szennyvizet házi szennyvíztárolókba gyűjtik, amely többnyire szikkasztóként üzemel.

A településen kiépített elválasztott rendszerű szennyvízgyűjtő csatornahálózat hossza a statisztikai nyilvántartás szerint 40,3 km, ezzel a csatornahálózat a városközpont és az ahhoz kapcsolódó

városrészek nagyobb hányadában kiépítésre került, a peremrészeken és a külterületi városrészekben még nem városrész-szintű a csatornahálózat kiépítettsége.

Szennyvízelvezetés fejlődése 2000-2014 között

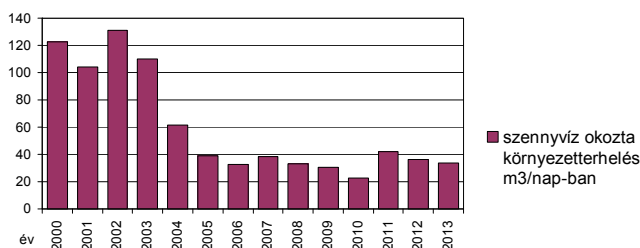


Forrás: KSH

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 3734 lakás, az akkori lakásállomány 88,1 %-a csatlakozott a közcsatorna hálózathoz, az azóta megvalósított fejlesztések, rácsatlakozások növelésének hatására 2014. január 1-én 4643 lakás, a lakásállomány 94,5%-a csatlakozik már a hálózatra.

Kőszeg nem csak a nagyon magas csatornázottságával emelkedik ki, az országos átlag fölé, hanem azzal is, hogy mindössze 20 lakás az, a statisztikai nyilvántartás szerint, amely közüzemű vízellátásban úgy részesül, hogy nincs megoldva a közcsatornás szennyvíz elvezetése.

Meg kell jegyezni, hogy a közcsatorna hálózatra nem csatlakozó ingatlanokból a szennyvíz döntő hányadát a talajba szikkasztják. Az ezzel okozott szennyezés a csatornahálózat fejlesztésének és a rácsatlakozás növelésének eredményeként az elmúlt 14 évben jelentősen csökkent, bár az utóbbi években kicsit emelkedett is.



Forrás: KSH

Míg a statisztikai adatok alapján 2000-ben 122,8 m³/nap-ra volt becsülhető a talajba szikkasztott szennyvíz mennyisége, 2014. január 1.-re ez 33,7 m³/napra csökkent.

Szennyvízelvezetés műszaki hálózati rendszere (szennyvízkezelés, hálózati rendszer)

Kőszeg szennyvízelvezetési rendszerének üzemeltetője a VASIVÍZ Zrt Szennyvíz-szolgáltatási Üzem-mérnöksége. Az Üzem-mérnökség üzemelteti Kőszeg szennyvízgyűjtő hálózatát és az összegyűjtött szennyvizek kezelését szolgáló szombathelyi regionális szennyvíztisztító telepét.

A Kőszegen összegyűjtött szennyvizeket regionális szennyvízgyűjtő hálózat szállítja el a szombathelyi szennyvíztisztítóba, mely egyben a szippantott szennyvizek befogadója is.

A településen kiépített szennyvízgyűjtő hálózat gravitációs rendszerű és mélypontjairól átemelő műtárgy biztosítja a szennyvizek továbbszállítását



Vas Megyei Területrendezési Terv 2010

Kőszeg regionális szennyvízcsatornázási rendszere

Regionális szennyvízgyűjtő hálózat

1.16.1.3 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

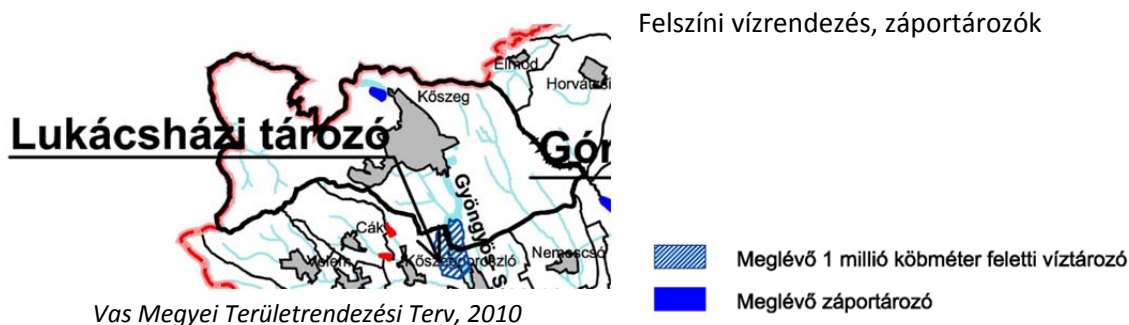
Kőszeg város beépített belterületén jellemzően zárt rendszerű csapadékvíz csatornahálózattal vezetik el a csapadékvizeket, a peremvárosrészek területén a csapadékvíz elvezetése nyílt árkokkal történik. A csapadékvíz gyűjtőhálózat kiépítettsége nagyon kedvező, az összegyűjtött vizek befogadója a településen áthaladó Gyöngyös-patak, amelynek kezelője a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság. A Gyöngyös-patakhoz csatlakozik a Malomárok és a Tamás árok. A városban, a csapadékos időszakban, vagy hirtelen nagy zápor esetén a kiépített vízelvezető hálózat a zavarmentes vízelvezetést nem tudja biztosítani. A helyiek tájékoztatása szerint több helyen előfordul, hogy a csatornából, nyílt árkokból az utakra szétfolyik, a pincékbe, a mélyebben fekvő lakásokba befolyik a csapadékvíz. A vízelvezetési problémák jelentős hányada abból adódik, hogy a meglévő gyűjtők zöme régi falazott téglá és rakott kő csatornák, egyes szakaszainak állaga erősen leromlott, beszakadás, feliszaposodás csökkenti a vízzállító képességét. A beton anyagú csatornák egyes szakaszai is a szennyvíz hatására erősen korrodált állapotúak. A hordalékfogók nem mindenhol állnak rendelkezésre, de ahol vannak is hiányosan karbantartottak, így az általános feliszapolódás jellemzi a vízelvezető rendszert.

A csapadékcatorna gyűjtőhálózat fejlesztésével egyidejűleg a befogadó Gyöngyös-patak mederrendezése is szükséges. Az ágazat tájékoztatása szerint a patak vízzállító képessége az elmúlt évtizedekben csökkent.

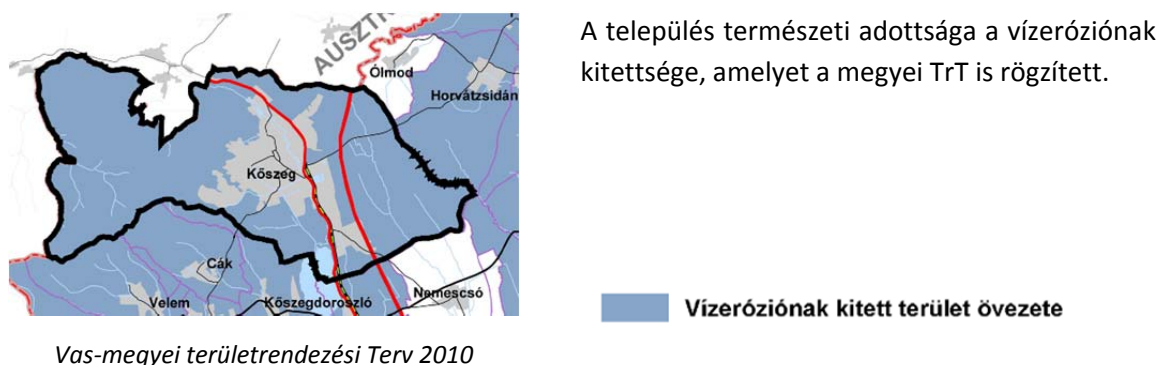
A település már 2005-ben „Kőszeg kistérség felszíni vízelvezető rendszerének felülvizsgálata” címmel tanulmány készült, majd 2011.-ben elkészült a Kőszeg vízkárelhárítási rendszerének fejlesztése pályázati anyag, mely a belterület védelmét szolgáló csapadékvíz elvezető hálózat fejlesztését, rekonstrukcióját, valamint a Gyöngyös-patak szűk vízzállító szakaszát érintő mederrendezését irányozta elő. A Gyöngyös-patak mederrendezésével javítani lehet a lefolyási viszonyát, amelynek szükségességét az elmúlt évi árvízi események is megerősítették.

Meg kell említeni, hogy a Gyöngyös-patak Kőszeg és Lukácsháza közötti szakaszán az utóbbi években elkészült árvíztározó Lukácsháza és az alatta levő települések árvízvédelmét segítették, de a helyiek tájékoztatása szerint Kőszegre inkább negatívan hatott ez a beruházás.

Kőszeg területén két víztározó is található. Az egyik kisebb kiterjedésű a várostól északra, míg a másik nagy kiterjedésű délen, a Lukácsházi-tározó, amely csak átnyúlik Kőszeg közigazgatási területére.



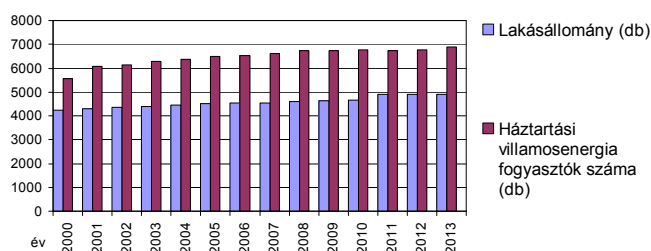
A településen így jelenleg a legtöbb gondot a közművek közül a csapadékvíz elvezetés okozza.



1.16.2 Energiaközművek

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

1.16.2.1.1 Villamosenergia ellátás

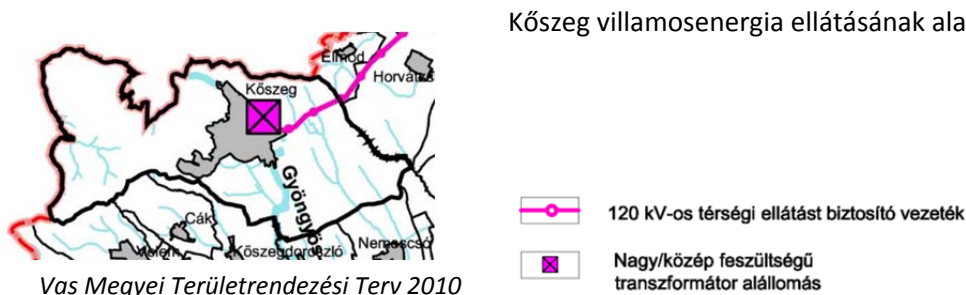


Forrás: KSH

A diagram jelzi, hogy a lakásállományt meghaladó a villamosenergia ellátottságot igénybevevő ingatlanok aránya.

A lakásállományt meghaladó ellátottságot az egyes ingatlanoknál előforduló többlet fogyasztó helyek és a külterületi, volt kiskertes, illetve egyéb villamosenergia ellátást igénylő ingatlanok indokolják. Ebből a lakosság ellátottságára következtetni nem lehet. E vonatkozásban mértékadó a szolgáltató ellátottságra vonatkozó megállapítása, hogy az ellátottság teljes körű.

Műszaki hálózati rendszere



Kőszeg villamosenergia ellátásának táppontja a Szombathely-Sopronkövesd közötti 132 kV-os főelosztó hálózat, amelynek felhasításával Zsira-Szakony határától kétrendszerű 132 kV-os bekötő vezeték épült oszlopokra fektetve a Kőszegi 132/22 kV-os alállomásig. Az alállomásban két 25 MVA-es transzformátort helyeztek el, jelenlegi igényeket egy transzformátor gépről ki tudják elégíteni, így a város alapbázis szempontjából jelentős tartalékkal rendelkezik.

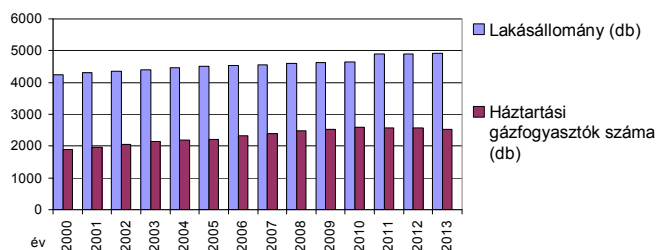
Az állomásból két körvezetéként kiépített 22 kV-os gerinchálózat fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat. A gerinchálózatot részben oszlopokra fektetve, részben földkábeles fektetéssel kiviteleztek. A fogyasztói transzformátorok részben oszlopállomások, részben épített állomások, de vannak épületen belül elhelyezett állomások is.

A fogyasztói transzformátor állomásokról induló kisméretű elosztóhálózatról történik közvetlenül a fogyasztói igények kielégítése. A kiépített kisméretű elosztóhálózatokat is részben föld feletti, részben földalatti elhelyezéssel kiviteleztek.

A település közvilágítása változó kialakítású. A település külső területein a kisméretű hálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejek a jellemzőek, ez a kiépített közvilágítás sem a megvilágítás mértékében, sem energiafogyasztás szempontjából, sem a település arculatának javítása tekintetében nem nevezhető korszerűnek. A belső területeken már inkább a modernabb önálló lámpatestekkel, kandalláberekkel biztosítják a közvilágítást. A megvilágítást szolgáló lámpafejek is nagyon vegyesek, több helyen kompakt fénycsöves vagy nagynyomású, Na lámpatestes. A főtér megvilágítására kompakt lámpatesteket helyeztek el. Korszerűnek a város díszvilágítása tekinthető.

1.16.2.1.2 Gázellátás

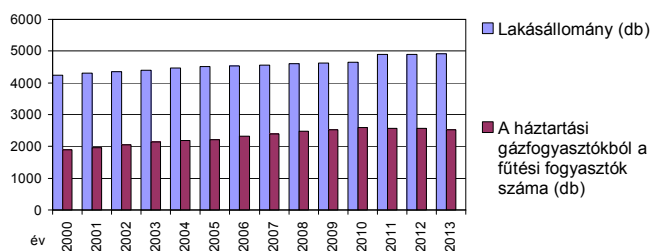
Kőszeg földgázzal való ellátása 1985-ben valósult meg.



Forrás: KSH

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 1894 lakás, az akkori lakásállomány 44,7 %-a rendelkezett vezetékes földgázellátással, 2014. január 1-én már 2526 lakás, a lakásállomány 51,4 %-a.

A földgázbekötéssel a lakások automatikus üzemvitelű termikus energiaellátását valósították meg, csökkentve a jelentősebb környezet terhelést okozó hagyományos energiahordozó fűtési célú hasznosítását.



Forrás: KSH

A statisztikai adatok alapján a földgáz bekötéssel rendelkező háztartások egyben fűtési célra is hasznosítják. 2014. január 1-én 2526 lakás, a lakásállomány 51,4 %-a hasznosította a földgázt komplexen a termikus célú energiaigényeik kielégítésére.

Műszaki hálózati rendszere

A város fogyasztóinak ellátását a GDF-SUEZ csoporthoz tartozó ÉGÁZ-DÉGÁZ Földgázelosztó Zrt. biztosítja.

A Szombathely-Kőszeg között üzemelő DN 100-as nagynyomású (64 bar) gázszállító vezeték táplálja a város déli részén üzemelő gázátadó állomást. A gáz szállítóvezeték a MOL Földgázszállító Zrt. kezelésében van, a szállítóvezeték nyomvonalát és 15-15 m-es biztonsági övezetének helyfoglalását figyelembe kell venni.

A nagynyomású gázszállító vezetékkel párhuzamosan haladnak az FGSZ Zrt kezelésében lévő bányászati hírközlő kábelek.

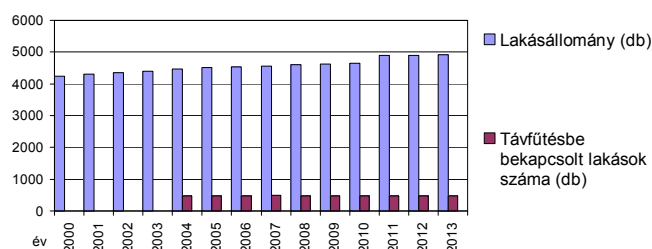
A gázátadó állomás mellé telepített gázfogadó és nyomásszabályozótól indul a város fogyasztóit ellátó középnyomású elosztóhálózat. Az elosztóhálózat egyrészt táplálja a körzeti nyomáscsökkentő állomásokat, részben közvetlen ingatlanbekötésekkel biztosítja az ellátást. A körzeti nyomáscsökkentőtől indul a kisnyomású elosztóhálózat, amelyről az ellátási körzetéhez tartozó ingatlanok ellátása történik. A közvetlen középnyomású hálózatról ellátott ingatlanok telkén belül üzemel házi nyomásszabályozó, amely az ingatlan közvetlen ellátását szolgáló kisnyomású gáz előállítását szolgálja.

A városhoz tartozó Kőszegfalva részére közvetlenül a nagy-középnyomású vezetékről a Vasút utca végén épült leágazás, az utca belterületi határán elhelyezett nyomásszabályozóval. Kőszegfalva településrészen a szolgáltatás középnyomáson történik.



Vas-megyei Területrendezési Terv 2010

1.16.2.1.3 Távhőellátás



Forrás: KSH

A távhőellátás statisztikai adatai 2004 óta állnak rendelkezésre, ekkor 480 lakás, az akkori lakásállomány 10,8 %-a vette igénybe a távfűtést, 2014. január 1-én 479 lakás, a lakásállomány 9,7 %-a.

Műszaki hálózati rendszere

Köszegen két távhőellátási körzet van, az egyik a Kiss János altábornagy lakótelep ellátását biztosítja, a másik a Kossuth Lajos utca környékét látja el.

A Kiss János altábornagy lakótelep hőbázisa a Deák Ferenc utcában létesített földgáz-tüzelésű, konténer kazánteleg, amelyben 3 db 1,5 MW teljesítményű termokonténer kazán és energetikai hatékonyságának javítására gázmotor üzemel. A hőbázistól induló 90/70 °C melegvíz szállító távhővezetékét részben védőcsatornában, részben közvetlenül földbe fektetve kiviteleztek.

A Kossuth utca környékét ellátó hőbázis a Táncsics Mihály utcába, a Bersek iskola udvarára telepített, földgáz-tüzelésű, konténer kazánteleg, amelyben 2 db 1,5 MW teljesítményű termokonténer kazán üzemel. A primer 90/70 °C melegvíz szállító távhővezetékét részben közvetlenül földbe fektetve kiviteleztek, részben épületen belül halad.

A hőbázis és a hőelosztás új üzemeltetőhöz került. Az új üzemeltető, a Cothec Kft az ellátási rendszer műszaki és technológiai korszerűsítését, energiahatékonyságának javítását tervezi.

Meg kell említeni, hogy a Vas megyei Területrendezési Tervben rögzítettek szerint, a terv a kőszegi hőbázis megújuló energiahordozóval, biomassza tüzelésre való átállítását, vagy kiegészítését javasolta. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy biomassza tüzelés esetén, mivel a hőbázis beépített környezetben van, annak CO és CO₂ kibocsátása erősen terheli a környezetét, s ezzel elvesztheti a település azt a legnagyobb értékét, amelyet a nagyon kedvező környezeti állapota ad. A kedvező állapotát az Alpok-alji jó levegő minősége befolyásolja, amelyet már az is hátrányosan érint, hogy közel 40 %-a a lakásállománynak ma is hagyományos, környezetet terhelő energiahordozót hasznosít a termikus célú energia ellátására.

1.16.2.1.4 Egyéb energiaellátás

A városban kiépített vezetékes energiaellátással a lakásállomány 61,1 %-a számára biztosított (távhőellátottság 9,7 %, fűtési célú gázellátottság 51,4 %) az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. A lakásállomány 38,9 %-ában azonban ma is a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozót hasznosítják. Ezeknél az ingatlanoknál hőtermelésre a szén és a fa használata a jellemző, bár vezetékes gázzal nem rendelkező területen a kistartályos PB gáz használata is előfordul.

Az egyéb energiahordozóval történő ellátást érintően meg kell említeni, hogy a háztartásoknak szolgáltatott éves gáz mennyisége változó (2000-ben 2684 ezer m³, 2007-ben 3346 m³, 2013-ban 2740 ezer m³ volt, miközben a fűtési célú gázfogyasztók száma folyamatosan növekedett, 1894-ről 2526 lakásra. Ezek a számok azt mutatják, hogy az egyes gazdasági nehézségekkel küzdő

ingatlan tulajdonosok a fenntartási költségeiknek csökkentése érdekében rákényszerülnek arra, hogy a gázfűtést részben, vagy időszakosan, ha az ingatlan alkalmas hagyományos energiahordozó hasznosítására, költségeiknek csökkentésére a termikus hőellátásukat földgáz helyett nem vezetékes energiahordozóval oldják meg. A hagyományos energiahordozó használatának növekedésével azonban a település környezetterhelését is növelik.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók fogyó készlete és hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

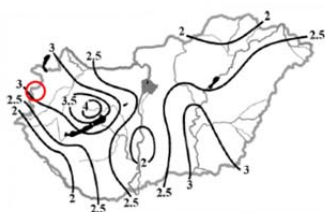


A hazánkban is, s benne Kőszegen is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem egyenletes és általános, befolyásolja a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok.

A megyei területrendezési terv Kőszeget érintően, a meteorológiai és egyéb természeti adottságok alapján rendelkezésre álló megújuló energiahordozó hasznosítási lehetőségeket rögzíti

Vas-megyei Területrendezési Terv 2010

Szélerergia



**Bartholy – Radics – Bohoczky (2003):
A szél energiája Magyarországon**

*Forrás: Dr. Tar Károly Debreceni
Egyetem Meteorológiai Tanszék &
Magyar Szélenergia Társaság*

A topográfiai és légköri, meteorológiai viszonyok alapján kialakuló szélenergiát a szélkerék alkalmazásával közvetlen mechanikai erőátvitelre lehetett hasznosítani. Az ősi hasznosítású elvek alapján kialakított „szélkerék”-ből fejlesztett szélturbinával, amivel, mint szélérőművel közvetlen villamosenergia termelhető. Mivel a szélenergia előfordulási mértékét a topográfiai és légköri viszonyok befolyásolják, eltérő az ország területén a szélenergia hasznosíthatóság mértéke.

A meteorológiai adatok és mérések alapján rögzítették a hasznosítás lehetőségének területi vetületét.



**Az évi átlagos szélességek [m/s]
és az uralkodó szélirányok
Magyarországon (2000-2009)**

Forrás: www.met.hu

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a szél energiáját. A térképről is leolvasható, hogy Kőszeg és térsége a szélenergiát viszonylag kedvezően hasznosítható területen fekvőnek jelöli, de tényleges hasznosítás esetén egyéb, a település számára meghatározóbb szempontok alá kell vetni, mint látványelem is vizsgálni kell a telepíthetőségét.

Szélerőmű telepítési szándék esetén a település megjelenését, arculatát, látványát nem ronthatja, a település fejlődését biztosító távlati céljait nem korlátozhatja.

Napenergia



**A globálisugárzás (MJ/m²) átlagos évi
összege Magyarországon (2000-2009)**

Forrás: www.met.hu

A meteorológiai és topográfiai viszonyok alapján rendelkezésre álló napenergia, mint megújuló energiaforrás, az ősi „fekete hordó” elvén kifejlesztett napkollektorok segítségével termikus célú energiaellátásra, elsődlegesen használati melegvíz termelésre, kisebb mértékben fűtésre alkalmas. A továbbfejlesztéssel kialakított napelemek közvetlen villamosenergia előállítására alkalmasak.



**Az évi átlagos napfénytartam (óra)
Magyarországon az 1971-2000 közötti
időszak alapján**

Forrás: www.met.hu

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján, a szélenergia hasznosítási lehetőségéhez hasonlóan a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető.

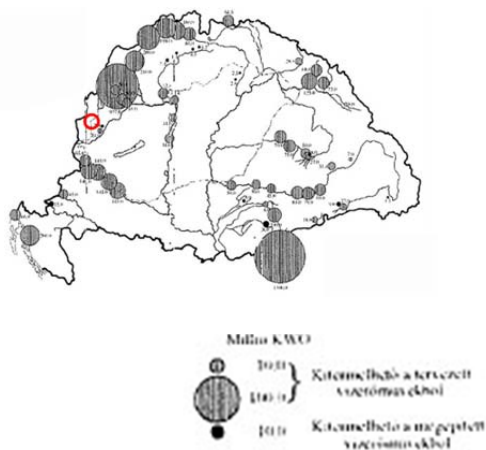
A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a nap energiáját. Kőszeg területén 1900-2000 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel, napelemmel villamosenergia termelésre biztosított, de a hasznosításhoz szükséges beruházás megtérülését gyorsan nem lehet várni.

A vizsgálatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, intézményi szinten és házi hasznosítással alkalmazásuk egyre növekszik. Nyilvántartás nem áll rendelkezésre az elhelyezett napkollektorokról, napelemekről.

Ez az a megújuló energiahordozó, amelynek a relatív kedvezőtlen természeti adottságok ellenére, a szélesebb, energiagazdálkodást is érintő hasznosítása várható Kőszegen. A fotovoltarikus

energiahasznosító berendezések tömeges gyártásának az elindulása által elért ár-eséssel a megtérülésében már javulás tapasztalható, így a hasznosításának intenzív terjedése várható. Hasznosítása továbbra is célorientált lesz, így helyi jelentőségű marad és megtérülése csak hosszabb távú befektetéssel érhető el.

Vízenergia



Kogutowicz K. Vízimunkálatok Magyarország területén, 1921 (Kogutowicz két ábrája alapján szerk. Hajdú Zoltán)

Forrás: Magyar Tudomány A Magyar Tudományos Akadémia lapja 1999. augusztus Tudomány és politika a magyar századokban/ A magyarországi vízi energia hasznosításának száz éve

A vízfolyások esésével, mint megújuló energiaforrással lehet energiát termelni, amelynek hasznosításához vízierék telepítése szükséges, majd annak továbbfejlesztésével kialakították a vízturbinát, amely már közvetlen villamosenergia termelésre alkalmas. Energiagazdálkodási szintet érintő vízenergia termelésre a nagyobb vízszint-változású és duzzasztható vízfolyások alkalmasak, így előfordulásuk Magyarország térképéről leolvashatók.

Mai Magyarországon területén energiagazdálkodást érintő vízenergia termelési lehetőséget csak a Rába, a Duna egyes szakaszai, Tisza egyes szakasza, a Körösök és a Dráva-folyó kínál.

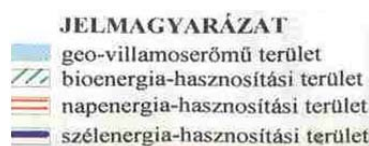
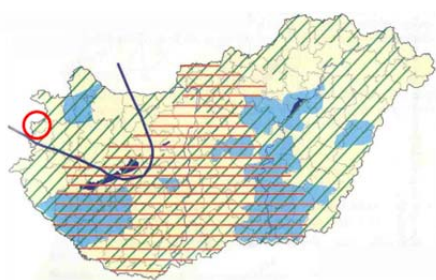
A vízenergia hasznosítására helyi jelentőséggel bíró emlékek találhatók. A korábbi hasznosítást mutatja ama már csak emlékként őrzött és nem üzemelő Stipkovics malom és Eitner malom. A Gyöngyös-patak és a Malomárok vízhozam csökkenése még a korábbi energiatermelési lehetőséget sem tudná biztosítani.

Ma már a vízenergia hasznosításnak Kőszegen realitása nincs, alkalmazása legfeljebb helyi jelentőséggel, reklám célokat szolgálhat.

Biomassza-biogáz

A növényi termésből, növényi, állati hulladékokból, melléktermékekből, erdőgazdasági hulladékokból, energiaültetvényekből előállítható energiahordozó a biomassza, amely közvetlen elégetésével fűtési és használati melegvíz termelési energiaigények elégíthetők ki, biogázzá alakítva hő- és villamosenergia termelésre egyaránt alkalmas, bioetanollá alakítva üzemanyagként hasznosítható. Biomassza-biogáz előállítására az ország területén mindenhol, így Kőszeg területén is van lehetőség.

Az elégetése során keletkező CO₂ miatt, ahogy a távhőellátásnál is már említésre került, ma már nem tekintik annyira környezetbarátnak, mert bár az elégetése előtti oxigén termelése és az elégetése során keletkező CO₂ közel egyensúlyban van, csak amíg az oxigén termelése a beépített környezettől távolabbra esik, a környezet terhelő kibocsátás a beépített területen jelentkezik.



Megújuló energiaforrások hasznosítására javasolt területek

Forrás: Pylon Kft.

Természetesen a biomassza hasznosítás lehetősége Kőszegen is biztosított, ahogy a megyei területrendezési terv is jelzi, de megfontolandó, hogy telepítése csak olyan környezetben célszerű, ahol a környezetterhelés növekedése felvállalható (pl.: iparterületen). A kedvező klímára alapozott idegenforgalmi célokat biomassza hasznosításával nem javasolt kockáztatni.

Geotermikus energia

A föld belső hőjéből hasznosítható a geotermikus energia. Geológiai adottságok befolyásolják előfordulásának mértékét. Hasznosítására részben a termálvíz kitermelésével, részben a földfő hőszivattyúval történő alkalmazásával nyílik lehetőség.

A földhőből hőszivattyúval kitermelt hőenergia közvetlenül fűtésre, használati melegvíz előállítására hasznosítható, geoerőmű segítségével villamosenergia termelésre is alkalmas.

A geológiai adottságok alapján a geológusok elkészítették a termikus energia várhatóan rendelkezésre állását bemutató térképet.



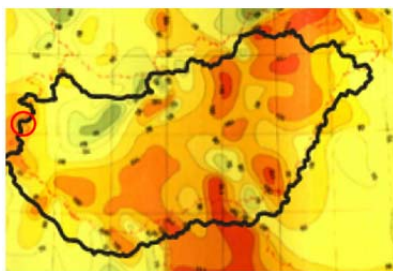
Magyarország 50 C-nál melegebb hévíz feltárására alkalmas területe

Összeállította: Bélteky Lajos, Dr. Körössy László
Felsőpannon alapján, 1962

Forrás: dr. Barótfi István Környezettechnika
(Mezőgazda Kiadó) Geotermikus energia –
Magyarország 50 °C-nál melegebb hévíz feltárásának
területei

A térkép jelzi, hogy az ország területén hol lehet a termikus energia hasznosítását kedvezőbben megvalósítani. A földhő hasznosítására Kőszeg területén is van lehetőség. A hőszivattyú használata telken belül realizálható. A ténylegesen előforduló hasznosításáról információ nem áll rendelkezésre, energiagazdálkodási szinten ma még nem érzékelhető hagyományos energiahordozó megtakarító hatása.

A térkép jelzi, hogy a termálvíz kivételére reálisan gazdaságosan, megfelelő megtérüléssel nincs lehetőség, különös tekintettel a település geológiai-földtani adottságaira tekintettel.



Magyarország geotermikus energiahordozó hasznosítási lehetősége – A Pannon-medencének és régiójának geotermikus hőterképe (részlet)

Forrás: PannErgy, Portfolio.hu



Magyarországon geotermikus energia hasznosítási lehetőség a felhagyott CH meddő kutak – Magyarország CH meddő kútjainak területi megoszlása

Forrás: Pylon Kft. (Szerkesztette 2001-ben)

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

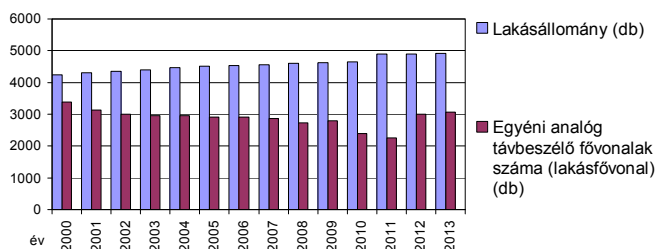
Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgáz, vagy távhő hasznosításával biztosított, helyi hőbázis segítségével.

Az önkormányzati intézményeknél az energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások, energiatakarékos kazán-cserék, villamoshálózat korszerűsítések, hőszivattyú alkalmazása előfordultak, és folyamatban is vannak, de az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítása nem ismert, erről információ nem áll rendelkezésre.

1.16.3 Elektronikus hírközlés

1.16.3.1 Vezetékes hírközlés

Kőszeg vezetékes távközlési ellátását a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. jogelődje építette ki és üzemeltette, jelenleg a Magyar Telekom Nyrt biztosítja. A soproni szekunderközpontozóhoz tartozó, szombathelyi primer központ a település vezetékes távközlési hálózatának bázisa. Kőszeg a 94-es körzetszámon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.



Forrás: KSH

Jelenleg 3065 egyéni lakásfővonal üzemel, ez a jelenlegi lakásállomány figyelembe vételével 62,4 %-os ellátottságot jelent.

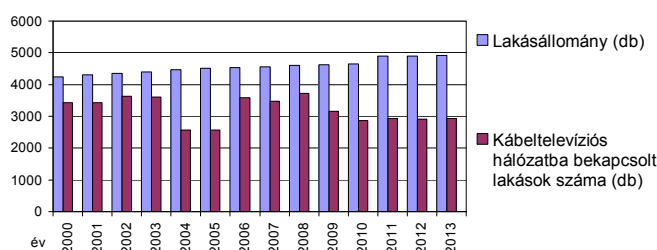
Azonban ezzel is az ellátottság teljes körűnek tekinthető, mivel valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített. Az ellátottság korábban valamivel nagyobb volt, de a mobiltelefon használatának elterjedésének hatására a vezetékes távközlési igények száma csökkent. A mobiltelefonok

használatának növekedésével magyarázható az is, hogy a statisztikai nyilvántartás szerint a településen 2000-ben 52 db, mára csak 7 db nyilvános távbeszélő állomás üzemel.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat részben föld feletti, részben földalatti elhelyezésű. A föld feletti telepítésű hálózatdöntő hányada külön oszlopokra szerelten épült, kisebb hányadát a kifesztültségű hálózat tartóoszlopaira szerelték.

Az ágazati nyilvántartás szerint a településen 62 vezetékes távközlési szolgáltató kapott szolgáltatási engedélyt, akik a kiépített hálózati rendszeren keresztül szolgáltatathatnának. Természetesen ezeknek döntő hányada tényleges szolgáltatást nem végez, de igény esetén szolgáltathat.

A kedvező műsorvétel számára a kábel TV szolgáltatást is a múlt század utolsó évtizedében építették ki.



2000-ben 3420 lakás, az akkori lakásállomány 80,7 %-a, 2014 január 1.-én 2922 lakás, a lakásállomány 59,5 %-a vette igénybe a kábel TV szolgáltatást.

Forrás: KSH

A távközléshez hasonlóan műsorelosztásra is több szolgáltató áll rendelkezésre. Az ágazat 7 vezetékes műsorelosztó szolgáltatót tart nyilván, mint szolgáltatásra jogosultat. Természetesen közülük is van olyan, amelyik bár rendelkezésre áll, tényleges szolgáltatást nem végez a városban.

1.16.3.2 Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák – részben településen belül, részben a környező településeken – elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette, üzemelteti.

Jelenleg az ágazat által vezetékek nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatóként a térségben 7 szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat. Ezek szolgáltatásukat a meglévő antennákon keresztül biztosítják.

1.16.4 A közmű kiszolgálás, a közművesítettség fennálló konfliktusai

Köszeg kedvező közműellátottsága mellett konfliktus a föld feletti hálózatoknál fordul elő, ahol a föld feletti terek elfoglalásával látványrontáson túl, akadályozzák az utcafásítás lehetőségét, amely a klímaváltozás kezeléséhez elengedhetetlenül szükséges lenne.

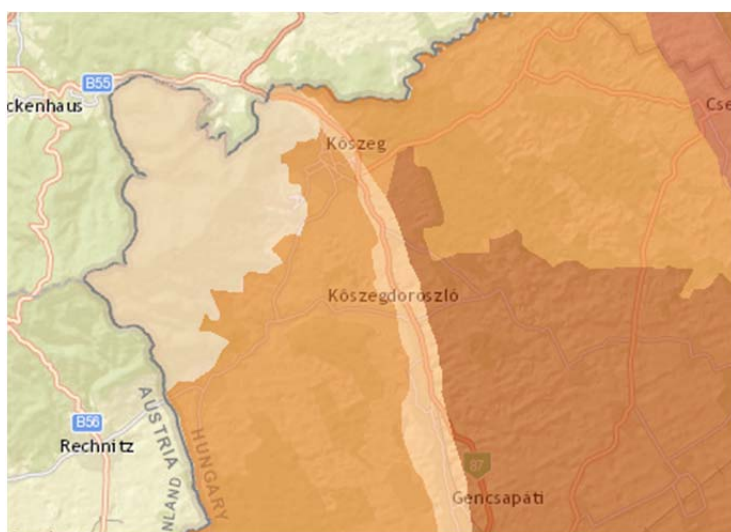
Konfliktus forrás még a településen üzemelő és magánkézbe levő távhőszolgáltatás, ahol az árképzésben az önkormányzat hatása kicsi.

1.17 KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)

1.17.1 Földtani közeg, talaj

A település földtani közeg, talajtani adottságai a 1.12.1. fejezetben kerültek ismertetésre. E fejezetben a területhasználatot befolyásoló földtani-, talajtani adottságokat ismertetjük:

A mezőgazdasági művelés számára megtartandó térség „kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeket” és a „jó termőhelyi adottságú szántóterületeket” a területrendezési tervek határolják le. Kőszeg közigazgatási területén nem található sem kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, sem jó termőhelyi adottságú szántóterület. A termőföldek közepes vagy annál valamivel jobb minőségűek. (Lásd: 1.17-1. ábra, maximális talajértékszám: 100)



1.17-1. ábra: Talajértékszám Kőszegen
(Forrás: MTA ATK TAKI Agrotopográfiai adatbázisa)

A Gyöngyös-patak menti, valamint a település déli, délnyugati területei vízerózió által érintett térségek. (Lásd: 1.17-2. ábra) Az északnyugati közigazgatási határ, az osztrák határ menti területek, valamint a Gyöngyös-patak északi, belterülettől északra lévő területei földtani veszélyforrással érintett térségek. (Lásd: 1.17-3. ábra).



1.17-2. ábra: Kivonat a VMTrT, Vízerózióknak kitett területek övezetét pontosító tervlapból¹⁰

..... Vízerózióknak kitett terület övezetét pontosító lehatárolás



1.17-3. ábra: Kivonat a VMTrT, Földtani veszélyforrás területeit pontosító tervlapból

..... Földtani veszélyforrás terület övezetét pontosító lehatárolás – csúszásveszélyes terület

¹⁰ Ezt a térségi övezetet az OTTrT 2014. január 1-jével hatályos módosítása megszüntette

Az Országos Felszínmozgásos Kataszter (www.mbfh.hu honlapjáról elérhető) szerint Kőszegen kilenc területet érintett **felszínmozgással**, lásd 1.17-4. ábra. A kilenc esemény főbb jellemzőit az 1.17-1. táblázatban foglaltuk össze.



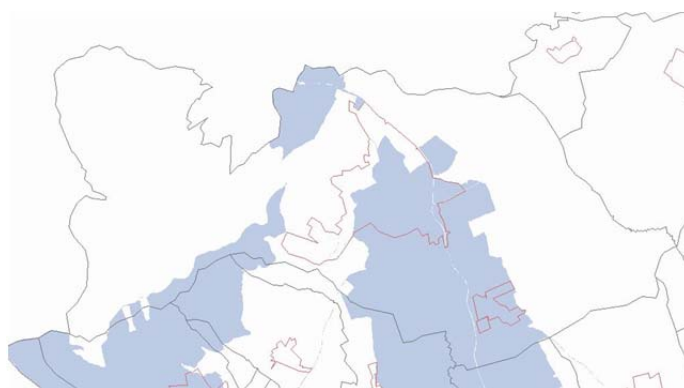
1.17-4. ábra: Felszínmozgással érintett területek Kőszegen, forrás: Országos Felszínmozgásos Kataszter
(https://maps.google.com/maps?q=http://elginform.elgi.hu/georisk/Felszinmozgas_kataszter.kmz)

1.17-1. táblázat: A kőszegi felszínmozgások jellemző adatai
(Forrás: elginform.elgi.hu)

azonosító	1. OEV_1831-000-1	2. OEV_1831-000-2	3. OEV_1831-000-3
időpont	1978.01.01 - 1978.12.31	- 1980.12.31	- 1980.12.31
periodicitás	egyszeri	folyamatos	folyamatos
mozgástípus	szeletes földcsuszamlás, rogyás	szeletes földcsuszamlás, rogyás	szeletes földcsuszamlás, rogyás
állapot	konzolidálódott	ismeretlen	mozgásban
méret	10x20 m	-	20x120 m
beépítettség	külterület	családi házas	külterület
lehetséges ok	összetett természetes folyamat	összetett természetes folyamat	összetett természetes folyamat
megépített védmű	Mozgások után karókkal és rőzsefonattal próbálták meg a lejtő stabilitását biztosítani, sikertelenül.	nincs	nincs
azonosító	4. OEV_1831-000-4	5. OEV_1831-000-5	6. OEV_1831-000-6
időpont	- 1980.12.31	- 1980.12.31	- 1980.12.31
periodicitás	folyamatos	folyamatos	folyamatos
mozgástípus	szeletes földcsuszamlás, rogyás	kúszás	szeletes földcsuszamlás, rogyás
állapot	mozgásban	mozgásban	mozgásban
méret	250x15 m	170x70m	150x40m
beépítettség	külterület	külterület	belterület

lehetséges ok	egyéb	nem azonosítható	átázás
megépített védmű	nagy rogyásnál út megtisztítása	nincs	nincs
azonosító	7. OEV_1831-000-7	8. OEV_1831-000-8	9. OEV_1831-000-9
időpont	- 1980.12.31	- 1980.12.31	- 1980.12.31
periodicitás	egyszeri	folyamatos	folyamatos
mozgástípus	épített fal omlása	regionális süllyedés	kúszás
állapot	nyugalomban	mozgásban	mozgásban
méret	-x30 m	15x380 m	100x50 m
beépítettség	közterület	belterület	közterület
lehetséges ok	nem azonosítható	összetett emberi beavatkozás	útbevágás
megépített védmű	támfal eredeti állapotban történt helyreállítása	Az egyenetlenül süllyedő közútra néhány évenként aszfalréteget terítenek.	nem épült

A közigazgatási területen **nitrát érzékeny**nek minősülő területeknek minősülnek a belterület, valamint attól délre lévő szántóterületek, a Gyöngös-patak északi, osztrák határnál lévő erdőterületek (Felső erdő), valamint a kőszegdoroszlói és cáki közigazgatási határtól északra lévő erdőterületek. (Lásd:1.17-5. ábra)



1.17-5. ábra: Nitrátérzékeny területek

(Forrás: www.teir.hu)

Nyílt karszt területek nem találhatók Kőszeg közigazgatási területén.

A VMTrT Kőszeg nem sorolja az „ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület” övezetébe, amely övezet azt jelöli, hogy a közigazgatási területen bányászati érdekeltégű terület van. Azonban Magyar a Bányászati és Földtani Hivatal honlapján hozzáférhető adatbázis alapján (adatbázis dátuma: 2015.01.16.) Kőszeg közigazgatási területén található 1 db **bányatelek**, a Kőszeg I. — agyag védnevű bányatelek.

A volt posztógyár területén lévő **olajjal szennyezett terület** kármentesítése jelenleg is folyik. A Nyugat-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi Felügyelőség figyelemmel kíséri a kármentesítés folyamatát.

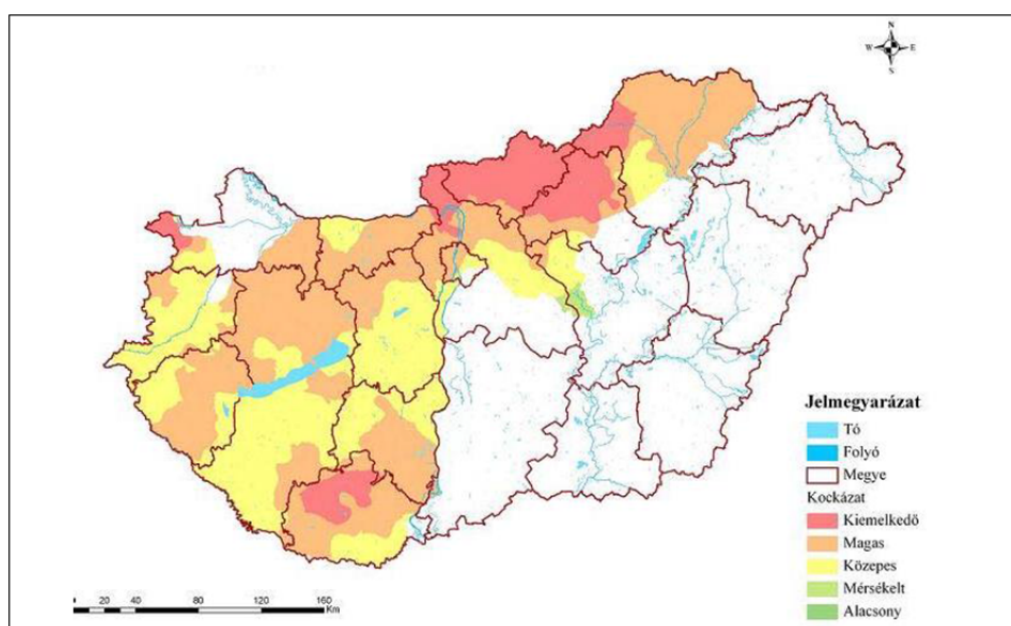
1.17.2 Felszíni és a felszín alatti vizek

A település vízrajzi adottságait az 1.12.1. Természeti adottságok fejezet ismerteti.

A felszíni vizek állapota

Kőszeg a Rába vízgyűjtő-gazdálkodási alegységhez tartozik. A település legjelentősebb felszíni vízfolyása a Gyöngyös, mely Ausztriában ered. A Gyöngyös-patak ökológiai besorolása nem jó, a víztest kémiai állapota jó. A Gyöngyös-patak vízminősége a csatornázott területek növekedésével folyamatosan javult.

Kőszeg az elmúlt években több alkalommal is veszélyeztette hirtelen lezúduló csapadék okozta árvíz. Szükségszerű lenne a patak vízmedrének vízhozamok fogadására és elvezetésére alkalmassá tétele. Az 1.17-6. ábra mutatja az ország villámárvizekkel veszélyeztetett területeit. Ez alapján Kőszeg „magas” kockázatú területen fekszik.

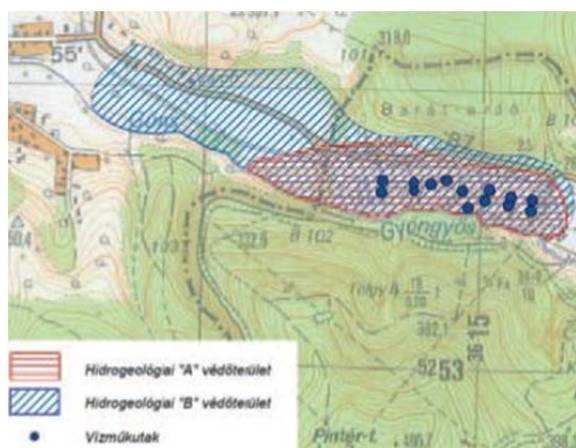


1.17-6. ábra: Villámárvíz-veszély mértéke Magyarországon (Forrás: Nemzeti Katasztrófa Kockázat Értékelés Magyarország 2011. BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság <http://vmkatig.hu/KEK.pdf>)

A felszín alatti vizek állapota

Kőszeg a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján a felszín alatti víz szempontjából **érzékeny** felszín alatti vízminőség-védelmi területen levő település.

Kőszeg északi részén, az osztrák határ mellett található a Róti-völgyi **vízbázis**. 9 db kútja a Gyöngyös-patak homokos kavicssteraszára települt. A vízbázis a felszíni szennyezésekre különösen sérülékeny. Problémát jelent a magas vas- és mangántartalom. A víz tisztítására a vízmű területén vastalanító üzemel. A vízbázisnál kijelölésre került belső és külső védőterület, hidrológiai „A” és „B” védőterület is. A hidrológiai „B” védőterület a határtól mintegy 1 km hosszan átnyúlik Ausztriába. (lásd 1.17-7. ábra). Sajnos a Gyöngyös-patak áradásai súlyosan veszélyeztetik a vízbázist. A VMTrT lehatárolja a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területeket. (lásd 1.17-8. ábra)



1.17-7. ábra: Róti-völgyi vízbaszís védőterületei
(Forrás: www.nyuduvizig.hu)



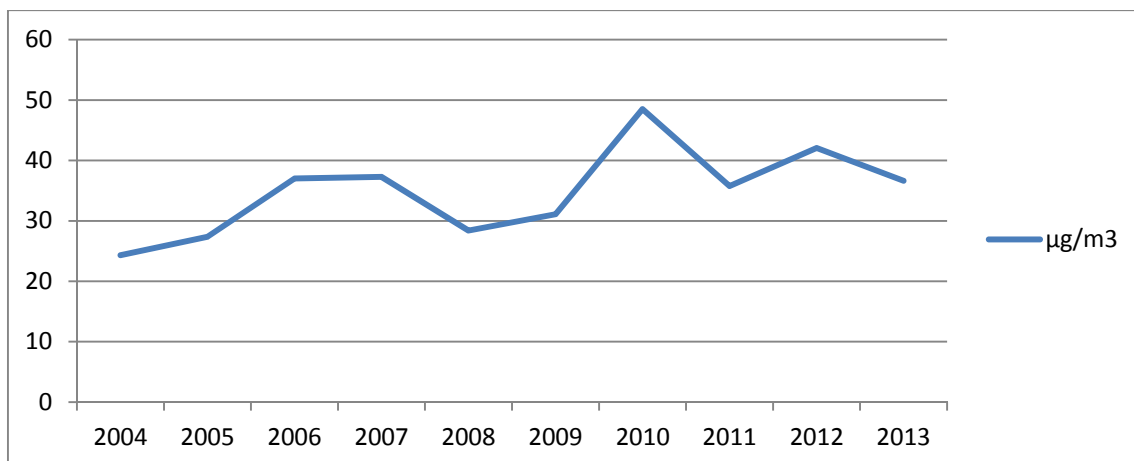
1.17-8. ábra: Kivonat VMTrT kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezeti tervlapból

A felszín alatti vizek legjelentősebb potenciális szennyező forrása a közcatorna-hálózatba be nem kapcsolt területeken az egyedi szennyvízgyűjtőkből a talajba, ill. a felszín alatti vizekbe szivárgó szennyvíz. Kőszegen a közcatornába bekapcsolt lakások aránya 2013-ban 94 % volt (forrás: www.ksh.hu). E tekintetben ki kell emelni azon volt zártkerti területeket, amelyek az elmúlt 10 évben belterületbe vonásra kerültek ugyan, de nem mindenhol kötöttek rá a szennyvízhálózatra. Az itt keletkező szennyvizek vélhetően szikkasztással kerülnek a talajba. Ez igen veszélyes a talajvizek minőségére nézve. A település szennyvizét a regionális szennyvízcsatorna megépülése után a szombathelyi szennyvíztisztító telepen kezelik. A tisztított szennyvíz befogadója a Perint-patak.

Ipari jellegű létesítmények által okozott felszín alatti víz-, vagy felszíni víz szennyeződésről nincs tudomásunk.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

Kőszeg és térsége levegőminőség szempontjából az ország **legkevésbé szennyezett levegőjű** részéhez tartozik. A településen belül nincs jelentős légszennyezést kibocsátó forrás. A pontforrások légszennyező hatása főként lokális, vagy nem szennyező. A településen manuális üzemelésű immisszió-mérő állomás található, mely a településen a NO_2 koncentrációját méri. Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2013. évi összesítő értékelése alapján (készítette: ÉLFO LRK Adatközpont, 2014.) Kőszeg levegőminősége a NO_2 koncentrációja alapján megfelelő (3) minőségű. A településen mért NO_2 koncentráció az utóbbi tíz évben az alábbiak szerint alakult:



1.17-9. ábra: Az NO₂ koncentráció éves átlagainak alakulása Kőszegen (µg/m³), forrás: OMSZ, 2013. évi összesítő értékelése a manuális mérőhálózat adatai alapján, 2014.

Kőszegen 2013-ban kibocsátott szennyezőanyagok mennyiségét a 4.4 sz. mellékletben található táblázat tartalmazza.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet az ország területét légszennyezettség szerint zónákba sorolja. Kőszeg a 10-es kategóriába „az ország többi területéhez” tartozik. Szennyező-anyagonkénti besorolásuk az A-tól F-ig (csökkenő sorrendben) terjedő skálán az alábbi:

1.17-2. táblázat: Zónacsoportok légszennyező anyagok szerint

	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM10	Benzol	Talaj-közel-i ózon	PM10 Arzén (As)	PM10 Kadmium (Cd)	PM10 Nikkel (Ni)	PM10 Ólom (Pb)	PM10 benz(a)-pirén (BaP)
Kőszeg	F ¹¹	F	F	E ¹²	F	O-I ¹³	F	F	F	F	D ¹⁴

A levegő minőségét Kőszegen alapvetően a közlekedés határozza meg. Főként a 87. sz. főút mentén érezhető a forgalom okozta káros emisszió. Kőszeg idegenforgalmi-, valamint határátkelő szerepe miatt jelentős közúti forgalmat bonyolít le. Szerencsére a területen uralkodó északi, északnyugati szél a főút közlekedéséből származó szennyező anyagokat kiviszi a városból. A tervezett M87-es út megépítésével és nyomvonalával kapcsolatban, mely eredetileg Kőszeg mellett haladt volna el, jelenleg nincsenek pontos információink.

A fűtésből származó levegőszennyezés fajlagosan alacsony, mivel a városban a gázhálózat kiépítettsége teljes körű. Azonban megjegyezendő, hogy az elmúlt évek kedvezőtlen gazdasági változásai miatt több háztartásban visszatértek a hagyományos fűtési módokra. Ezáltal a fűtésből származó légszennyezés növekedhet. A távfűtéses lakások aránya 2013-ban 9,7 % volt (forrás:TEIR).

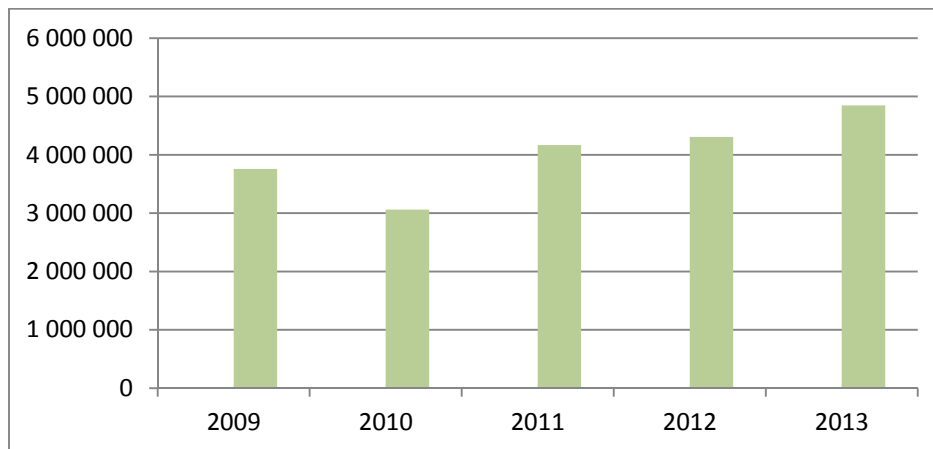
¹¹ F csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

¹² E csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

¹³ O-I csoport: azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.

¹⁴ D csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték között van.

Kőszegen a 17/2014. (IV.30.) a környezet- és természetvédelem helyi szabályairól szóló önkormányzati rendelet, a levegőtisztaság-védelem érdekében meghatározza az avar és a kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályokat.



1.17-10. ábra: Kőszeg évenkénti szennyezőanyag kibocsátásának alakulása (kg) (Forrás: LAIR - Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszer – OKIR)

A településen összesen 11 bejelentett légszennyező telephely működik. Az emisszió mindenhol határértéken belüli. A telephelyek vonatkozásában az alábbi táblázatban szereplő első két telephely szennyezőanyag kibocsátása szembeötlően magasabb a többinél. A legnagyobb, és mennyiségileg is kiugróan magas szennyező 2013-ban az Wienerberger Téglaiipari Zrt, őt követi a Veolia Energia Magyarország Zrt gyógypedagógiai intézete. Az 1.17-3. táblázat tartalmazza az első hat legnagyobb kibocsátású légszennyező telephelyet. A 4.4. sz. mellékletben található táblázat tartalmazza a légszennyező telephelyek szennyezőanyag kibocsátásait 2013-ban.

1.17-3. táblázat: Kőszeg első hat legnagyobb légszennyező telephelye 2013-ban

(Forrás: www.okir.kvvm.hu/lair)

Rangsor	Telephely	Szennyezőanyag	Mennyiség (kg/év)
1.	WIENERBERGER Téglaiipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság (Csepregi 2.)	szén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok, kén-oxidok, sósav és egyéb szervesetlen gáznemű, fluor gőz vagy – gáznemű szervesetlen vegyületei, 3C osztályba tartozó anyagok, benzol, szilárd anyag, 3A, 3B osztályba tartozó anyagok	3 409 254
2.	Veolia Energia Magyarország Zrt (Kiss János u. 31.)	szén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok, kén-oxidok, szilárd anyag	960 354
3.	Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft (Cáki u. 5.)	szén-dioxid, szilárd anyag, izo-propil-alkohol, nitrogén-oxidok, acetón, etil-alkohol, összes szerves anyag C-ként, szén-monoxid, formaldehid, metil-etil-ke-ton, etil-acetát, kén-oxidok, ón és vegyületei, ólom és szervesetlen vegyületei, sósav és egyéb szervesetlen gáznemű klór	151 300

Rangsor	Telephely	Szennyezőanyag	Mennyiség (kg/év)
4.	Magyar Államvasutak Zártkörűen Működő Részvénytársaság (Felső krt. 4.)	szén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok	127 071
5.	Tesco-Globál Áruházak Zrt. (Rákóczi Ferenc u. 2917/20hrs)	szén-dioxid, nitrogén-oxidok, szén-monoxid, kén-oxidok, szilárd anyag	108 156
6.	Ferrosüt Sütő- És Édesipari Kft (Petőfi tér 14.)	szén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok, kén-oxidok	89 601

Légszennyezettség szempontjából ökológiailag sérülékeny területnek tekinthetők az ökológiai hálózat magterületi és ökológiai folyosó területei, valamint a Natura 2000 területek.

1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés

Kőszeg közigazgatási területén környezeti zaj elsősorban a közlekedésből származik. A településre nem készült stratégiai zajtérkép. Az üzemi- és közlekedésre vonatkozó zajterhelésre vonatkozóan nem állt rendelkezésünkre adat.

Közüti zajterhelés

A településen halad keresztül a 87. sz. főút. Az átmenő forgalom igen nagy, időszakosan kiemelkedő, mely a főút közvetlen közelében található építményeket, illetve a benne élők egészségét hosszú távon jelentősen károsíthatja. A 8627. számú útról is jelentős forgalom érkezik Kőszegre. A tervezett M87. számú út csökkent a jelenlegi erős forgalmon.

Vasúti zajterhelés

Vasúti közlekedésből származó zaj nem terheli a lakott területeket, mivel azoktól távol helyezkedik el.

Üzemi zajterhelés, szolgáltatásokból eredő zajterhelés

A Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség nyilvántartása szerint Kőszegen több, zajhatással járó üzemi létesítmény szerepel, melyre zajkibocsátási határértéket határoztak meg (forrás: Kőszeg város településszerkezeti terve, 2014.). A város a 30/2014. (VII.29.) önkormányzati rendeletben szabályozza az üzletek nyitvatartási rendjét a magas zajterhelés elkerülése érdekében. 2014-ben 14 vállalkozás rendelkezett zajkibocsátási határérték megállapítással, melyből egy db üzemi jellegű, 13 db pedig szabadidős zajforrás.

1.17.5 Hulladékkezelés

Kőszegen a kommunális szilárd hulladék szervezett gyűjtése és elszállítása megoldott. A települési szilárd hulladék begyűjtését a Kőszegi Városüzemeltető Nonprofit Kft. végzi. Az összegyűjtött hulladékot a 2000-ben átadott városi, Kőszeg-hegyaljai Regionális Hulladéklerakóba szállítják. 2009-ben befejeződött a régi hulladéklerakó rekultivációja. A kommunális szilárd hulladékszállítási közszolgáltatás a település lakott területein teljes. A lakossági szelektív gyűjtés is megvalósult, házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés van Kőszegen. Az önkormányzat évente egy alkalommal lomtalanítást végeztet a város közigazgatási területén.

Kőszeg tagja a Nyugat-Dunántúli Regionális Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulásnak. A hulladéklerakóban inert hulladék-feldolgozó, komposztáló telep és hulladékudvar is működik. Ide érkezik továbbá több, környező település szelektíven gyűjtött hulladéka is.

2013-ban elkészült Kőszeg hulladékgazdálkodási programja. Innen állnak rendelkezésünkre az alábbi adatok, melyek a 2012-es évre vonatkoznak.

1.17-4. táblázat: A hulladéklerakóban lerakott hulladék mennyisége és fajtái 2012-ben

(Forrás: Kőszeg hulladékgazdálkodási terve, 2013.)

Megnevezés	Mennyiség (t)
Lom hulladék	406,39
Egyéb települési hulladék, ideértve a kevert települési hulladékot is	6302,65
Úttisztításból származó hulladék	56,5
Kevert építkezési és bontási hulladékok	59,22
Talaj és kövek	1311,43

1.17-5. táblázat: A hulladéklerakóban szelektíven begyűjtött, előkezelt és hulladékkezelőnek átadott nem veszélyes hulladékok mennyisége 2012-ben

(Forrás: Kőszeg hulladékgazdálkodási terve, 2013.)

Megnevezés	Mennyiség (t)
Műanyag csomagolási hulladékok	19,99
Papír és karton	52,76
Üveg	47,78
Termékként tovább nem használható gumiabroncsok	116,11
Hulladékká vált állati szövetek	1,803

1.17-6. táblázat: Beszállított és komposztált hulladék mennyisége 2012-ben

(Forrás: Kőszeg hulladékgazdálkodási terve, 2013.)

Megnevezés	Mennyiség (t)
Biológiailag lebomló hulladékok	138,38
Hulladékká vált növényi szövetek	139,45

1.17-7. táblázat: Begyűjtött inert hulladékok mennyisége 2012-ben,

(Forrás: Kőszeg hulladékgazdálkodási terve, 2013.)

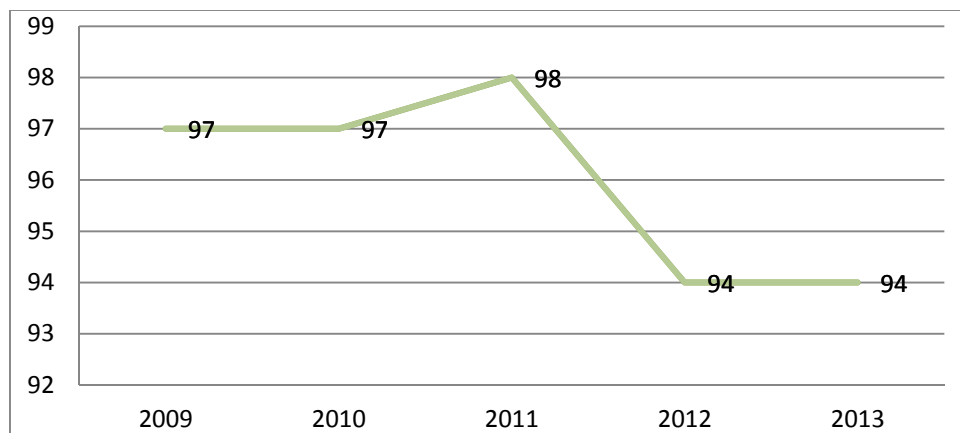
Megnevezés	Mennyiség (t)
Beton	226,53
Téglák	588,16
Cserép és kerámiák	121,88
Bitumen keverékek	15
Föld és kövek	43,1

1.17-8. táblázat: Elszállított hulladékok összetétele, mennyisége tonnában

(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2015.)

Hulladék megnevezése	2010	2011	2012	2013	2014
Kommunális hulladék	3444,195	3493,34	3577,211	3310,49	2936,78
Lom hulladék	212,98	274,739	338,57	284,23	332,38
Szelektíven gyűjtött papír	50,1	46,8	36,1	32,7	47,4
szelektíven gyűjtött műanyag	13,6	36	16,9	26,8	32,5
Szelektíven gyűjtött üveg	48,3	24,2	46,8	31,3	50,4
Összesen:	3769,175	3875,079	4015,581	3685,52	3399,46

Kőszegen a közsatornába bekapcsolt lakások aránya 2013-ban 94 % volt (lásd 1.17-11. ábra, forrás: KSH). Kőszeg a 12/2014.(III. 28.) számú önkormányzati rendelettel szabályozza a nem közművel elszállított háztartási szennyvíz begyűjtését, elszállítását és ártalmatlanítását. A **települési folyékony hulladék** (szippantott szennyvizek) elszállításáról a Kőszegi Városüzemeltető és Kommunális Szolgáltató Nonprofit Kft. gondoskodik. A szennyvizet a szombathelyi szennyvíztisztítóba szállítják.



1.17-11. ábra: A közsatornába bekapcsolt lakások aránya Kőszegen (%),
(Forrás KSH)

1.17-9. táblázat: Begyűjtött települési folyékony hulladék 2014-ben
(Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2015.)

Megnevezés	2014
Települési folyékony hulladék – lakossági	638 m ²
Települési folyékony hulladék – közületi (Vállalkozás)	7 m ²

A közigazgatási területen elhullott állatokat a hatályos jogszabályoknak megfelelően engedéllyel rendelkező szállítóval szállíttatják el.

1.17.6 Árvízvédelem

A Gyöngyös-patak a vízgyűjtőjéről változó mennyiségű vizet szállít. A vízgyűjtőt terhelő tartósabb, vagy hirtelen nagyobb vízhozamú csapadékesemények a Gyöngyös-patakon árvízveszélyes állapotokat idézhetnek elő. A Gyöngyös-patak térségét veszélyeztető árvízi események csökkentésére létesítették a Lukácsi tározót, de ennek valós árvízvédelmi hatása, csak Kőszegtől délre érzékelhető. A bánya rekultiválás során, tavakat alakítottak ki. Két tavat töltéssel választották el. Az Abért tó kialakításával turisztikai és rekreációs hasznosításra alkalmas terület alakult ki.

Kőszeg területén érintő árvízvédelmi feladatok a vízbázis védelme érdekében, a területének környezetében nagyon fontos

1.17.7 Környezetvédelmi konfliktusok

- Az elmúlt tíz évben lakóterületként belterületbe vont volt zártkerti területeken a szennyvizek szikkasztásából eredő potenciális talajszennyezés.
- Rőtvölgyi vízbázis területén fellépő szennyezés.
- A Gyöngyös patak áradási veszélyeztetik a vízbázist.
- Turizmusból fakadó illegális hulladéklerakások.

1.18 KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLETFELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST, BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)

1.18.1 Építésföldtani korlátok

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Kőszeg közigazgatási területén a rendelkezésünkre álló információk, adatok szerint alábányászott területek nem találhatók. Kőszeg külterületén kisebb barlangok találhatók (a város településszerkezeti terve feltünteti ezeket), földtani veszélyük nincsen. A város belterületén nem találhatók a területek beépíthetőségét, fejlesztését korlátozó barlangok, pincék.

A rendelkezésünkre álló információk szerint Kőszeg belvárosa hagyományosan alápincézett. Régebben a pincében fúrt kutakból biztosították az ivóvízellátást. Mára ezeket a kutakat már megszüntették, így a talajvízviszonyok megváltoztak. .

1.18.1.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Az Országos Felszínmozgásos Kataszter szerint Kőszegen kilenc darab felszínmozgással érintett terület van, ezeket az 1.17. fejezet részletesen ismerteti. A hatályos településrendezési eszközök feltüntetik a Vas Megyei Területrendezési Terv földtani veszélyforrás területének övezetét (Lásd: 1.17-3. ábra).

1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területei

Kőszeg a szeizmikus zónatérkép szerint a 4. szeizmicitási zónába tartozik, földrengés szempontjából veszélyeztetett térség. (Az ország területe 5 zónába sorolt, legveszélyeztetettebbek az 5. zónába sorolt térségek).

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

A Gyöngyös-patak medrének rendezésével az árvízveszély csökkenthető, jelenleg a patak menti sáv minősül veszélyeztetettnek. Szélsőséges csapadékeseménynél a Gyöngyös-patak vízvezető képessége nem megfelelő.

1.18.2.2 Belvízveszélyes területek

Magasabb rendű településrendezési tervek, ágazati nyilvántartás Kőszeg területén belvízzel veszélyeztetett területet nem tart nyilván.

1.18.2.3 Mély fekvésű területek

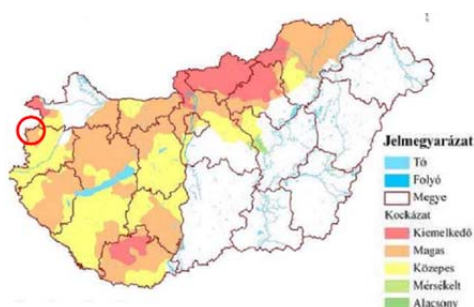
A településen mély fekvésű területek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalakon és mélyvonalak mentén alakultak ki, ahol időszakos, vagy állandó vízfolyások haladnak. Ezek a vízfolyások vezetik le a felszíni vizeket. A mélyvonalon haladó vízfolyások természetes útjának fenntartásával a környezetének védelme biztosított.

1.18.2.4 Árvíz- és belvízvédelem

A településen a vízügyi ágazat a Gyöngyös-patak menti sávot tekinti jelenlegi állapotában árvízvédelmet igénylőnek, amely a szélsőséges csapadékesemények elöntés mentes elvezetésére a megfelelő meder rendezését követően árvízi védekezés igénye nélkül is alkalmassá tehető.

A vízügyi ágazat nyilvántartása szerint belvízi veszélyeztetés Kőszegen nincs, így vízügyi szintű belvízvédelemre szükség nincs.

Az előforduló vízelvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származó vízelöntés kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében keletkező helyi vízkár elhárítása a katasztrófavédelem feladata.



1.18-1. ábra: A villámárvíz-veszély mértéke Magyarországon

Forrás: Nemzeti Katasztrófa Kockázat Értékelés Magyarország 2011. BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság <http://vmkatig.hu>

1.18.3 Egyéb korlátozó tényezők

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok

Kőszeg közigazgatási területén kedvezőtlen morfológiai adottságokról nincs tudomásunk.

1.18.3.2 Mélységi, magassági korlátozások

A rendelkezésünkre álló információk, adatok szerint Kőszeg közigazgatási területén mélységi- és magassági korlátozással érintett terület nincs.

1.18.3.3 Tevékenységből adódó korlátozások

Közműlétesítmények

- Hulladéklerakó telep védőtávolsága: 500m
- Közművezetékek jogszabályokban előírt védőterületei,
- Tv-, és rádióadó védőtávolsága: 100 m
- Vízellátás szolgáltatási területén
 - o Települést és környező településeket ellátó regionális ivóvíz gerincvezeték és 3-3 m védőterület igénye
 - o Vízműutak és azok hidrogeológiai védőidoma, valamint a víztározók és vízműterületek
- Szennyvízelvezetés

- o Regionális szennyvíznyomó vezeték nyomvonala
- o Szennyvízátemelők 20 m-es (búzzár és zajszigetelés esetén) és 150 m-es (búzzár és zajszigetelés nélkül) védőtávolsága
- Csapadékvíz elvezetés
 - o Felszíni vízrendezést szolgáló árkok, csatornák 3-3 m-es karbantartó sávval
 - o tavak menti 6 m-es mederkarbantartó sáv fenntartása
- Villamosenergia
 - o 132 kV-os főelosztó hálózat nyomvonala és biztonsági övezete
 - o 22 kV-os gerinc elosztóhálózat nyomvonala, a külterületen 7-7 m-es oszloptengelytől mért biztonsági övezete
- Földgázellátás
 - o Nagymású földgáz szállítóvezeték és nagyközép-nyomású földgáz gerincvezeték és biztonsági övezete
- Elektronikus hírközlés
 - o Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítménye

Közlekedési létesítmények:

- 87. sz. főút tengelyétől 100-100 m külterületen.
- Országos közutak védőterülete: külterületen 50-50m,
- vasút védőterülete külterületen 50-50m.

1.19 ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

Kőszeg közigazgatási területén a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal honlapján hozzáférhető adatbázis alapján (www.mbfh.hu, adatbázis dátuma: 2015.01.16.) 1 db bányatelek, a „Kőszeg I. – agyag” védnevű bányatelek található.

1.20 VÁROSI KLÍMA

Korunk egyik legjelentősebb globális kihívása a klímaváltozás, mely minden ember életminőségére hatással van. Az éghajlatváltozás okai és következményei legnagyobb arányban a települési területeken koncentrálódnak. A településeknek a klímaváltozás emberi életminőségre gyakorolt kedvezőtlen, káros és veszélyes hatásainak mérséklésére fel kell készülniük, azokra hatékony válaszlépéseket kell tenniük.

A káros hatások mérséklése (mitigáció) és a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás (adaptáció) érdekében javasolt intézkedések az alábbi, egymással szoros kapcsolatban lévő területek köré csoportosíthatók ¹⁵:

- klímabarát településszerkezet, területhasználat
- zöldfelületi rendszer
- klímatudatos építészeti megoldások
- klímabarát közlekedés
- energiagazdálkodás
- fenntartható vízgazdálkodás és települési kommunális infrastruktúra.

Településszerkezet és területhasználat

A **településszerkezet és területhasználat** akkor mondható klímabarátnak, ha hozzájárul a kibocsátások csökkenéséhez, valamint mérsékelni képes a kedvezőtlen hatásokat, és segíti az adaptációt is. A klímabarát településszerkezet, területhasználat kialakításának módja a klímabarát elvek adaptálása a településrendezési eszközökbe, melyek az alábbiak:

- az utazási szükségletek mérséklése, közlekedési összekapcsoltság optimalizálása,
- közösségi közlekedés preferálása és hálózatainak területi optimalizálása,
- a légszennyezést okozó termelő tevékenységek távoltartása, illetve térbeli optimalizálása,
- a nagyobb fokú felmelegedést eredményező területhasználati formák arányának mérséklése,
- takarékos területhasználat, a városi funkciók, beépítés (környező rurális települések, természetközeli, illetve mezőgazdasági területek urbanizálódásának) területi terjeszkedésének mérséklése, megállítása illetve optimalizálása,
- többközpontúság erősítése,
- kompaktság, tagolás,
- átszellőzés biztosítása,
- magas biológiai aktivitásérték és kiterjedt zöldfelületi rendszer

Kőszeg esetében városi hősziget kialakulásáról elsősorban a településszerkezeti adottságok következtében, a sűrűbben beépített városrészek nem nagy kiterjedésűek, nem beszélhetünk. Azonban a település óvárosi részén, a sűrű beépítés és a nagy burkolati arány következtében, leginkább a Jurisics tér és a Fő tér térségében a komfortérzetet kedvezőtlenül befolyásoló mikroklimatikus viszonyok alakulhatnak ki. A két térre jellemző a nagy kiterjedésű burkolt felület és a kevés zöldfelület (melyet egy-egy rövidebb fasor, kisebb növénykiültetések és virágládák jelentenek).

¹⁵ Forrás: Belügyminisztérium – VÁTI Nonprofit Kft. (2011.), Klímabarát városok – Kézikönyv az európai városok klímaváltozással kapcsolatos feladatairól és lehetőségeiről, Belügyminisztérium – VÁTI, Budapest

Légköri tanulmányok szerint Kőszeg és térsége szerencsés helyzetben van, hiszen az ország legkevésbé szennyezett levegőjű részéhez tartozik. A település területén a legfontosabb hideg levegő keletkezési hely a várost három oldalról körülvevő (észak, kelet és nyugat) összefüggő, nagy kiterjedésű erdőterületek. A másik jelentős hideg levegő keletkezési hely és egyben légcserecsatorna a Gyöngyös-patak, mely a település keleti felét észak-déli irányban szeli át. A vízfelület és a kapcsolódó zöldfelület a település átszellőzését segíti, mely a komfortos városi klíma megteremtésén túl a levegőminőség javítását is szolgálja. A keleti oldalról a hegylábak nyúlványai a kertés mezőgazdasági területeken keresztül egészen a település központi területek széléig biztosítják a kapcsolatot a levegőáramlás számára. Az óvárosi rész gyűrűs szerkezetéből adódóan az átszellőzés azonban a központi részen nem ideális, a hegység felől érkező és a Gyöngyös-patak által biztosított hideg levegő beáramlását a keresztirányú utcaszerkezet gátolja.

Zöldfelületi rendszer

A **zöldfelületi rendszer** főként az adaptációt segíti, de hozzájárul a mitigációhoz is. A zöldfelületek a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodást az alábbiak szerint segítik elő:

- hűtési hatás, hideg levegő keletkezési helyeket jelentenek a városszövetben,
- hősziget-hatás csökkentése a párologtatásnak és árnyékolásnak köszönhetően,
- felüdülést biztosít a lakosok számára a meleg nyári napokon,
- átszellőztető hatás,
- csapadékvíz elszívargásának elősegítése,
- hozzájárul az árvízvédelemhez,
- rekreációs, sportolási lehetőség, közösségi élet színtere.

A települési zöldfelület a káros hatások csökkentéséhez az alábbiak szerint járul hozzá:

- a növényzet levegőtisztító hatása csökkenti az üvegházhatású gázok koncentrációját a levegőben: szén-dioxid, szálló por megkötése, oxigén-kibocsátás,
- hűtési hatása által csökken a környező területek hűtési energiaigénye – „természetes légkondicionálás”,
- szemléletformáló hatás (környezetbarát közlekedési módok iránti igény növelése).

A felsorolt pozitív hatások kellőképpen csak megfelelő nagyságú és egészséges zöldfelületek esetén jelentkeznek.

Kőszeg zöldfelületi rendszer elemeit, hálózatoságát részletesen ismerteti az 1.13. fejezet. Kőszegen a külterület és a belterület külső részei zöldfelülettel kimagaslóan jól ellátottak, és a zöldfelületi elemek elhelyezkedése is hálózatos, a klimatikus viszonyok javítását, az átszellőzést egyaránt jól szolgálják. A történelmi városmag beépítési jellege miatt azonban nem sok hely maradt a zöldfelületeknek, ami a városi klíma és levegőminőség alakulása szempontjából kedvezőtlen. Ezen a területen csak a magánkertek alkotnak viszonylag összefüggő tömböket, de az összeköttetés a külső területekkel nem biztosított.

Építészeti megoldások

A **klímatudatos építészeti megoldások** alkalmazása keretében a helyi építészeti szabályozás és építészeti kultúra fejlesztése során a következőkre érdemes kiemelt hangsúlyt fektetni:

- energiatudatos építészet népszerűsítése (alacsony CO₂ kibocsátású épületek, passzívházak),
- háztartások energiafogyasztásának csökkentése, megújuló energiaforrások felhasználásának szorgalmazása,
- víztakarékossági, újrahasznosítási megoldások integrálása az építészetbe, környezetbarát építőanyagok alkalmazása,
- fűtési energiafogyasztás minimalizálása,
- energia-, költség- és káros anyag kibocsátás elemzés készítés az épületek teljes életciklusára vonatkozóan
- épületállomány felkészítése a szélsőséges időjárási viszonyokkal szemben (árvízbiztos építés, megfelelő szigetelés, beázás-veszély megszüntetése).

A klímatudatos építészeti megoldások alkalmazására jelenleg kevés példa található Kőszegen. Az önkormányzat saját tulajdonában lévő ingatlanjai esetében szándékozik energiahatékonysági fejlesztések megvalósítására, mely célokat a Kőszeg Város Környezeti fenntarthatósági terv és környezetvédelmi program (2013) tartalmazza. A megfogalmazott törekvések megvalósítása jelentősen hozzájárulhat a városi klíma javításához, így ezen célok elérése ösztönzendő. Jó példa az energiahatékonysági fejlesztésekre a már megvalósult Jurisich Miklós Gimnázium és Kollégium energetikai korszerűsítése, ami példamutató kezdeményezés a város egésze számára.

Klíma barát közlekedés

Könnyen belátható hogy a városok környezetterhelése jelentős részben a közlekedésből fakad. Fontos tehát, hogy ezen a területen is előrelépést érjünk el. Ehhez alapvetően négy eszköz van a kezünkben:

- Az első a közlekedési kereslet csökkentése, ennek megoldása többek között a jelenlegi városszerkezetet átalakítva, több kisebb központtal rendelkező, úgynevezett policentrikus városszerkezet létrehozásában rejlik.
- A második a minőségi közösségi közlekedési szolgáltatások biztosítása elérhető áron. Egyértelmű tapasztalat, hogy ahol a lakóhelyekről a város nagy része gyorsan és kényelmesen elérhető közösségi közlekedési eszközökkel, az emberek szívesen választják ezt az alternatívát.
- A harmadik a minőségi közösségi közlekedési szolgáltatásokat elsősorban környezetbarát járműállománnyal célszerű biztosítani. Környezetbarát a vasúti közlekedésben a dízel vontatás helyett villamos vontatású járművek, míg az autóbusz közlekedés terén minimum a legkorszerűbb (most EURO6) dízelmotorral hajtott buszok beszerzése, ha lehetséges, akkor hybrid és elektromos járművek alkalmazása.
- A negyedik a környezetbarát egyéni közlekedési módok ösztönzése – ezen a területen a legfontosabb a gyalogos és kerékpáros közlekedés minél kedvezőbb feltételének kialakítása (melyeknek pozitív egészségügyi hatásai sem elhanyagolhatóak!)

Kőszeg településen sajnos még nem sok alakult meg a fent említett lehetőségek közül. Viszont a városnak szüksége lenne egy új helyi buszhálózatra, ahol felmerült a lehetőség, hogy környezetkímélő járműparkot szerezzenek be. Ha Kőszeg és Szombathely között kialakulhatna az elővárosi vasúti közlekedés, akkor ezt a távolságot már nem busszal tennék meg az utasok, ami szintén egy kímélőbb megoldás lenne. Az Eurovelo 13 és a egyéb települési kerékpáros kapcsolatok fejlesztésével szintén elősegíthető a klímabarát közlekedés, ha az emberek biztonságos és kijelölt kerékpáros útvonalon közlekedhetnek, szívesebben választják ezt az utazási formát.

Energiagazdálkodás

A városi klímát javító energiagazdálkodás alapja a minél kevesebb energiafogyasztás, illetve azoknak az energiahordozóknak az alkalmazása, amelyek kevésbé terhelik a környezetet.

Energiafogyasztás csökkentése:

- a meteorológiai adottságok, a téli hideg, a nyári meleg hatást kezelni tudó, energiatudatos szemléletű beépítési javaslat készítése, amely településrendezési eszközökkel, területfelhasználási javaslattal, illetve építési hely-kijelöléssel, természetes védelmet adó növényzet telepítésével biztosítható (a fűtési és hűtési hőfogyasztást csökkentő megfelelő átszellőzés lehetőségét, de egyidejűleg a szélhatás kitettségeinek a hatáscsökkentését is szolgáló épület elhelyezés, épület-tájolás, növénytelepítés javaslattal)
- meteorológiai adottságot kompenzáló építés-technológia alkalmazása
- energiatudatos szemléletformálással, cél a takarékos energiafogyasztás (energiatakarékos berendezések használata, céltudatos energiafogyasztás, „túlzott”-igény csökkentés)

Energiahordozó struktúra javítása:

- energiahordozó kiválasztásnál meghatározó szempont legyen a környezetterhelés csökkentésére való törekvés (nemcsak a fogyasztási helyen, hanem az energiahordozó előállításának a helyén is)
 - elsődlegesen a hagyományos nem vezetékes energiahordozók szerepét kell csökkenteni
 - a környezetbarát vezetékes energiahordozók mellé minél nagyobb arányba kellene bevonni a megújuló energiahordozók hasznosítását

A várható klímaváltozás hatáskompenzálása:

- klímaváltozás egyik hatása a felmelegedés. A felmelegedés elleni településrendezési eszközökkel elérhető természetes védelem mellett a hatás kompenzálása csak korrigáló energiaellátással érhető el. Korrigálásra bel-téren klímaberendezések alkalmazása javasolható, amelynek vezetékes primer energiahordozó előállítása és hasznosítása is terheli a környezetet. Kedvező lehetőséget, kisebb környezeti terhelést kínálna e célra primer energiahordozóként a megújuló energiahordozók közül a napenergia hasznosítása, amelyre napelem segítségével biztosított a lehetőség. A megújuló energiahordozóval történő klímahatás kompenzálása azonban beruházásában költségigényes, megtérülése lassú, akadályozza az elterjedését. A hagyományos energiahordozóval üzemelő klímaberendezés üzemeltetése költségigényes, amely szintén korlátozza használatának terjedését.

- Kőszegen is a megújuló energiahordozók közül az energetikailag és gazdasági szempontból is a napenergia hasznosítása javasolható

Vízgazdálkodás

A városi klímát érintő vízgazdálkodás alapja a megfelelő környezeti állapothoz szükséges vízháztartás biztosítása és a vízzel való igényesebb gazdálkodás megoldása

A városi klíma kialakításában szerepet játszó másik meteorológiai tényező a csapadék, amelynek a levegő páratartalmának az alakításában van fontos szerepe. Az intenzívebben beépített területen a magasabb hőmérséklet mellett amúgy is jelentősebb a párolgás, de a túl-burkolt területekről a csapadékvíz gyorsan lefut, kellő víz-visszatartás hiánya tovább fokozza a levegő szárazságát, amely rontja az emberi közérzetet. Természetes javítása a településrendezési eszközök segítségével érhető el, amiben szabályozni lehet a burkoltság mérséklését és a kötelező zöldfelület és vízfelületek kialakítási arányának a növelését. Közművesítéssel a páratartalom növelését, az épített környezet hűtését megfelelő vízbeszerzéssel és locsolás alkalmazásával lehet. A víztakarékosság is fontos szempont ezért a helyi vízbeszerzés lehetőségét és a csapadékvíz visszatartásának biztosítási lehetőségét előtérbe kell állítani a kellemes városi klíma biztosításához.

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE

2.1.1 Településhálózat

Kőszeg, a Nyugat – Dunántúli régióban, az OFTK szerint meghatározott városhálózatban Szombathely-Kőszeg agglomerálódó térségének részeként tölti be városhálózati szerepét. Szombathely és Kőszeg **sajátos kétpólusú együttműködése**, nemcsak a kölcsönös munkaerő vonzás tekintetében mutatkozik meg (a 87-es út mentén kiépült ipari gazdasági szolgáltató üzemek hálózati struktúrájának összefonódása, a közigazgatásban dolgozók kölcsönös ingázása, amelyet a kedvező közúti és vasúti kapcsolat is elősegít), hanem az egymást kiegészítő, például eltérő természetföldrajzi fekvésből, kulturális hagyományokból adódó idegenforgalmi, turisztikai kínálat is gazdagít. Hagyományosan erős Kőszeg oktatási-nevelési vonzása, mely tematikai, módszertani egyedisége miatt, országos, sőt nemzetközi összefüggésben is ismert.

Kőszeg **tágabb térségi településhálózati kapcsolatainak kiépítését** – elsősorban K-i, D-k-i irányban – erősen akadályozza, hogy a környező városok (Sopron, Győr, Sárvár, Celldömölk), csak rosszminőségű másodfokú úthálózaton érhetők el.

Ugyanakkor, Északi, Észak-nyugati irányban, a határmenti fekvés hátrányait feloldotta, annak **EU-s belső határrá válása**, a hagyományos kapcsolatok felélesztése és új városhálózati kapcsolatok kiépítésének lehetősége (tervezett S31-es út, új kerékpáros, gyalogos átkelőhelyek nyitása). Sopron, hamarosan karnyújtásnyira kerül Kőszegtől.

Kőszeg a saját járásában, mind lélekszámával, mind ellátó központ jellegével, **jelentős szervező erőként jelenik meg** mind a turizmus, mind az intézményhálózatok működtetése terén. A Kőszegi járáshoz jelenleg három város (Kőszeg 11 600 fő, Bük 3 454 fő, Csepreg 3 257 fő – 2013. 01. 01. napján), és további 18 község tartozik. Az együttműködésre való törekvés nagyon erős (Kőszegi és Felső-Répcementi Kistérségi Foglalkozási Paktum, valamint Idegenforgalmi együttműködés kezdeményezése Kőszeg és Bük között). A Kőszeg-hegyaljai települések (Cák, Velem, Bozsok, Kőszegszerdahely), szinte már egy közös fogalmat jelentenek a köztudatban. Kőszeg, Velem, Bozsok Kőszegi Közös Önkormányzati Hivatalt alkotnak Kőszegen.

Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** (OFTK) valamint a **Vas Megyei Fejlesztési Koncepció** elhatározásai, jól segítik Kőszeg és térsége lehetőségeinek kibontakozását.

- „A **város-vidék együttműködése**, a kölcsönös előnyökön nyugvó, együttműködéseken alapuló kapcsolatrendszer kialakítása,” (*Létező kistérségi együttműködések a járásban.*)
- „Az élővilág sokféleségének, **a tájak sokféleségének és értékeinek, illetve az épített örökség értékeinek megőrzése**, az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása,” (*Írottak Natúrpark Stratégia*)
- „A **kreatív képességeinkre, tudásunkra építő értékteremtés**, ennek érdekében az információs-kommunikációs háttér javítása, az ehhez szükséges megfelelő és korszerű képzési rendszer létrehozása,” (*KRAFT Program, mint országosan egyedülálló módon támogatott program.*)
- „**Határmenti együttműködések révén** a szomszédos országok gazdasági, infrastrukturális rendszereihez való kapcsolódás, a határon belüli és túli lakosság közötti kapcsolatok ápolása.” (*Határok nélkül működő közös programok.*)

- Határozottan növelni kell a **fenntartható közlekedési módok** (kiemelten az egyéni fenntartható formák, például kerékpáros közlekedés) szerepét a helyi közlekedésben. *(Jelentős, folyamatosan bővülő nemzetközi kerékpáros utak rendszere a térségben.)*

Mind-mind olyan területi elvek, amelyek akár országos, vagy megyei szinten is visszaköszönnek Kőszeg térségére kiemelten támogatott, vagy nevesített programként (részletesen lásd az 1.2 fejezetben) és egyidejűleg Kőszeg éltető elemeinek támogatását jelentik, s amelynek hagyományai mind jelen vannak Kőszeg múltjában.

Ugyanakkor, a **területrendezés terén**, újólag fel kell hívnunk a figyelmet az „új” **OTrT** és a „rég”i, még felülvizsgálat előtt álló **Vas Megyei TrT** térszerkezeti tervlapján rögzített **közlekedési hálózat** eltérő mivoltára. Az OTrT– a korábbiaktól eltérő módon – Kőszeg térségében már nem jelöli az M87-es gyorsforgalmi utat, ugyanakkor a főforgalmi (jelenlegi 87-es) utat, a település belterületét elkerülő új – a jelenlegitől keletre húzódó – nyomvonalon rögzíti. Ezzel egyidejűleg (az 1.3 fejezetben részletesen leírtak szerint) az **M9-es** út, nyomvonala Kőszegtől jóval távolabb, Sopron térségében éri el az országhatárt. Ezen változás következményeit *mind Vas, mind GYMS megye területrendezési tervének kidolgozása során* vizsgálni kell! Megfontolandó például, a *jelenleginél jobb K-Ny-i kapcsolatot biztosító* Kőszeg-Lövő nyomvonal rekonstrukciója, vagy annak kiváltása egy új, településeket elkerülő nyomvonal által. **Megyen átnyúló fejlesztés.**

A vonatkozó területrendezési tervek övezetei által való érintettség (részletesen lásd az, az 1.3.3 fejezetben).

Kőszeg, az országos **ökológiai hálózat** övezete (Szabó-hegyet és Kenyér-hegyet, valamint a volt zártkertek ÉK-i részét), a *kiváló termőhelyi adottságú erdőterület* övezete (Kőszegi hegység és Zsidányi hegyek erdőterületeit), valamint a **tájékvédelmi szempontból kiemelten kezelendő** terület övezete (szinte a teljes közigazgatási területet) érinti.

Kőszeg közvetlen térségét, ezen túlmenően érinti még a világörökségi és világörökségi várományos terület övezete (Cák közigazgatási területe vonatkozásában).

A megyei övezetek vizsgálatát, mely a területrendezési terv elkészítésekor az OTrT nyomán változni fog, csak az 1.3.3 fejezet tartalmazza.

2.1.2 Társadalom

2001 és 2013 között Kőszeg **lakosság száma** kisebb mértékben csökkent az országos és megyei átlagnál. 2000 és 2013 között Kőszeg kedvezőbb helyzetben volt az **öregedési index** tekintetében mind az országos, mind a járástérségi összehasonlításban.

A 2011-es Népszámlálás alapján a **háztartások** vizsgálata során megállapítható, hogy Kőszegen a házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élő háztartások aránya magasabb, ebből következően pedig az egyszülős háztartások aránya alacsonyabb, mint az országos átlag. A háztartásokra jutó foglalkoztatottsági arány az országos átlagnál magasabb, de a megyei átlagot nem éri el. A város **iskolázottsági szintje** magasabb a járási, a megyei és az országos átlagnál is.

A **munkanélküliségi ráta** 2009 óta a járás egészében, ha kisebb kilengésekkel is, de alapvetően csökkenő tendenciát mutat. A térségre az országos átlagnál alacsonyabb munkanélküliség jellemző.

Kőszegen 2000 és 2012 között, ha nem is egyenletesen, de növekedett az egy lakosra jutó nettó jövedelem. Az időszakban az egy lakosra jutó nettó jövedelem a megyei szint alatt, az évezred első

felében az országos szint felett, azt követően alatta volt. A lakóegységek közül sok a négy vagy több szobás ingatlan, és a lakások felszereltsége, **komfortfokozata** is igen jó.

A munkaképes korú lakosság jelentős része Szombathelyen, Ausztriában vagy a szolgáltató szektorban helyezkedett el. Megváltozott a korösszetétel is, nőtt az idevándorló idősök száma. A számos kényszernyugdíjazott volt határőr tiszt is az inaktív népesség számát gyarapította. Az elvándorlás elsősorban a fiatalabb népességre jellemző, mivel a képzettséget igénylő ipar megszűnt. Az **Idősek Otthona** 2008 óta a **Szociális Gondozási Központ** székhelyén az elhelyezettek részére teljes körű ellátást biztosít. A **Kőszegi Evangélikus Szeretetotthon** időskorúak részére 2001 óta nyújt személyes gondoskodást, folyamatos, egész napos ellátást biztosítva. A **Kőszegi Kábítószerügyi Egyeztető Fórumot** 2007. októberében a 247/2007. (X.30) számú határozatával hozta létre a Képviselő-testület. Az **alkoholt gyógyszerrel használók aránya** Kőszegen magasabb az országos átlagnál. Kockázati tényezőt jelent, hogy a környéken a **hozzáférés esélye nagy és biztosított**.

A városban alacsony a **hátrányos helyzetű gyermekek** száma. 2014-ben valósult meg NYDOP-forrásból, európai uniós támogatással az új **Egészségház**. Az Egészségházban biztosított a gyermekgyógyászat, járóbeteg-szakrendelés és felnőtt háziorvosi szolgálat. **Központi Orvosi Ügyelet és Szűrő Központ** az Egészségháztól különböző épületben kapott helyet. Kőszeg Város és Térsége Társulása keretében, több helyszínen működik a szociális alap és szakosított ellátást és gyermekjóléti szolgáltatást is biztosító **Szociális Gondozási Központ**. Kőszeg Város és Térsége Társulásához tartozó településeken 2008-tól a családsegítési szolgáltatást a kőszegi Gondozási Központ szakmai egységeként működő családsegítő szolgálat (**Szociális Gondozási Központ Családsegítő Szolgálat**) látja el.

Kőszegen a **kultúra** mozgatórugója a város, részben önálló gazdálkodású közművelődési önkormányzati intézménye, a Jurisics-vár Művelődési Központ és Várszínház, amely számos szervezettel együttműködik a város civil és kulturális életének élénkítéséért. Kőszeg az Írott-kő Natúrpark tagja. A városban széles a sportolási tevékenységek palettája mind a verseny-, mind a szabadidősportoknál. A városban lévő sportlétesítmények állapotában történt előrelépések ellenére is elmondható, hogy azok nagy része elavult, így további fejlesztések szükségesek, és egy városi sportcsarnok kialakítása is. Jelentős esemény volt a Kőszegi Regionális Gyógyterápiás Uszoda átadása, amely állami fenntartásba került.

2.1.3 Gazdaság

Kőszeg város része Szombathely agglomerációs övezetének, mert a megyeszékhelytől 18 km-re fekvő várost összefüggő beépített területek kötik össze azzal. Emiatt jelentős a megyeszékhely foglalkoztatói szerepe Kőszeg munkavállalói számára. A kőszegi kistérségből, mint az Alpokalja egészéből, jelentős továbbá az alkalmi vagy rendszeres ausztriai munkavállalás.

A Kőszegi Kistérség jövőbeli gazdasági fejlődésében az Önkormányzat által alapvetően befolyásolható tényező a leendő befektetőknek ipari termelésre, illetve logisztikai és kiskereskedelmi tevékenységre felkínálható, megfelelően közművesített beépíthető területek kínálata. Az Ipari Park címmel és kiépítettséggel rendelkező iparterület bővítése, az Ipari Park cím alapján pályázható fejlesztési támogatásokat kihasználva, új közép vállalkozások jelentős betelepítését is elősegítheti.

A kistérség mezőgazdasága a jelenleginél erősebb és diverzifikáltabb bázisa lehet a helyi termékfeldolgozó iparnak is, ez mindkét oldalról a jelenlegi feltételek jelentős fejlesztését igényli.

Kőszeg kiskereskedelmének fejlesztése amiatt is fontos, hogy növelje versenyképességét a határmenti bevásárló turizmusban. A kínálat bővítésének, minőségi fejlesztésének – jelenleg erősen kihasználatlan - stratégiai tartaléka a kistérség mezőgazdasága. A helyi termékekre épülő rövid ellátási láncok fejlesztése az EU 2014-2020 évi programozási időszakában támogatott fejlesztési irány. Az Írott-kő Program Fejlesztési Stratégia tartalmazza a kistérségi községek termékeinek helyi piacokra juttatását.

A kistérség mezőgazdasága emellett a falusi és borturizmus fejlesztési tényezője is lehet.

A fizetőképesebb külföldi vendégek száma az idegenforgalomban azonban csak 10 %-a a magyar vendégeknek. Kőszegen és a kistérségében nincsen nagyobb létszámú turista fogadására képes magasabb minőségű (legalább négycsillagos) szálláshely-kapacitás. A szállodaépítés nem önkormányzati feladat, de szükség lenne a célzott befektető-bevonásra ebbe az üzletbe.

A nagy cégek többségének külföldi tulajdonosa van, amelynek szerepe volt a foglalkoztatás jelentős csökkenésében 2000-et követően. A „Kőszegi Kistérség és a Felső-Répcementi Kistérség Foglalkoztatási Paktuma” kihasználása gyakorlati eredmények elérésére 2014-2020 között elengedhetetlen.

Az Önkormányzat pénzügyi mozgásterét behatárolja, hogy Kőszeg fejlesztése elsősorban külső, és pedig döntően állami forrásokra támaszkodik. Bár ez tipikus a magyar városok önkormányzatainál, az előzőekben jelzett kitörési lehetőségeket célszerű a város bevételszerzésének növelése szempontjából is priorizálni, a foglalkoztatottság növelése mellett (amely a város kiadásait csökkentő tényező).

Továbbra is kedvező forrásbevonási lehetőség lehet a pályázatos támogatások megcélzása. A 2007-2013 közötti időszakban Kőszeg Önkormányzata és helyi vállalkozások 3,1 milliárd Ft értékű támogatást nyertek el, összesen 52 sikeres pályázaton.

2.1.4 Táj-, és természeti adottságok

Kőszeg az ország nyugati határánál, a Kőszegi-hegység lábánál, a Kőszegi-hegység kistáj, és a Vas--hegy és Kőszeghegyalja kistáj területén fekszik. Domborzata változatos, a Kőszegi-hegységben található a Dunántúl legmagasabb pontja, az Írott-kő. A hegységben sok a forrás, és a gyors lefutású patakok. A település a Gyöngyös-patak völgyében helyezkedik el.

Tájszerkezetét a domborzata határozza meg, de e mellett tájszerkezet alakító tényezők a Gyöngyös-patak, valamint a 87. sz. főút is. A közigazgatási területen az alábbi tájkarakterek különböztethetők meg:

- hegyvidéki erdőterületek tájkarakter — hegyvidéki erdőterületek, természeti értékekben gazdag területek a közigazgatási terület nyugati részén,
- dombvidéki kertes-mezőgazdasági területek tájkarakter — hegyvidéki erdőterületek és települési táj közötti, dombvidéki kertes (volt zártkerti) területek,
- kertes mezőgazdasági területből lakóterületté átalakuló térség tájkarakter — települési tájtól nyugatra, az elmúlt 10-15 évben belterületbe vont volt zártkerti területek
- települési táj tájkarakter — Kőszeg és Kőszegfalva beépített területei (belterületei)
- síkvidéki mezőgazdasági táj tájkarakter — települési területtől délre és keletre

- dombvidéki erdőterületek tájkarakter — jellemzően dombvidéki erdőségek a közigazgatási terület keleti részén

Kőszegen kiemelten magas az erdősültség mértéke (60%, országos átlag 22,1%). Az erdők többsége egyben kiváló termőhelyi adottságú erdő is. A mezőgazdasági művelés nem jelentős a város életében, a termőhelyi adottságok közepesek (talajértékszám 30-60). A mezőgazdasági terület cca. felel-fele arányban gyepterületek és szántóterületek. A kertes mezőgazdasági területen (volt zártkerti területen) viszonylag sok a szőlő és a gyümölcsös. Azonban az utóbbi évtizedekben egyes területrészek művelését a tulajdonosok felhagyják, e területeken spontán erdősödés indult meg. Kőszeg I. és II. minőségi osztályba tartozó borszőlő termőhelyi adottságú területei a Soproni borvidékhez tartoznak, azonban igen kevés a szőlőterület.

Kőszeg területén több nemzeti és nemzetközi oltalom alatt álló táji-, és természeti értékek, területek találhatóak. Szinte az egész közigazgatási terület tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területnek minősül. A település közigazgatási területének nyugati részén található Kőszegi-hegység az országosan védett *Kőszegi Tájvédelmi Körzet* része. Az északi közigazgatási határnál található a *Kőszegi tőzegmohás természetvédelmi terület*. Ex lege védett barlangok és források bőven találhatóak a hegységben. A településen több helyi védett természeti terület, természeti érték is található. Kőszeg része az Írott-kő Natúrparknak. Egyedi tájértékeinek felmérését az Őrségi Nemzeti Park elkészítette.

A közigazgatási területet három Natura 2000 terület is érinti: a *Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét különleges természetmegőrzési terület*, az *Ablánc-patak völgye*, valamint a *Kőszegi-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek*.

A közigazgatási terület jelentős hányada része az Országos Ökológiai Hálózatnak is. Az Országos Ökológiai Hálózat magterületéhez tartozik a Kőszegi-hegység területe, az ökológiai folyosó területéhez pedig a Kőszegi-hegység és a település közötti területek, a közigazgatási határ keleti felén lévő erdőterületek, a településtől délre lévő szántóterületek.

2.1.5 Zöldfelületek

Kőszeg közpark ellátottság tekintetében jelenleg az elvárható mértéknél kedvezőtlenebb képet mutat. Azonban a fejlesztés lehetősége mind területi tekintetben, mind a meglévő közparkok funkció bővítése révén adottak. A sűrű beépítésű, keskeny utcákkal rendelkező történelmi városközpont térségében a „szakmai elvárások szerinti” közpark fejlesztés lehetősége nem adottak, itt fontosabb szempont a történelmi városszerkezet és városkép megőrzése és megvédése. Új közparkok kialakítása csak a városmagon kívül eső területeken lehetséges, pl. Abért-tavak körüli zöldfelület, Gyöngyös-patak menti zöldfelületek további fejlesztése.

A lakóterületi szintű közparkok, közkertek, részben közpark funkciójú zöldfelületek elhelyezkedése a városban egyenetlen. A belterületen településszerkezetet meghatározó zöldfelületi elem a *Gyöngyös-patak*, melynek átszellőzést biztosító szerepe mellett, zöldfelületi összekötő szerepet is betölt. Több közhasználatú és közintézményi zöldfelületet, valamint a kőszegi vízfelületeket is összeköt a patak.

A zöldfelületi rendszer fontos elemei a jelentős területet elfoglaló magánkertek összefüggő tömbjeinek zöldfelületei, továbbá a számos intézményi zöldfelület, melyek területe a 40 hektárt is eléri.

Kőszegen a zöldfelületi rendszer szerkezetalakító, egyben jelentős kondicionáló hatású, valamint zöldfelületi karaktert is meghatározó elemei a közigazgatási területen található tófelületek; a belterülettől északra elhelyezkedő csónakázó és horgásztó, a horvátzsidányi út mellett található Táglagyári-tó, valamint a Lukácsházi-víztározó rendszer részeként kialakult Abért tavak. E vízfelületek menti zöldfelületek lehetőségei még nem kellőképpen kihasználtak.

A Gyöngyös-patak völgyében kialakult város zöldfelületeit az attól északra, nyugatira és keletre elhelyezkedő, az országos ökológiai hálózat elemeit képező, összefüggő, nagyterjedésű erdőségekkel a Gyöngyös-patak és a Malom-árok menti zöldfelületi sáv, valamint a város nyugati és északi részén a kertes mezőgazdasági területek zöldfelületei —elsősorban a fásszárú ültetvények, gyümölcsösök, szőlők— kapcsolják össze.

2.1.6 Épített környezet

Kőszeg város központi részének szerkezete, lényegében ma is tükrözi a középkortól szinte folyamatosan és szervesen növekedő város utcahálózatát. A XIII században épült vár még ma is meghatározó történeti és építészeti értéke a városnak. A várhoz tapadt korai várost védő várfalak is fellelhetők még a korabeli házak falazatában. A XV-XVI században, a várfalon kívüli letelepedők által beépített „sziget” északi városrész, illetve, a délen kialakult „magyar város” még mai őrzi az akkori utcaszerkezetet, s nagyobb részt, még a telekszerkezetet is. A XVIII. sz. végén megkezdődött a várárok feltöltése, a városfalakhoz házak épültek, kialakult a várkör.

Nagyjából, még ma is a fentiekben leírt terület az, amely a város legfőbb **igazgatási** és hagyományos **kereskedelmi** központját alkotja.

A település kialakulásában és természetes ÉNY-DK-i tengely irányultságában, meghatározó szerepe volt a **természetföldrajzi adottságoknak**, a Kőszegi-hegység és a Gyöngyös-patak által közrefogott terület domborzati viszonyainak.

Kőszeg város fejlődése, **többször is megtört**, a XIX. sz. során tapasztalható általános fellendülés korában. (1869-ben megszűnt a Táblabíróság, s a vasút is csak 1883-ban érte el a várost.) Ezzel összefüggésben, pontosan a város közigazgatási és gazdasági megtorpanásának ellensúlyozásaként, megfelelő ingatlan és adópolitika következményeként alakultak ki, a város szerkezetét ma is meghatározó és intézményrendszerét gazdagító országos érdekeltségű intézmények nagytelkes, parkosított ingatlanjai.

A város, egészen a XVI. századig visszanyúlóan rendelkezik *karitatív, egészségügyi és oktatási jellegű* (akkor még vallási indíttatású, majd később gazdasági megfontoláson alapuló) **intézményi hagyományokkal**.

A város **jelentősebb ipari, elsősorban textilipari építményei** a XIX-XX század során, a város addig beépítetlen É-i és D-i részén, jellemzően a Gyöngyös-patak mentén települtek meg. A későbbiekben, elsősorban a vasút közelsége miatt, a déli iparterületek fejlődtek tovább. A városra ma sem jellemző, az ipar és lakóterületek keveredése.

A város hagyományos településszerkezetét, *nem bontották meg, csak kiegészítették* az XIX-XX sz. fordulóján kialakult szabályos rendben kimért lakótelkek tömbjei. Az első és második világháborút követő politikai események nem kedveztek Kőszeg fejlődésének, de *lehetővé tették a gazdag kulturális és természeti értékek megmaradását*.

A város nagyobb *területi terjeszkedése* valójában csak a **60-as években** indult meg. A népesség jelentős mértékű átrendeződését eredményezte a város déli részén kialakult *telepszerű többszintes lakótelep*. Ugyanerre az időszakra tehető, a **volt zártkertek** használati jellegében bekövetkező változások kezdete, a gazdasági épületek, majd üdülő, illetve lakóépületek számának folyamatos növekedése.

Kedvező klimatikus adottságai, táji természeti értékei, és gazdag kulturális öröksége miatt, a város gazdaságán belül, *jelentős ágazatot képviseli az idegenforgalom*, amely számos, de még mindig nem megfelelő színvonalú és nem elegendő kereskedelmi, vendéglátó és szálláshellyel rendelkezik a településen.

A város *barnamezős területeit*, elsősorban a *kényszerű ágazati struktúraváltás* nyomán kiürült és még csak részlegesen megújulni tudó *gazdasági területek* jelentik.

Településüzemeltetési, ingatlanpiaci és nem utolsó sorban tájképi szempontból igen nagy gondot jelent, a *volt zártkerti területek* jelentős részének, *beépítésre szánt kertvárosias lakóterületbe* történt besorolása.

Ugyancsak súlyos teher, hogy a valamikori *gazdag polgárváros*, a fentiekben leírt többszöri gazdasági megtorpanás után, jelenleg nem tudja élettel megtölteni, értékes, általában műemléki, vagy helyi védelem alatt álló lakó-, közösségi és egyéb intézményi célú épületei egy részét. Számos értékes épület áll üresen, s azok műszaki állapota rohamosan romlik.

A város területén, földrajzi elhelyezkedése és gazdag történelmi múltja nyomán sok – egészen az őskorig visszanyúló időkből származó – *régészeti lelőhely* található. Ezek közül „*kiemelten védett*” az *Elővár É-i szárnya és Jurisics-vár*. A többi terület „*szakmai védelem*” alatt áll.

A város *legrégebbi középkori magja és közvetlen térsége*, jellemzően a belváros és kapcsolódó déli térsége, Műemléki Jelentőségű Terület. A városban több mint 250 Műemlék és legalább ennyi Helyi védelem alatt álló ingatlan található.

Az épített környezet értékét tovább fokozza a *várost körülölelő táj szépsége*, a megannyi **együtt-láthatóság** különleges élménye.

2.1.7 Közlekedés

Nagytérségi kapcsolatok

Kőszeg a nyugati határszélen fekszik. Ennélfogva a Magyarország felé irányuló közlekedési kapcsolatai féloldalasak. A 87. sz. út Ausztria felé irányuló átmenő forgalmától eltekintve magyar oldalról nézve bizonyos értelemben zsákjellelű a megközelítés módja. Ezt lett volna képes ellensúlyozni a az M87 sz. főút, ami az osztrák oldalon kapcsolódna az S31 sz. úthoz, de a legutóbbi fejlesztési elképzelésekben már az M87 nem szerepel. A hatályos országos területrendezési tervben (OTrT) szerepel egy új 87 sz. főút nyomvonala, amely keletről kerüli el Kőszeg beépítésre szánt területét. Ez a nyomvonal elkerüli Kőszeg és Szombathely között elhelyezkedő Lukácsháza és Gyöngyösfalu településeket. Az elkerülő lehetőséget nyújtana a település forgalmi tehermentesítésére. (Fontos megjegyezni, hogy a Vas megyei területrendezési tervben (VMTrT) még nincsenek átvezetve a változások. Szerepel még a tervben az M87 nyomvonala, illetve a jelenlegi 87 sz. főút nyomvonal korrekciója.)

Ausztria felől nézve Kőszeg kedvező helyen fekszik közlekedési szempontból, mivel a 87 sz. főút segítségével könnyen megközelíthető az osztrák határ és a határon túli 55 sz. és 61 sz. utak. Ez fokozódni fog az S31 út határig történő megépültével.

Járási kapcsolatok

Kőszeg a járási terület szélén helyezkedik el, de ennek ellenére is jó közúti kapcsolatokkal rendelkezik a többi járási településsel. Köszönhetően a 87 sz. II. rendű főútnak, ami a település keleti részén vezet végig, illetve 8627 sz. összekötő útnak, ami kelet felé, és 8719 sz. összekötő út, ami dél felé teremt kapcsolatot. Ennek a szerkezeti adottságnak köszönhetően, valamint az itteni határátkelő okán a 87 sz. főúton bonyolódó nagy átmenő forgalom miatt szükség lenne az út és környezetének körültekintő, az elvágyó hatást minél inkább csökkentő kialakítására.

Településen belüli közlekedés

Sajátossága a jelenlegi úthálózatnak, hogy az ÉNy-i városrész a településen kívülről nehézkesen megközelíthető. Erre megoldást nyújthatna a Dózsa György út esetleges kétirányúsítása.

Annak érdekében, hogy a várost dél felől közelítő forgalom megfelelően elosztható legyen és kényszerűségből ne a város sűrűbben lakott területén keresztül közlekedjen, kelet-nyugati irányú útra (utakra) van szükség a város déli részében:

- megfelelő előkészítettséggel rendelkezik és a városi szándékkal is találkozik a Rákóczi F. utcán lévő körforgalomból induló új út kialakítása, amely egy tervezett lakóterületen keresztülhaladva éri el a Rohonci utat. Ezt az utat körül fogja nőni a város, de egy ideig képes lehet a déli tehermentesítő funkciót betölteni. Az átmenő forgalom és a lakóterületi funkció találkozásának az ellentmondását az út paramétereinek (szab. szélesség, burkolatszélesség, stb.) helyes megválasztásával lehet enyhíteni.
- Később mindenképpen ideálisabb megoldás, ha a Hegyalja (Kőszegszerdahely, Cák, stb.) és a 87-es főút között bonyolódó forgalom a városhatár közelében megépítendő elkerülő úton (ld. Szerkezeti Terv) halad.

A településen belül szükség lenne néhány nagyforgalmú csomópont biztonságossá tételére, mint például:

- a Rákóczi utca- Rohonci utca csomópont,
- a Rákóczi utca-Munkácsy Mihály utca csomópont,
- a Kossuth Lajos utca-Liszt Ferenc utca csomópont vagy az
- az Ady Endre utca-Temető utca csomópont.

A közösségi közlekedésben az autóbuszos közlekedésnek van nagyobb szerepe. Ennek oka, hogy:

- kevés járási települést lehet megközelíteni a vasúttal,
- nincs helyi tömegközlekedés, amely ráhordana a vasútállomásra, valamint
- a vasútállomás excentrikusan helyezkedik el a városon belül.

Kerékpáros hálózat nincs kiépítve Kőszegen, pedig szükség lenne rá. Jelenleg csak délen van kiépítve Kőszeg és Kőszegfalva között egy új kerékpárút, ami fontos részét képezi a város külső kerékpáros kapcsolatainak. A városon belüli hálózat kialakításának elsősorban a keskeny utcák szabnak gátat. A Belvárosban, akár a belső utcák egyirányúsításával, ki lehetne alakítani kerékpársávot, de ezt egy

átfogó forgalomtechnikai tervezés alapján lehet eldönteni. Kerékpáros szempontból legfontosabb fejlesztés a tervezett Eurovelo 13 nyomvonala, ami áthalad a településen észak-déli irányban és elosztó tengelye lehet a városba benyúló csápoknak.

Parkolási problémák egy részére megoldást jelent a fizető rendszer, de szükség lenne új parkolók létesítésére. A helyi adottságokat figyelembe véve megoldást nyújthatna egy parkolóház építése.

Közösségi közlekedés

A vasúti és közúti menetrend össze van hangolva, ennek ellenére is kevesen választják a vasutat, mint közlekedési eszközt. Szükség lenne helyi autóbuszos közlekedésre, mert bár a helyközi járatok helyi forgalmat is bonyolítanak, de a település ÉNY része kiesik a közösségi közlekedés hatóköréből. A közösségi közlekedés vonzóbb lenne, ha a vasút mellé épülne a helyi és helyközi autóbusz pályaudvar, aminek köszönhetően egy „intermodális csomópont” jöhetne létre. A GySEV partner lenne ennek a megvalósításában, úgy, hogy területet adna a buszpályaudvar számára. Az intermodális csomópont csak akkor működhetne megfelelően, káros hatások nélkül, ha ehhez megfelelő helyi közlekedés és forgalomszervezés lenne biztosítva.

Fontos alternatív lehetőség, hogy a Szombathellyel való igen intenzív ingázó és ügyintéző forgalom számára egy elővárosi vasúti kapcsolat is megoldást jelenthetne, amely természetesen egy másfajta buszközlekedési megoldással párosulna. Ebben az esetben a vasúté lenne a fontosabb szerep és a buszközlekedés ráhordó funkciót kapna.

2.1.8 Közművek és elektronikus hírközlés

A település helyzetfeltárásának a készítésekor elemzésre került, hogy a közműellátás milyen szinten biztosítja a településen élők komfortját és védi a település környezeti állapotát.

A településen élők életkörülményeit, a település környezeti állapotát a közmű-infrastruktúra kiépítettsége alapvetően befolyásolja. A komfortos életvitel feltétele a kedvező közmű-ellátottság, a vezetékes közüzemű közművek rendelkezésre állása. Szinte teljes ellátottsággal rendelkezésre áll a kiépített hálózati rendszerén keresztül a villamosenergia ellátás, az ivóvíz ellátás (lakásállomány 94,9 %-ában), a közcsontrós szennyvízelvezetés (lakásállomány 94,5 %-ában), a termikus energiaellátásra a földgázellátás (csak a lakásállomány 51,4 %-ában, ahol fűtési célra is hasznosítják) és a távhőszolgáltatás (lakásállomány 9,7 %-ában). Ezzel az ellátottsággal a lakásállomány 61,1 %-a teljes közműellátással rendelkezik, részleges közműellátással további 33,8 %. Hiányosan közművesített területen a lakásállomány 5,1 %-a helyezkedik el. Közművesítetlen terület csak az üdülők által hasznosított területen, illetve a külterületen fordul elő. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy Szabó-hegy üdülőterületen, illetve a volt zártkerti területek beépítésre szánt, kertvárosias lakóterületbe átsorolt területek egyes részein, gyakori a szennyvízhálózatra nem csatlakozó lakó-, illetve üdülőépület.

A település kedvező közműellátottságát tovább stabilizálja, hogy vízellátásában bár a saját Róti-völgyi vízbázisát veszélyezteti a Gyöngyös-patak által időnként előforduló vízelöntés veszélye, de a saját vízbázis mellett kiépített regionális vízellátási és kiépített regionális szennyvíztisztító telepi kapcsolata a jövőben is kellő ellátás biztonsággal áll rendelkezésre. A csapadékvizeinek befogadására a városon áthaladó Gyöngyös-patak is rendelkezésre áll, mint „korlátlan” kapacitású befogadó, bár időnként árvízi veszélyeztetést is okoz.

Energetikai szempontból kedvező adottsága a városnak, hogy villamosenergia ellátására főelosztó hálózati csatlakozását kiépítették és a településen belül 132/22 kV-os alállomással rendelkezik. Amiben Kőszeg közműellátása fejlesztésre szorul, az a vezetékes termikus energiaellátás, mivel annak ellenére, hogy üzemel a városban távhőszolgáltatás is és kiépült a város vezetékes földgázellátása is, a lakásállomány alig több, mint 60 %-a élvezi csak az automatikus üzemvitelű hőellátás komfortját. A lakások közel 40 %-ában a termikus energiaellátás hagyományos, kezelést igénylő és a környezetet szennyező, nem vezetékes energiahordozó hasznosításával történik.

Meg kell azonban említeni, hogy nem csak ezek a vezetékes termikus energiaellátással nem rendelkezők okoznak a termikus ellátásukkal környezetterhelést. Az utóbbi években a vezetékes energiaellátású háztartások éves gázfogyasztásában is a csökkenés (2003-ben évi fogyasztás 3659 ezer m³ volt, 2013-ban ez lecsökkent 2740 ezer m³-re) meghaladta a kedvező időjárás nyújtotta megtakarítást, továbbá az egyszerű takarékossgal, illetve korszerűsítéssel (fűtés-korszerűsítéssel, szigetelés-javítással, megújuló energiahordozó alkalmazásával) magyarázható mértéket. A családok gazdasági nehézségeinek hatására, fenntartási költségeik csökkentésére, időszakosan, vagy átmenetileg, ha az épület műszaki kialakítása azt lehetővé teszi, egyre többen használnak újra hagyományos nem vezetékes energiahordozót is, amely kedvezőtlen légköri viszonyoknál rontják a környezeti állapotokat.

A helyszíni vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a település korszerű termikus energiaellátására a napenergia hasznosítása is rendelkezésre áll, s bár szaporodnak a megújuló energiahordozó hasznosítást szolgáló beruházások, nemcsak a magántulajdonú ingatlanoknál, hanem az önkormányzati intézmények ellátásánál is, azért csak szórványosan láthatók napenergia hasznosítást szolgáló napkollektorok, napelemek.

A közműveket érintő helyzetfeltáró vizsgálatok készítése során megállapítást nyert az is, hogy a településen élők életkörülményeinek, a település környezeti állapotának alakításában a közművek elhelyezésének is meghatározó szerepe van. A település központ és a főút belső szakaszát kivéve, a föld feletti hálózatok szinte betöltik a föld feletti tereket, egyrészt közvetlenül, a megjelenésük esztétikai hatásával rontják a település arculatát, másrészt helyfoglalásukkal korlátozzák az igényes közterület alakítását és a közterületekkel történő racionális területgazdálkodás lehetőségét, az utcafásítás gondosabb (napfényhatást csökkentő, árnyékoló hatás) kialakításának megoldását.

A felszín alatti közműelhelyezésnél sem tapasztalható, hogy törekedtek volna a takarékos elrendezésre, így a közművek helyfoglalása a felszín feletti terek hasznosítási lehetőségét is korlátozzák.

A környezeti állapotot, s ezzel az életkörülményeket alapvetően befolyásolják a felszíni vízelvezetés rendszerében előforduló hiányosságok. Kőszeg beépített belterületén jellemzően zárt rendszerű csapadékvíz csatornahálózattal vezetik el a csapadékvizeket, a peremvárosrészek területén a csapadékvíz elvezetése nyílt árkokkal történik. A csapadékvíz gyűjtőhálózat kiépítettsége ugyan nagyon kedvező, az összegyűjtött vizek befogadója a településen áthaladó Gyöngyös-patak, illetve ahhoz csatlakozó Malomárok és Tamás árok. A helyiek tájékoztatása szerint mégis hirtelen, nagy záporok esetén előfordul, hogy a csatornákból, nyílt árkokból az utakra szétfolyik, a pincékbe, a mélyebben fekvő lakásokba befolyik a csapadékvíz. A vízelvezetési problémák abból adódnak, hogy a meglévő gyűjtők zöme régi falazott téglá és rakott kő csatornák, egyes szakaszainak állaga erősen leromlott, beszakadás, feliszaposodás csökkenti a vízszállító képességét. A beton anyagú csatornák egyes szakaszai is a szennyvíz hatására erősen korrodált állapotúak. A hordalékfogók nem

mindenhol állnak rendelkezésre, de ahol vannak is hiányosan karbantartottak, így az általános feliszapolódás jellemzi a vízelvezető rendszert.

A csapadécsatorna gyűjtőhálózat fejlesztésével egyidejűleg a befogadó Gyöngyös-patak mederrendezése is szükséges. Az ágazat tájékoztatása szerint a patak vízállító képessége az elmúlt évtizedekben csökkent.

A környezeti állapot alakításában jelentős szerepet tölthetne be az utak-közterek látványát meghatározó közvilágítás. A település jelentős hányadán azonban jellemző, hogy közvilágítása az esztétikus egyedi lámpatestek helyett, a kifestésű hálózatok tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel megoldott, így arculat-alakító hatása nem érvényesülhet.

A közműveket érintően a feltáró vizsgálatok készítése során meghatározó szempontként jelentkezett, hogy az ismert és prognosztizált klímaváltozásokhoz miként tud a település alkalmazkodni.

A világban jelentkező klímaváltozás évek óta tapasztalható változásokat hozott a hazai időjárásban is. A településen élő számára az életterületet szolgáló elvárt életkörülményeket a változó környezeti és klimatikus hatások mellett is biztosítani kell, amely egyre igényesebb infrastruktúra ellátással, ezen belül közműellátással elégíthető ki. A közműellátás vonatkozásában így már nemcsak mennyiségi elvárások vannak, hanem minőségi ellátási színvonalával szemben is vannak elvárások.

A klímaváltozás okozta szélsőséges időjárás, a nagyobb csapadékesemények és az általános felmelegedés előfordulása mellett is az életterület fenntartása a közműellátással szemben új igényeket támaszt.

Változnak a csapadék viszonyok, rövid idő alatt nagy intenzitású záporok veszélyeztetik az épített környezetet és a természeti környezetet csak úgy, mint a mezőgazdasági hasznosítású földterületeket, erdőterületeket. Kőszeg topográfiai adottsága mellett kialakult, illetve kialakított vízelvezető rendszerek, a befogadó Gyöngyös-patak a nagy záporok zavarmentes levezetését nem tudják biztosítani. A megfelelő vízelvezetés kialakításának hiánya az épített környezetben elöntés veszélyeztetést, komoly eróziót okoz az utaknál és a be nem épített területeken. Ennek elkerülésére a befogadó árkok, vízfolyások, patak medrét is fel kell készíteni a nagyobb intenzitású záporok fogadására. Fejleszteni kell a vízelvezetés hálózati rendszerét és növelni kell a víz-visszatartás lehetőségét.

A klímaváltozás okozta hatás, hogy számítani kell arra, hogy a csapadékesemények hiánya is megjelenhet, amely nagy szárazságokat hoz, hatására a talajvízszint süllyedése jelentkezik, a mezőgazdaságban, az erdőgazdaságban jelent komolyabb megoldandó feladatokat. Ennek kezelésére a víz-visszatartás lehetőségére is fel kell készülni.

A klímaváltozás okozta felmelegedés kezelése jelentős energiaellátási fejlesztést fog igényelni, különösen a nyári időszakban. A nyári túlmelegedés elleni klímavédelmet ezért energiatakarékos módon kellene megoldani.

A klímaváltozás kompenzálásához szükséges energiaellátásra olyan megoldást kell keresni -a komfortszint csökkentése nélkül- az energiaellátás költségterheit lehetőleg nem, vagy csak minimális mértékben növeli. Az energiafogyasztás csökkentését eredményező energiatudatos szemlélettel megvalósított takarékoság és beruházások mellett az energiafogyasztás költségigénye is csökkenthető, a fenntarthatóság javítható optimálisabb energiahordozó szerkezet kialakításával. Optimálisabb és gazdaságosabb energiaellátási struktúra alakítható ki, ha az energiaellátáshoz

igénybe vett energiahordozók, a hagyományos vezetékes és nem vezetékes energiahordozók mellé a megújuló energiahordozókat is igénybe lehet venni. A megújuló energiahordozó hasznosításához szükséges beruházás ugyan költségigényes, de üzemeltetési költsége a hagyományos energiahordozókhoz (hálózati gáz, hálózati villamosenergia) képest minimális.

Kőszeg helyzetfeltárásánál az elektronikus hírközlés településfejlesztő hatását is figyelembe kell venni. Ehhez nyújthat segítséget az infokommunikációs technológia széleskörű alkalmazási lehetőségének a biztosítása, amely az „otthonról” történő kapcsolat-tartást, munkavégzést segítené.

Az infokommunikációs technológia alkalmazására jelenleg is van érdeklődés. Ezt tükrözik a statisztikai nyilvántartásban is már jelzett adatok. A városban 2014. január 1.-én 2505 internet előfizetőt tartottak nyilván, amelyből 1661 internet előfizetés DSL hálózaton, 671 internet előfizető kábeltelevízió hálózaton, 173 internet előfizető vezetékek nélküli hálózaton mobil internet nélkül. Ezt az ellátottságot tovább növeli a mobil internet szinte korlátlan rendelkezésre állása. A vezetékes internet szolgáltatás igénybe vételének 51 % mértéke bár nem alacsony, de növelése az „otthoni munkavégzés” lehetőségét biztosítva a helyhez kötést segítené.

2.1.9 Környezetvédelem

Kőszegen jelenleg a település lakosságának életfeltételeit, a környezeti elemeket, a táji-, természeti értékeket veszélyeztető tartós környezeti terhelés nem áll fenn.

Kőszegen nem található sem kiváló, sem jó termőhelyi adottságú szántóterület. A Gyöngyös-patak mente, valamint a település déli, délnyugati területe vízerózióknak kitett terület. A földtani veszélyforrással érintett területek a Kőszegi-hegység északnyugati területe, valamint a Gyöngyös-patak településtől északra fekvő területe. Kőszegen az elmúlt évtizedekben több területen is észleltek felszínmozgást.

Nitrát érzékeny területnek számít a közigazgatási terület északi részén a Felső-erdő, a Pintér tető környéke, a belterülettől délre húzódó szántóterületek, valamint a kőszegdoroszlói és cáki közigazgatási határtól északra lévő erdőterületek. Nyílt karszt területek nem találhatóak Kőszegen. A településen a lakások 94%-a közcsatornába bekapcsolt. A volt zártkerti területeken azonban nem mindenhol kötöttek rá a szennyvízhálózatra, az itt keletkező szennyvizek vélhetően szikkasztással kerülnek a talajba. Ez igen veszélyes a talajra és a felszín alatti vizekre nézve.

Kőszeg a Rába vízgyűjtő-gazdálkodási alegységhez tartozik. A legjelentősebb felszíni vízfolyása a Gyöngyös-patak. Az elmúlt években a települést többször is veszélyeztette a hirtelen lezúduló csapadék okozta árvíz. A város a , de e mellett tájszerkezet alakító tényezők a Gyöngyös-patak, valamint a 87. sz. főút is. 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján a felszín alatti víz szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen levő település. Az osztrák határ mellett, északon található a Rőti-völgyi vízbázis.

Kőszeg és térsége levegőminőség szempontjából az ország legkevésbé szennyezett levegőjű részéhez tartozik. A településen belül nincs jelentős légszennyezést kibocsátó forrás. A levegő minőségét alapvetően a közlekedés határozza meg. Főként a 87. sz. főút mentén érezhető a forgalom okozta káros emisszió.

Kőszeg közigazgatási területén környezeti zaj elsősorban a közlekedésből származik. A településre nem készült stratégiai zajtérkép.

Kőszeg tagja a Nyugat-Dunántúli Regionális Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulásnak. A településen a kommunális szilárd hulladék szervezett gyűjtése és elszállítása megoldott. Az összegyűjtött szilárd hulladékot a Kőszeg-hegyaljai Regionális Hulladéklerakóba szállítják. A szelektív gyűjtés rendszere is megvalósult. Kőszeg szennyvizei a regionális szennyvízhálózattal a szombathelyi szennyvíztisztítóba kerülnek. A nem közművel szállított települési folyékony hulladék gyűjtése szervezett, melyet szintén a szombathelyi szennyvíztisztítóba szállítanak.

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 A HELYZETÉRTÉKELÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS

3.1.1 A folyamatok értékelése

Kőszeg város gazdasági, társadalmi folyamataiban, mindig is jelentős szerepet játszott, *a külső tényezők, hol erős fejlődést gerjesztő, majd hirtelen megtorpanást okozó, gyakori váltakozása.* Mindez, a mai napig érzékelhető, mind a településhálózatban betöltött szerepében, mind épített környezete hol gazdag, hol romló állapotában.

A nagy múltú, kereskedelmi, igazgatási **központként működő** gazdag polgárváros, akár csak a XIX századig visszatekintve is, sokszor került olyan hátrányos helyzetbe, amelyből ugyan *nagy erőfeszítések árán, de azért mindig megújulva* sikerült kikerülnie. A megújulást hol a sokat emlegetett országos érdekeltségű intézmények (megfelelő ingatlan és adó politika nyomán való) a városi *intézményrendszert gazdagító* megtelepedése, hol a gazdag természeti és kulturális értékekre épülő **vendégforgalom** növekedése segítette. A XIX. század fordulója környékén bekövetkezett fellendülést, az ipar megtelepedését, az időközi megtorpanás után ismét *külső tényező, a megkésve ugyan, de mégiscsak megépült vasútvonal* eredményezte. Voltak olyan csapások, a legnagyobbak, az I. és II. világháborút követő események, amelyeket Kőszeg, talán csak az újra egyesülő Európa segítségével képes kiheverni. Volt idő persze, amikor a *háttérbe szorítás, pozitív hatással járt. Megőrződött az érintetlen természet, nem került lebontásra a belváros nagy értékű épületállománya, fennmaradt a történelmi településszerkezet.*

A városnak, a tágabb térségben betöltött **vezető** szerepét, némileg talán ellensúlyozni tudják majd a *feléledő kapcsolati rendszerek, valamint a hálózatokban, illetve térségekben* gondolkodni tudó új szemlélet.

A **folytonosság hiánya** okozta károkat, az időközben lepusztult területek, a kiürült intézményi és lakóépületek újbóli étellel való megtöltését, *a változások folyamatos követésének lehetőségét, a társadalmi lét színvonalának helyreállítását – az emberi igények újra éledését – lesz azonban a legnehezebb visszaadni, visszaszerezni.*

A Kőszegen jelenleg is zajló folyamatok *lényegi gyökereit és tágabb összefüggéseit* is megragadni kívánó összefoglalót, az ágazati SWOT elemzések bontják le a település erősségeit és gyengeségeit elemző, a kitörési pontokat bemutató, de a veszélyekre is figyelmeztető, jövőbe mutató értékelésekre.

3.1.2 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

3.1.2.1 A településhálózat¹⁶ SWOT – analízise

Erősségek	Gyengeségek
- Nemzetközi hírű és kitekintésű felsőfokú oktatás - Hagyományos oktatási központ (középfok) Széles körű szakképzés, térségi beiskolázás - Szombathely agglomerálódó térsége, kölcsönös, egymást kiegészítő kínálat - Kedvező infrastrukturális tengely Szombathely irányába - Határmenti fekvés, mobil munkaerő, határon túli munkavállalás lehetősége, alacsony munkanélküliség - Jól kiépített járási, volt kistérségi kapcsolatok - Kistérségek közötti (járási) foglalkoztatási paktum - Országosan kiemelt turisztikai kínálat (OFTK) - Írottktó Naturpark térségi civilszerveződés - Határon átnyúló turisztikai együttműködés	- A képzés összetevőinek nem kellő ismertsége Magyarországon. - Helyben, kicsi a képzett munkaerő iránti kereslet - Elszívó hatás, a gazdasági befektetések terén - Hiányos kapcsolatok Sopron, Győr irányába rossz minőségű II. rendű útszakaszok - Határon túlra történő adózás, itthoni szolgáltatás igénybevétele - Kihasználatlan szervezeti keretek, tőkehiány a foglalkoztatottság javítása terén. - Hiányos menedzsment szervezet
Lehetőségek	Veszélyek
- Országosan kedvező térségi besorolás, gazdasági technológiai magterület (OFTK) - Beépülés, a Bécs és Burgenlandi településhálózatba - Ország- és megyehatáron átnyúló infrastrukturális hálózatépítés - Gazdag kapcsolati tőke jobb kihasználása, kölcsönös előnyökön alapuló együttműködés - A kistérségi, ill. határon túlnyúló turisztikai kínálat jobb összehangolása (kínálati csomag) - A hazai turisztikai kínálat (Fertő-táj, Sopron, Kőszeg-hegyalja) összekötése (OFTK) - Az eltérő adottságok kínálatot gazdagító hatása - Kőszeg, mint egyetemi szervező központ megerősödése - Az egyetemi oktatás kedvező társadalmi és gazdasági hatása a térségben	- Hálózati rendszer kialakításának elmaradása, periférikus jelleg megmaradása - A jelenleginél nagyobb elszívó hatás - Nemzet-, és megyeközi koordináció elmaradása - A kölcsönösség elmaradása - Szerveződés elmaradása - A fizikai (határon átnyúló) kapcsolatteremtés felismerésének elmaradása - A társadalmi beágyazódás elmaradása, virtuális jelleg

A települések hálózati és funkcionális kapcsolati rendszere együttesen

3.1.2.2 A társadalom SWOT-analízise

Erősségek ('Strength')	Gyengeségek ('Weaknesses')
• Magas a házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élő háztartások aránya • Az iskolázottsági szint magasabb a járási, a megyei és az országos átlagnál is • Országos átlagnál alacsonyabb munkanélküliség • Lakások komfortfokozata • Egészségügyi és szociális ellátási rendszer stabilitása • Turisztikai szerep, civil élet, sportélet, hagyományok	• Elöregedés, korösszetétel • Megyei, országos szintnél alacsonyabb jövedelemszint • Kórház hiánya • Kapacitáshiány a bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményeknél, illetve a házi segítségnyújtás tekintetében is • Folyamatos a túljelentkezés Kőszegről és a térségből a bölcsődei férőhelyeknél
Lehetőségek ('Opportunities')	Veszélyek ('Threats')
• A járási, megyei és országos szintnél jelentősen alacsonyabb az általános iskola első évfolyamát sem elvégzők-, illetve magasabb a legalább általános iskola 8. évfolyamát elvégzők aránya • Turisztikai szerep, civil élet, sportélet, hagyományok • Határ menti szerep erősítése	• Szombathelyen, Ausztriában munkát vállalók nagy aránya • Az alkoholt gyógyszerrel használók aránya Kőszegen magasabb az országos átlagnál • Drogokhoz való hozzáférés esélye nagy és biztosított • Házi orvosok magas életkora, az orvos utánpótlás gondot jelenthet

3.1.2.3 A gazdasági SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
- Az osztrák határhoz közeli, határon túli együttműködéshez kedvező földrajzi fekvés. - Jurisics Ipari Park mint ipartelepítési terület - Foglalkoztatási Paktum a térségi foglalkoztatás javításának szervezeti keretként - Markáns idegenforgalmi vonzerők (vár, óváros) és kiépített Jurisics-imázs - Zöldturizmus, faluturizmus fejlesztéséhez kedvező adottságok, a Natura2000 területeket beleértve	- Csökkent a város munkaerő-megtartó képessége a gazdaságföldrajzi szomszédságához (Ausztria, Szentgotthárd) képest. „Zsákutca” jellegű közlekedési vonalak, Ausztria felé fővonal jellegű direkt elérés hiánya - Nincs jelentős befogadóképességű 4 vagy 5 csillagos idegenforgalmi szálláshely - Bevételehiány és emiatt saját forrás hiány az önkormányzati gazdálkodásban, főleg a fejlesztési lehetőségekhez viszonyítva
Lehetőségek	Veszélyek
- Iparterületek kínálta letelepedési lehetőségek hasznosítása ipari-kereskedelmi orientáltságú városmarketinggel. - Együttműködési lehetőségek a kistérség falvaival, illetve a burgenlandi faluturizmussal a turizmus fejlesztésében. - Zöldturizmus, nem környezetkárosító kaland-turizmus, borturizmus fejlesztési lehetőségei. - Írottktő Natúrpark, mint bejáratott térségi együttműködés. - Országosan szervezett KRAFT program hasznosítása a helyi szellemi potenciál növelésére.	- A népesség előregedésének veszélye, nagy mértékű „alvóvárossá” válás - Ipari befektetők távolmaradása az ipartelepítés előkészítetlensége, illetve kedvezőtlen logisztikai pozíció miatt. - A várost érintő közlekedésfejlesztések (vasút, elkerülő út) megkezdése, illetve a városnak nem kedvező nyomvonal megvalósulása. - Bakancsos turizmus, zöldturizmus alacsony jövedelemtermelő képessége. - A külső források elmaradása miatt megkezdhetnek az iparterületi, illetve az idegenforgalmi fejlesztések. - Az M87 autót út megvalósulási terv redukálásának (87-es főút) következményei

3.1.2.4 A táj, természet, zöldfelületek SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
• jelentős értéket képviselő természeti értékek jelenléte (országos védett természeti területek, ex lege értékek), gazdag élővilág • vizes élőhelyek jelenléte • nagykiterjedésű erdőterületek • szép táji környezet • NATURA 2000 területek • kiváló szőlészeti és borászati adottságok, Soproni borvidék része • Írottktó Naturpark • Írottktó Natúrpark nemzetközi szinten elismert címe („Magyarország legjobban fejlődő ökoturisztikai desztinációja”) • felmért egyedi tájértékek • jelentős értéket képviselő helyi védett természeti értékek, területek • Abért tavak (Lukácsnézi víztározó) térségében egyre gazdagabb élővilág • sok kedvező kilátóhely megléte a Kőszegi-hegységben • csónakázó-tó megléte • családi házak zöldfelületei viszonylag összefüggő tömböket alkotnak • Kőszeg része az Alpannonia útvonalnak	• mezőgazdasági adottságok kihasználásának alacsony szintje • Natúrpark nem megfelelő kihasználása • lakóterületek közelébe telepített gazdasági területek • a hagyományosan kertes használatú domboldalakra egyre inkább felkúszó lakóterületek, így a hagyományos tájszerkezet, tájművelés visszaszorulása • kertes területek egy részén a művelés felhagyása spontán erdősödés következtében a hagyományos tájhasználat változása, • hiányos utcafásítások, de sajnos nehezen megoldható az útszélesség és a közművesítés miatt • meglévő zöldterületek funkcióhiánya
Lehetőségek	Veszélyek
• víztározónál kialakítható rekreációs terület • csónakázó-tó mellett kialakítható rekreációs terület • Gyöngyös-patak mentén összekötő zöldfelületi rendszer fejleszthető • meglévő fásított zöldfelületek továbbfejlesztése (játszótér, pihenőpark) • borászathoz kapcsolódó idegenforgalom fejlesztése • kerékpárút fejlesztése a régi vasúti nyomvonalban • Natúrpark fejlesztése, lehetőségeinek jobb kihasználása (turizmus, természetvédelem, vidékfejlesztés, környezetvédelem)	• extrém sporttevékenységek élőhely károsító hatásai a védett természeti területeken • idegenforgalom káros hatásai a védett, fokozottan védett természeti területeken • lakóterületek terjeszkedése a kertes mezőgazdasági területek rovására, kedvezőtlen ökonómiai-, tájképi hatások • kertes mezőgazdasági területek beépítése • víztározó élővilágára veszélyt jelenthet a rekreációs terület kialakítása • iparterületek nem megfelelő tájbaillesztése zavaró látványként jelenik meg a kilátópontokról

3.1.2.5 Az épített környezet SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
• Értékes történelmi településszerkezet • A történelmi belváros közterületi rehabilitációja • Térfalak megújítása, funkcióbővítés • Értékes, védett épületállomány • Gyöngyös-patak, a város teljes hosszában • Kedvező táji környezet • Épített környezet és táj együttes látványértéke • Nagyterjedésű, belterületi beépítetlen önkormányzati tulajdon • Kialakult üdülőterület, vonzó táji környezetben • Rendezési tervben rögzített, jelentős kiterjedésű gazdasági területek • Meglévő Ipari Park cím	• Keskeny utcák, útszűkületek, a hálózati struktúrák kiépítésének nehézségei • Parkolók hiánya • Beékelődő felújítatlan épületek jelenléte • Esetenként romló épületállomány, üres ingatlanok, elhanyagolt kertek • Piac és térségének elhanyagoltsága • A patak környezetének rendezetlensége • Zöldfolyosók hiánya • Rendezetlen átmeneti zóna (volt zártkertek) • Nagyterjedésű, kedvezőtlen utca és telekszerkezetű lakóterület rögzítése a településrendezési tervben (volt ZK) • Kedvezőtlen összetételű önkormányzati lakásállomány • Szociális és bérlakásépítés hiánya • A terület közművesítésének hiánya • Infrastruktúra kiépítésének hiánya a területen • Barnamezős, felhagyott területek • Lassú terület-előkészítés, menedzsment hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
• Értékes épületállomány kedvező hasznosítása, kínálati gazdagság • Vonzó közterületek építésének kiterjesztése • Tömegközlekedés javítása, intermodális csomópont létesítése • Újfajta közlekedési szokások kialakítása, eltérő mobilitási igények elterjesztése • Zöldfelületek hálózatba szervezése • Rendezési tervben rögzített iparterületi kínálat • Korszerű szennyvíztisztító kisberendezések alkalmazása, közműtársulások létrehozása a lakó- és üdülőterületen • Gyöngyös patak térségének revitalizációja • Rekreációs területek kiépítése • Természetes fürdőhely létesítése (Abért tó)	• Tőkeképes kereslet hiánya • Térben és időben összehangolatlan hálózatok, kihasználatlanság, vasúti közlekedés háttérbeszorulása • Az emberek idegenkedése az újtól, megfelelő szervezetségi szint hiánya • Megfelelő kereslet hiánya • A kiépített hálózatra történő bekötések elmaradása, az üdülőterületen csak időszakos használat • Zöldfelületek csökkenése • Túlzott kiépítettség, természetkárosítás

3.1.2.6 A közlekedés SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
• 87 sz. főút az osztrák határig és Szombathelyig jó kapcsolatot biztosít • a járási települések jól megközelíthetőek • Szombathely közelsége • Fizető parkolási rendszer a parkolási problémák ellen	• Nagy átmenő forgalom 87 főúton • Községi közlekedés: ○ Nincs helyi autóbusz közlekedés ○ Kevesen veszik igénybe a Kőszeg-Szombathely viszonylatokat (megnövekedett gépjárműállomány miatt) ○ A település ÉNy része nincs lefedve községi közlekedés szempontjából ○ A vasútállomás a település szélén helyezkedik el ○ Kevés járási települést lehet megközelíteni vasúton • Kerékpáros hálózat ○ A kerékpáros infrastruktúra kis mértékben épült ki (nincs települési és alig van térségi kerékpáros kapcsolat) • Parkolási problémák vannak a városban
Lehetőségek	Veszélyek
• A 87. sz. út fejlesztése • Átmenő forgalom csökkentése érdekében a déli városrészben útkapcsolat építése a Rohonci út és a 87 sz. főút között • Községi közlekedés ○ „Intermodális csomópont” létesítése a vasútállomásnál (autóbuszállomás és P+R parkoló) ○ Helyi autóbusz közlekedés kialakítása (környezetkímélő megoldással) ○ Alternatíva, hogy a vasútvonal elővárosi vasútként működjön, a buszok ráhordó szerepet töltenek be • Kerékpáros és gyalogos hálózat ○ Kerékpárút fejlesztése (Eurovelo 13) és a településen belül forgalomtechnikai megoldásokkal (pl.: egyirányúsítás) kerékpárút kijelölése ○ Gyalogos forgalom biztonságossá tétele nagyforgalmú csomópontokon	• Parkolási problémák tovább nőnek • Átmenő forgalom növekedése • A nagyforgalmú csomópontok gyalogos biztonsága csökken • Az autóbusz közlekedés romlása (a járatsűrűség csökkenése) • A vasútállomásnál az intermodális csomópont kiépülésének, a megfelelő helyi községi közlekedés és forgalomszervezés nélküli megvalósítása

3.1.2.7 A közművek SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
• Rendelkezésre álló vízkészlet hálózati kiépítettsége • Szennyvízhálózati kiépítettség és rendelkezésre álló befogadó megléte • Elválasztott csapadékvíz csatorna kiépítettsége, Lukácsházi tározó megvalósulása, Gyöngyös-patak rendelkezésre állása • Megújuló energiaforrásként rendelkezésre álló lehetőség a napenergia, a földhő és biomassza hasznosítása • Javítási lehetőség energiafogyasztás csökkentésére (pl. megújuló közvilágítás) • A településről a vízelvezetés lehetősége kedvező, a Gyöngyös patak rendelkezésre állásával	• Ivóvízelosztó hálózat NA 80-as öntöttvas és ac anyagú vezetékek előfordulása. • Szennyvízhálózatra való hiányos rácsatlakozás. • Csatorna hálózat műszaki állapota, régi építésű szakaszok • Jelentős a hagyományos energiahordozó hasznosítás • Megújuló energiaforrás hasznosítása nem jellemző • Avult a közvilágítás • Gyöngyös-patak mederrendezési igénye, vízszállító képesség romlása, előforduló elöntések
Lehetőségek	Veszélyek
• Szennyvízcsatorna rácsatlakozás arányának növelése • Csatorna hálózati rekonstrukció • Biomassza alkalmazásával távhőellátás fejlesztése • Energiatudatos nevelési program elindítása • Vízbázis árvízvédelembe helyezése (vastalanítás) hálózati rekonstrukciós igény • Katasztrófavédelmi terv megvalósítása • Gyöngyös-patak mederrendezés (karbantartás) vízszállító képesség javítása • Infokommunikációs technika lehetőséget nyújt az otthonról történő munkavégzésre	• Megújuló energiaforrások megtérülése bizonytalan és hosszú távú • Távhőrendszer fenntartásának problémája, beruházási igény nagy csak támogatással fejleszthető • Róti-völgyi vízbázis árvízi veszélyeztetettsége • Gyöngyös-patak menti mélyfekvésű területek elöntése

3.1.2.8 A környezetvédelem SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
• környezeti állapot minősége jó • országos viszonylatban is jó levegőminőség • nincs jelentős környezetszennyező ipari-, üzemi létesítmény • a gázellátás kiépítettsége következtében fajlagosan alacsony fűtési légszennyezés • önkormányzati rendelet a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtéséről, a feladatot ellátó közszolgáltatókról • Lukácsházi víztározó megépülése • hulladékgazdálkodás, ezen belül a szelektív hulladékgyűjtés is, megszervezett • inert hulladék-feldolgozó • rekultivált régi hulladéklerakó	• a heves esőzések miatti vízerózióknak kitett területek vannak • csapadékvíz elvezetése fejlesztésre szorul • Róti-völgyi vízbázis felszíni szennyeződésre különösen sérülékeny • illegális hulladéklerakások száma jelentős, • dombvidéki kertes mezőgazdasági területből lakóterületbe vont területek a csatornázottság hiányában a szikkasztott szennyvizek talajba-, felszín alatti vizekbe kerülése
Lehetőségek	Veszélyek
• fejlesztések közművesítési feltételei megvalósulásának következetes számonkérése • megújuló energiaforrások nagyobb mértékű hasznosítása	• vízbázis elszennyeződése • közlekedésből adódó környezetszennyezés növekedése, • talajszennyezés növekedése, talajok fizikai- és kémiai romlása, • dombvidéki kertes mezőgazdasági területből lakóterületbe vont területeken a szennyvizek szikkasztásából adódó talajszennyezés • a lakosság gazdasági helyzetéből fakadóan a hagyományos fűtési módok újbóli elterjedése a gázfűtéssel szemben • turizmusból fakadó illegális hulladéklerakás

3.1.2.9 Kockázatok felsorolása

A településhálózat terén

Kőszeg stratégiai érdeke, hogy javuljon a város elérhetősége. Távolatban fontos a települések belterületét elkerülő 87-es főút megvalósítása és ahhoz való közvetlen csatlakozási lehetőségek megteremtése. Ugyancsak szükséges lenne, a tervezett M9-es út elérését elősegítő új út létesítése, vagy a jelenlegi út arra való alkalmassá tétele

- A régió is túlmutató jó közlekedéshálózati kapcsolatok – gyorsforgalmi utakhoz való közvetlen főúti, vagy egyéb jó minőségű utakkal való csatlakozás – hiányában, vagy késlekedő megvalósulása esetén fennmarad a település periférikus jellege.
- A kedvező – OFTK szerinti gazdasági technológiai magterület – térségen belüli belső periféria jelleg, a tőkebeáramlás részleges, vagy teljes elmaradásának kockázatát jelentheti.

A KRAFT program, „mint kísérlet” megrekedése az oktatás, az értékes épületek hasznosításának szintjén, az magában hordozza a fenntartható vidék, gazdasági program elmaradásának kockázatát, Kőszeg vezető szerepének, térségi hatókörének beszűkülését.

A társadalom terén

Az idevándorló idősök száma nő. Az ellátási igény növekedése terén, ez akkor jelent kockázatot a város számára, ha az ideköltözők gazdasági háttere gyenge, vagy instabil. Kockázattal jár azonban, a fizető képes kereslet megjelenése is, ha nem áll rendelkezésre az idősök által igényelt megfelelő minőségű, széleskörű szolgáltatás e téren. (Az elmúlt időben számos kényszernyugdíjazott volt határőr tiszt is az inaktív népesség számát gyarapította Kőszegen.)

A szakképzett munkaerőt foglalkoztató cégek letelepedésének hiánya, a fiatal, képzett és mobil népesség még nagyobb arányú elvándorlásának kockázatát erősíti. (További kockázat, a jelenleginél is nagyobb arányú külföldi munkavállalás.)

A KRAFT program társadalmi beágyazódásának, a helyi kapcsolatok erősödésének hiánya, veszélyeztetheti, az együttműködésében rejlő többlet energiák felszabadulását.

Az alkoholt gyógyszerrel használók aránya Kőszegen magasabb az országos átlagnál. Kockázati tényezőt jelent, hogy a környéken a hozzáférés esélye biztosított.

A gazdaság terén

Az Ipari Park létesítése és működtetése során a városnak offenzív marketing politikát kell folytatnia a megfelelő befektetői körök irányában. Ennek hiányában, fennáll annak a kockázata, hogy nem megfelelő tőkeerővel rendelkező befektetők élnek fel a rendelkezésre álló területeket, nem a város számára kedvező munkaerő-piaci kínálatot nyújthatnak, és tovább nyomják lefelé, az országosnál amúgy is alacsonyabb béreket.

Az aktív és ugyanakkor, az összetett kínálatot kereső, tőkeerős kereslet megszólításának és elérésének hiányában, a turizmus nem válhat sikeres gazdasági ágazattá. Szükséges, a folyamatosan nyereséget termelő kínálatbővítése, a nyereségnek az ágazatba való visszaforgatása, ezáltal az ifjúsági és családi turizmus megtámogatása, a következő fizetőképességű generáció kinevelése.

A külső (elsődlegesen pályázati) forrásoknak való túlzott kitettség kockázata.

A várost érintő közlekedésfejlesztések (vasút, elkerülő út) megkezdése, illetve a főút városnak nem kedvező nyomvonalon történő megvalósulása.

Ipari befektetők távolmaradása a kedvezőtlen logisztikai pozíció, illetve az iparterületek, Ipari Park előkészítetlensége miatt.

A zöldfelületek, táji- és természetvédelem terén

A Natúrpark fejlesztésének kockázata, a túlzott vendégforgalom káros hatásai a védett, fokozottan védett természeti területeken.

A kialakult vizes élőhelyek veszélyeztetése, az Abért tó térségében megjelenő rekreációs tevékenység és az azt kiszolgáló épített létesítményei által.

Az extrém sporttevékenységek élőhely károsító hatásai a védett természeti területeken

A településszerkezet és területfelhasználás terén

A meghatározó értéket hordozó történelmi településszerkezet (keskeny utcák, útszűkületek) nehezíti a hagyományos hierarchikus közlekedéshálózati megoldások alkalmazását. Valamely új szemléletű közlekedési rend bevezetésének hiánya, magában hordozza az épületbontások általi környezetkárosítás kockázatát.

A zöldfelületi rendszer kialakításának területi korlátai, a Gyöngyös-patak és az erdők irányába kivezető zöldfolyosók létének hiánya, maga után vonhatja a rekreációs területek vonzó voltának csökkenését, a rendszeres látogatás elmaradását, a területek elhanyagoltságának növekedését.

A kertvárosias beépítésre kijelölt volt zárkerti területek egy része, jelenlegi állapotában (infrastruktúra, telekszerkezet) alkalmatlan a beépítésre. Ugyanakkor fennáll a telekspekuláció veszélye, a kertművelés felhagyásának kockázata.

A fenti területeken, a szerzett jogokra való hivatkozás, valamint az elszórtan mindenütt megjelenő építkezések nyomán, fennáll a kedvezőtlen folyamatok visszafordíthatatlanná válásának kockázata.

A korábban kertes használatú domboldalakra egyre inkább felkúszó lakóterületek, veszélyeztetik a Kőszegre jellemző hagyományos tájszerkezet, tájművelés fennmaradását.

A nagy kiterjedésű gazdasági területek rendezési tervben történt rögzítése, magában hordozza a barnamezős területek fennmaradásának kockázatát.

A gazdasági területek tulajdonviszonyainak rendezetlensége, a közművesítés hiánya, a kijelölt új területek tényleges megvalósulását kockáztatják.

Az épített környezet terén

Jelentős többlet tőke befektetésének (pályázati támogatások elnyerésének) hiányában, fennáll a kockázata annak, hogy a műemlékek folyamatos állagromlása, azok végleges pusztulásához vezet.

- Fennáll, az értékes ingatlanvagyon (kínálat) és a kereslet különválásának kockázata.
- Az üzemeltetés és fenntartás terheinek vállalása külső támogatás hiányában, szintén jelentős kockázati tényező.

A szervezett lakásépítés terén a magánvállalkozók egyeduralma magában hordozza a túlzott területhasználat, pillanatnyi érdekek által vezérelt beruházások kockázatát, az infrastruktúra hálózatok kapacitásbeli véghasználatának veszélyét.

Az önkormányzati, illetve szociális jellegű bérlakás építésének hiánya magában hordozza a történeti városrész egyes kisebb területein (Rákóczi Ferenc és Sziget utca) az udvari szárnyak továbbosztódása nyomán létrejött zsúfoltság és beépíthetőség szempontjából jogilag rendezetlen helyzet állandósulásának kockázatát.

Az egyes beruházásokhoz kapcsolódó, attól elválaszthatatlan funkcionális és tényleges fizikai átrendeződés túlzott nagyságrendje (pl. piac áthelyezése, parkolók létesítése, tűzoltóság áthelyezése, zöldterületi igény, az áthelyezésre kijelölt területek előkészítésének együttes igénye) magában hordozza a tényleges, vagy csak részleges illetve elhúzódó megvalósulás, a beruházási programok kiürülésének kockázatát.

Az iparterületek nem megfelelő tájba-illesztésének kockázata, zavaró látvány, a meghatározó jelentőségű kilátópontokról.

A közlekedés terén

A vasútállomásnál az intermodális csomópont kiépülésének a megfelelő helyi közösségi közlekedés és forgalomszervezés nélküli megvalósításának kockázata.

A vasúti közlekedés háttérbeszorulásának kockázata.

A déli térségben tervezett K-Ny-i tehermentesítő utak időbeni szétválásának, a településközi átkötő út esetlegesen végleges elmaradásának kockázata, a megépülő városi gyűjtőút és környezetének túlzott terhelése.

Balesetveszély kockázata, a gyalogos, kerékpáros és gépjármű közlekedés nem kellőképpen összehangolt, esetlegesen rosszul ütemezett kiépítése esetén, a helyhiány (szűkös közterületek) illetve nagy forgalom esetén.

A közművek terén

A közműhálózatok *régi építésű szakaszainak* előre nem tervezhető, váratlan és egyidejű meghibásodásának kockázata.

Távhőrendszer fenntartásának kockázata, fejlesztési lehetőségek magas költségigénye, támogatás elmaradásának kockázata.

A megújuló energiák használatának (a használati lehetőség megteremtésének) kockázata, a bizonytalan és hosszútávú megtérülés.

A Gyöngyös-patak menti mélyfekvésű területek elöntésének kockázata, különösen, a Róti-völgyi vízbázis árvízi kitettsége.

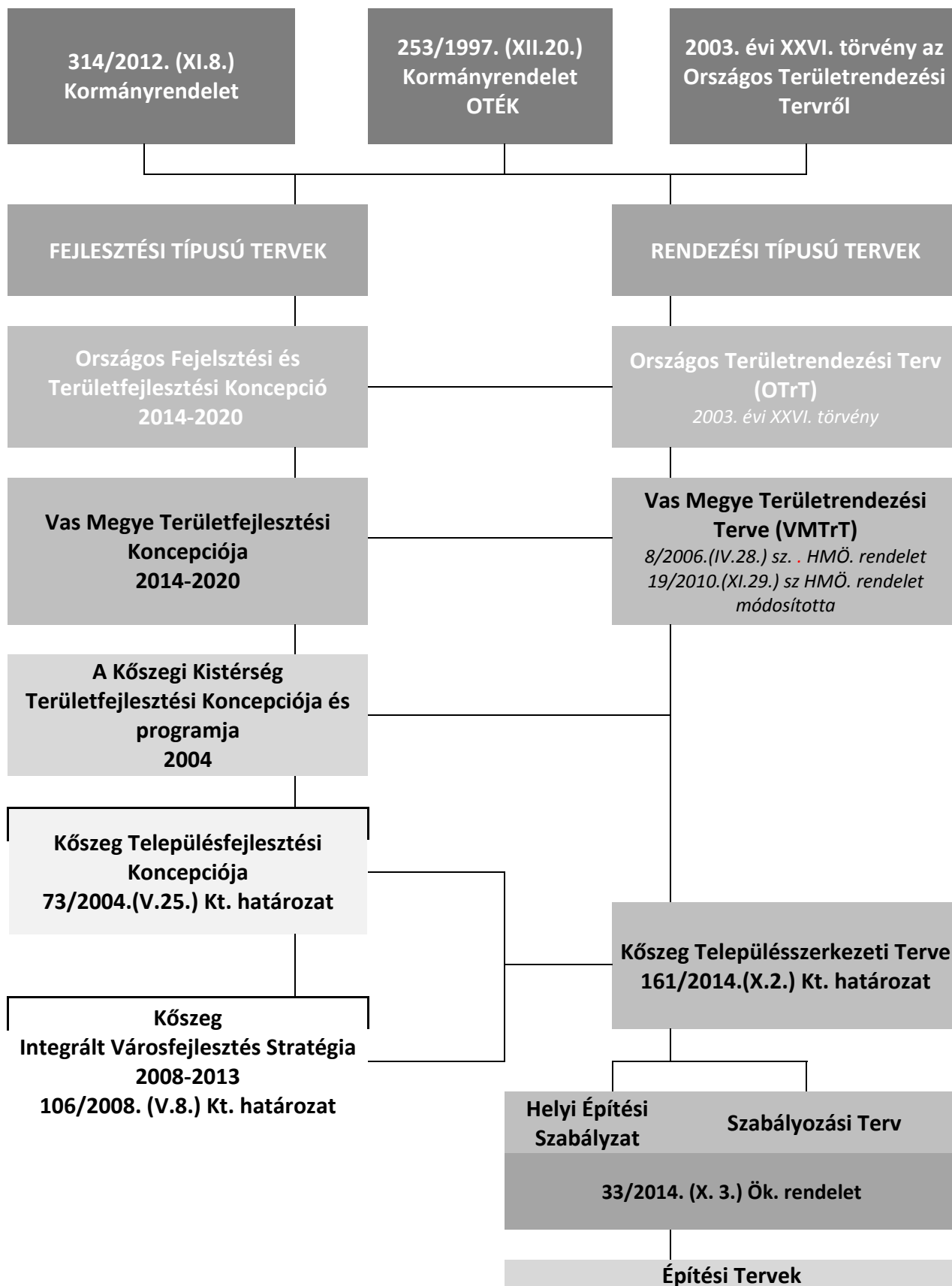
A környezetvédelem terén

A dombvidéki kertes mezőgazdasági területből lakóterületbe vont területek, valamint a Szabó-hegyi üdülőterületen a csatornázottság hiányában a szikkasztott szennyvizek talajba-, felszín alatti vizekbe kerülésének kockázata.

A lakosság romló gazdasági helyzetéből fakadóan a hagyományos fűtési módok újbóli elterjedése a gázfűtéssel szemben.

A térség villámárvíz-veszélynek való magas kitettsége a hegy felől lezúduló vizek elleni védekezés elmaradásának felszín, esetenként épített környezetet romboló hatásának kockázata.

3.1.3 A településfejlesztés és településrendezés kapcsolata



3.2 PROBLÉMATÉRKÉP/ÉRTÉKTÉRKÉP

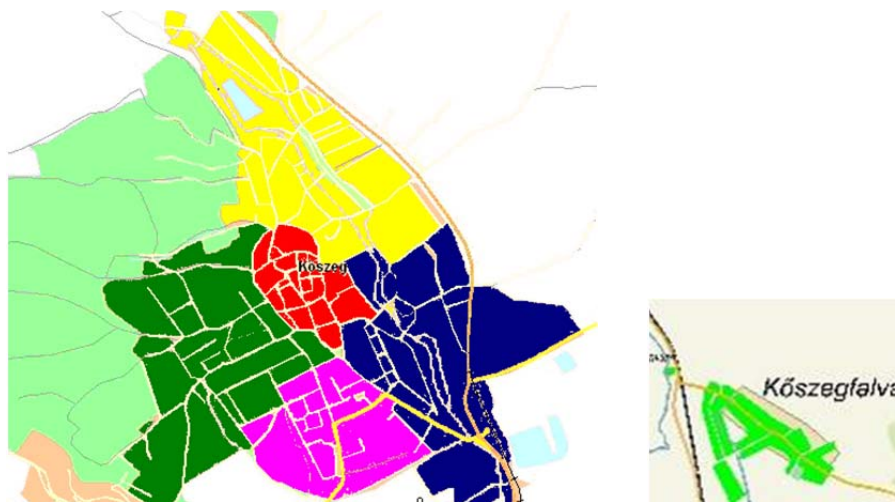
A szöveges munkarészek tartalmazzák az érintett területek beazonosításához szükséges, kellő részletességű információkat.

A problématérképet a **4.5 sz.** melléklet tartalmazza.

3.3 ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

3.3.1 Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Az IVS (2008-2013) Kőszegen 6 városrészt határolt le a településen belül. Ezek a Belváros, a Dél-keleti és Észak-keleti városrészek, a Lakótelep, a Nyugati városrész, valamint Kőszegfalva.



A korábbi IVS által rögzített városrészek térképi ábrázolása

A KSH akkori adatszolgáltatása szerinti városrészek azonban, településszerkezeti és társadalmi szempontból nem tükrözték a város egyközpontú jellegét, a különböző szempontokhoz rendelhető eltérő kiterjedésű átfedéseket az egyes területrészek között. Összességében megállapítható volt, hogy az eltérések és azonosságok körkörös, esetenként mozaikos jellegűt mutatnak, ugyanakkor az azonos módon való eltérés nem jellemző, a városban.

Fentiek alapján, Kőszeg Város Önkormányzata határozattal úgy döntött, hogy nem tartja indokoltnak a városrészek szerinti elkülönítést a településben és ezért nem kér városrészenkénti adatokat a KSH-tól.

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletnek megfelelően a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a Belügyminisztériummal megkötött adatszolgáltatásra vonatkozó szerződés alapján Kőszeg város esetében is lehatárolta a szegregátumokat, illetve a szegregációval veszélyeztetett területeket.

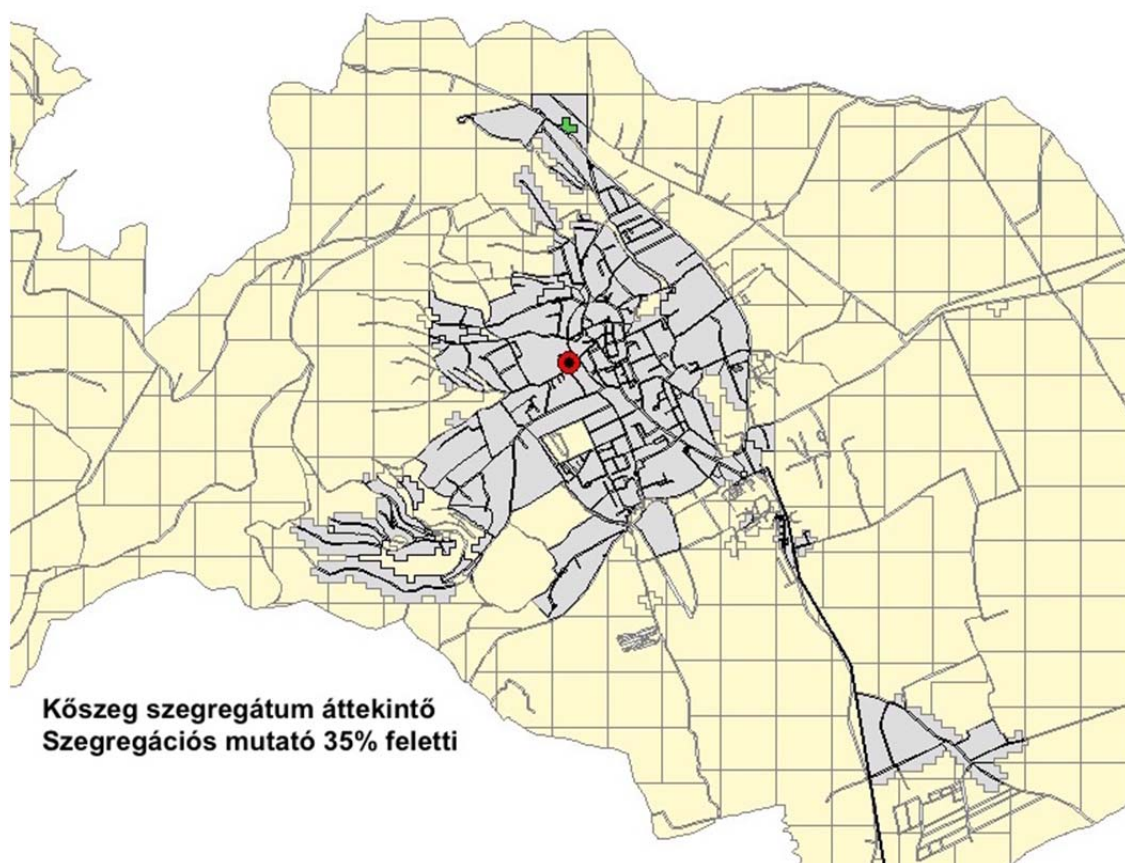
A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. Szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is.

A lehatárolás a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A lehatárolás során a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek.

Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket. Járasszékhely és 2000 főnél népesebb település esetén a szegregált terület esetén a szegregációs mutató nagyobb egyenlő, mint 35%, a veszélyeztetett terület esetén nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%.

A KSH elvégezte a település szegregáció-szűrését, ennek keretében a szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását, összesített adataik adatvédelmi ellenőrzését, s átadta a szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területek jellemzésére szolgáló 2011. népszámlálási adatokat, kartogramokat.

A következő térkép zöld színnel jelöli azt a területet, ahol a szegregációs mutató 30-34%. Az ilyen terület szegregáció szempontjából bizonyos értelemben veszélyeztetett területnek számít. Tekintettel azonban arra, hogy a veszélyeztetett területen a magánháztartásokban élők száma nem éri el az 50 főt, emiatt nem tekinthető valódi szegregátumnak.



Kőszeg településen a szegregációs mutató 30%-os és 35%-os határértéke mellett **nem található szegregátum.**

A **veszélyeztetett területen** a magánháztartásokban élők száma pedig **nem éri el az 50 főt**, emiatt az adott terület, nem tekinthető valódi szegregátumnak, így **antiszegregációs program készítésére sincs szükség.**

Ugyanakkor **javasolt e területen** a folyamatok nyomon követése, az oktatás, szociális ellátás és a foglalkoztatás területén szüksége esetén olyan intézkedések megfogalmazása, melyek megvalósítása csökkentheti a szegregációs területek kialakulásának veszélyét, a szegénység elmélyülését, s egyben a lakosság társadalmi helyzetének javítását.

Korábbi antiszegregációs terv értékelése

Kőszeg Város Önkormányzata a 122/2008. (V. 29.) képviselő-testületi határozatában fogadta el az Integrált Városfejlesztési Stratégia részét képező Anti-Szegregációs tervet (ASZT).

A 2008-ban készült ASZT megállapította, hogy Kőszegen a KSH kimutatás szerint **nincs szegregátum, csak szegregációs szempontból veszélyeztetett terület.** A KSH által meghatározott két veszélyeztetett területet az alábbi térkép mutatja be:



Szegregációval veszélyeztetett területek 2008-ban

Forrás: ASZT, 2008

Az egyik terület, az Alsó körútnak a Vasútállomás és a Bútorszövetgyár közötti része, ahol a lakosság nem érte el 2008-ban sem az 50 főt. A másik területen, a Kálvária és Meskó utcák által határolt területen 102 fő lakott 2008-ban. A területen található a 2001-ben átadott 10 jó állapotban lévő szociális bérlakás, illetve a felújított idősek bentlakásos otthona. Az ASZT szerint infrastrukturális

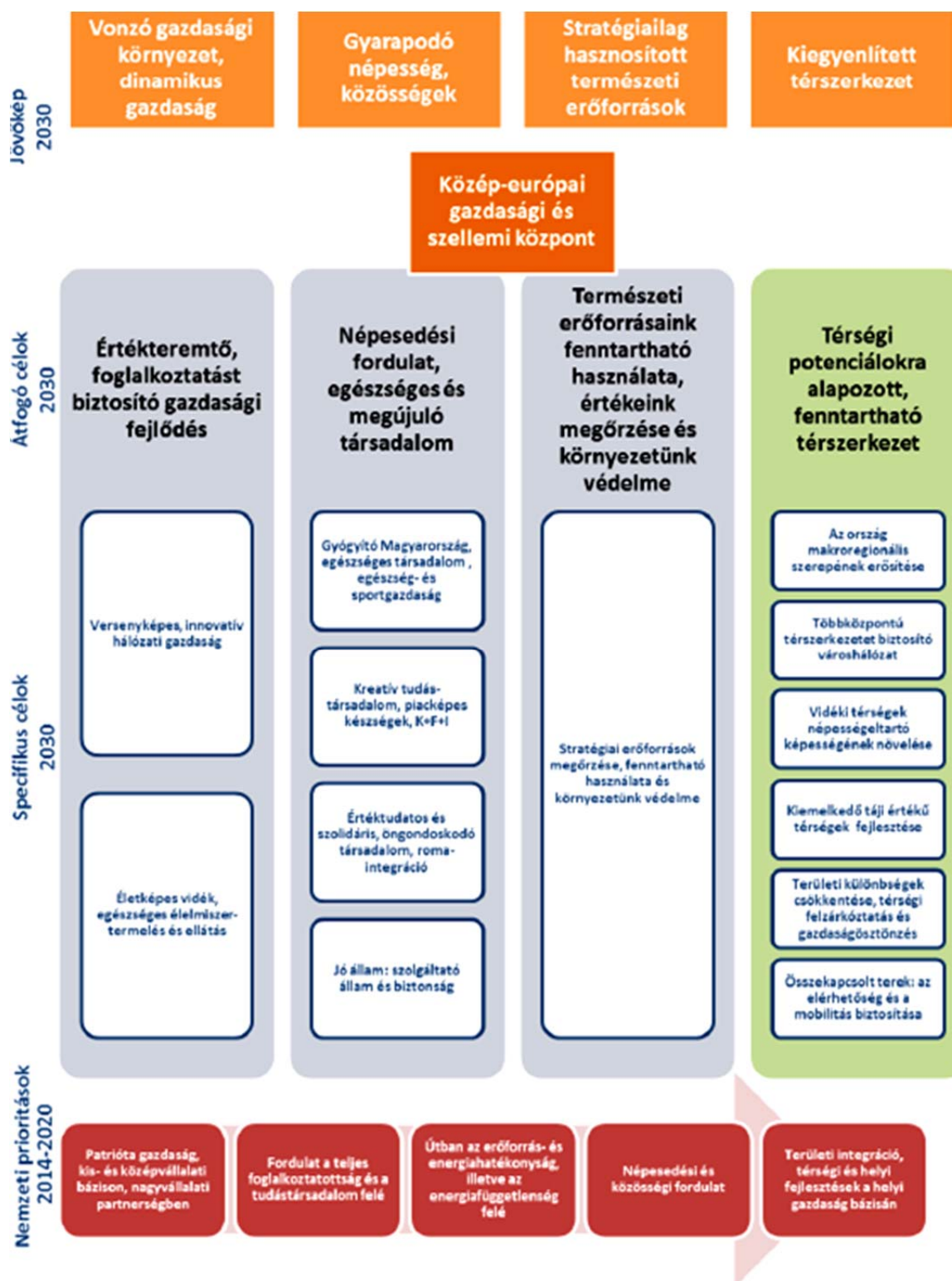
beavatkozást nem igényel a terület fejlesztése, ugyanakkor javasolt az itt élő lakosok fokozott bevonása a tervezett foglalkoztatási programokba.

Az ASZT az oktatás, szociális ellátás és a foglalkoztatás területén fogalmazott meg olyan intézkedéseket, melyek megvalósítása csökkentheti a szegregációs területek kialakulásának veszélyét és a szegénység elmélyülését, a lakosság társadalmi helyzetének javítását. Ezen intézkedések is hozzájárultak ahhoz, hogy **a 2011-es népszámlálás adatai szerint e korábban rögzített területek már nem tekinthetők szegregációval veszélyeztetett területnek.**

4 MELLÉKLETEK

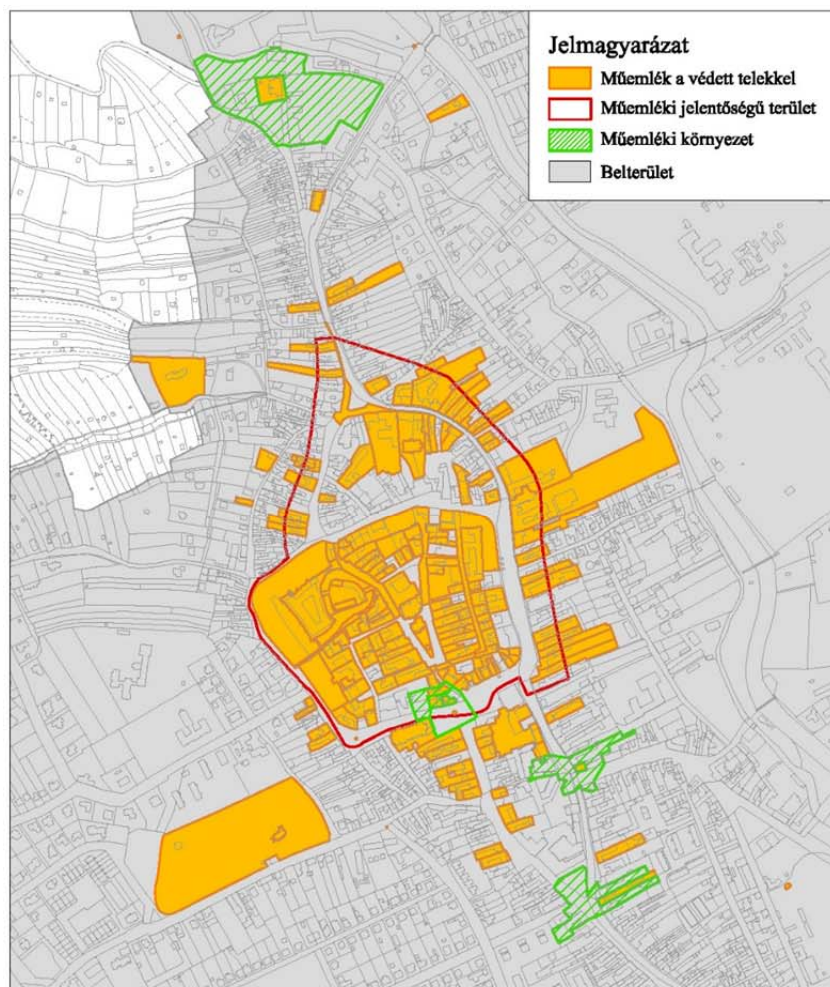
4.1 MELLÉKLETEK AZ 1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK C. FEJEZETHEZ

4.1.1 Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió összefüggései



4.2 MELLÉKLET AZ 1.14 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA C. FEJEZETHEZ

4.2.1 Kőszeg belvárosának örökségvédelmi területei



Műemlékvédelem (kivágat)



Régészet (kivágat)

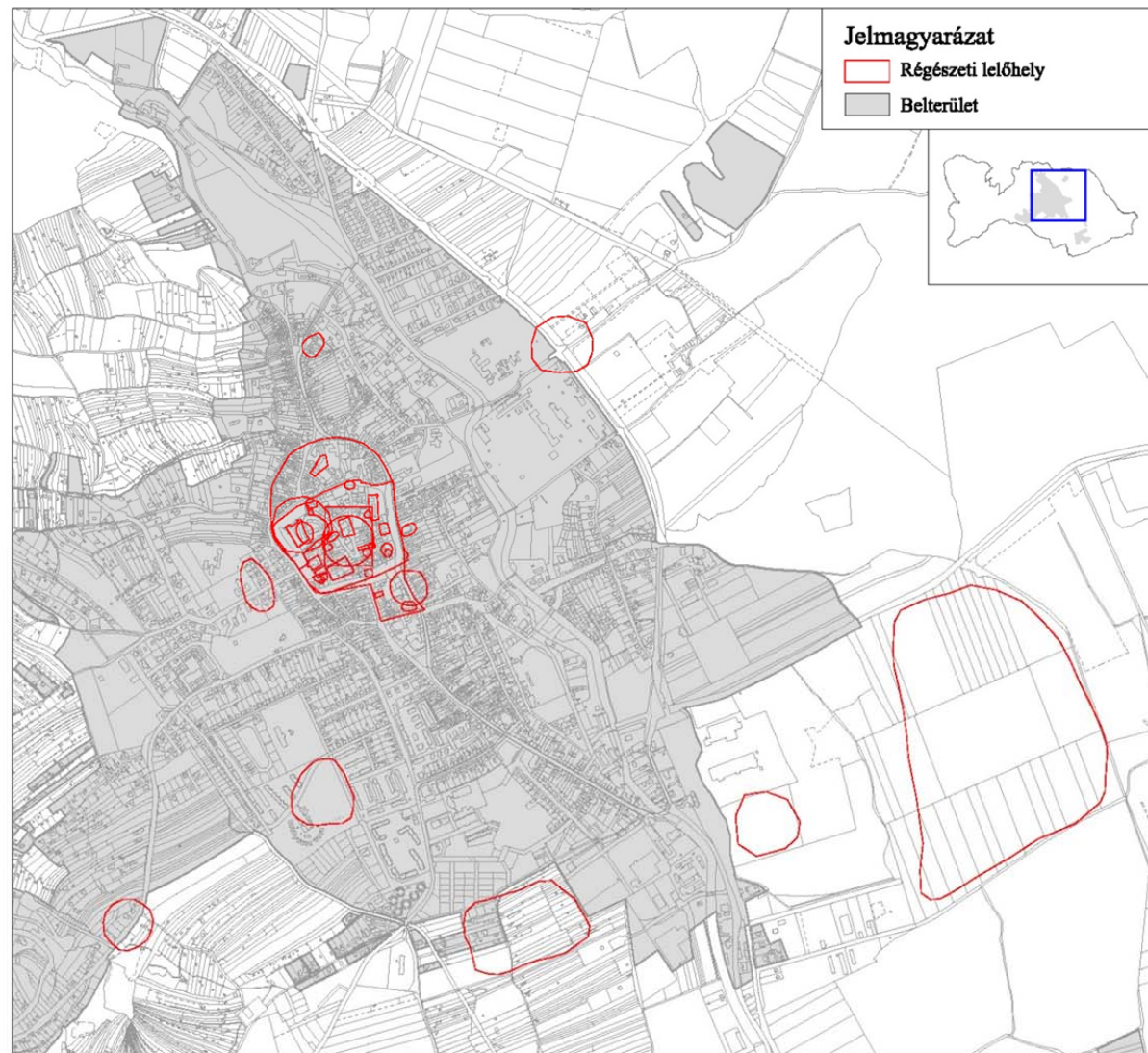
4.2.2 Kőszeg régészeti területei



Nyugati térség, erdőterület



Déli térség, Kőszegfalva



Régészet, áttekintő: középső, belterületi térség

4.2.3 Kőszeg műemlékei, műemlékvédelmi területei

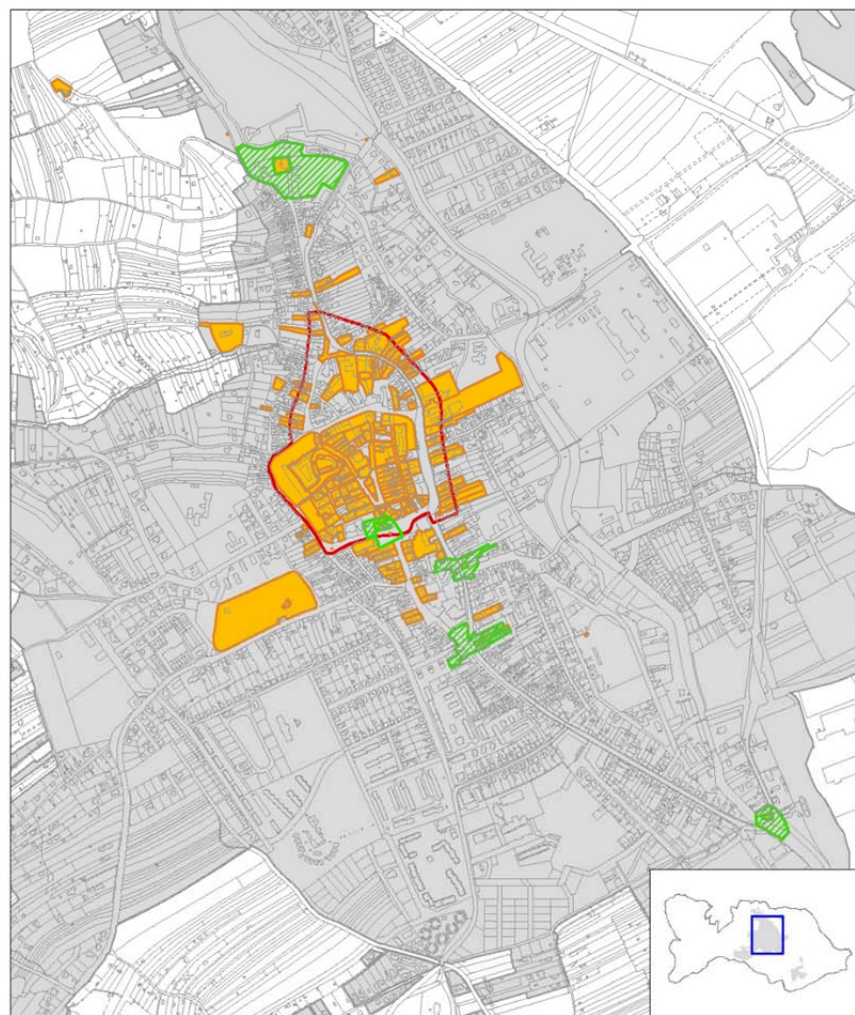
Kőszeg Műemlékek, műemlékvédelmi területek

Jelmagyarázat

- Műemlék a védett telekkel
- Műemléki jelentőségű terület
- Műemléki környezet
- Belterület



Kőszeg átnézeti, jellemzően az erdőterületek.
É-on: Hétforrás és műemléki környezete
D-en: A két Stájer ház és harangláb, valamint
ex-leges műemléki környezete



Kőszeg átnézeti, jellemzően a belterületi részek



Védett malom épületek, a Gyöngyös-patak,
Malaomárok mentén

4.3 MELLÉKLET AZ 1.12 A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA C. FEJEZETHEZ

4.3-1. táblázat: Kőszeg egyedi tájértékei

(Forrás: koszegtk.blogspot.hu)

sorszám	név	hrsz, helyszín	pontos leírás	állapota
1	Feszület [2]	Kőszeg-Kőszegszerdahely összekötő út és Tamás-árok találkozásánál, az út nyugati oldalán.	Feszület a Tamás-árok mellett, Krisztus-kereszt Szűz Máriával. Fa feszületre rögzített fém Krisztus alak Szűz Máriával.	jó
2	Feszület	Király-völgyben.	Feszület a Király-völgyben, Krisztus-kereszt Szűz Máriával. Fa feszületre rögzített fém Krisztus alak Szűz Máriával.	Megfelelő, azonban időjárás hatására leromlott az állapota.
3	Mohás-kút	0342/17	Betonba rakott kő foglalatú forrás, korábban többször javították, és felújították.	jó
4	Hét-vezér forrás	0342/17	Betonba rakott kővel foglalt forrás, hét kifolyócsővel, a hét vezér nevét tartalmazó felirattal, korábban többször felújították.	jó
5	Sáros-forrás	344	Betonba foglalt forrás, Sáros-forrás felirattal, és fedlapokkal ellátva.	jó
6	Őz-kút	049/20	Ívelt terméskő falú foglalt forrás, Őz-kút felirattal.	jó
7	Kincs-pihenő	0342/23	Parkolóhely és tájékozási pont, valamikor "Okmányosnak" nevezett határsávi belépőhely volt.	Megfelelő, azonban a tájékoztató táblák, és az útburkolat megkoptak.
8	Óház-kilátó	0342/43	Kora Árpád-kori vártorony és védmű maradványára, és annak köveiből épült kilátótorony és védmű. Turisztikailag igen látogatott.	jó
9	Vörös-kereszt	0342/43	Tájékozási pontként is szolgál. Évszázadok óta meglévő erdei utak kereszteződésében álló, piros színűre festett fa kereszt, feszület festett fém Jézus alakkal.	jó

sorszám	név	hrsz, helyszín	pontos leírás	állapota
10	Jeleskő	344	Sziklára helyezett emléktábla. Mesterségesen elhelyezett, konglomerátum sziklatömbbe rögzített emléktábla. Kőszeg természeti képéért sokat tevő tudósok, szakemberek nevének megörökítésével.	jó
11	Stájer-házak	344	Eredetileg a 18. század végén-19. sz. elején a "Stájer-országból" hívott erdészek lakóhelyéül szolgált. A 21. sz. első éveiben felújított erdészházak ma erdei iskolának adnak otthont.	jó
12	Stájer-házi harangláb	344	Eredetileg a 19. sz. elején állított harangláb szakrális szerepe mellett a hangjelzéses tájékozódást is szolgált. Eredeti helyén álló, rekonstruált utóda a kőszegi múzeumban őrzött harangot szólaltatja meg.	jó
13	Ciklámen-forrás	344	lható, bővízű forrás. Vízének egy részét a Stájer házak hasznosítják. Közvetlenül a forrásmezőre egy bódét építettek, ebben kap helyet a hidrofor, ami a vizet a házakhoz irányítja. Ez alatt található a betonból épített, kifolyócsöves foglалás, ahonnan a víz csermelyként folyik el az erdőben. A forrás alatti erdőrészben virágzik a ciklámen, innen kapta a nevét. [3]	jó
14	II. János Pál emlékereszt	0348/7	II. János Pál pápa halálának emlékére állított műkőből készült feszület, sárgaréz táblával ellátva: "Egészen a Tiéd" magyar és latin nyelvű felirattal.	jó
15	Léka-Kőszeg határkő	0342/38	A lékai Eszterházy-birtok és Kőszeg város erdeinek határát jelző régi birtokhatárkő.	jó
16	Trianoni-kereszt	0342/29	Keresztet formáló emlékoszlop. A trianoni szégyenletes békediktátum emlékére emeltette a Trianoni Társaság.	jó
17	A Szent Korona őrzésének helye	A Kálvária-templom aljában, a stációk elején található.	A II. világháború végén, rövid ideig e földbe vájt fülkében rejtették el a Szent Koronát.	jó
18	Kálváriadomb stációkkal	Kőszeg város ÉNY-i részén, Kálvária-templom felé.	A kálváriadomb stációi a hagyományokhoz híven, szakrális célokat szolgálva a Kálvária-templomhoz vezetik a hívőket.	jó

sorszám	név	hatsz, helyszín	pontos leírás	állapota
19	Szent Hubertus-kép	85	Kőből épült homp alapon, fém oszlopra erősített, fával keretezett, üvegezett mitikus vadászjelenetet ábrázoló képesfa. Szent Hubertust, a vadászok védőszentjét hivatott dicsőíteni.	Megfelelő, azonban a kép kerete és tartószerkezete felújításra szorul.

4.4 MELLÉKLET AZ 1.17 KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS) FEJEZETHEZ

4.4-1. táblázat: Kőszeg légszennyező anyagai 2013-ban

(Forrás: www.okir.kvvm.hu)

Anyagnév	Kibocsátás kg/év
Aceton	10
Benzol	48
Formaldehid	3
SZÉN-DIOXID	4 832 117
Szén-monoxid	6 214
Szilárd anyag	497
Izo-propil-alkohol	261
Etil-alkohol / etanol /	7
Ón és vegyületei Sn-ként	0
Metil-etil-keton / 2-butanon /	3
Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂	892
Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	7 410
Ólom és szervesetlen vegyületei Pb-ként	0
Összes szerves anyag C-ként (kivéve metán)	7
Tetraklór-etilén (PER) / perklór-etilén /	9
Etil-acetát / ecetészter; ecetsav-etil-észter /	3
Összes szénhidrogén -kivéve CH ₄ - C-ban kifejezve	91
3A osztályba tartozó anyagok összesen (SPECIFIKUS)	21
3B osztályba tartozó anyagok összesen (SPECIFIKUS)	21
3C osztályba tartozó anyagok összesen (SPECIFIKUS)	56
Fluor gőz vagy -gáznemű szervesetlen vegyületei (HF- ként)	194
Sósav és egyéb szervesetlen gáznemű klór vegyületek, kivéve klór és cián-klorid HCl-ként	230

4.4-2. táblázat: Kőszeg légszennyező telephelyeinek szennyezőanyag kibocsátása 2013-ban

(Forrás:www.okir.kvvm.hu)

Telephely	Anyagnév	Kibocsátás kg/év	Üzem, tevékenység
WIENERBERGER Téglaipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	SZÉN-DIOXID	3 397 432	tégla és gerendagyár
Veolia Energia Magyarország Zrt	SZÉN-DIOXID	959 830	gyógypedagógiai intézet
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	SZÉN-DIOXID	150 469	kábelköteg gyár
Magyar Államvasutak Zártkörűen Működő Részvénytársaság	SZÉN-DIOXID	127 004	kazánház
Tesco-Global Áruházak Zrt.	SZÉN-DIOXID	108 047	TESCO Áruház - Kőszeg

Telephely	Anyagnév	Kibocsátás kg/év	Üzem, tevékenység
Ferrosüt Sütő- És Édesipari Kft	SZÉN-DIOXID	89 334	Kőszegi Sütőüzem
WIENERBERGER Téglaipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Szén-monoxid	5 644	tégla és gerendagyár
WIENERBERGER Téglaipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	4 672	tégla és gerendagyár
Kőszegi Távhőszolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	1 173	Kazánház-távhőszolgáltató
WIENERBERGER Téglaipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂	890	tégla és gerendagyár
Kőszegi Távhőszolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	635	KAZÁNHÁZ
Veolia Energia Magyarország Zrt	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	504	gyógypedagógiai intézet
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	Szilárd anyag	449	kábelköteg gyár
Kőszegi Távhőszolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Szén-monoxid	382	Kazánház-távhőszolgáltató
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	Izo-propil-alkohol	261	kábelköteg gyár
WIENERBERGER Téglaipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Sósav és egyéb szervetlen gáznemű klór vegyületek, kivéve klór és cián-klorid HCl-ként	229	tégla és gerendagyár
WIENERBERGER Téglaipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Fluor gőz vagy - gáznemű szervetlen vegyületei (HF- ként)	194	tégla és gerendagyár
Ferrosüt Sütő- És Édesipari Kft	Szén-monoxid	148	Kőszegi Sütőüzem

Telephely	Anyagnév	Kibocsátás kg/év	Üzem, tevékenység
Ferrosüt Sütő- És Édesipari Kft	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	119	Kőszegi Sütőüzem
Tesco-Globál Áruházak Zrt.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	107	TESCO Áruház - Koszeg
Kőszegi Távhőszolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Összes szénhidrogén - kivéve CH4- C-ban kifejezve	91	Kazánház-távhőszolgáltató
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	82	kábelköteg gyár
Magyar Államvasutak Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	63	kazánház
WIENERBERGER Téglaiipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	3C osztályba tartozó anyagok összesen (SPECIFIKUS)	56	tégla és gerendagyár
Kőszegi Ruhaiipari Zrt.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	49	ruhaiipari üzem
WIENERBERGER Téglaiipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Benzol	48	tégla és gerendagyár
WIENERBERGER Téglaiipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Szilárd anyag	47	tégla és gerendagyár
WIENERBERGER Téglaiipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	3A osztályba tartozó anyagok összesen (SPECIFIKUS)	21	tégla és gerendagyár
WIENERBERGER Téglaiipari Zártkörűen Működő Részvénytársaság	3B osztályba tartozó anyagok összesen (SPECIFIKUS)	21	tégla és gerendagyár
Veolia Energia Magyarország Zrt	Szén-monoxid	20	gyógypedagógiai intézet
Kőszegi Távhőszolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Szén-monoxid	11	KAZÁNHÁZ
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	Aceton	10	kábelköteg gyár

Telephely	Anyagnév	Kibocsátás kg/év	Üzem, tevékenység
Kőszegi Gránit Bt.	Tetraklór-etilén (PER) / perklór-etilén /	9	Brill Tisztítószalon
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	Etil-alkohol / etanol /	7	kábelköteg gyár
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	Összes szerves anyag C-ként (kivéve metán)	7	kábelköteg gyár
Aste-2000 Kereskedelmi, Termeltető És Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	6	bútorszövetgyár
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	Szén-monoxid	4	kábelköteg gyár
Magyar Államvasutak Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Szén-monoxid	4	kazánház
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	Formaldehid	3	kábelköteg gyár
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	Metil-etil-ke-ton / 2-butanon /	3	kábelköteg gyár
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	Etil-acetát / ecetészter; ecetsav-etil-észter /	3	kábelköteg gyár
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyártó És Forgalmazó Kft	Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂	2	kábelköteg gyár
Tesco-Global Áruházak Zrt.	Szén-monoxid	1	TESCO Áruház - Kőszeg
Kőszegi Ruhaipari Zrt.	Szén-monoxid	1	ruhaipari üzem
Tesco-Global Áruházak Zrt.	Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂	1	TESCO Áruház - Kőszeg
Aste-2000 Kereskedelmi, Termeltető És Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Szén-monoxid	0	bútorszövetgyár
Tesco-Global Áruházak Zrt.	Szilárd anyag	0	TESCO Áruház - Kőszeg

Telephely	Anyagnév	Kibocsátás kg/év	Üzem, tevékenység
Veolia Energia Magyarország Zrt	Szilárd anyag	0	gyógypedagógiai intézet
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyárto És Forgalmazó Kft	Ón és vegyületei Sn-ként	0	kábelköteg gyár
Veolia Energia Magyarország Zrt	Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂	0	gyógypedagógiai intézet
Ferrosüt Sütő- És Édesipari Kft	Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂	0	Kőszegi Sütőüzem
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyárto És Forgalmazó Kft	Ólom és szervesetlen vegyületei Pb-ként	0	kábelköteg gyár
Kromberg És Schubert Kábeleket És Kábelrendszereket Gyárto És Forgalmazó Kft	Sósav és egyéb szervesetlen gáznemű klór vegyületek, kivéve klór és cián-klorid HCl-ként	0	kábelköteg gyár

4.5 MELLÉKLET A 3.2 PROBLÉMATÉRKÉP/ÉRTÉKTÉRKÉP FEJEZETHEZ

